

การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

สารนิพนธ์
ของ
สุนันทา สวนผลรัตน์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2550

การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

สารนิพนธ์
ของ
สุเมธนา สวนผลรัตน์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

บทคัดย่อ
ของ
สมณทนา สวนผลรัตน์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2550

สมณฑา สอนผลรัตน์.(2550). การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 . สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ
เกิดพิทักษ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย (1) เพื่อสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรม
และจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 (2) เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อ
พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และ(3) เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมและ
จริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา
ผู้เรียนด้านคุณธรรมและจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรี
อนุสรณ์ จังหวัด กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2549 จำนวน 90 คน ประกอบด้วยนักเรียน ชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 , 2 และ 3 ระดับชั้นละ 30 คน ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 แบบฝึกหัดและแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาประสิทธิภาพชุดการสอนแต่ละชุด (E1 / E2) ตามเกณฑ์ 60 / 60 สถิติที่ใช้
ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและ t - test แบบ dependent

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของ
นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ซึ่งได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 , 2 และ 3 มีค่าเท่ากับ 69.70 , 74.26
และ 74.51 ตามลำดับ
2. ก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีคุณธรรมและจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 โดยมี
คุณธรรมและจริยธรรมเพิ่มขึ้นทุกด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้าน
ความสามัคคี ด้านความเสียสละ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความกตัญญูทดแทน

A CONSTRUCTION OF GUIDANCE ACTIVITY TEACHING PACKAGE FOR MORAL AND
ETHICAL DEVELOPMENT OF THE THIRD LEVEL - SECONDARY EDUCATION STUDENTS

AN ABSTRACT
BY
SUMONTHA SUANPHOLRAT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University
May 2007

Sumontha Suanpholrat. (2007). *A Construction of Guidance Activity Teaching Package for Moral and Ethical Development of the Third Level – Secondary Education Students*. Master Project, M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology).
Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Prof. Dr.Pongpan Kirdpitak.

The purposes of this research were : (1) to construct the guidance activity - teaching package for moral and ethical development of the third level – secondary education students , (2) to evaluate the efficiency of each guidance activity teaching package for moral and ethical development of the third level – secondary education students , and (3) to compare the differences in moral and ethics of students before and after participated in the program of the guidance activity teaching package for moral and ethical development. Ninety subjects of the study were randomly selected from the third level – secondary education students of Mathayom Suvitsareanusorn School in Bangkok in the academic year 2006. These subjects were 30 Mathayom Suksa I students , 30 Mathayom Suksa II students and 30 Mathayom Suksa III students. The research instruments were the guidance activity teaching package for moral and ethical development of the students , the moral and development exercises and the moral and ethical inventory of the stated students. The efficiency of each package was analyzed by E_1 / E_2 . The data were analyzed by mean, standard deviation, and t - test for dependent samples.

The results of the study were as follows :

1. The efficiencies E_1 / E_2 of the guidance activity teaching packages for moral and ethical development of the third level – secondary education students : Mathayom Suksa I , II and III were 69.70 , 74.26 and 74.51 , respectively.
2. Significant differences in moral and ethical development of the third level – secondary education students existed before and after participated in the program of the guidance activity teaching package at .01 level. The data revealed that each dimension of the students' moral and ethics : discipline , responsibility , unity , sacrifice , honesty and gratefulness significantly increased.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของ
นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ของ สมถนา สอนผลรัตน์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร มณีศรีขำ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร มณีศรีขำ)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย ชูชาติ)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2550

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ประธานควบคุมสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร มณีศรีขำ และ อาจารย์ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ แนวความคิดและข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ด้วยความเมตตา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง และ อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ ที่ให้คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่ ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ผู้วิจัย ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้บริหารโรงเรียน คณาจารย์ และ อาจารย์วิภา ทองหง่า โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการทดลองเครื่องมือในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ ที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ รุ่นพี่ รุ่นน้อง และเพื่อนๆ จิตวิทยาการแนะแนวทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ท้ายที่สุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณมารดาของผู้วิจัย นางอุบลศรี สวนผลรัตน์ และ พี่สาว นางสาวณฐา สวนผลรัตน์ ที่คอยให้กำลังใจ ความห่วงใย และช่วยเหลือในทุกๆ ด้านแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ผลแห่งความดีและคุณค่าประโยชน์ใด ๆ ทั้งหมดที่เกิดขึ้น จากงานวิจัยในครั้งนี้ ขอมอบให้แก่ บิดา - มารดา ครู - อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยจนประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

สุมณฑา สวนผลรัตน์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
สมมุติฐานในการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542	9
ความมุ่งหมายและหลักการ	9
แนวการจัดการศึกษา	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	11
หลักการและจุดมุ่งหมาย	11
โครงสร้างหลักสูตร	12
มาตรฐานการเรียนรู้	14
การจัดหลักสูตร	14
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอน	15
ความหมายของชุดการสอน	15
แนวคิดหลักการของชุดการสอน	16
ประเภทของชุดการสอน	17
องค์ประกอบของชุดการสอน	17
ขั้นตอนในการผลิตชุดการสอน	18
คุณค่าของชุดการสอน	20
การหาประสิทธิภาพของชุดการสอน	20
ความจำเป็นที่ต้องหาประสิทธิภาพของชุดการสอน	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอน	21
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว	22
ความหมายของกิจกรรมแนะแนว	22
วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว	23
หลักการจัดกิจกรรมแนะแนว	23
ขอบข่ายของการจัดกิจกรรมแนะแนว	23

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ลักษณะของกิจกรรมแนะแนว.....	24
กระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนว.....	24
การประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนว	25
กรอบความคิดกิจกรรมแนะแนว.....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว.....	28
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม.....	29
ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม.....	29
องค์ประกอบทางจริยธรรม.....	31
ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม.....	32
วิธีการส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรม.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรม.....	38
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	40
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	41
การดำเนินการทดลอง.....	46
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	62
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	62
ความสำคัญของการวิจัย.....	62
ขอบเขตของการวิจัย.....	62
สมมุติฐานในการวิจัย.....	62
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
สรุปผลการวิจัย.....	63
อภิปรายผล.....	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
ข้อเสนอแนะ.....	67
บรรณานุกรม.....	68
ภาคผนวก.....	74
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	379

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	40
2 ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง.....	47
3 ค่าประสิทธิภาพชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 แต่ละชุดและรวมทุกชุด ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.....	52
4 ค่าประสิทธิภาพชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 แต่ละชุดและรวมทุกชุด ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.....	53
5 ค่าประสิทธิภาพชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 แต่ละชุดและรวมทุกชุด ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	55
6 การเปรียบเทียบคะแนนคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ที่ได้จากการตอบแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมก่อนและหลัง การใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม.....	56
7 การเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้จากการตอบแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมก่อนและหลังการใช้ชุดการสอน กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม.....	57
8 การเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้จากการตอบแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมก่อนและหลังการใช้ชุดการสอน กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม.....	59
9 การเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้จากการตอบแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมก่อนและหลังการใช้ชุดการสอน กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม.....	60
10 เปรียบเทียบคะแนนคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่ได้จากการทำ แบบฝึกหัดก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อ พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม.....	77
11 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน เรื่อง มีวินัยนะใช่เลย.....	81
12 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน เรื่อง บทเรียนของรัฐธรรมนูญ.....	82
13 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน เรื่อง เชือกมีออลเวง.....	83

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
14 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน เรื่อง สามเหลี่ยมมหัศจรรย์	84
15 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน เรื่อง แอ้งเหวี่ยง.....	85
16 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน เรื่อง ไม่คิดเงิน.....	86
17 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน เรื่อง ตามไปดู.....	87
18 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน เรื่อง เรื่องของสุนัข.....	88
19 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน เรื่อง นิทานคนละประโยค.....	89
20 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน เรื่อง ตราไว้ในดวงจิต.....	90
21 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน เรื่อง มะลิกับกุหลาบ.....	91
22 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน เรื่อง สระน้ำหมู่บ้าน.....	92
23 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน เรื่อง ทำอย่างไรถึงจะดี	93
24 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน เรื่อง เกิดมาจน.....	94

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
25 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน เรื่อง นักกีฬาดาวเด่น.....	95
26 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน เรื่อง นารีคิดอะไร.....	96
27 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน เรื่อง ศิวัฒน์เดือดร้อน.....	97
28 เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน เรื่อง กตัญญูรู้คุณโลก.....	98

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	กรอบความคิดกิจกรรมแนะแนว.....	26
2	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับกิจกรรมแนะแนว.....	28

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการต่างๆในโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่แผ่ขยายเข้ามาในสังคมไทยอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้สภาพชีวิตของคนในสังคมเกิดความเปลี่ยนแปลงโดยมุ่งในเรื่องของการแข่งขัน และให้คุณค่ากับเรื่องของวัตถุมากขึ้น จนห่างไกลจากเรื่องจริยธรรม และศีลธรรมที่ยึดมั่น และจากความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมส่งผลถึงเยาวชนไทยให้ห่างไกลจากเรื่องคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปทุกที ซึ่งในเรื่องดังกล่าวพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงมีพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ถึงแม้ว่าจะอยู่ท่ามกลางความเจริญรุดหน้าแห่งยุคปัจจุบันอย่างไร ก็ทอดทิ้งการศึกษาทางด้านจิตใจศีลธรรมจรรยาไม่ได้ ตรงกันข้าม ควรเอาใจใส่สั่งสอนกันให้หนักแน่นทั่วถึงยิ่งขึ้น เพื่อให้มีความคิด ความเข้าใจถูกต้องสอดคล้องกับสถานการณ์แวดล้อมที่มีวิวัฒนาการไปอย่างไม่หยุดยั้ง”

รัฐบาลเองก็เห็นความสำคัญของการเร่งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เติบโตขึ้นในตัวเยาวชนของชาติ ดังจะเห็นได้จากการปรับปรุงหลักสูตรขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ให้ก้าวหน้าเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ได้กำหนดจุดมุ่งหมายคุณลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไว้ชัดเจนว่า เป็นคนที่เห็นคุณค่าในตัวเอง มีวินัย ปฏิบัติตนตามหลักธรรม มีคุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ (กรมวิชาการ. 2545 : 4) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ว่าจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . 2545 : 11)

จากจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาดังกล่าวทำให้ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมเพื่อนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ดีงามในสังคมต่อไป โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและเป็นระบบมาช่วยในการพัฒนา ซึ่งหนึ่งในกิจกรรมดังกล่าวที่มีประสิทธิภาพไม่น้อยก็คือ กิจกรรมแนะแนวซึ่งเป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณภาพเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนสามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน และมีทักษะการดำเนินชีวิต มีคุณภาพทางอารมณ์ ศีลธรรมจริยธรรม มีการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

และเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่นำกิจกรรมแนะแนวมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนในด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยสร้างเป็นชุดการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของครู เพราะชุดการสอนเป็นแผนการสอนที่ช่วยให้ครูได้รับความสะดวกสบายในการสอน ช่วยให้ผู้เรียนดำเนินการสอนที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน และยังทำให้ประหยัดเวลาในการเตรียมการสอน

รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนเพราะเป็นการนำเอาสื่อการสอนหลายประเภทมาใช้ สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ (เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. 2528 : 291-292) เป็นสื่อประสมที่รวมกันเป็นชุด วัสดุอุปกรณ์ที่ประกอบกันขึ้น และใช้กระบวนการกลุ่มช่วยในการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้การเรียนรู้มีชีวิตชีวา (ชาญชัย อินทรสุณานนท์. 2539 : 39) ผู้วิจัยพิจารณาคูณธรรมและจริยธรรมของเยาวชนในด้านต่างๆ ที่ควรพัฒนาตามขอบข่ายดังต่อไปนี้

คุณลักษณะของคนไทยที่ประเทศชาติต้องการ 10 ประการตามที่นโยบายรัฐบาลเคยประกาศไว้ ได้แก่ (กรมวิชาการ. 2546 : 49)

1. มีระเบียบวินัย
2. มีความซื่อสัตย์สุจริตและยุติธรรม
3. ขยัน ประหยัด และอดทนในอาชีพ
4. สำนึกในหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ
5. รู้จักคิดริเริ่ม วิจัย และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
6. กระตือรือร้น ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยรักและเทิดทูนชาติ ศาสนาและมหากษัตริย์
7. มีพลานามัยสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ
8. รู้จักพึ่งตนเอง และมีอุดมคติ
9. มีความภาคภูมิใจ และรู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ละทิ้งพยากรณ์ของชาติ
10. มีความเสียสละ เมตตาอารี กตัญญูกตเวที กล้าหาญ และสามัคคีกัน

ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ที่สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ประกาศเชิญชวนให้

ประชาชนร่วมกันปฏิบัติตามคือ (กรมวิชาการ. 2546 : 49 - 50)

1. การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ
2. การประหยัดและออม
3. การมีระเบียบวินัย และเคารพกฎหมาย
4. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
5. ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

คุณธรรม 4 ประการอันเป็นแนวพระราชดำรัส ที่คนไทยควรศึกษาและน้อมนำมาสู่ตน (น้อม งามนิสัย; สุภัทธานิศา ศิลาเขตต์; วีรบุษ สรรวัตินกุล. 2545 : 119) ได้แก่

1. การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ เป็นธรรม
2. การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ ความดีนั้น
3. การอดทนอดกลั้น อดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด
4. การรู้จักละวางความชั่วความทุจริตและรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

คุณธรรมและจริยธรรมที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ตามวิถีประชาธิปไตย (น้อม งามนิสัย;

สุภัทธานิดา ศิลาเขตต์; วีรณัฐ สรรรัตน์กุล. 2545 : 183-184)

1. ความจงรักภักดี ต่อชาติศาสนา และพระมหากษัตริย์
2. ความซื่อสัตย์สุจริต
3. ความรับผิดชอบ
4. ความเสียสละ
5. ความตรงต่อเวลา
6. ความกล้าหาญ
7. การมีระเบียบวินัย
8. การยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนา

ทั้งนี้แนวทางการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียนนั้นผู้สอน ควรคำนึงถึงวัย และระดับพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนั้นมีหลักอยู่ 3 ประการ ได้แก่ การบอกเหตุผล (Giving Reasons) การให้ตัวแบบที่ดี (Modeling Moral and Prosocial Behavior) และการนำเสนอข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเรื่องจริยธรรม(Presenting Moral Issues and Dilemmas) (ชาติชาย พัทธกัษณาคม. 2544 : 277-278) ซึ่งจากหลักที่กล่าวมานั้น ผู้สอนสามารถใช้รูปแบบวิธีการสอนที่แตกต่างกันไป เช่นการเล่านิทาน การเล่นเกม การใช้กรณีตัวอย่าง การใช้บทบาทสมมุติ การใช้สถานการณ์จำลอง การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม และกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น (ทิตนา แคมมณี. 2542 : 30-31)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำเทคนิควิธีการสอนดังกล่าวมาใช้ในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในด้านต่างๆของนักเรียน โดยพิจารณาร่วมกับพัฒนาการช่วงวัยของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งมีอายุระหว่าง 12-15 ปี ซึ่งเป็นช่วงชั้นที่ที่อยู่ในช่วงพัฒนาจริยธรรมตามกฎหมายเกณฑ์ตามทฤษฎีของโคลเบอร์กซึ่งเป็นพัฒนาการของเด็กอายุ 10-16 ปี พัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้จะยึดถือกฎเกณฑ์ของสังคมหรือกลุ่ม ไม่ยอมทำความผิดเพราะต้องการให้สังคมยอมรับ หรือให้ตนเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม (ชาติชาย พัทธกัษณาคม. 2544 : 45) ซึ่งเป็นช่วงชั้นที่ผู้วิจัยสนใจจะศึกษา โดยมุ่งหวังว่าการสร้างชุดการสอนดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับครูแนะแนวและผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้ได้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูแนะแนวและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนได้เป็นอย่างดี

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2549 จำนวน 431 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 90 คน ซึ่งได้มาจากการที่ผู้วิจัยสุ่มห้องโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายมาระดับชั้นละ 1 ห้อง เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 / 4 จำนวน 50 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 / 1 จำนวน 38 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 / 1 จำนวน 46 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละห้องทำแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และเรียงลำดับคะแนนจากแบบวัดที่นักเรียนทำได้จากคะแนนต่ำสุด-คะแนนสูงสุด ผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนต่ำสุดเรียงลำดับไปจนครบ 30 คนของแต่ละห้องเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

ตัวแปรตาม คือ คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 หมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่ดีงามด้านคุณธรรมและจริยธรรมในด้านต่างๆ ของผู้เรียน ดังต่อไปนี้

1.1 ความมีวินัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ สามารถควบคุมตนเองให้เป็นไปตามความต้องการและระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมโดยเคารพสิทธิของผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของสังคม ควบคุมพฤติกรรมของตนเอง รู้ว่าสิ่งใดดีควรทำและสิ่งใดไม่ดีควรหลีกเลี่ยง สามารถคิด ตัดสินใจ และเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเห็นว่าเหมาะสม ไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคมและไม่ขัดต่อสิทธิของผู้อื่น

1.2 ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความพยายามรู้จักไตร่ตรองให้รอบคอบ เพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมาย โดยรู้จักหน้าที่ ที่ตนต้องกระทำหรือปฏิบัติ และยอมรับผลของการกระทำนั้น ทั้งด้านผลดี และผลเสีย ตลอดจนปรับปรุงวิธีปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

1.3 ความสามัคคี หมายถึง การแสดงออกถึงความพร้อมเพรียงกัน ประองดองกัน เป็นคุณธรรมที่บุคคลในกลุ่มแสดงออกโดยรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงานหรือการประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามจุดประสงค์ของกลุ่มซึ่งพฤติกรรมสำคัญที่แสดงประกอบด้วย พฤติกรรมที่แสดงถึงความรักใคร่กลมเกลียว ไม่เอาเปรียบกัน ไม่ยุยงให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ

1.4 ความเสียสละ หมายถึง การสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อช่วยเหลือ และหรือทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม โดยการสละกำลังกาย ทรัพย์สินของ สติปัญญา เวลาและความสุขสบายส่วนตัว

1.5 ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริงปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเอง และต่อผู้อื่น ผู้ที่ยึดถือความซื่อสัตย์สุจริตเป็นหลักในการดำรงชีวิต จะได้รับการยกย่อง ความเชื่อถือไว้วางใจ และอยู่ในสังคมด้วยความสงบสุข

1.6 ความกตัญญูกตเวที หมายถึง การแสดงออกของการรู้คุณค่าและสนองคุณค่า โดยรู้สำนึกในบุญคุณ และตอบแทนผู้มีพระคุณ และสิ่งอื่นที่มีบุญคุณ ไม่ลบหลู่ ไม่ทอดทิ้ง และไม่คิดร้ายต่อผู้มีพระคุณ ตลอดจนไม่ปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเสียดายวงศ์ตระกูล

2. ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อการสอน ซึ่งเป็นสื่อประสมประกอบด้วย รูปภาพ ใบงาน ใบความรู้ แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน ที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม ในด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญูกตเวที โดยมีขั้นตอนการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ดังนี้

2.1 ขั้นทดสอบความรู้ก่อนเรียน ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียนเพื่อจะได้ทราบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม และจริยธรรมมากน้อยเพียงใด

2.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ผู้วิจัยสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม

2.3 ขั้นดำเนินกิจกรรม ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่างๆตามกฎ กติกา และวิธีปฏิบัติกิจกรรม โดยดำเนินกิจกรรมโดยใช้เทคนิค การทำงานกลุ่ม บทบาทสมมติ การอภิปรายกรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง ฯลฯ

2.4 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปเรื่องที่เรียนเพื่อสรุปความคิดรวบยอด และหลักการสำคัญ

2.5 ขั้นทดสอบความรู้หลังเรียน ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียนเพื่อจะได้ทราบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับด้านคุณธรรม และจริยธรรมมากน้อยเพียงใด

3. เกณฑ์การหาประสิทธิภาพของชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ 60/60

60 จำนวนแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 60 ขึ้นไป

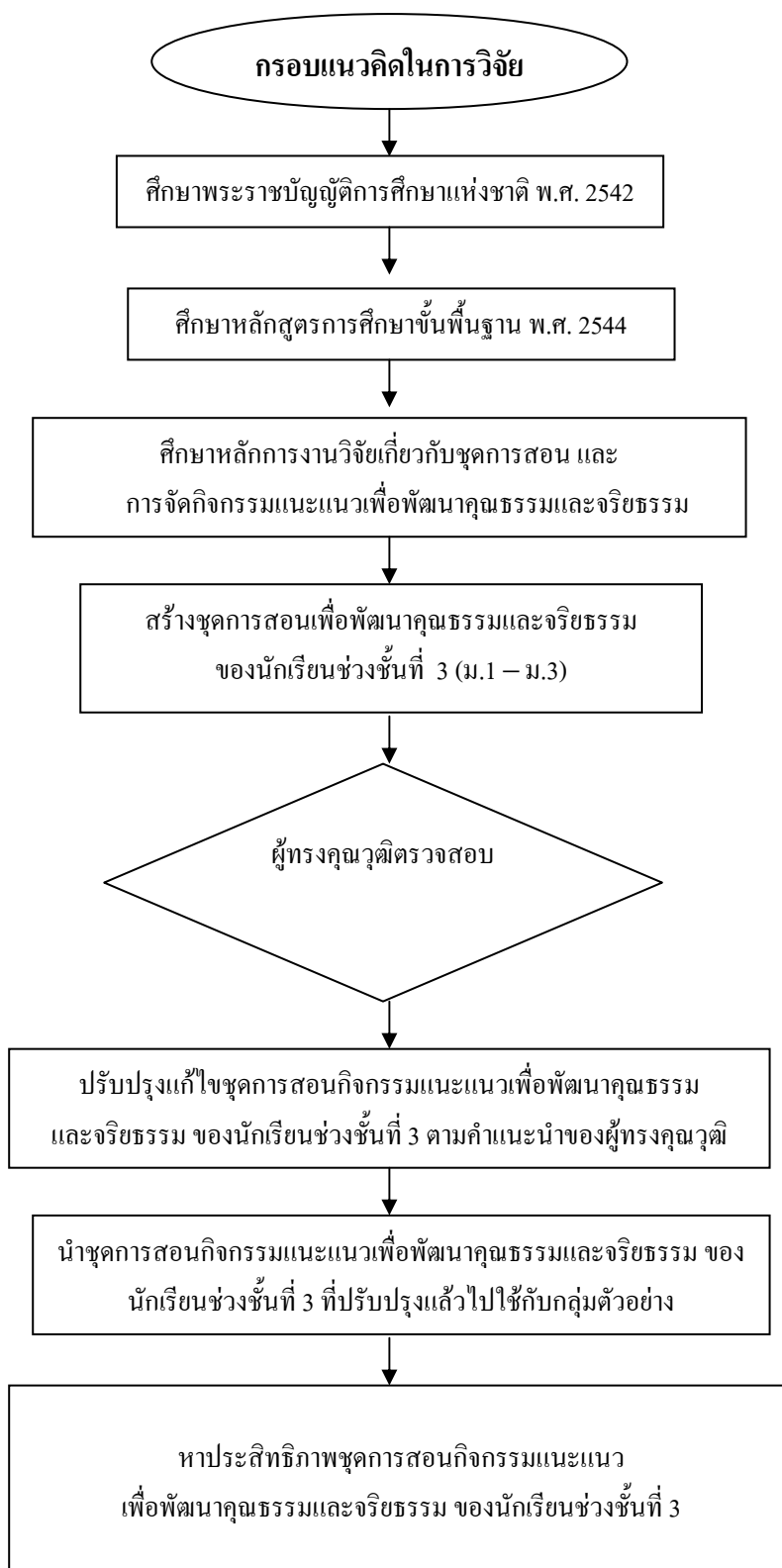
60 จำนวนหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 60 ขึ้นไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

1. สร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

2. นำชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่สร้างขึ้นไปหาประสิทธิภาพของชุดการสอน

สมมุติฐานในการวิจัย

ก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีคุณธรรมและจริยธรรมแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
 - 1.1 ความมุ่งหมายและหลักการ
 - 1.2 แนวการจัดการศึกษา
2. เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544
 - 2.1 หลักการและจุดมุ่งหมาย
 - 2.2 โครงสร้างหลักสูตร
 - 2.3 มาตรฐานการเรียนรู้
 - 2.4 การจัดหลักสูตร
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอน
 - 3.1 ความหมายของชุดการสอน
 - 3.2 แนวคิดหลักการของชุดการสอน
 - 3.3 ประเภทชุดการสอน
 - 3.4 องค์ประกอบของชุดการสอน
 - 3.5 ขั้นตอนในการผลิตชุดการสอน
 - 3.6 คุณค่าของชุดการสอน
 - 3.7 การหาประสิทธิภาพของชุดการสอน
 - 3.8 ความจำเป็นที่ต้องหาประสิทธิภาพของชุดการสอน
 - 3.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอน
4. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว
 - 4.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว
 - 4.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว
 - 4.3 หลักการจัดกิจกรรมแนะแนว
 - 4.4 ขอบข่ายของการจัดกิจกรรมแนะแนว
 - 4.5 ลักษณะของกิจกรรมแนะแนว
 - 4.6 กระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนว
 - 4.7 การประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนว
 - 4.8 กรอบความคิดกิจกรรมแนะแนว
 - 4.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว
5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม
 - 5.1 ความหมายของคุณธรรม และจริยธรรม
 - 5.2 องค์ประกอบทางจริยธรรม

5.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

5.4 วิธีการส่งเสริม และพัฒนาทางจริยธรรม

5.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม และจริยธรรม

1. เอกสารเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

1.1 ความมุ่งหมายและหลักการ

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการไว้ใน หมวด 1 บททั่วไป ไว้ดังนี้ (พิพัฒน์ วิเชียรสุวรรณ. 2545 : 7)

มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

จากมาตรา 6 และ มาตรา 7 พอสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อที่จะพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งกาย และใจ มีความรู้คู่คุณธรรม มีการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง รู้จักพึ่งตนเอง และมีความคิดริเริ่ม ใฝ่เรียนใฝ่รู้ ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่อง

1.2 แนวการจัดการศึกษา

พิพัฒน์ วิเชียรสุวรรณ ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาไว้ใน หมวด 4 ดังนี้ (พิพัฒน์ วิเชียรสุวรรณ. 2545 : 11)

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

(1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์เรื่องการจัดการการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

(3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

(4) ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

(5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

(6) การเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบความรู้ไปในการบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อและให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวาระหนึ่ง มาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ใน

วรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาระดับต่างๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคล ตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระของ หลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้ง ด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่ง และวรรคสอง ยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพ ขั้นสูงและการค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ สถาบันอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการ จัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้ง การส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

จากมาตรา 22 ถึง มาตรา 30 สรุปได้ดังนี้ แนวการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องต้องยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เน้นความ สำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม จัดเนื้อหาตรงตามความสนใจ ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง คิดเป็นทำ เป็น หลักสูตรต้องมีลักษณะหลากหลายเหมาะสมกับแต่ละระดับ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้ง ความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม

2. เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จะได้กล่าวถึง ตามหัวข้อต่อไปนี้

2.1 หลักการและจุดมุ่งหมาย

2.1.1 หลักการ

กรมวิชาการ (2545 : 4) ได้ให้หลักการเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 ไว้ ดังนี้

2.1.1.1 เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทย ควบคู่กับความเป็นสากล

2.1.1.2 เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่าง เสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.1.1.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอด ชีวิตโดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ

2.1.1.4 เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้

2.1.1.5 เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

2.1.2 จุดมุ่งหมาย

กรมวิชาการ (2545 : 4) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อ มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้

2.1.2.1 เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์

2.1.2.2 มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า

2.1.2.3 มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์

2.1.2.4 มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต

2.1.2.5 รักการออกกำลังกายดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี

2.1.2.6 มีประสิทธิภาพในการผลิตและบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค

2.1.2.7 เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดียึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.1.2.8 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.1.2.9 รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ตั้งงามให้สังคม

สรุปได้ว่าหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ สอนองตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 โดยมุ่งเน้นที่ความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีปัญญา มีศักยภาพในด้านต่าง ๆ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.2 โครงสร้างหลักสูตร

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา กรมวิชาการ (2545 : 5-8) จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

2.2.1. ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียนดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3
ช่วงชั้นที่ 2	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6
ช่วงชั้นที่ 3	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3
ช่วงชั้นที่ 4	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6

2.2.2 สารการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น กลุ่ม ดังนี้

2.2.2.1 ภาษาไทย

2.2.2.2 คณิตศาสตร์

2.2.2.3 วิทยาศาสตร์

2.2.2.4 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.2.2.5 สุขศึกษาและพลศึกษา

2.2.2.6 ศิลปะ

2.2.2.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี

2.2.2.8 ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้ เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด และเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ กลุ่มที่สอง ประกอบด้วย สุขศึกษา และพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ในสาระการเรียนรู้กลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะ กลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษา และพลศึกษา กลุ่มภาษาต่างประเทศ กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น ส่วนภาษาต่างประเทศอื่นๆ สามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้น สถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ให้สอดคล้องและสนองตอบศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

2.2.3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำ

ประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.2.3.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคลสามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเอง เสริมสร้างทักษะชีวิต ภูมิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อ และการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

2.2.3.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง อย่างครบวงจรตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

2.3 มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมของแต่ละกลุ่มเพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดเป็นลักษณะคือ

2.3.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ที่เข้มข้นตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้

2.4 การจัดหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียน ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำหรับผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถปรับใช้ได้กับการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย สถานศึกษาต้องจัดสาระการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 กลุ่มในทุกชั้น ให้เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ และระดับพัฒนาการของผู้เรียน โดยในช่วงการศึกษาภาคบังคับ คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดหลักสูตรเป็นรายปี และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จัดเป็นหน่วยกิต ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และปีที่ 4-6 การศึกษาระดับนี้เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรที่จัดขึ้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ การติดต่อสื่อสาร และพื้นฐาน

ความเป็นมนุษย์ เน้นการบูรณาการอย่างสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสำรวจความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตน พัฒนาความสามารถ ทักษะพื้นฐานด้านการเรียนรู้ และทักษะในการดำเนินชีวิต ให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถเสริมสร้างสุขภาพส่วนตนและชุมชน มีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน มุ่งปลูกฝังความรู้ ความสามารถ และทักษะในวิทยาการและเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ มุ่งมั่นพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ

ลักษณะหลักสูตรในช่วงชั้นนี้จัดเป็นหน่วยกิตเพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการจัดแผนการเรียนรู้ที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ

3. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับชุดการสอน

3.1 ความหมายของชุดการสอน

แอชบี (Ashby. 1972 : 15-17) กล่าวว่า ชุดการสอนเป็นเครื่องมือช่วยสอนที่ประกอบด้วย รูปภาพ สไลด์ เพลง และเทปเสียง ที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น หลังจากที่นักเรียนเรียนรู้ด้วยชุดการสอนจบแต่ละบทเรียนแล้ว นักเรียนจะทราบความก้าวหน้าของตนเองจากการทำแบบทดสอบที่มีอยู่ในชุดการสอน

กู๊ด (Good. 1973 : 306) กล่าวว่าชุดการสอนหมายถึง โปรแกรมการสอนทุกอย่างที่จัดไว้โดยเฉพาะ มีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในแต่ละชุดการสอน ซึ่งได้แก่คู่มือครู เนื้อหา แบบทดสอบ และมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ไว้ครบถ้วน

เคฟเฟอร์ (Kapfer. 1972 : 10 – 12) ได้ให้ความหมายชุดการสอนว่าเป็นรูปแบบการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยคำแนะนำ ที่ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ จนบรรลุถึงพฤติกรรมที่เป็นผลของการเรียนรู้การรวบรวมเนื้อหาเข้ามาสร้างชุดการสอนนั้น ได้มาจากขอบเขตของความรู้ที่หลักสูตรต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เนื้อหาจะต้องตรงสามารถสื่อความหมายให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามเป้าหมายของการเรียนตาม

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2525 : 118) กล่าวว่า ชุดการสอนเป็นสื่อประสมที่ได้จากกระบวนการผลิตและการนำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับวิชา หน่วย หัวเรื่อง และวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 185) ให้ความหมายชุดการสอนไว้ว่า คือระบบการผลิตและการนำสื่อหลายอย่างมาสัมพันธ์กัน และมีคุณค่าส่งเสริมซึ่งกัน และกันสื่อการเรียนรู้หนึ่งอาจใช้เพื่อสร้างความสนใจ ขณะที่อีกอย่างหนึ่งใช้เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหาและอีกอย่างหนึ่งอาจก่อให้เกิดการเสาะแสวงหาอันนำไปสู่ความเข้าใจลึกซึ้ง และป้องกันการเข้าใจความหมายผิด สื่อการเรียนรู้เหล่านี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สื่อประสมที่เรานำมาใช้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ชุมการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 แนวคิดหลักการของชุมการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2525 : 119-120) กล่าวถึงแนวคิดและหลักการในการนำชุมการสอนมาใช้ในระบบการศึกษา พอสรุปได้ 5 ประการคือ

3.2.1 การประยุกต์ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล การเรียนการสอนควรคำนึงถึงความต้องการ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ วิธีการที่เหมาะสมที่สุดคือการจัดการสอนรายบุคคล หรือการศึกษาตามเอกภาพ หรือการศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียน เรียนตามระดับสติปัญญาความสามารถ และความสนใจโดยมีครูคอยแนะนำช่วยเหลือ

3.2.2 ความพยายามที่จะเปลี่ยนแนวการเรียนการสอนไปจากเดิม ซึ่งแต่เดิมจะยึดครูเป็นหลัก เปลี่ยนมาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเองโดยใช้แหล่งความรู้จากสื่อ หรือวิธีการต่างๆ การนำชุมการสอนมาใช้จะต้องจัดให้ตรงกับเนื้อหา และประสบการณ์ตามหน่วยการสอนวิชาต่างๆ โดยนิยมจัดในรูปชุมการสอน การเรียนลักษณะนี้ผู้เรียนจะเรียนจากครูเพียงประมาณ 1 ใน 4 ส่วน ส่วนที่เหลือผู้เรียนจะเรียนด้วยสื่อด้วยตัวเอง

3.2.3 การใช้สื่อการสอนได้เปลี่ยนแปลงและขยายตัวออกไป การใช้สื่อการสอนในปัจจุบันได้ครอบคลุมไปถึง การใช้วัสดุสิ่งของ เครื่องมือต่างๆ รวมทั้งกระบวนการและกิจกรรมต่างๆ แต่เดิมนั้น การผลิตและการใช้มักจะออกมาในรูปต่างคนต่างผลิต ได้มีการจัดระบบการใช้สื่อหลายอย่างมาผสมผสานให้เหมาะสม และใช้เป็นแหล่งความรู้สำหรับผู้เรียน แทนการใช้ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนตลอดเวลา แนวโน้มใหม่จึงเป็นการผลิตสื่อการสอนแบบประสมให้เป็นชุมการสอน อันจะมีผลต่อการใช้ของครูคือ เปลี่ยนจากการใช้สื่อเพื่อช่วยครูสอน คือครูเป็นผู้หยิบใช้อุปกรณ์ต่างๆ มาเป็นใช้สื่อสอนเพื่อช่วยผู้เรียน คือให้ผู้เรียนหยิบและใช้สื่อการสอนต่างๆด้วยตนเอง โดยอยู่ในรูปของชุมการสอน

3.2.4 ปฏิกริยาสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม แต่ก่อนความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนจะเป็นทางเดียว คือผู้สอนเป็นผู้นำและผู้เรียนเป็นผู้ตาม ผู้สอนมิได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียน การตัดสินใจของผู้เรียนจะตามผู้สอน ผู้เรียนจะมีโอกาสพูดได้เมื่อผู้สอนให้พูด ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนแทบไม่มี การเรียนการสอนจัดอยู่เพียงในห้องเรียนเป็นส่วนใหญ่ แนวโน้มในปัจจุบัน และอนาคตของกระบวนการเรียนรู้จึงต้องเอากระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ในการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมร่วมกัน ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มจึงเป็นแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งนำมาสู่การจัดระบบการผลิตสื่อออกมาในรูปชุมการสอน

3.2.5 การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ได้ยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ โดยจัดสภาพการณ์ออกมาเป็นการสอนแบบโปรแกรม หมายถึง ระบบการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสร่วมในกิจกรรมการเรียนด้วยตนเอง มีทางทราบว่า การตัดสินใจหรือการทำงานของตนถูกหรือผิดอย่างไร มีการเสริมแรงทางบวกให้ผู้เรียนภูมิใจที่ได้ทำถูกอันจะทำให้เกิดพฤติกรรมนั้นซ้ำอีกในอนาคต และค่อยๆ เรียนไปที่ละขั้นตอนตามความสามารถ และความสนใจของผู้เรียนเอง การจัดสภาพการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ดังกล่าวจะมีเครื่องมือช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายโดยการสอนแบบโปรแกรม และใช้ชุมการสอนเป็นเครื่องมือสำคัญ

3.3 ประเภทของชุดการสอน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 186 – 187) ได้แบ่งประเภทชุดการสอนไว้ 3 ประเภทดังนี้

3.3.1 ชุดการสอนประกอบการบรรยาย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ชุดการสอนสำหรับครู ใช้ คือเป็นชุดการสอนที่กำหนดกิจกรรม และสื่อการเรียนรู้ให้ครูใช้ประกอบการบรรยายเพื่อเปลี่ยนบทบาทการพูดครูให้น้อยลง และเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น ชุดการสอนนี้มีเนื้อหาวิชาเพียงหน่วยเดียว และใช้กับนักเรียนทั้งชั้น

3.3.2 ชุดการสอนสำหรับกิจกรรมแบบกลุ่ม ชุดการสอนแบบนี้มุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมร่วมกัน และอาจจัดการเรียนในรูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ ชุดการสอนเป็นแบบกิจกรรมกลุ่มจะประกอบด้วยชุดการสอนย่อยที่มีจำนวนเท่ากับศูนย์ที่แบ่งไว้ในแต่ละหน่วย ในแต่ละศูนย์มีสื่อการเรียนรู้หรือบทเรียนครบชุด ตามจำนวนผู้เรียนในศูนย์กิจกรรมนั้น การเรียนอาจจะจัดในรูปแบบรายบุคคล หรือผู้เรียนทั้งศูนย์ใช้ร่วมกันได้ ผู้ที่เรียนจากชุดการสอนแบบกิจกรรมกลุ่มอาจต้องการความช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อยในระยะเริ่มเท่านั้น หลังจากเคยชินต่อวิธีการใช้แล้วผู้เรียนจะสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้เอง ในขณะที่ทำกิจกรรมหากมีปัญหาผู้เรียนสามารถซักถามครได้เสมอ เมื่อจบการเรียนรู้แต่ละศูนย์แล้ว ผู้เรียนอาจจะสนใจในการเรียนเสริมเพื่อเจาะลึกถึงสิ่งที่เรียนรู้ได้อีก จากศูนย์สำรองที่ครูจัดเตรียมไว้เพื่อเป็นการไม่เสียเวลาที่จะต้องรอคอยบุคคลอื่น

3.3.3 ชุดการสอนรายบุคคล เป็นชุดการสอนที่จัดระบบขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนใช้เรียนด้วยตนเองตามลำดับขั้นความสามารถของแต่ละบุคคลเมื่อศึกษาจบแล้วจะทำการทดสอบประเมินผลความก้าวหน้าและศึกษาชุดอื่นตามลำดับต่อไป เมื่อมีปัญหาผู้เรียนจะปรึกษากันระหว่างผู้เรียนและผู้สอนพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือทันทีในฐานะผู้ประสานงานหรือผู้ชี้แนะแนวทางการเรียน ชุดการสอนนี้จัดขึ้นเพื่อเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลให้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองไปได้จนสุดขีดความสามารถ โดยไม่ต้องเสียเวลารอคอยผู้อื่นในปัจจุบันชุดการสอนแบบนี้เรียกบทเรียนโมดูล (Instructional Module)

สรุปได้ว่าชุดการสอนแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆคือ ชุดการสอนสำหรับครู ชุดการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่ม และชุดการสอนรายบุคคล ซึ่งการที่ครูจะเลือกชุดการสอนใดขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับลักษณะผู้เรียน สภาพแวดล้อม และเนื้อหาของแต่ละวิชา รวมถึงวัตถุประสงค์ของครูผู้สอน

3.4 องค์ประกอบของชุดการสอน

สุมานัน รุ่งเรืองธรรม (2526 : 114-115) กล่าวถึงองค์ประกอบชุดการสอนไว้ 7 ประการดังนี้

3.4.1 หัวเรื่อง เป็นการแบ่งหน่วยงานออกเป็นส่วนย่อยให้ผู้เรียนได้เข้าใจยิ่งขึ้น ซึ่งหัวเรื่องนี้ต้องตรงกับความต้องการของผู้เรียน และผู้สอน อีกทั้งมีคุณค่าการเรียนรู้ตามหลักสูตร

3.4.2 คู่มือการใช้ชุดการสอนเป็นสิ่งจำเป็นซึ่งผู้ใช้ชุดการสอนต้องศึกษาจากคู่มือเป็นอันดับแรก ดังนั้นคู่มือการใช้ชุดการสอนจึงประกอบด้วย

3.4.2.1.1 หัวเรื่อง กำหนดเวลาเรียน และจำนวนผู้เรียน

3.4.2.1.2 เนื้อหา สาระสำคัญจากรายละเอียดเนื้อเรื่องทั้งหมด ควรบรรยายเนื้อหาสั้นๆและกว้าง ส่วนรายละเอียดควรนำไปรวมไว้ในเอกสารประกอบการเรียน

3.4.2.1.3 ความคิดรวบยอด (Concept) กล่าวถึงหลักการเรียนรู้ที่มุ่งเน้น

3.4.2.1.4 วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เป็นวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่มุ่งจะให้ผู้เรียนได้รับ

3.4.2.1.5 สื่อการสอนหรือวัสดุประกอบการเรียน ระบุรายการศึกษาค้นคว้า และผู้ใช้จะใช้ประกอบการสอน

3.4.2.1.6 กิจกรรมการเรียนเป็นการกำหนดกิจกรรมเป็นการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และการใช้อุปกรณ์

3.4.2.1.7 การประเมินผล

3.4.3 วัสดุประกอบการเรียนหรือสื่อการสอน รายการที่ระบุไว้ในคู่มือ การใช้ชุดการสอนจะต้องมีไว้ในชุดการสอนจริงๆ และต้องระบุรายการวัสดุอุปกรณ์ หรือสื่อที่มีอยู่ด้วยหมายเลขที่ชัดเจน

3.4.4 การประเมินผล แบบประเมินผลเพื่อดูพฤติกรรมนักเรียน อาจเป็นลักษณะของแบบทดสอบ หรือการให้แสดงผลงาน ซึ่งต้องกำหนดและออกแบบมาให้เข้าใจ

3.4.5 สิ่งที่ใช้บรรจุ ขนาดรูปแบบของชุดการสอนไม่ควรจะใหญ่เกินไปต้องคำนึงถึงความสะดวกในการขนย้ายและการนำไปใช้

3.4.6 กิจกรรมสำรอง ถ้าเป็นชุดการสอนแบบกิจกรรม ควรจะจัดกิจกรรมสำรองไว้สำหรับนักเรียนบางคนที่ทำเสร็จก่อนผู้อื่นได้มีกิจกรรมอย่างอื่นทำ

3.4.7 ทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำออกไปใช้ประกอบการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และสุดา สินสกุล (2521 : 105-106) ได้กล่าวว่า ชุดประกอบการสอนประกอบด้วยส่วนต่างๆ 4 ส่วนคือ

- 1.คู่มือ และแบบฝึกปฏิบัติสำหรับครูผู้ใช้ชุดการสอน และผู้เรียนที่เรียนด้วยชุดการสอน
- 2.คำสั่ง หรือการมอบงาน เพื่อกำหนดแนวทางการเรียนให้ผู้เรียน
- 3.เนื้อหาสาระอยู่ในรูปของการสื่อการสอนแบบประสม และกิจกรรมทางการเรียนทั้งแบบกลุ่ม และรายบุคคล ที่กำหนดไว้ให้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้
- 4.การประเมินผล เป็นการประเมินผลของกระบวนการ ได้แก่ แบบฝึกหัด รายงานการค้นคว้า ผลงานที่ทำสำเร็จที่เป็นผลของการเรียนรู้

จากคำกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า ส่วนที่สำคัญของชุดการสอน ได้แก่ หัวเรื่อง คู่มือ เนื้อหา วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียน การประเมินผล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ชุดการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.5 ขั้นตอนในการผลิตชุดการสอน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 189-192) เสนอขั้นตอนในการสร้างชุดการสอนไว้ 10 ขั้นตอน คือ

3.5.1 ศึกษาเนื้อหาสาระของวิชาทั้งหมดอย่างละเอียดว่าสิ่งที่เรานำมาทำเป็นชุดการสอนจะมุ่งเน้นให้เกิดหลักการการเรียนรู้อะไรบ้างในผู้เรียน นำวิชาการที่ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์แล้วมาแบ่งเป็นหน่วยของการเรียนการสอนโดยเรียงลำดับขั้นตอนของเนื้อหาสาระให้ถูกต้องว่าอะไรเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ก่อน อันเป็นพื้นฐานตามขั้นตอนของความรู้และลักษณะธรรมชาติของวิชานั้น

3.5.2 กำหนดว่าผู้เรียนคือใคร จะให้อะไรแก่ผู้เรียน จะให้ทำกิจกรรมอย่างไร สิ่งเหล่านี้

จะเป็นเกณฑ์ในการกำหนดการเรียนรู้

3.5.3 กำหนดหน่วยการเรียนรู้ตามชั่วโมงที่กำหนด โดยคำนึงว่าเป็นหน่วยที่น่าสนใจ น่าเรียนรู้ ให้ความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้เรียน หาสื่อการเรียนรู้ได้ง่าย วิเคราะห์หลักการและความคิดรวบยอด และหัวข้อเรื่องย่อยๆ ที่รวมอยู่ในหน่วย พยายามดึงเอาแก่นของหลักการเรียนรู้ออกมาให้ได้

3.5.4 กำหนดความคิดรวบยอดให้สอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง โดยสรุปแนวความคิด สาร และหลักเกณฑ์ที่สำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกัน

3.5.5 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหน่วยความคิดรวบยอด โดยกำหนดเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ดังนั้นจึงควรตรวจสอบจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อให้ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาสาระของการเรียนรู้

3.5.6 นำจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อมาทำการวิเคราะห์งาน เพื่อหาและจัดลำดับกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้แต่ละข้อ

3.5.7 เรียงลำดับกิจกรรมของแต่ละข้อ เพื่อให้เกิดการประสานกลมกลืนของกิจกรรมการเรียนการสอนขั้นที่สมบูรณ์ที่สุด เพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนในการเรียน โดยคำนึงถึงพฤติกรรมพื้นฐานของผู้เรียน วิธีการดำเนินการให้เกิดการเรียนการสอนขึ้น ตลอดจนการติดตามผลและการประเมินผลพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกมาเมื่อมีการเรียนการสอนแล้ว

3.5.8 สื่อการสอน คือวัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูและนักเรียนจะต้องกระทำเพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้ ซึ่งครูจัดทำขึ้นหรือจัดหาไว้ให้เรียบร้อย โดยเขียนบอกไว้ให้ชัดเจน ในคู่มือครู หากเป็นสื่อที่ใหญ่โตหรือมีคุณค่า เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องบันทึกเสียงหรือของที่เน่าเสียได้ เช่น ใบไม้ พืช ฯลฯ จะจัดหาได้ที่ใด

3.5.9 การประเมินคือการตรวจสอบดูว่าหลังการเรียนการสอนแล้วมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่จุดประสงค์การเรียนรู้กำหนดหรือไม่ โดยการประเมินผลนี้ต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้

3.5.10 การทดลองใช้ชุดการสอนเพื่อหาประสิทธิภาพ โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเล็กๆ ดูก่อนเพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่อง และแก้ไขปรับปรุงให้ดีแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับเด็กทั้งชั้น หรือกลุ่มใหญ่โดยกำหนดขั้นตอนดังนี้

3.5.10.1 ชุดการสอนนี้ต้องการความรู้เพิ่มเติมของผู้เรียนหรือไม่

3.5.10.2 การนำเข้าสูบทเรียนของชุดการสอนนี้เหมาะสมหรือไม่

3.5.10.3 การประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน มีความสับสนวุ่นวายกับผู้เรียน และดำเนินไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้หรือไม่

3.5.10.4 การสรุปผลการเรียนการสอนเพื่อเป็นแนวทางไปสู่ความคิดรวบยอด หรือหลักสำคัญของการเรียนรู้ในหน่วยนั้นๆ ดีหรือไม่ หรือจะต้องตรวจปรับเพิ่มเติมอย่างไร

3.5.10.5 การประเมินผลหลังการเรียนเพื่อตรวจสอบดูว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้น ให้ความเชื่อมั่นมากน้อยแค่ไหนกับผู้เรียน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 192) เสนอแนะว่า การใช้ชุดการสอนจะประสบความสำเร็จก็ต่อเมื่อได้มีการจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมอย่างแท้จริง

2. ให้นักเรียนมีโอกาสทราบผลการกระทำทันทีจากกิจกรรมการเรียนการสอน
3. มีการเสริมแรงนักเรียนจากประสบการณ์ที่เป็นความสำเร็จอย่างถูกจุดตามขั้นตอนของการเรียนรู้
4. คอยชี้แนะแนวทางตามขั้นตอนในการเรียนรู้ทิศทางที่ครูได้วิเคราะห์และกำหนดความสามารถพื้นฐานของนักเรียน

3.6 คุณค่าของชุดการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2525 : 121) ได้สรุปคุณค่าของชุดการสอนไว้ดังนี้

3.6.1 ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหา และประสบการณ์ที่สลับซับซ้อนและมีลักษณะเป็นนามธรรมสูง

3.6.2 ช่วยสร้างความสนใจของนักเรียน เพราะชุดการสอนจะเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนของตน นักเรียนสามารถทำตามคำแนะนำที่บอกไว้ในชุดการสอนนั้นๆ รวมทั้งศึกษาและตอบคำถามด้วยตนเอง

3.6.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

3.6.4 ช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจแก่ผู้สอน เพราะชุดการสอนผลิตไว้เป็นหมวดหมู่สามารถใช้ได้ทันที โดยเฉพาะผู้ที่ไม่ค่อยมีเวลาในการเตรียมการสอนล่วงหน้า

3.6.5 ทำให้การเรียนของผู้เรียนเป็นอิสระจากอารมณ์ของผู้สอน ชุดการสอนทำให้ผู้เรียนเรียนได้ตลอดเวลาไม่ว่าผู้สอนจะมีสภาพขัดข้องทางอารมณ์เพียงใด

3.6.6 ช่วยให้การเรียนเป็นอิสระจากบุคลิกภาพของผู้สอน เนื่องจากชุดการสอนทำหน้าที่ถ่ายทอดแทนครู แม้ครูพูดหรือสอนไม่เก่ง ผู้เรียนก็สามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจากชุดการสอนที่ผ่านการทดสอบประสิทธิภาพมาเรียบร้อยแล้ว

3.6.7 ในกรณีขาดครูเฉพาะวิชา ครูคนอื่นก็สามารถสอนได้โดยใช้ชุดการสอน เพราะเนื้อหาวิชาอยู่ในชุดการสอนเรียบร้อยแล้ว

จากคำกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า คุณค่าของชุดการสอนช่วยให้ผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดเนื้อหาที่เป็นนามธรรม ได้รับความสนใจ และสร้างความมั่นใจผู้เรียน สามารถแสดงความคิด เป็นอิสระจากบุคลิกภาพและอารมณ์ของผู้สอน รวมทั้งใช้ชุดการสอนกรณีขาดแคลนครู ทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.7 การหาประสิทธิภาพของชุดการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2525 : 494 – 497) กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพชุดการสอน หมายถึง การนำชุดการสอนไปทดลองใช้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ เพื่อนำมาปรับปรุงและนำไปทดลองจริง ประสิทธิภาพของชุดการสอนจะกำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหวังว่า ผู้เรียนจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงพอใจ โดยถือว่าชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 หมายถึงว่า จำนวนนักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไปมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ

80

3.7.1 การกำหนดประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของชุดการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หากชุดการสอนมีประสิทธิภาพถึงระดับเกณฑ์แล้ว ชุดการสอนนั้นมีคุณค่าที่จะ

นำไปสอนนักเรียนได้ การที่กำหนดเกณฑ์มาตรฐานให้มีค่าเท่าใดนั้นให้ผู้สอนเป็นผู้พิจารณาตามความพึงพอใจ โดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ ความจำไว้ มักตั้งไว้ 80/80 , 85/85 หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะอาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น 75/75 เป็นต้น

3.7.2 การยอมรับหรือไม่ยอมรับประสิทธิภาพ เมื่อทดลองใช้ชุดการสอนก็สามารถหาประสิทธิภาพของชุดการสอนได้ แล้วนำประสิทธิภาพของชุดการสอนที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ เพื่อดูว่าเราจะยอมรับประสิทธิภาพ ถ้าความแปรปรวน 2.50-5 เปอร์เซนต์ นั่นคือประสิทธิภาพชุดการสอนไม่ควรต่ำกว่า 5 เปอร์เซนต์ เช่นเราตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพไว้ 90/90 เมื่อนำชุดการสอนไปทดลองพบว่า ชุดการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ 87.5/87.5 เปอร์เซนต์ เรายอมรับได้ว่าชุดการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ การยอมรับประสิทธิภาพชุดการสอนนั้นมี 3 ระดับ คือ สูงกว่าเกณฑ์ เท่าเกณฑ์ ต่ำกว่าเกณฑ์ แต่ยอมรับได้ว่ามีประสิทธิภาพ

3.7.3 การทดลองประสิทธิภาพ เมื่อผลิตชุดการสอนขึ้นมาแล้ว ต้องนำชุดการสอนไปหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนดังนี้

3.7.3.1 การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (1:1) คือการทดลองกับผู้เรียน 3 คนโดยใช้ผู้เรียนที่มีระดับสติปัญญาสูง ปานกลาง ต่ำ นำผลที่ได้ไปคำนวณหาประสิทธิภาพเสร็จแล้วนำมาปรับปรุงให้ดีขึ้น ปกติคะแนนที่ได้จะมีค่าต่ำกว่าเกณฑ์

3.7.3.2 การทดลองแบบกลุ่มเล็ก (1:10) คือการทดลองกับผู้เรียน 6-10 คนโดยใช้ผู้เรียนที่มีสติปัญญาสูง กลาง ต่ำ นำผลที่ได้ไปคำนวณหาประสิทธิภาพแล้วนำมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ขึ้น

3.7.3.3 การทดลองภาคสนาม (1:100) คือการทดลองกับผู้เรียนทั้งชั้น จำนวน 30-100 คน นำผลที่ได้ไปคำนวณหาประสิทธิภาพ หากต่ำกว่าเกณฑ์มากเกินไปที่กำหนดไว้ ต้องกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดการสอนใหม่ตามหลักความจริง

3.8 ความจำเป็นที่ต้องหาประสิทธิภาพของชุดการสอน

อิทธิพร ศรียมก (2525 : 254) กล่าวถึงความจำเป็นที่ต้องหาประสิทธิภาพของชุดการสอนไว้ดังนี้คือ

3.8.1 เพื่อความมั่นใจว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ

3.8.2 เพื่อความแน่ใจว่าชุดการสอนนั้นสามารถทำให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง

3.8.3 ถ้าจะผลิตชุดการสอนออกมาเป็นจำนวนมากการทดสอบจะเป็นหลักประกันว่าผลิตผลที่ออกมาแล้วใช้ได้ มิฉะนั้นแล้วจะเสียงบประมาณ เสียแรงงาน เสียเวลา เพราะผลิตออกมาแล้วใช้ประโยชน์ไม่ได้

3.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอน

3.9.1 งานวิจัยต่างประเทศ

ฟราเซียร์ (Frazier. 1975 : 2589) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดการสอนอบรมครูในโปรแกรมการอบรมระดับครูประถมศึกษาระดับ 1 เพื่อให้ครูนำความรู้จากการอบรมไปใช้สร้างชุดการสอนสำหรับสอนเด็กระดับ 1 โดยทำการทดลองกับครูจำนวน 66 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 26 คน กลุ่มทดลอง 40 คน ผลการศึกษาพบว่า คะแนนทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .01 คือครูที่ได้รับการอบรมด้วยชุดการสอนสามารถนำความรู้ไปใช้สร้างชุดการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เทอร์ค (Turk.1985 : 2436) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนายุทธวิธีการฟังจังหวะ และ ทำนองดนตรีของนักเรียน โดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องช่วยสอน ผลการศึกษาพบว่าภายหลังการใช้ชุดการสอนนักเรียนสามารถรับรู้ และเข้าใจจังหวะและทำนองดนตรีอย่างรวดเร็ว

แอนเดอร์สัน (Anderson.1982 : 4795 - A) ได้สร้างชุดการสอนด้วยตนเองเพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษากับนักเรียนโดยใช้ชุดการสอนด้วยตนเองกับกลุ่มทดลอง และใช้การสอนแบบบรรยายกับกลุ่มควบคุมผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ใช้ชุดการสอนด้วยตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบรรยาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.9.2 งานวิจัยในประเทศ

วิเชียร สุกันธี (2537 : 90) ได้ศึกษาประสิทธิภาพชุดการสอนเขียนย่อความกลุ่มทักษะภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการทดลองพบว่า ชุดการสอนเขียนย่อความที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ความสัมพันธะระหว่างกระบวนการกับผลลัพธ์ โดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.91/81.26

สุริรัตน์ วิไลรัตน์ (2537 : 63) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดทรงธรรม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวมีการรับรู้ด้านอาชีพมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่าชุดการสอนเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถด้านต่างๆของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และยังช่วยอำนวยความสะดวกแก่ครู ในการเตรียมการสอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 เพื่อเป็นแนวทางให้ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

4. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนว

4.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว

กรมวิชาการ (2545 : 1) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี

ประหยัด ทองมาก (2533 : 353) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวหมายถึงการดำเนินงาน หรือการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการแนะแนวให้แก่นักเรียนในช่วงเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สภาพแวดล้อม สามารถพัฒนาตนเองและปรับตัวเข้ากับสังคม ละสถานการณ์ต่างๆได้

พิไล แยมงามเหลือ (2521 : 6) กล่าวถึงกิจกรรมแนะแนวว่า วิชากิจกรรมแนะแนวว่าด้วยการบริการข่าวสารและการให้ข้อมูลเพื่อให้นักเรียนมีโอกาสรู้จักตนเองอย่างถูกต้อง เช่นการบริการสำรวจ

และประเมินตนเอง การปรับตัวให้เหมาะกับสภาพแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียน นอกจากนี้ยังช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่างๆให้การดำเนินชีวิตในสังคมเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริม และพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้

4.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว

การจัดกิจกรรมแนะแนวมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังนี้ (กรมวิชาการ. 2546 : 24)

4.2.1 เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความถนัด ความสามารถ ความสนใจของตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

4.2.2 เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการแสวงหาความรู้จากข้อมูล ข่าวสาร แหล่งเรียนรู้ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัว สังคม เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนเลือกแนวทางการศึกษา อาชีพที่เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง

4.2.3 เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาบุคลิกภาพและปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.2.4 เพื่อให้ผู้เรียน มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ในงานอาชีพและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

4.2.5 เพื่อให้ผู้เรียนมีค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิต เสริมสร้างวินัย คุณธรรมและจริยธรรม แก่ผู้เรียน

4.2.6 เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

4.3 หลักการจัดกิจกรรมแนะแนว

การจัดกิจกรรมแนะแนวมีหลักดังนี้ (กรมวิชาการ. 2546 :24-25)

4.3.1 จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ และธรรมชาติของผู้เรียน

4.3.2 จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ที่ต้องสนองตอบจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

4.3.3 จัดกิจกรรมเพื่อผู้เรียนทุกคนโดยครอบคลุมด้านการศึกษา การงานและอาชีพ ชีวิตและสังคม

4.3.4 จัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนมีอิสระในการคิดและตัดสินใจ

4.3.5 จัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด ด้วยการปฏิบัติจนเกิดทักษะหรือการเรียนรู้

4.3.6 ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โดยครูแนะแนวทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงและประสานงาน

4.4 ขอบข่ายของการจัดกิจกรรมแนะแนว

ในการจัดกิจกรรมแนะแนวให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้างต้น จึงควรจัดให้ครอบคลุมขอบข่ายดังนี้ (กรมวิชาการ. 2546 : 25)

4.4.1 การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ รู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียน การศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเทคนิค วิธีการและทักษะการเรียนรู้ มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียนและสามารถวางแผนการเรียน การศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง

4.4.2 การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการทำงานและอาชีพ มุ่งให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้โลกของงานอาชีพอย่างหลากหลาย มีเจตคติที่ดีและทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในอาชีพ มีการเตรียมตัวสู่อาชีพตลอดจนมีการพัฒนางานอาชีพตามที่ตนเองถนัดและสนใจ

4.4.3 การจัดกิจกรรมด้านชีวิตและสังคม มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพ มีทักษะในการดำเนินชีวิตและสามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4.5 ลักษณะของกิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมการแนะแนวเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ. 2546 : 25-26)

4.5.1 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบความถนัด ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน

4.5.2 สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษา การงานอาชีพ ชีวิตและสังคม เพื่อใช้ในการวางแผนการเรียน การศึกษาต่อ อาชีพ ที่เหมาะสมกับตนเอง

4.5.3 เสริมสร้างทักษะต่างๆ ให้ผู้เรียนพัฒนาบุคลิกภาพและปรับตัวกับสิ่งแวดล้อม สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

4.5.4 เสริมสร้างค่านิยมที่ดี วินัย คุณธรรม และจริยธรรม

4.5.5 เพิ่มพูนประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะในวิชาการต่างๆ มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีนิสัยรักการทำงานและสามารถเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับตนเอง

4.5.6 จัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมหรือครูเป็นผู้ริเริ่ม เป็นที่ปรึกษา โดยอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียน เพื่อทำกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ และแก้ปัญหาผู้เรียนได้

4.5.7 จัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

4.5.8 เป็นกิจกรรมที่ไม่เน้นเนื้อหาวิชาการ แต่เน้นการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และบูรณาการให้สอดคล้องกับชีวิตจริง

4.5.9 วัดและประเมินผลในแต่ละกิจกรรม โดยมีการประเมินผลจากเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การผ่านจุดประสงค์ของกิจกรรมที่แสดงถึงการพัฒนาของผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในการผ่านช่วงชั้น

4.5.10 สรุปการประเมินผลพัฒนาการของผู้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดและนำเสนอผู้ที่เกี่ยวข้อง

4.6 กระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนว

4.6.1 สำรวจสภาพปัญหา ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางและแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว

4.6.2 ศึกษาวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนที่ได้จากการสำรวจเพื่อทราบปัญหา ความต้องการและความสนใจ นำไปกำหนดสาระและรายละเอียดของกิจกรรม
แนะแนว

4.6.3 กำหนดสัดส่วนสาระของกิจกรรมในแต่ละด้าน ครอบคลุมด้านการศึกษา การ
งานและอาชีพ ชีวิตและสังคม ให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสม โดยยึดสภาพปัญหา ความต้องการและความ
สนใจ ตลอดจนธรรมชาติและผู้เรียนเป็นหลัก ทั้งนี้ครูและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดสาระของกิจกรรม

4.6.4 กำหนดแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว เมื่อกำหนดสัดส่วนสาระของกิจกรรมในแต่ละ
ด้านแล้วว่าแต่ละภาคเรียนจะต้องจัดกิจกรรมแนะแนวในสาระด้านใด จำนวนกี่ชั่วโมง ต่อมาจะต้อง
กำหนดรายละเอียดของแต่ละด้านไว้ให้ชัดเจนว่าควมมีเรื่องอะไรบ้าง เพื่อจะได้จัดทำเป็นรายละเอียด
ของแต่ละกิจกรรมย่อยต่อไป

4.6.5 การจัดทำรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม เริ่มตั้งแต่กำหนดชื่อกิจกรรม
จุดประสงค์ เวลาเนื้อหา/สาระ วิธีดำเนินกิจกรรม สื่อ/อุปกรณ์ และการประเมินผล

4.6.6 ปฏิบัติตามแผน วัดประเมินผล สรุปรายงาน

4.7 การประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนว

ในการประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนว ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมแนะแนวผู้เรียนและ
ผู้ปกครองมีภาระกิจที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2546 :28)

4.7.1 ครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนว

4.7.1.1 ต้องจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้เกิดคุณลักษณะตาม
วัตถุประสงค์และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่สถานศึกษากำหนดและตามสภาพความต้องการปัญหาของ
ผู้เรียน

4.7.1.2 ต้องรายงานเวลาและพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม

4.7.1.3 ต้องศึกษา ติดตาม และพัฒนาผู้เรียนในกรณีที่ผู้เรียนไม่เข้าร่วม
กิจกรรม

4.7.1.4 ต้องประเมินผลผู้เรียนโดยดูการพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ใน
กรณีที่ผลการประเมินยังไม่ผ่านให้ครู ผู้จัดกิจกรรมดำเนินการให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมซ้ำหรือเพิ่มเติม
จนกระทั่งผู้เรียนเกิดคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษากำหนด

4.7.1.5 บันทึกผลการติดตามและประเมินผลผู้เรียนไว้เป็นหลักฐาน

4.7.2 ผู้เรียน

4.7.2.1 ต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามเกณฑ์ ที่สถานศึกษา
กำหนดโดยมีหลักฐานแสดงเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม

4.7.2.2 ต้องปฏิบัติกิจกรรมเพิ่มเติมตามที่ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรม
มอบหมาย ถ้าไม่เกิดคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษากำหนด

4.7.3 ผู้ปกครอง

ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียน มีการบันทึก
สรุปพัฒนาการและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

4.8 กรอบความคิดกิจกรรมแนะแนว

การจัดกิจกรรมแนะแนวมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนดและตอบสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมขอบข่ายการจัดกิจกรรมแนะแนวทั้งด้านการศึกษา ด้านการทำงานและอาชีพ ด้านชีวิตและสังคม โดยมีกรอบความคิดกิจกรรมแนะแนวดังนี้ (กรมวิชาการ. 2546 : 30)

จากกรอบความคิดกิจกรรมแนะแนวซึ่งมีขอบข่ายครอบคลุมด้านการศึกษา ด้านการทำงานและอาชีพ ด้านชีวิตและสังคม ในการจัดกิจกรรมจำเป็นต้องจัดกิจกรรมทั้ง 3 ด้านไปพร้อมๆ กัน ดังนั้นจึงได้ผสมผสานและบูรณาการเป็นกลุ่มกิจกรรมใหญ่ๆ 4 กลุ่ม ดังนี้

1. กิจกรรมรู้จัก เข้าใจ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
2. กิจกรรมการแสวงหาและใช้ข้อมูลสารสนเทศ
3. กิจกรรมการตัดสินใจและแก้ปัญหา
4. กิจกรรมการปรับตัวและดำรงชีวิต

กิจกรรมกลุ่มที่ 1 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนรู้จัก เข้าใจ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถรู้จักตนเองและเข้าใจตนเอง ทั้งในด้านความถนัด ความสนใจ ความสามารถ จุดเด่น จุดด้อย นิสัย อารมณ์ ความภูมิใจ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

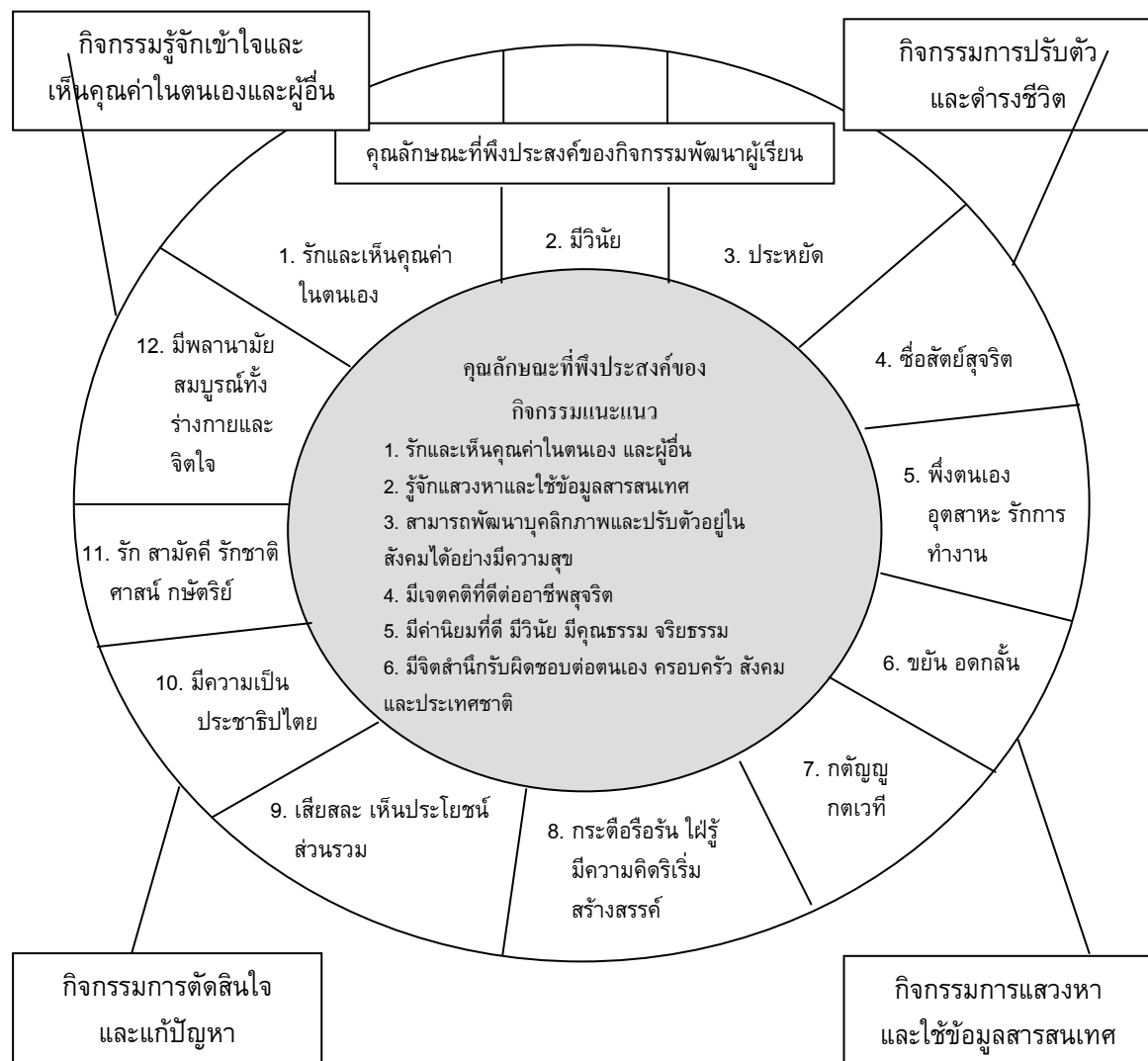
กิจกรรมกลุ่มที่ 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแสวงหาและใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็น กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะ และวิธีการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ รวบรวม และจัดระเบียบข้อมูล สามารถจัดระบบ กลั่นกรอง เลือกใช้ข้อมูลอย่างฉลาด เหมาะสม และเห็นคุณค่าในการใช้ข้อมูลสารสนเทศ

กิจกรรมกลุ่มที่ 3 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียน สามารถกำหนดเป้าหมาย วางแผน วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผล ตลอดจนปรับปรุงแผนการดำเนินงาน โดยใช้ข้อมูล คุณธรรมและจริยธรรม เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ

กิจกรรมกลุ่มที่ 4 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปรับตัวและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจยอมรับตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ แสดงออกอย่างเหมาะสมมีมนุษยสัมพันธ์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากกรอบความคิดของกิจกรรมแนะแนว ดังกล่าวข้างต้นจะนำไปสู่การสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนดังนี้ (กรมวิชาการ. 2546 : 32)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับกิจกรรมแนะแนว

4.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว

จินดาภรณ์ อังสุวรรณชาติ (2525 : 62) ได้ทำการทดลองใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กรุงเทพมหานคร จำนวน 70 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 35 คน กลุ่มควบคุม 35 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวด้วยวิธีการบรรยาย ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพมีคะแนนปัญหาในการเลือกอาชีพทุกด้านต่ำกว่าเมื่อยังไม่ได้ได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กฤษณา จันทรวินาศ (2527 : 34) ได้ทำการทดลองสอนกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดการสอนแนะแนวอาชีพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร จำนวน 70 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 35 คน กลุ่มควบคุม 35 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวด้วยชุดการสอนกิจกรรม

แนะแนวอาชีพ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวด้วยวิธีบรรยาย ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ มีคะแนนจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเรื่องอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวด้วยวิธีบรรยาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กมล ประทีปธีรานันต์ (2530 : 76) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรเพื่อการพัฒนาด้านคุณธรรมด้านสัปปริสธรรมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว ตามหลักสูตร มีคุณธรรมด้านสัปปริสธรรม เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นวนง มังตรีสวรรค์ (2530 : 43) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมด้านสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตรงเรียนเทพศิรินทร์ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเรื่องสังคหวัตถุ 4 มีคุณธรรมด้านสังคหวัตถุ 4 เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่าชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่มีประสิทธิภาพสูง ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามกำลังความรู้ความสามารถที่แต่ละคนมีความสามารถพัฒนาตัวผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ได้เป็นอย่างดี และสร้างความสะดวกแก่ผู้สอน ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 เพื่อเป็นแนวทางให้ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

5.1 ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม

5.1.1 ความหมายของคุณธรรม

กระมล ทองธรรมชาติ (2525 : 80) ได้กล่าวว่า ธรรมหรือหลักความประพฤติที่เป็นคุณประโยชน์ต่อผู้ยึดถือและปฏิบัติตามความเชื่อของบุคคล ส่วนใหญ่เชื่อว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม ซึ่งเป็นความปรารถนาที่ส่งผลให้เกิดการกระทำที่เป็นประโยชน์ และความดีที่แท้จริงต่อสังคม อันได้แก่ การรักษาศีล และการประพฤติตนตามหลักธรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2530 : 90) ให้ความหมายของคุณธรรมว่าคือ สภาพคุณงามความดี

บรรจง ชูสกุลชาติ (2533 : 5) ได้กล่าวว่า คุณธรรมคือ สภาพความดีงามทั้งหลายที่ฝังลึกอยู่ในจิตสำนึกของบุคคล และเป็นคุณสมบัติที่มีอาจหาได้ในสัตว์โลกชนิดอื่นๆ คุณธรรมจึงมีสาระสำคัญคือเป็นสภาพคุณความดีที่อยู่ในจิตใจของมนุษย์ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการแสดงออกอันเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง หลักธรรมความดีงามในจิตใจของบุคคล เป็นลักษณะความรู้สึกรู้สึกนึกคิดทางจิตใจ อันจะนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

5.1.2 ความหมายของจริยธรรม

เพียเจท์ (Piaget. 1960 : 1) ให้ความเห็นว่า จริยธรรมเป็นลักษณะประสบการณ์ ของมนุษย์ และหน้าที่ที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดเตรียมทางสังคมในเรื่องความสนใจ และอนามัยบุคคล ความสัมพันธ์ร่วมกันในรูปแบบของการกระทำและสิทธิ

กู๊ด (Good. 1973 : 57) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง การประพฤติดี ประพฤติชอบ ทั้งต่อตนเอง และต่อผู้อื่น ตลอดจนสังคมประเทศชาติ เพื่อก่อให้เกิดความสุข ความเจริญรุ่งเรือง และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976 : 4-5) นักจิตวิทยาสังคมที่ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม กล่าวถึงจริยธรรมว่า มีพื้นฐานของความยุติธรรม ถือเอาการกระจายสิทธิและหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยมีได้หมายถึงกฎเกณฑ์ที่บังคับทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ซึ่งมีความเป็นสากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสถานการณ์ ไม่มีการขัดแย้งกัน เป็นอุดมคติ ดังนั้น พันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพต่อสิทธิ ข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน

พุทธทาสภิกขุ (2505 : 15) กล่าวว่า จร แปลว่า ประพฤติ อีย แปลว่า ควร จริยธรรม แปลว่า ธรรมที่ควรประพฤติ

สาโรช บัวศรี (2522 : 18) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า

1. แนวทางในการประพฤติตนเพื่อยุติกันได้อย่างร่มเย็นในสังคม
 2. มีโครงสร้างสำคัญอย่างน้อย 2 ข้อ คือ ศีลธรรม (Moral Value) สิ่งที่ดีงาม สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ และ คุณธรรม (Ethical Value) สิ่งที่เราควรปฏิบัติ ซึ่งทั้งสองข้อรวมกันเรียกว่า จริยธรรม
- กรมวิชาการ (2523 : 8) กล่าวว่า จริยธรรม คือ การกระทำทั้ง กาย วาจา และใจ ที่ดีงามเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 21) กล่าวถึงความหมายจริยธรรมไว้ว่า เป็นลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่างๆ โดยลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภทคือ เป็นพฤติกรรมที่สังคมชมชอบให้การสนับสนุน และผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่งนั้นคือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่

คำว่า จริยธรรม ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2526 : 214) หมายถึง “ธรรมที่เป็นข้อประพฤติ ข้อปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม”

เสถียรพงษ์ วรรณปก (2528 : 15) ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง ความดีงาม สิ่งที่ควรประพฤติ (ไม่รวมความชั่วที่ไม่ควรประพฤติ) คำว่า “จริยธรรม” เป็นสมุหนาม(คำเรียกรวมของสิ่งที่ดีควรประพฤติทั้งหลาย)

จริยธรรมในทัศนะของดิวี่ (สมบุรณ์ ศาลยาชีวิน. 2522 : 20 ; อ้างอิงจาก Dewey.n.d.)

- 1) จริยธรรม คือ เชาวน์ปัญญาทางสังคมของบุคคล อันได้แก่ การรับรู้ สังเกต เข้าใจสถานการณ์ของสังคม เข้าใจอำนาจของสังคม

2) จริยธรรม คือ ความสามารถในการปรับตัวและควบคุมตนเองในด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสังคม

3) จริยธรรมของบุคคลจะเจริญงอกงามไปพร้อมกับสติปัญญา

4) จริยธรรมขึ้นอยู่กับลักษณะต่างๆ ของบุคคลในสังคมที่เกิดจากความเจริญทางสติปัญญาที่งอกงามเพื่อเสริมสร้างสังคม

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง แนวทางประพฤติ ปฏิบัติที่ดีงามทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และสังคม เพื่อความสงบเรียบร้อยและประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันของบุคคลในสังคม ซึ่งเป็นลักษณะการแสดงออกทางร่างกาย

5.2 องค์ประกอบทางจริยธรรม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2523 : 3) ตามโครงการวิจัยทางการศึกษาจริยธรรมไทย ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของจริยธรรมไว้ 3 ประการ คือ

1) องค์ประกอบด้านความรู้ (Moral Reasoning) ได้แก่ ความเข้าใจเหตุผลของ ความถูกต้องดีงามโดยระบบการคิด

2) องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Moral Attitude an Belief) ได้แก่ ความพึงพอใจ ความศรัทธา เลื่อมใส เกิดความนิยมยินดีที่จะรับจริยธรรมขึ้นมาเป็นแนวปฏิบัติ

3) องค์ประกอบด้านพฤติกรรมการแสดงออก(Moral Conduct) ได้แก่ พฤติกรรมการกระทำที่บุคคลตัดสินใจกระทำถูกหรือกระทำผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่างๆกัน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 2-3) ได้แบ่งลักษณะองค์ประกอบทางจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น 4 ประการ คือ

1) ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึงการมีความรู้ในสังคมของตนเอง ถือว่าการกระทำชนิดใดดีควรทำ และการกระทำชนิดใดเลวควรเว้น ลักษณะพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่ เหมาะสมมากน้อยเพียงใด ความรู้เชิงจริยธรรม หรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางนี้ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลด้วย ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคม และศาสนา ส่วนใหญ่เด็กจะเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เกิด โดยในช่วงอายุ 2-10 ปี จะได้รับการปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้เป็นพิเศษ

2) ทศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึงความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมนั้น แต่บุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติอาจมีทศนคติต่างไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลมีความกว้างขวางกว่าความรู้เชิงจริยธรรมของบุคคล เพราะทศนคตินั้นรวมทั้งความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้นๆ เข้าด้วยกัน ฉะนั้น ทศนคติเชิงจริยธรรมจึงสามารถใช้ทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แม่นยำกว่าการใช้ความรู้เชิงจริยธรรมเพียงอย่างเดียว ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นในเวลาหนึ่งยังอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

3) เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวถึงนี้จะแสดงให้เห็นเหตุจูงใจ หรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ ของบุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำให้ทราบว่าบุคคลผู้มีจริยธรรมในระดับที่แตกต่างกันอาจมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้ นักทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม คือ เพียเจต์ (Piaget) และ โคลเบอร์ก (Kohlberg) ได้ใช้การอ้างเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลเป็นเครื่องแสดงถึง

พัฒนาการด้านจริยธรรมของบุคคลนั้น นอกจากนี้อาจการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมยังมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการอื่นๆของบุคคลด้วย คือ พัฒนาการด้านสติปัญญา อารมณ์ และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่างๆ ของบุคคลด้วย

4) พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรืองดเว้นการแสดงที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมซึ่งเป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุนมีหลายประเภท เช่น การเสียสละเพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น นอกจากนี้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมอีกพวกหนึ่ง คือ พฤติกรรมในสถานที่เฝ้าระวังใจ หรือในสภาพที่ยั่วให้บุคคลกระทำผิดกฎเกณฑ์ เพื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสถานการณ์ยั่ว เช่น การโกงสิ่งของ เงินทอง หรือคะแนน และการกล่าวเท็จ เป็นต้น

5.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ได้แก่ทฤษฎีต่างๆต่อไปนี้

5.3.1. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจท์

5.3.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

5.3.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของฟรอยด์

5.3.4 ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวิน

5.3.1. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจท์ เพียเจท์ (Piaget. 1960 : 357) เป็นผู้ริเริ่มแนวความคิดที่ว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญาในการที่จะรู้กำหนดกฎเกณฑ์และลักษณะต่างๆทางสังคม โดยพัฒนาการทางด้านจริยธรรมของบุคคลจะขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้นด้วย เพียเจท์ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็น 3 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนจริยธรรม เริ่มแต่แรกเกิดจนกระทั่งถึง 2 ขวบ เด็กในวัยนี้ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมอย่างละเอียด แต่มีความต้องการทางกาย ซึ่งต้องการที่จะได้รับการตอบสนองโดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะใดๆ ทั้งสิ้น เป็นการสนองต่อกฎเกณฑ์ตามวัฒนธรรมมีการตัดสินใจเพื่อกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองโดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น

ขั้นที่ 2 ขั้นยึดคำสั่ง พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 2-8 ปี เด็กจะมีความเกรงกลัวต่อผู้ใหญ่และเห็นว่าคำสั่งของผู้ใหญ่คือประกาศิตที่ตนต้องกระทำตาม โดยถือว่าเป็นการทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มโดยไม่คำนึงถึงผลที่ตามมา

ขั้นที่ 3 ขั้นยึดหลักแห่งตน พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 8-10 ปี เพียเจท์เชื่อว่า เกิดขึ้นจากพัฒนาการทางสติปัญญา และจากประสบการณ์ในการมีบทบาทในกลุ่มเพื่อนด้วยกัน ความเกรงกลัวอำนาจภายนอกจะเป็นหลักภายในจิตใจของเด็กเกี่ยวกับความยุติธรรม ซึ่งหมายถึง การแลกเปลี่ยนกันและความเท่าเทียมกันของบุคคลในช่วงวัย 8-10 ปี เด็กที่อยู่ในสังคมปกติจะบรรลุถึงขั้นที่ 3 แต่ก็อาจจะมีเด็กบางคนที่มีพัฒนาการของเขาอาจหยุดชะงักในขั้นที่ 2 เนื่องจากพัฒนาการเลี้ยงดู

การบีบบังคับอย่างผิดปกติของผู้เลี้ยงดูตัวเขา หรือจากสังคม หรือจากการขาดประสบการณ์ในกลุ่มเพื่อนก็ได้ (สง่า วุฒิประจักษ์. 2531 : 13-14)

แก่นสารของจริยธรรม ตามแนวทางของเพียเจท์ มี 2 ส่วน ส่วนหนึ่ง คือ การเคารพกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคม และส่วนที่ 2 คือ การมีความยุติธรรม

จริยธรรมแบ่งออกเป็น 2 ชั้น ชั้นแรก คือ จริยธรรมจากภายนอก จริยธรรมตามข้อบังคับ หรือ จริยธรรมสังขนิยม ชั้นที่ 2 คือ จริยธรรมจากภายใน จริยธรรมความร่วมมือ หรือจริยธรรมในการปฏิบัติต่อกัน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมจากภายนอก มี 2 ปัจจัยหลัก คือ ความจำกัดด้านพัฒนาการทางความคิดความเข้าใจ และการนับถือผู้ใหญ่แบบทิศทางเดียว

ปัจจัยที่มีอิทธิพลให้เด็กพัฒนาไปสู่จริยธรรมจากภายในก็คือ พัฒนาการทางความคิด ความเข้าใจ และการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยเดียวกัน

พัฒนาการทางจริยธรรมด้านที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับพัฒนาการทางความคิด ความเข้าใจ คือ ทรศนะเกี่ยวกับ ความรับผิดชอบ ความถูกผิด กฎเกณฑ์ และเรื่องกรรมตามสนอง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. 2539 : 187)

ปัจจัยสำคัญที่เพียเจต์เชื่อว่า ช่วยให้มีพัฒนาการจากจริยธรรมภายนอก ไปสู่จริยธรรมภายในก็คือ พัฒนาการทางความคิดความเข้าใจ ที่เด็กลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง(Egocentricity) ลงไป ทำให้เด็กสามารถเข้าใจทรศนะของผู้อื่นได้ และพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้นพัฒนาการเหล่านี้ เกิดขึ้นจากการที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นในวัยเดียวกัน โดยมีกระบวนการที่เกี่ยวข้อง 2 กระบวน ได้แก่ กระบวนการแรก การมีส่วนตัดสินใจในสิ่งต่างๆ ซึ่งมีผลให้เด็กมีทรศนะต่อกฎเกณฑ์และผู้มีอำนาจเปลี่ยนไปจากเดิม การที่เด็กโตขึ้นทำให้เด็กมีโอกาสได้รับความเท่าเทียมกับผู้ที่มียายุมากกว่าตนในสิ่งต่างๆได้มากขึ้น ซึ่งจะลดการนับถือผู้ใหญ่แบบทิศทางเดียวก่อนลงไป การได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกันทำให้เด็กนำเอาการนับถือกันและกันเข้ามาใช้ ทำให้เด็กมีส่วนร่วมในการแก้ไขกฎเกณฑ์ต่างๆ มากขึ้น มีการร่วมมือกันทำสิ่งต่างๆ มากยิ่งขึ้น ส่วนกระบวนการที่ 2 นั้น เกี่ยวกับการสวมบทบาทต่างๆ กับเพื่อนวัยเดียวกัน บางครั้งเป็นการสวมบทบาทที่จะต้องมีการกระทำต่อกันและกัน เช่น ในการเล่น เด็กคนหนึ่งอาจเล่นเป็นตำรวจ อีกคนหนึ่งเป็นผู้ร้าย การเล่นจะดำเนินไปด้วยดี เมื่อเด็กแต่ละคนต่างก็แสดงบทบาทของตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม การเล่นถูกบทนี้ ทำให้แต่ละคนแสดงบทบาทได้เต็มที่ ราวกับเป็นตำรวจ หรือเป็นผู้ร้ายจริงๆ การทำเช่นนี้ ทำให้เกิดความรู้สึกนับถือเพื่อนคนอื่นๆเคารพกฎเกณฑ์ที่พวกเขาช่วยกันสร้างขึ้นมา

เพียเจต์เชื่อว่า พ่อแม่มีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาจริยธรรมของเด็ก ดังได้ยกตัวอย่างมาแล้วในเรื่องการอบรมสั่งสอนให้เด็กพิจารณาเจตนาในการกระทำ ว่าเขามีเจตนาอย่างไร ในการตัดสินใจ ความถูกผิดนั้น (เช่น เด็กอายุ 7 ขวบ ทำถ้วยแตกไปถึง 15 ใบ แล้วเขารับว่าเขาทำผิด อย่างนี้เรียกว่า ความรับผิดชอบแบบปรนัย(Objective Responsibility) และเด็กโตอายุตั้งแต่ 9 ปีขึ้นไป หากทำถ้วยแตกเพียงใบเดียวเพราะมีเจตนาจะขโมยของกันนั้น ถือว่ามีความผิดมากกว่า และถือว่าเป็นความรับผิดชอบแบบอัตนัย((Subjective Responsibility)(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. 2539 : 191)

สรุปได้ว่าทฤษฎีของเพียเจต์ ด้านพัฒนาการทางความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรม เป็นทฤษฎีที่ถือได้ว่า มีคุณค่ามากอีกทฤษฎีหนึ่ง เพราะได้กระตุ้นให้ทีมงานวิจัยเกิดขึ้นมากมาย และเป็นรากฐานให้กับทฤษฎีอื่นๆ อีกด้วย อาทิ ทฤษฎีของโคลเบอร์ก อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีของเพียเจต์ก็มีจุดอ่อนในบางประเด็น ได้แก่ ประการแรก ในฐานะที่เพียเจต์เป็นนักทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดความเข้าใจ ตามแนวทฤษฎีนี้ พัฒนาการของเด็กเกิดขึ้นเป็นขั้นๆ ชั้นเหล่านี้มีลักษณะคุณสมบัติจำเพาะหลายอย่าง แต่ทฤษฎี จริยธรรมของเพียเจต์กลับมีความหละหลวมในการเชื่อมโยงกับชั้นเหล่านี้

ตัวอย่างเช่น ขึ้นตามทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดความเข้าใจมีคุณสมบัติประการหนึ่งว่า หากใช้วิธีทดสอบหลายๆ วิธี เป็นต้นว่าใช้เรื่องเล่าเพื่อทดสอบเด็กหลายๆ เรื่องคำตอบที่เด็กตอบต่อเรื่องหนึ่งควรอยู่ในขั้นเดียวกับที่ตอบต่อเรื่องอื่นๆ ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า โครงสร้างรวม (Structural Whole) ลักษณะเช่นนี้ เพียเจท์กลับยอมรับว่า ไม่ได้เกิดขึ้นในทฤษฎีจริยธรรมของเขา เพราะเด็กที่เขาทดสอบบางคนให้คำตอบอย่างหนึ่งกับเรื่องๆ หนึ่ง แต่ให้คำตอบอีกอย่างหนึ่งกับเรื่องอีกเรื่องหนึ่ง และเรื่องบางเรื่องก็ชี้แนะไปในทางการตัดสินใจรับผิดชอบแบบปรนัยมากกว่าเรื่องอื่นๆ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2539 : 212)

ในประการที่ 2 เพียเจท์จัดกลุ่มลักษณะหลายประการไว้ในขั้นทางจริยธรรมขั้นหนึ่งๆ ไม่ว่าจะเป็นจริยธรรมภายนอก หรือจริยธรรมภายใน หากอาศัยข้อสมมติเกี่ยวกับโครงสร้างรวมข้างต้น เด็กที่อยู่ในขั้นจริยธรรมภายนอก ก็ควรมีลักษณะต่างๆ ทุกด้านที่สะท้อนถึงจริยธรรมจากภายนอก แต่การวิจัยกลับไม่ได้ผลยืนยันตามนี้ เด็กที่ให้คำตอบแบบจริยธรรมภายนอกด้านหนึ่ง อาจให้คำตอบแบบจริยธรรมจากภายในในการตอบอีกด้านหนึ่งก็ได้ นั่นคือ คำตอบในด้านต่างๆ ไม่ใคร่มีความสัมพันธ์กันมากนัก (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2539 : 212 อ้างให้ดูจากโคลเบอร์ก. 1964)

5.3.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

โคลเบอร์ก นักจิตวิทยาชาวอเมริกาได้ศึกษาทฤษฎีพัฒนาการของความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ตามแนวคิดของเพียเจท์ พบว่า มนุษย์ในวัฒนธรรมต่างๆ นั้น มีขั้นตอนของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หรือเจตนาก่อนกระทำจากขั้นต่ำสุดเมื่อเป็นเด็กเล็ก ไปจนถึงขั้นสูงสุดคือ ขั้น เมื่อเป็นผู้ใหญ่ตอนกลาง ในกรณีที่มีความเจริญทางจิตนี้มีได้หยุดชะงักในขั้นต่ำๆ เสียก่อน และขั้นทั้ง 6 ที่ควรเกิดตามอายุที่เพิ่มขึ้นของบุคคลนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2540 : 63-65)

ขั้นที่ 1 อายุ 0-7 ปี เจตนาหลีกเลี่ยงการโดนลงโทษทางกาย

ขั้นที่ 2 อายุ 10-12 ปี เจตนาแสวงหารางวัลที่เป็นวัตถุสิ่งของ

ขั้นที่ 3 อายุ 13-15 ปี เจตนาที่จะทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (อับอายที่ผู้อื่นจะรู้เห็นความชั่วของตนเอง)

ขั้นที่ 4 อายุ 16-20 ปี เจตนาที่จะทำตามกฎระเบียบ กฎหมาย และหลักศาสนา เพราะเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของสิ่งต่างๆ นั้นเพื่อส่วนรวม

ขั้นที่ 5 ผู้ใหญ่ตอนต้น เจตนาทำในสิ่งที่เห็นว่าถูกต้อง เพื่อส่วนรวม เป็นตัวของตัวเอง ละอายในตัวเองเมื่อทำชั่ว ภูมิใจตัวเองเมื่อทำดี

ขั้นที่ 6 ผู้ใหญ่ตอนกลาง เจตนาที่จะยึดหลักอุดมคติสากล เป็นแนวทางปฏิบัติ เช่น โอตตปปะ มนุษยธรรม และความเสมอภาค

ทฤษฎีเหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ขั้นนี้ นักพัฒนาจริยธรรมสามารถนำมาใช้กำหนดทิศทางและขั้นตอนการพัฒนาจริยธรรมได้เป็นอย่างดี โดยมีประโยชน์ 5 ประการ คือ

ประการแรก ทำให้นักพัฒนาไม่พัฒนาแบบถอยหลังเข้าคลอง เช่น พัฒนาผู้ที่อยู่ในขั้น 3 ให้ลงไปขั้น 1 อีก เพื่อให้เกรงกลัวการลงโทษทางกาย

ประการที่ 2 ทำให้นักพัฒนาไม่พัฒนาแบบข้ามขั้น เช่น ต้องการพัฒนาเด็กอายุ 8-10 ปี ซึ่งอยู่ในขั้นการแสวงหารางวัลวัตถุสิ่งของ ให้ข้ามไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีความเป็นตัวของตัวเอง

ประการที่ 3 การบังคับให้นักพัฒนาจริยธรรมต้องทราบก่อนการพัฒนาว่า ผู้ที่รับการพัฒนานั้นมีเหตุผลเชิงจริยธรรมปัจจุบันอยู่ในขั้นใด ถ้าเป็นขั้นที่ต่ำกว่าที่เหมาะสมกับอายุของเขา ก็สมควรจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาให้สูงขึ้นไปสู่ขั้นต่อไปทีละขั้น และทฤษฎีนี้จะให้ประโยชน์

ประการที่ 4 คือกำหนดว่าขั้นต่อไปควรพัฒนาแก่ผู้รับนั้นคือขั้นใด

ประการที่ 5 ทำให้กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการพัฒนาว่าเมื่อพัฒนาจบสิ้นแล้ว จะวัดผลอย่างไร และผลจะออกมาเป็นอย่างไรจึงจะเรียกว่า การพัฒนานั้นประสบความสำเร็จ

5.3.3. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของฟรอยด์

ซิกมันด์ ฟรอยด์ นักจิตวิทยาชาวออสเตรียคนแรกที่มีชื่อเสียงในการนำเสนอทฤษฎีพัฒนาการทางด้านจริยธรรม ได้อธิบายการเกิดพฤติกรรมต่างๆ เนื่องมาจากปัจจัยผลักดันจากจิตใต้สำนึก ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ

อิด (Id) พลังงานติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด หมายรวมถึงสัญชาตญาณด้วย แรงขับภายในซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้มีการแสดงพฤติกรรมต่างๆตามความต้องการโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องควรหรือไม่ควรแต่อย่างไร ที่เรียกกันว่าพลังแสวงหาความสุข เมื่อต้องการอย่างไร ก็พยายามหาทางตอบสนองความต้องการทางกายของตนเองอย่างนั้นๆ จนได้ อาจจะเรียกว่า “สันดานดิบของมนุษย์” ก็ได้

อีโก้ (Ego) เป็นพลังแห่งการรู้และเข้าใจ การรับรู้ข้อเท็จจริง การใช้เหตุผล การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย เป็นส่วนหนึ่งของการแสวงหาวิธีการเพื่อตอบสนองพลังอิด เช่น หิว พลังอีโก้ก็จะใช้เหตุผลตรึกตรองว่าจะบำบัดความหิวนั้นด้วยวิธีการใดตามสภาพแวดล้อม เช่น หายอาหารจากตู้กับข้าวในครัวไปรับประทานอาหารนอกบ้าน หรือตีชิงวิ่งราวเขามากิน พลังอีโก้เป็นพลังของจิตที่คอยยับยั้งการแสดงพฤติกรรมตามความต้องการของอิด โดยทำการควบคุมจิตใจมิให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของสังคม

ซูเปอร์อีโก้ (Super Ego) เป็นส่วนหนึ่งของจิตที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ทางด้านคุณธรรมและคอยกระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมตามปทัสฐานของสังคม โดยซูเปอร์อีโก้กระตุ้นให้อิดละทิ้งความไม่ถูกไม่ควร และสนับสนุนอีโก้ให้เปลี่ยนทิศทางพฤติกรรมไปในทางที่ถูกที่ควร มีลักษณะเป็นค่านิยมต่างๆ เช่น ความดี ความชั่ว ความถูกผิด มโนธรรม คุณธรรม ความยุติธรรม ซูเปอร์อีโก้เป็นพลังที่หักห้ามความรุนแรงของพลังอิด โดยเฉพาะพลังจากสัญชาตญาณทางเพศ และความก้าวร้าวรุนแรงทั้งหลาย

การทำงานร่วมกันของพลังทั้ง 3 ลักษณะบุคลิกภาพของมนุษย์เกิดจากการทำงานร่วมกันของพลังทั้ง 3 นี้ พลังใดอิทธิพลเหนือพลังอื่นย่อมเป็นตัวชี้ลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลนั้น เช่น ถ้าพลังอิดมีอำนาจสูง ก็มีบุคลิกเป็นเด็กไม่รู้จักโต เอาแต่ใจตนเอง ถ้าพลังอีโก้มีอำนาจสูง ก็จะเป็นคนมีเหตุผล เป็นนักปฏิบัติที่ดี ถ้าพลังซูเปอร์อีโก้มีอำนาจสูง ก็เป็นนักอุดมการณ์ นักทฤษฎี นักพัฒนาสังคม ฯลฯ

จากแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์นั้น เชื่อว่า จริยธรรมของเด็กจะได้รับการปลูกฝังจากพ่อแม่ และผู้ใกล้ชิดเป็นสำคัญ โดยอาศัยกระบวนการให้รางวัลและการลงโทษเป็นเครื่องมือในการอบรมจริยธรรม โดยจะได้รับการพัฒนาขึ้นในระบบซูเปอร์อีโก้ เด็กจะมุ่งกระทำตามกระบวนการถอดแบบ (Identification) จากการอบรมเลี้ยงดูมาแต่เยาว์วัย ทำให้เด็กถอดแบบบุคลิกภาพ ค่านิยม และมาตรฐานจริยธรรมในสังคม จนในที่สุดเด็กจะยอมรับกฎเกณฑ์ต่างๆ ในสังคม

มาเป็นหลักปฏิบัติของตนเอง และเด็กยังยอมรับต่อการให้รางวัลและการลงโทษตัวเองอีกด้วย กล่าวคือ เมื่อจริยธรรมได้รับการปลูกฝังในระบบซูเปอร์อีโกของเด็กแล้ว ทุกครั้งที่เขากระทำผิด เขาก็จะลงโทษตนเองด้วยการแสดงความรู้สึกผิด และเมื่อปฏิบัติได้ตามมาตรฐานจริยธรรม ก็จะมีการให้รางวัลแก่ตนเอง ซึ่งแสดงออกด้วยการชื่นชมนิยมนยกย่องตนเอง เป็นต้น

5.3.4. ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวิน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2531: 2-5) ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงสาเหตุพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง โดยได้ทำการประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมต่างๆของคนไทยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ อายุตั้งแต่ 6-60 ปี ว่าพฤติกรรมเหล่านั้นมีสาเหตุทางจิตใจอะไรบ้าง และได้นำมาประยุกต์เป็นทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทยขึ้น โดยได้แบ่งต้นไม้จริยธรรม ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ได้แก่ ดอกและผลไม้มันต้น ที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำดี ละเว้นชั่ว และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ซึ่งล้วนแต่เป็นพฤติกรรมของพลเมืองดีพฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

ส่วนที่ 2 ได้แก่ ส่วนลำต้นของต้นไม้ แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็งซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้าน คือ

1. เหตุผลเชิงจริยธรรม
2. มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง
3. ความเชื่ออำนาจในตน
4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
5. ทศนคติ คุณธรรมและค่านิยม

ส่วนที่ 3 ได้แก่ รากของต้นไม้ ที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็งซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ 3 ด้าน คือ

1. สติปัญญา
2. ประสบการณ์ทางสังคม
3. สุขภาพจิต

จิตลักษณะทั้ง 3 นี้ อาจใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะ 5 ประการ ที่ลำต้นของต้นไม้ได้ กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ด้าน ในประมาณที่สูงพอเหมาะกับอายุ จึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ประการ ที่ลำต้นของต้นไม้ โดยที่จิตลักษณะทั้ง 5 นี้ จะพัฒนาไปเองโดยอัตโนมัติ ถ้าบุคคลมีความพร้อมทางทางจิตใจ 3 ด้าน ดังกล่าว และอยู่ในสภาพแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียน และทางสังคมที่เหมาะสม นอกจากนั้น บุคคลยังมีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาทางจิตลักษณะบางประการใน 5 ด้านนี้ โดยวิธีการอื่นๆ ด้วย ฉะนั้น จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ จึงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งนั่นเองนอกจากนี้ จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการที่รากนี้อาจเป็นสาเหตุร่วมกับจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำต้น เพื่อใช้อธิบาย และพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวมาแล้วด้วย

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมนี้ เกิดผลการวิจัยพฤติกรรมและจิตลักษณะของคนไทย โดยเมื่อสร้างขึ้นแล้ว ทฤษฎีนี้ก็ได้นำมาใช้ในการตั้งสมมติฐานการวิจัยเพื่อหาหลักฐานใหม่ๆมาเพิ่มเติมในทฤษฎีนี้อีก เช่น การวิจัยที่เกี่ยวกับจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ ที่สามารถจำแนกคนเป็น 4 ประเภท เหมือนบัวสี่เหล่า กับความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล โดยพบว่า คนที่เป็นบัวเหนือน้ำเท่านั้น (มีจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ด้านนี้ในประมาณสูงเหมาะสมกับอายุ) เป็นผู้ที่จะสามารถรับการพัฒนาเหตุผล

เชิงจริยธรรมได้เหมาะสมกับอายุ ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก ซึ่งผลนี้เดิมพบในการวิจัยไทย 2 เรื่อง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจำนึก 2520 ; โกศล มีคุณ 2524) ที่ต่อมาได้มีผู้ทำการวิจัยตรงจุดนี้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และพบผลที่สนับสนุนทฤษฎีด้านจริยธรรมเพิ่มเติมด้วย

5.4 วิธีการส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 63-67) ได้กล่าวถึงวิธีส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมไว้ดังต่อไปนี้

1) การให้ความรู้ขั้นสูงขึ้น วิธีการฝึกฝนโดนใจเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นต่ำให้สามารถใช้หลักเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นไปนั้น เริ่มจากการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กเล็กตามทฤษฎีของเพียเจท์ นักจิตวิทยาได้ใช้วิธีการให้เหตุผลที่เหนือกว่าที่เด็กใช้ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้ความรู้ในขั้นสูงขึ้นกว่าขั้นที่ตนมีอยู่ เมื่อเด็กได้รับเหตุผลใหม่ เด็กจะนำไปใช้เปรียบเทียบกับเหตุผลเดิมของตน ซึ่งการเปรียบเทียบนี้เด็กจะเกิดความรู้ที่ขัดแย้งกันหรือเกิดความไม่สมดุลทางความคิด ความไม่สมดุลนี้จะเป็นเครื่องกระตุ้นให้เด็กเกิดมีการปรับปรุงโครงสร้างทางความคิดของตนเพื่อให้เกิดความสมดุลขั้นใหม่ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเข้าใจและยอมรับเหตุผลในขั้นที่สูงกว่าขั้นของตนได้

2) การอบรมทางศาสนา ประเพณีของผู้นับถือศาสนาพุทธ ได้เปิดโอกาสให้ชาวบ้านโดยเฉพาะเพศชายมีโอกาสเข้ารับการอบรมทางพุทธศาสนาโดยมีการบวชเป็นสามเณรและภิกษุในเวลาที่แตกต่างกันตามสะดวก การได้บวชเรียนนี้ในวัฒนธรรมไทยถือว่าเป็นการเตรียมบุคคลให้พร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่สามารถรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ครอบครัว และประเทศชาติ ผู้ที่ผ่านการบวชเรียนมาแล้วสังคมถือว่าเป็นผู้ที่มีความเปลี่ยนแปลงทางจิตลักษณะและพฤติกรรมไปในทางที่ดีความเห็นแก่ตัว และเพิ่มความเห็นแก่พวกพ้อง เห็นแก่พวกพ้อง เห็นแก่ส่วนรวม เห็นแก่มนุษยชาติ นอกจากนั้นผู้ที่ผ่านการบวชเรียนแล้วยังควรเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ในระบอบธรรมมากกว่าผู้ที่ไม่มีโอกาสใกล้ชิดกับศาสนาอีกด้วย

3) การให้แสดงบทบาท วิธีการนี้เกิดจากความเข้าใจที่ว่า การที่คนเราจะเข้าใจผู้อื่นได้ดีขึ้นต้องให้เขาได้โอกาสสวมบทบาทอื่นๆ นอกเหนือไปจากที่ตนเป็นอยู่ ซึ่งคอลลินส์ (Collins) กล่าวว่า วิธีเดียวที่จะทำให้คนได้คิดหรือรู้สึกแตกต่างไปจากที่เขาเป็นอยู่ได้คือ ให้เขาได้แสดงออกในบทบาทที่ต่างไปจากเดิม และบทบาทนั้นควรเกี่ยวข้องกับจริยธรรม โคลเบอร์ก (Kohlberg) ได้กล่าวว่าการสวมบทบาทนั้น ได้แก่ การรับเอาทัศนคติของคนอื่น การรับรู้ในความคิดและความรู้สึกของคนอื่นการนำตนเข้าไปอยู่ในฐานะของคนอื่นด้วยกระบวนการดังกล่าว จะทำให้มีความคิดกว้างขวางและเกิดความคิดความเข้าใจแตกต่างไปจากเดิม ไม่ยึดอยู่แต่ตนเอง

4) การใช้อิทธิพลของกลุ่มให้เกิดการคล้อยตาม การแสดงเหตุผลเชิงจริยธรรมเพื่อเป็นการยกระดับจิตใจของเด็กนั้นอาจทำได้ โดยการใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนซึ่งแสดงออกทางจริยธรรมในระดับเดียวกัน เด็กจะยึดถือเพื่อนเป็นแบบอย่างและคล้อยตามลักษณะของเพื่อนไปโดยง่ายเพื่อนนับว่าเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุดสาระสำคัญของทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจท์ ได้เน้นที่ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนแบบเสมอภาคกัน (Equalitarian Peer Interaction) ว่าเป็นแหล่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความรู้และระดับจริยธรรม โดยโคลเบอร์กได้ยืนยันเช่นเดียวกันโดยกล่าวว่าปฏิสัมพันธ์ต่อเพื่อนจะมีผลต่อระดับจริยธรรม เด็กที่เข้าร่วมสังคมกันจะมีความก้าวหน้ากว่าเด็กที่แยกเดี่ยวจากเพื่อน ทั้งนี้เพราะเด็กมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้โต้แย้งกันกับเพื่อน จะทำให้เขาได้รับความคิดเห็นและทัศนคติใหม่ๆ ต่างไปจากที่ตนมีอยู่ ถ้าเขาได้พิจารณาเปรียบเทียบกับความรู้เดิมที่เขามีอยู่ ด้วย

เหตุนี้จึงได้เกิดแนวคิดที่จะให้กลุ่มเพื่อนและเหตุผลใหม่ เป็นสิ่งที่ช่วยในการฝึกฝนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแก่บุคคลโดยใช้กลุ่มเพื่อนเป็นสื่อเสนอความรู้และเหตุผลใหม่ในระดับสูงกว่าที่บุคคลมีอยู่เดิม

5) การให้เลียนแบบจากตัวแบบ การใช้ตัวแบบแสดงพฤติกรรมต่างๆ ให้ผู้ถูกทดลองเห็น จะเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้ถูกทดลองทำพฤติกรรมนั้นๆ ตามตัวแบบได้ การจัดตัวแบบให้นี้ก็เป็นการให้ความรู้แก่ผู้ถูกทดลองวิธีหนึ่ง นอกเหนือจากการเขียนให้อ่านแบบวิธีแรกที่กล่าวมาแล้วหรือการให้แสดงบทบาทเพื่อรับคำแนะนำจากเพื่อนหรือการให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นที่เหมือนกันเป็นเอกฉันท์อันจะทำให้ผู้ถูกทดลองคล้อยตามกลุ่มเพื่อนได้มาก การจัดตัวแบบให้เกิดการเลียนแบบเป็นวิธีที่มีการเลียนแบบเป็นวิธีที่มีการค้นคว้ามามากพอประมาณ เพราะเป็นวิธีที่นักจิตวิทยาเชื่อว่า จะเรียนรู้จากสังคมได้มากที่สุด และเป็นวิธีการเดียวที่เด็กอาจทำตามได้โดยที่ไม่รู้สึกว่าคุณครูบังคับ ลักษณะของการเลียนแบบแบบนี้ เป็นลักษณะหนึ่งที่เป็นไปตามทฤษฎีอิทธิพลทางสังคม เป็นวิธีหนึ่งที่มนุษย์ใช้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ลักษณะของการเลียนแบบ (Imitation) ก็ดี การเทียบเคียง (Identification) ก็ดี ล้วนเป็นวิธีที่อาศัยตัวแบบ ลักษณะและความเหมาะสมของตัวแบบเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับวิธีนี้ เพราะตัวแบบจะต้องมีลักษณะดึงดูด และชักชวนให้ผู้อื่นสังเกตเห็น เกิดความเชื่อถือและคล้อยตามได้ตัวแบบที่มีอิทธิพลให้เด็กคล้อยตามได้มากได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ใหญ่ และเพื่อน ลักษณะอีกประการหนึ่งที่จะทำให้เกิดการเลียนแบบได้มาก คือ ความเหมาะสมในตัวแบบ การเชื่อในเรื่องความรู้ความสามารถของตัวแบบในเรื่องที่เขาจะแสดงออกจะทำให้ผู้สังเกตคล้อยตามได้มาก ลักษณะภายในของผู้เลียนแบบเองก็เป็นตัวแปรสำคัญที่จะก่อให้เกิดการเลียนแบบได้เช่นกัน

จะเห็นได้ว่าการมีคุณธรรมและจริยธรรมมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับบุคคลทุกคนเพราะเป็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลังการคิดพิจารณาตัดสินใจในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งตามปกติบุคคลจะมีคุณธรรมและจริยธรรมสูงขึ้นตามวัยและประสบการณ์ที่ได้รับจากสังคมแต่อย่างไรก็ตาม พัฒนาการด้านคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคลมีโอกาที่จะหยุดชะงักอยู่ในขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นใดขั้นหนึ่งซึ่งไม่เหมาะสมกับวัยในขณะนั้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญอย่างยิ่ง ในการพัฒนาหรือยกระดับจิตใจของผู้เรียนโดยการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

5.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรม

5.5.1 งานวิจัยในประเทศ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2520 : 83) ได้ศึกษาจริยธรรมของเยาวชนไทยโดยมีกลุ่มตัวอย่างอายุ 11-25 ปี จำนวน 1400 คน ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าลักษณะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและลักษณะการมุ่งอนาคตนั้นควรจะได้มีการปลูกฝังก่อนที่เด็กจะมีอายุ 10 ปี เพราะเมื่อเริ่มเป็นวัยรุ่นลักษณะทางจริยธรรมสองประการนี้จะเริ่มคงที่ ผู้ที่มาจากครอบครัวยากจนจะมีพัฒนาการช้ากว่ากลุ่มอื่นในช่วงวัยอายุตอนต้น แต่จะทันกลุ่มอื่นในวัยรุ่นตอนปลายในด้านอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู การอบรมเลี้ยงดูแบบรักมากใช้เหตุผลมาก มีความสัมพันธ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้ถูกศึกษาทุกระดับอายุ และพบว่าในครอบครัวยากจน บิดามีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยช่วยให้ลูกมีจริยธรรมสูงได้

กมล ประทีปธีรานันต์ (2530 : 76) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรปฐพี (2530 : 76) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรปฐพี เพื่อการพัฒนาด้านคุณธรรมด้านสัปปิยธรรมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอน โดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว ตามหลักสูตรปฐพี มีคุณธรรมด้านสัปปิยธรรม เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นวลนง มังตรีสุวรรณ (2530 : 43) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมด้านสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพศิรินทร์ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเรื่องสังคหวัตถุ 4 มีคุณธรรมด้านสังคหวัตถุ 4 เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนอกจากจะมีพัฒนาการตามช่วงอายุตามหลักทฤษฎีแล้ว ยังสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้โดยหลายวิธี ซึ่งเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูงก็คือ ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว ซึ่งผู้วิจัยมีความสนใจที่จะสร้างเครื่องมือ ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นแนวทางให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำกิจกรรมแนะแนวไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การดำเนินการทดลอง
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 431 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ จังหวัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 90 คน ซึ่งได้มาจากการที่ผู้วิจัยสุ่มห้องโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายมา ระดับชั้น ละ 1 ห้อง เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 / 4 จำนวน 50 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 / 1 จำนวน 38 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 / 1 จำนวน 46 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละห้องทำแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และเรียงลำดับคะแนนจากแบบวัดที่นักเรียนทำได้จากคะแนนต่ำสุด-คะแนนสูงสุด ผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนต่ำสุดเรียงลำดับไปจนครบ 30 คน ของแต่ละห้องเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระดับชั้น	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ม.1 / 1	42 คน	-
ม.1 / 2	46 คน	-
ม.1 / 3	39 คน	-
ม.1 / 4	50 คน	30 คน

ตาราง 1 (ต่อ)

ระดับชั้น	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ม.2 / 1	38 คน	30 คน
ม.2 / 2	38 คน	-
ม.2 / 3	41 คน	-
ม.3 / 1	46 คน	30 คน
ม.3 / 2	43 คน	-
ม.3 / 3	48 คน	-
รวม	431 คน	90 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือ ดังนี้ แบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และแบบฝึกหัดชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

สำหรับแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ซึ่งได้แก่ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ และความกตัญญูกตเวที

ขั้นตอนที่ 3 เขียนข้อคำถามคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะของคุณธรรมและจริยธรรมในแต่ละด้าน จำนวน 70 ข้อ

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่สร้างขึ้นจำนวน 70 ข้อ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 ท่าน ซึ่งได้แก่ อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ และอาจารย์ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง ตรวจสอบข้อคำถามทั้งด้านเนื้อหาและภาษา

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 70 ข้อ ที่ผ่านการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิไปปรับปรุง และคัดเลือกข้อที่สอดคล้องกับนิยามศัพท์ที่สุดจนเหลือเพียง 30 ข้อ

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 30 ข้อ ไปใช้ทดลองกับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 7 นำแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 30 ข้อ ไปใช้ โดยให้นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ ตอบแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ก่อนและหลังใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

ตัวอย่างแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

แบบวัดด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

คำชี้แจง

1. แบบวัดนี้มุ่งสอบถามคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน
2. แบบวัดฉบับนี้ คำตอบทุกข้อจะนำไปใช้ในการวิจัย ซึ่งไม่มีผลต่อคะแนนใดๆในการเรียนของผู้เรียน จึงขอให้นักเรียนตอบคำถามให้ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

คำสั่ง

1. ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ในช่องที่คิดว่าตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด **เพียงช่องเดียว**
2. ขอให้นักเรียนตอบให้ครบ 30 ข้อ โดยตอบลงในกระดาษคำตอบที่จัดไว้ให้เท่านั้น

ความมีวินัย

1. หมีเป็นพี่ของแมว นอนอยู่ห้องเดียวกัน หลังจากตื่นนอน หมีบัดเก็บที่นอนไว้อย่างเรียบร้อย ส่วนแมวไม่เคยเก็บที่นอนให้เรียบร้อย โดยอ้างว่าคืนนี้ก็นอนอีกไม่ต้องเก็บหรอก ถ้านักเรียนเป็นหมีจะทำอย่างไร

- ก. ช่วยแมวเก็บเพราะไม่อยากจะแค้นน้องเฉยๆ
- ข. พุดชวนแมวให้เก็บที่นอนเพื่อความเรียบร้อยและน่าอยู่ของห้องนอนเรา
- ค. แนะนำให้แมวเก็บที่นอนให้เรียบร้อยเพราะเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องรับผิดชอบ
- ง. เฉยๆเพราะแม้อาจชมว่าเราน่ารักกว่าแมว

ความรับผิดชอบ

2. เต้ ชวน โจ้ ไปดูหนังกลางแปลงที่จะมาฉายที่สนามฟุตบอลในโรงเรียน โจ้อยากไปดูมาก เพราะนานๆถึงจะมีหนังมาฉายให้ดูสักครั้ง แต่โจ้ยังทำงานส่งครูไม่เสร็จ ถ้านักเรียนเป็นโจ้จะตัดสินใจอย่างไร

- ก. ไม่ไป กลัวครูทำโทษที่ทำงานส่งไม่เสร็จ
- ข. ไม่ไป เพราะรู้สึกจะอายใจถ้ามีเพื่อนคนอื่นไม่ได้รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
- ค. ไป แล้วเดี๋ยวค่อยกลับมาเร่งทำถ้าไม่ทันค่อยบอกครู

ง. ไม่ไป คิดว่าเพื่อนคนอื่นถ้างานไม่เสร็จก็คงไม่มีใครไปดูเหมือนกัน

ความสามัคคี

3. บิ๊ก กับ เบ้มเป็นเพื่อนสนิทกัน ขณะที่ทั้งคู่กำลังเล่นเตะฟุตบอลอยู่ที่สนาม เบ้มเกิดเตะลูกฟุตบอลไปถูกศีรษะของใหญ่ ใหญ่โกรธมากจึงไล่ชกเบ้มจนได้รับบาดเจ็บ บิ๊กพยายามเข้าไปห้ามแต่ใหญ่ไม่เชื่อ ถ้านักเรียนเป็นบิกักนักเรียนจะอย่างไร

- ก. พยายามไกล่เกลี่ยให้เลิกแล้วต่อกัน เพราะเบ้มไม่เจตนา และเราทั้งสามเป็นเพื่อนกัน ไม่ควรทะเลาะกันด้วยเรื่องนี้
- ข. ดัดสินใจสู้กับใหญ่ เพื่อสั่งสอนที่มาทำร้ายเพื่อนตน
- ค. พยายามไกล่เกลี่ยไม่ให้ชกต่อยกัน แต่ถ้าห้ามไม่ได้ก็ปล่อยเลยตามเลย
- ง. วิ่งไปบอกครู เพื่อให้ลงโทษใหญ่

ความเสียสละ

4. ในช่วงโครงการครูนำภาพยนตร์มาฉายให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดูในขณะที่ทุกคนรีบจองที่นั่ง สมรซึ่งสายตาสั้นมากจองที่นั่งไม่ทันจึงต้องอยู่แถวหลังสุด สมทรงซึ่งสนิทกับสมรได้นั่งแถวหน้า ถ้านักเรียนเป็นสมทรงนักเรียนจะอย่างไร

- ก. นั่งดูภาพยนตร์ไม่สนใจว่าใครจะนั่งตรงไหน
- ข. สะกิดให้สมชายหัวหน้าห้องลุกให้สมรนั่ง
- ค. ให้สมรมานั่งเบียดๆกันดูแถวหน้า
- ง. สละที่นั่งให้สมรนั่ง

ความมีชื่อเสียง

5. แจ้วชวนโจ้ไปซื้อขนมร้านข้างๆ บ้าน ร้านขนมนี้ขายดีมีคนพลุกพล่าน แต่เจ้าของร้านพูดจาไม่ดี และเอาเปรียบลูกค้าเสมอ เมื่อเจ้าของร้านเผลอ แจ้วจึงชวนโจ้ให้ขโมยขนม เมื่อแจ้วขโมยขนมใส่กระเป๋าลแล้วจึงบอกให้โจ้ทำบ้าง ถ้านักเรียนเป็นโจ้ นักเรียนจะไม่ทำอย่างแจ้วเพราะ

- ก. การลักขโมยเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย และทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
- ข. การขโมยขนมถ้าถูกจับได้อาจถูกลงโทษอย่างหนัก
- ค. นักเรียนต้องการให้ผู้อื่นเห็นว่านักเรียนเป็นคนดี
- ง. เพื่อนจะได้ชมเราว่าเป็นคนดีที่ไม่ทำผิดตามเพื่อน

ความกตัญญูกตเวที

6. เบ้มนัดกับเพื่อนว่าจะไปดูหนังในวันหยุดอาทิตย์นี้ แต่พ่อของเบ้มเกิดป่วยหนักไม่มีใครช่วยดูแล พ่ออนุญาตให้เบ้มไปเที่ยวได้ ถ้านักเรียนเป็นเบ้มนักเรียนจะไม่ไปเพราะเหตุใด

- ก. กลัวแม่จะดุที่ไม่อยู่ดูแลพ่อ
- ข. ถ้าใครๆรู้จะหาว่าเป็นลูกอกตัญญู
- ค. อยากดูแลเอาใจใส่ท่านขณะท่านเจ็บป่วยอย่างที่ท่านเคยดูแลเรา
- ง. ถ้าอยู่ดูแลพ่อ แม่จะให้ค่าขนมเพิ่ม

เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตอบถูกให้ 1 คะแนน

ตอบผิดให้ 0 คะแนน

การแปลความหมายแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ผู้วิจัยกำหนด
เกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

คะแนน

การแปลผล

- 5 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรมจริยธรรมในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรมจริยธรรมในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรมจริยธรรมในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรมจริยธรรมในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรมจริยธรรมในระดับน้อยที่สุด

**สำหรับชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 3 ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้**

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนกิจกรรม
แนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โดยพิจารณาความรู้พื้นฐาน
ความสนใจ เพื่อจะได้จัดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะและหัวข้อเรื่องให้ครอบคลุมคุณธรรมและ
จริยธรรมที่สนใจศึกษา ประกอบด้วย คุณธรรมเกี่ยวกับ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความ
สามัคคี ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ และความกตัญญูกตเวที

ขั้นตอนที่ 3 สร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของ
นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 18 ชุด ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย และ นิยามศัพท์เฉพาะ
โดยใช้เทคนิค การอภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง การสำรวจตนเอง การวิเคราะห์ตนเอง กลุ่มสัมพันธ์
กรณีตัวอย่าง กรณีศึกษา บทบาทสมมุติ

โดยชุดการสอนแต่ละชุดประกอบไปด้วย

1. คำชี้แจง
2. คู่มือครู
3. คู่มือนักเรียน
4. ใบงานและใบความรู้
5. แบบฝึกหัดก่อนเรียนและหลังเรียน

ซึ่งแต่ละชุดการสอนมีหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. ชื่อเรื่อง
2. สารสำคัญ
3. จุดประสงค์
4. เนื้อหา

5. วิธีดำเนินการ

6. สื่อ – อุปกรณ์

7. การประเมินผล

ขั้นตอนที่ 4 จัดทำตารางวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 18 กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 5 นำชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่สร้างขึ้น ไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษา ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้แก่ อาจารย์ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง และ อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ ตรวจสอบชุดการสอนว่ามีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาด้านคุณธรรมและจริยธรรม แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ สำหรับรายละเอียดของชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 แสดงในภาคผนวก ค

ขั้นตอนที่ 6 นำชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ ไปทดลองใช้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาจุดบกพร่อง แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

แบบฝึกหัดก่อนเรียนและหลังเรียน ในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างดังนี้

ผู้วิจัยสร้างข้อคำถาม โดยเขียนข้อความให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหาที่จะพัฒนาสาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ นิยามศัพท์เฉพาะ ของคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในแต่ละกิจกรรม โดยให้สอดคล้องกับคุณธรรมและจริยธรรมแต่ละด้านที่จะพัฒนา เพื่อให้ทราบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมมากน้อยเพียงใด

ตัวอย่างแบบฝึกหัดก่อนเรียนและหลังเรียนชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

**แบบฝึกหัด เรื่อง ความมีวินัย
กิจกรรม ตามไปดู**

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อคำถาม และเขียนคำตอบลงในช่องว่าง

1. วินัยหมายถึงอะไร

.....
.....

.....

.....

2. วินัยมีความสำคัญอย่างไร

.....

.....

.....

3. บุคคลที่ได้ชื่อว่า เป็นคนที่มีระเบียบวินัยในที่อยู่อาศัย ควรปฏิบัติตนอย่างไร

.....

.....

.....

เกณฑ์การให้คะแนนการทำแบบฝึกหัด

เกณฑ์การให้คะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

ตอบถูกให้ 1 คะแนน

ตอบผิดให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การแปลผลแบบฝึกหัด

คะแนน

การแปลผล

9 - 10	หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรมจริยธรรมในระดับมากที่สุด
7 - 8	หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรมจริยธรรมในระดับมาก
5 - 6	หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรมจริยธรรมในระดับปานกลาง
3 - 4	หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรมจริยธรรมในระดับน้อย
1 - 2	หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรมจริยธรรมในระดับน้อยที่สุด

การดำเนินการทดลอง

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยนำกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ผู้เรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอผู้ทรงคุณวุฒิไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 18 ครั้ง ครั้งละ 45 นาที จำนวน 3 วัน ณ ห้องเรียนของแต่ละชั้น โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลอง การ

ทดลองเริ่มตั้งแต่ 13 พฤศจิกายน 2549 สิ้นสุด 15 พฤศจิกายน 2549 ขั้นตอนในการใช้กิจกรรม
แนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นทดสอบความรู้ก่อนการใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมผู้เรียน
ช่วงชั้นที่ 3 ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียนเพื่อจะได้ทราบว่านักเรียนมีความรู้ความ
เข้าใจเกี่ยวกับด้านคุณธรรมและจริยธรรมมากน้อยเพียงใด

2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ตามแผนการจัด
กิจกรรมแต่ละครั้ง

3. ขั้นกิจกรรม ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตาม กฎ กติกา และวิธี
ปฏิบัติกิจกรรม

4. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปเรื่องที่เรียนเพื่อสรุปความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญ

5. ขั้นทดสอบความรู้หลังเรียน ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน เพื่อจะได้ทราบว่า
นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับด้านคุณธรรมและจริยธรรมมากน้อยเพียงใด

ตาราง 2 ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง

แผน	วัน / เดือน / ปี	เวลา	คุณธรรมและ จริยธรรมที่พัฒนา	กิจกรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1				
1	จ. 13 พ.ย. 49	13.15 – 14.00 น.	ความมีวินัย	มีวินัยนะใช่เลย
2	จ. 13 พ.ย. 49	14.45 – 15.30 น.	ความรับผิดชอบ	บทเรียนของรัฐบาล
3	อ. 14 พ.ย. 49	12.30 – 13.15 น.	ความสามัคคี	เชือกมื่ออลเวง
4	อ. 14 พ.ย. 49	13.15 – 14.00 น.	ความเสียสละ	สามเหลี่ยมมหัศจรรย์
5	อ. 14 พ.ย. 49	14.45 – 15.30 น.	ความซื่อสัตย์	แย่งเหรียญ
6	พ. 15 พ.ย. 49	10.15 – 11.00 น.	ความกตัญญูกตเวที	ไม่คิดเงิน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2				
7	อ. 13 พ.ย. 49	09.15 – 10.00 น.	ความมีวินัย	ตามไปดู
8	อ. 13 พ.ย. 49	11.00 – 11.45 น.	ความรับผิดชอบ	เรื่องของสุนันท์
9	อ. 13 พ.ย. 49	14.00 – 14.45 น.	ความสามัคคี	นิทานคนละประโยค
10	พ. 14 พ.ย. 49	08.30 – 09.15 น.	ความเสียสละ	ตราไว้ในดวงจิต
11	พ. 14 พ.ย. 49	09.15 – 10.00 น.	ความซื่อสัตย์	มะลิกับกุหลาบ
12	พ. 14 พ.ย. 49	13.15 – 14.00 น.	ความกตัญญูกตเวที	สระน้ำหมู่บ้าน

ตาราง 2 (ต่อ)

แผน	วัน / เดือน / ปี	เวลา	คุณธรรมและ จริยธรรมที่พัฒนา	กิจกรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3				
13	จ. 13 พ.ย. 49	09.15 – 10.00 น.	ความมีวินัย	ทำอย่างไรถึงจะดี
14	จ. 13 พ.ย. 49	10.15 – 11.00 น.	ความรับผิดชอบ	เกิดมาจน
15	จ. 13 พ.ย. 49	11.00 – 11.45 น.	ความสามัคคี	นักกีฬาดาวเด่น
16	จ. 13 พ.ย. 49	14.00 – 14.45 น.	ความเสียสละ	นารีคิดอะไร
17	อ. 14 พ.ย. 49	08.30 – 09.15 น.	ความซื่อสัตย์	ศิวิล์นเดือดร้อน
18	พ. 15 พ.ย. 49	11.00 – 11.45 น.	ความกตัญญูกตเวที	กตัญญูรู้คุณโลก

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

- ศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 แต่ละชุด 18 ชุด
- ศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 แต่ละระดับชั้น
- เปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังได้รับการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
- เปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
- สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบเครื่องมือ ได้แก่

6.1 สถิติที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพ

6.1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

6.1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.1.3 หาประสิทธิภาพของชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้ (เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. 2528 : 295)

สูตรที่ 1

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{n}}{A} \times 100$$

E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดการสอนคิดเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกหัดก่อนการใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3
$\sum x$	แทน	คะแนนรวมของนักเรียนจากการทำแบบฝึกหัดก่อนการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3
n	แทน	จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดก่อนการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3

สูตรที่ 2

$$E_2 = \frac{\frac{\sum F}{n}}{B} \times 100$$

E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (พฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวผู้เรียน) หลังจากการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3
$\sum F$	แทน	คะแนนรวมของนักเรียนจากการทำแบบฝึกหัดหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3
n	แทน	จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
B	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3

6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โดยใช้สถิติ t - test แบบ Dependent (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540 : 248)

สูตร

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n - 1}}}$$

- เมื่อ $df = n - 1$
 $d =$ ค่าความแตกต่างของคะแนนจากการทำแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรม ก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
 $\sum D^2 =$ ผลรวมของ d แต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum D)^2 =$ ผลรวมของ d ทั้งหมดยกกำลังสอง
 $n =$ จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ มาใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดการสอนคิดเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกหัดก่อนการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
$\sum x$	แทน	คะแนนรวมของคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนจากการทำแบบฝึกหัดก่อนการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
n	แทน	จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดก่อนการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (พฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวผู้เรียน) หลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
$\sum F$	แทน	คะแนนรวมของคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนจากการทำแบบฝึกหัดหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
B	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
$\sum D$	แทน	ผลรวมความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
$\sum D^2$	แทน	ผลรวมความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่ยกกำลังสอง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - Distribution
**	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. หาประสิทธิภาพชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 3 แต่ละชุด จำนวน 18 ชุด และรวมทุกชุดของแต่ละระดับชั้น ตามเกณฑ์มาตรฐาน 60/60
โดยใช้สูตรการคำนวณประสิทธิภาพ E_1 / E_2

2. เปรียบเทียบคะแนนคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่ได้จากการทำแบบวัด
คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อ
พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม โดยใช้สถิติ t - test แบบ Dependent

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. หาประสิทธิภาพชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 3 แต่ละชุด จำนวน 18 ชุด และรวมทุกชุดของแต่ละระดับชั้น ซึ่งปรากฏผลดังแสดงใน
ตาราง 3 , 4 และ 5

ตาราง 3 ค่าประสิทธิภาพชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 3 แต่ละชุดและรวมทุกชุด ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (n = 30)

ชุดการสอนกิจกรรมแนะ แนว เพื่อพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3	$\sum x_1$	A	E_1	$\sum F_1$	B	E_2	$E_1/E_2 \times 100$
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1							
1. ความมีวินัย (มีวินัยนะใช่เลย)	173	10	57.67	258	1 0	86.00	67.05
2. ความรับผิดชอบ (บทเรียนของรัฐธรรมนูญ)	131	10	43.67	250	1 0	83.33	52.40
3. ความสามัคคี (เชือกมีออลเวง)	187	10	62.30	247	1 0	82.33	75.71
4. ความเสียสละ (สามเหลี่ยม มหัศจรรย์)	180	10	60.00	255	1 0	85.00	70.59
5. ความซื่อสัตย์ (แย่งเหรียญ)	187	10	62.33	245	1 0	81.67	76.33
6. ความกตัญญูกตเวที (ไม่คิดเงิน)	185	10	61.67	243	1 0	81.00	76.13
รวม	1043	10	347.64	1498	1 0	499.33	69.70

จากตาราง 3 พบว่า ประสิทธิภาพของชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งชุด มีค่าเท่ากับ 69.70 และมีค่าประสิทธิภาพแต่ละชุด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชุดที่ 1 เรื่องความมีวินัย (มีวินัยนะใช่เลย) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 67.05 โดยมีประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 57.67 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 86.00

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชุดที่ 2 เรื่องความรับผิดชอบ (บทเรียนของรัฐธรรมนูญ) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 52.40 โดยมีประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 43.67 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 83.33

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชุดที่ 3 เรื่องความสามัคคี (เชือกมื่ออลเวง) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 75.71 โดยมีประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 62.30 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 82.33

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชุดที่ 4 เรื่องความเสียสละ (สามเหลี่ยมมหัศจรรย์) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 70.59 โดยมีประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 60.00 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 85.00

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชุดที่ 5 เรื่องความซื่อสัตย์ (แย่งเหรียญ) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 76.33 โดยมีประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 62.33 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 81.67

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชุดที่ 6 เรื่องความกตัญญูทดแทน (ไม่คิดเงิน) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 76.13 โดยมีประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 61.67 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 81.00

ตาราง 4 ค่าประสิทธิภาพชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 แต่ละชุดและรวมทุกชุด ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (n = 30)

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและ จริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้น ที่ 3	$\sum x_1$	A	E_1	$\sum F_1$	B	E_2	$E_1/E_2 \times 100$
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2							
1. ความมีวินัย (ตามไปดู)	166	10	55.33	216	10	74.29	76.85
2. ความรับผิดชอบ (เรื่องของสุนัข)	197	10	65.67	261	10	87.00	75.48

ตาราง 4 (ต่อ)

ชุดการสอนกิจกรรม แนะแนว เพื่อพัฒนา คุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3	$\sum x_1$	A	E_1	$\sum F_1$	B	E_2	$E_1/E_2 \times 100$
3. ความสามัคคี (นิทานคนละ ประโยค)	205	10	68.33	277	10	92.33	74.01
4. ความเสียสละ (ตราไว้ในดวงจิต)	180	10	60.00	242	10	80.67	74.38
5. ความซื่อสัตย์ (มะลิกับกุหลาบ)	188	10	62.67	252	10	84.00	74.60
6. ความกตัญญู กตเวที (สรงน้ำหมู่บ้าน)	182	10	60.67	259	10	86.33	70.27
รวม	1118	10	372.67	1507	10	504.62	74.26

จากตาราง 4 พบว่า ประสิทธิภาพของชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้งชุด มีค่าเท่ากับ 74.26 และมีค่าประสิทธิภาพแต่ละชุด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชุดที่ 7 เรื่องความมีวินัย (ตามไปดู) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 76.85 โดยมีประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 55.33 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 74.29

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชุดที่ 8 เรื่องความรับผิดชอบ (เรื่องของสุนัข) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 75.48 โดยมีประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 65.67 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 87.00

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชุดที่ 9 เรื่องความสามัคคี (นิทานคนละประโยค) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 74.01 โดยมีประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 68.33 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 92.33

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชุดที่ 10 เรื่องความเสียสละ (ตราไว้ในดวงจิต) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 74.38 โดยมีประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 60.00 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 80.67

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชุดที่ 11 เรื่องความซื่อสัตย์ (มะลิกับกุหลาบ) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 74.60 โดยมีประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 62.67 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 84.00

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชุดที่ 12 เรื่องความกตัญญูทเวที (สระน้ำหุ่มบ้าน) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 70.27 โดยมีประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 60.67 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 86.33

ตาราง 5 ค่าประสิทธิภาพชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 แต่ละชุดและรวมทุกชุด ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (n = 30)

ชุดการสอนกิจกรรมแนะ แนว เพื่อพัฒนา คุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	$\sum x_1$	A	E_1	$\sum F_1$	B	E_2	$E_1/E_2 \times 100$
1. ความมีวินัย (ทำอย่างไรถึงจะดี)	176	10	58.67	222	10	74.00	79.28
2. ความรับผิดชอบ (เกิดมาจน)	184	10	61.33	241	10	80.33	76.35
3. ความสามัคคี (นักกีฬาดาวเด่น)	194	10	64.67	257	10	85.67	75.49
4. ความเสียสละ (นารีคิดอะไร)	186	10	62.00	255	10	85.00	72.94
5. ความซื่อสัตย์ (ศิวิล์นเดือดร้อน)	156	10	52.00	220	10	73.33	70.91
6. ความกตัญญูทเวที (กตัญญูทเวที)	181	10	60.33	251	10	83.67	72.11
รวม	1077	10	359	1446	10	482	74.51

จากตาราง 5 พบว่า ประสิทธิภาพของชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งชุด มีค่าเท่ากับ 74.51 และมีค่าประสิทธิภาพแต่ละชุด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชุดที่ 13 เรื่องความมีวินัย (ทำอย่างไรถึงจะดี) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 79.28 โดยมีประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 58.67 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 74.00

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชุดที่ 14 เรื่องความรับผิดชอบ (เกิดมาจน) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 76.35 โดยมีประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 61.33 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 80.33

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชุดที่ 15 เรื่องความสามัคคี (นักกีฬาดาวเด่น) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 75.49 โดยมีประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 64.67 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 85.67

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชุดที่ 16 เรื่องความเสียสละ (นารีคิดอะไร) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 72.94 โดยมีประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 62.00 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 85.00

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชุดที่ 17 เรื่องความซื่อสัตย์ (ศิวัณน์เดือดร้อน) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 70.91 โดยมีประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 52.00 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 73.33

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชุดที่ 18 เรื่องความกตัญญูกตเวที (กตัญญูรู้คุณโลก) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 72.11 โดยมีประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 60.33 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 83.67

2. เปรียบเทียบคะแนนคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่ได้จากการทำแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งปรากฏผลดังแสดงในตาราง 6 , 7 , 8 และ 9

ตาราง 6 การเปรียบเทียบคะแนนคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ที่ได้จากการตอบแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

คุณธรรมและจริยธรรม	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1						
ด้านความมีวินัย	1.03	1.03	น้อยที่สุด	3.00	1.05	ปานกลาง
ด้านความรับผิดชอบ	2.63	1.27	น้อย	3.93	0.87	ปานกลาง
ด้านความสามัคคี	3.87	1.20	ปานกลาง	4.53	0.73	มาก
ด้านเสียสละ	3.70	1.21	ปานกลาง	4.50	0.73	มาก
ด้านความซื่อสัตย์	2.60	1.38	น้อย	4.03	1.03	มาก
ด้านความกตัญญูกตเวที	3.40	1.40	ปานกลาง	4.20	1.10	มาก
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2						
ด้านความมีวินัย	1.33	1.03	น้อยที่สุด	2.73	0.78	น้อย

ตาราง 6 (ต่อ)

คุณธรรมและจริยธรรม	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความรับผิดชอบ	2.87	1.17	น้อย	4.03	1.16	มาก
ด้านความสามัคคี	3.90	1.30	ปานกลาง	4.50	0.86	มาก
ด้านความเสียสละ	3.73	1.23	ปานกลาง	4.33	0.96	มาก
ด้านความซื่อสัตย์	2.57	1.07	น้อย	4.07	0.87	มาก
ด้านความกตัญญูกตเวที	3.83	1.21	ปานกลาง	4.57	0.77	มาก
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3						
ด้านความมีวินัย	1.27	0.94	น้อยที่สุด	3.43	1.07	ปานกลาง
ด้านความรับผิดชอบ	2.33	1.15	น้อย	3.67	0.96	ปานกลาง
ด้านความสามัคคี	3.87	1.01	ปานกลาง	4.60	0.72	มาก
ด้านความเสียสละ	3.53	1.53	ปานกลาง	4.30	1.09	มาก
ด้านความซื่อสัตย์	2.63	1.27	น้อย	4.07	1.01	มาก
ด้านความกตัญญูกตเวที	3.20	1.03	ปานกลาง	4.40	0.81	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ก่อนการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง และภายหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนกลุ่มดังกล่าว ส่วนมากอยู่ในระดับมาก

ตาราง 7 การเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้จากการตอบแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม (n = 30)

คุณธรรมและจริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1		$\bar{X}$	S.D.	$\sum x$	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ด้านความมีวินัย	ก่อนการทดลอง	1.03	1.03	31			
	หลังการทดลอง	3.00	1.05	90	59	143	11.17**
ด้านความรับผิดชอบ	ก่อนการทดลอง	2.63	1.27	79			
	หลังการทดลอง	3.93	0.87	118	39	67	9.50**

ตาราง 7 (ต่อ)

คุณธรรมและจริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1		$\bar{X}$	S.D.	$\sum x$	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ด้านความสามัคคี	ก่อนการทดลอง	3.87	1.20	116			
	หลังการทดลอง	4.53	0.73	136	20	30	4.82**
ด้านเสียสละ	ก่อนการทดลอง	3.70	1.21	111			
	หลังการทดลอง	4.50	0.73	135	24	40	5.17**
ด้านความซื่อสัตย์	ก่อนการทดลอง	2.60	1.38	78			
	หลังการทดลอง	4.03	1.03	121	43	87	8.39**
ด้านความกตัญญูกตเวที	ก่อนการทดลอง	3.40	1.40	102			
	หลังการทดลอง	4.20	1.10	126	24	40	5.17**
รวม	ก่อนการทดลอง	17.37	5.31	521			
	หลังการทดลอง	24.20	3.25	726	205	1631	13.29**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 7 พบว่า คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้จากการตอบแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่าชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคุณธรรมและจริยธรรมเพิ่มขึ้น

ตาราง 8 การเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ที่ได้จากการตอบแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรม
แนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม (n = 30)

คุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2		$\bar{X}$	S.D.	Σx	ΣD	ΣD^2	t
ด้านความมีวินัย	ก่อนการทดลอง	1.33	1.03	40			
	หลังการทดลอง	2.73	0.78	82	42	80	8.97**
ด้านความรับผิดชอบ	ก่อนการทดลอง	2.87	1.17	86			
	หลังการทดลอง	4.03	1.16	121	35	53	9.87**
ด้านความสามัคคี	ก่อนการทดลอง	3.90	1.30	117			
	หลังการทดลอง	4.50	0.86	135	18	26	4.54**
ด้านความเสียสละ	ก่อนการทดลอง	3.73	1.23	112			
	หลังการทดลอง	4.33	0.96	130	18	30	4.04**
ด้านความซื่อสัตย์	ก่อนการทดลอง	2.57	1.07	77			
	หลังการทดลอง	4.07	0.87	122	45	87	10.02**
ด้านความกตัญญูกตเวที	ก่อนการทดลอง	3.83	1.21	115			
	หลังการทดลอง	4.57	0.77	137	22	30	5.81**
รวม	ก่อนการทดลอง	18.23	4.32	547			
	หลังการทดลอง	24.23	3.28	727	180	1208	15.64**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 10 พบว่า คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้จากการตอบแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมก่อนและหลังการใช้ชุดการสอน

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่าชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคุณธรรมและจริยธรรมเพิ่มขึ้น

ตาราง 9 การเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้จากการตอบแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม (n = 30)

คุณธรรมและจริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3		$\bar{X}$	S.D.	$\sum x$	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ด้านความมีวินัย	ก่อนการทดลอง	1.27	0.94	38			
	หลังการทดลอง	3.43	1.07	103	65	177	10.63**
ด้านความรับผิดชอบ	ก่อนการทดลอง	2.33	1.15	70			
	หลังการทดลอง	3.67	0.96	110	40	70	9.63**
ด้านความสามัคคี	ก่อนการทดลอง	3.87	1.01	116			
	หลังการทดลอง	4.60	0.72	138	22	30	5.81**
ด้านความเสียสละ	ก่อนการทดลอง	3.53	1.53	106			
	หลังการทดลอง	4.30	1.09	129	23	33	5.77**
ด้านความซื่อสัตย์	ก่อนการทดลอง	2.63	1.27	79			
	หลังการทดลอง	4.07	1.01	122	43	95	7.32**

ตาราง 9 (ต่อ)

คุณธรรมและจริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3		$\bar{X}$	S.D.	$\sum x$	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ด้านความกตัญญูทดเวที่	ก่อนการทดลอง	3.20	1.03	96			
	หลังการทดลอง	4.40	0.81	132	36	66	7.41**
รวม	ก่อนการทดลอง	16.77	3.72	503			
	หลังการทดลอง	24.50	2.86	735	232	1994	16.13**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 9 พบว่า คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้จากการตอบแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่าชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคุณธรรมและจริยธรรมเพิ่มขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3
2. เพื่อหาประสิทธิภาพชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและ จริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ทำให้ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษามีแนวทางและรูปแบบในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน ในช่วงชั้นที่ 3 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ที่เหมาะสม สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 431 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ จังหวัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 90 คน ซึ่งได้มาจากการที่ผู้วิจัยสุ่มห้องโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายมาระดับชั้นละ 1 ห้อง เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 / 4 จำนวน 50 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 / 1 จำนวน 38 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 / 1 จำนวน 46 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละห้องทำแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และเรียงลำดับคะแนนจากแบบวัดที่นักเรียนทำได้จากคะแนนต่ำสุด-คะแนนสูงสุด ผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนต่ำสุดเรียงลำดับไปจนครบ 30 คน ของแต่ละห้อง เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

ก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีคุณธรรมและจริยธรรมแตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
2. ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
3. แบบฝึกหัดก่อนเรียนและหลังเรียนในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. หาประสิทธิภาพชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 แต่ละชุด จำนวน 18 ชุด และรวมทุกชุดของแต่ละระดับชั้น ตามเกณฑ์มาตรฐาน 60/60 โดยใช้สูตรการคำนวณประสิทธิภาพ E_1 / E_2
2. เปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่ได้จากการทำ แบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นสื่อการสอน ซึ่งมีลักษณะเป็นสื่อประสมประกอบด้วย ใบงาน ใบความรู้ แบบฝึกหัดก่อนเรียนและหลังเรียน ที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีคุณธรรมและจริยธรรมเพิ่มขึ้น ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมแต่ละชุดประกอบด้วย คำชี้แจงในการใช้ชุดการสอน คู่มือครู คู่มือนักเรียน สื่อการเรียนการสอน และแบบฝึกหัดก่อนเรียนหลังเรียน โดยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนี้ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนทดสอบความรู้ก่อนเรียน ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นดำเนินกิจกรรม ขั้นสรุป และขั้นตอนทดสอบความรู้ หลังเรียน
2. หาประสิทธิภาพชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 แต่ละชุด จำนวน 18 ชุด และรวมทุกชุดของแต่ละระดับชั้น โดยรวมตามเกณฑ์มาตรฐาน 60/60 โดยใช้สูตรการคำนวณประสิทธิภาพ E_1 / E_2 พบว่า ประสิทธิภาพของชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนแต่ละระดับชั้น ของช่วงชั้นที่ 3 มีค่าอยู่ระหว่าง 69.70 – 74.51 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ประสิทธิภาพของชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รวมทุกชุดมีค่าเท่ากับ 69.70

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ประสิทธิภาพของชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รวมทุกชุดมีค่าเท่ากับ 74.26

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ประสิทธิภาพของชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รวมทุกชุดมีค่าเท่ากับ 74.51

3. เปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรม ที่ได้จากการทำแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent พบว่า ก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีคุณธรรมและจริยธรรม ที่ได้จากการตอบแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 แสดงว่าการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีคุณธรรมและจริยธรรมเพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 แต่ละชุด จำนวน 18 ชุด เมื่อนำไปหาประสิทธิภาพโดยใช้สูตรการคำนวณ E_1 / E_2 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 60 / 60 พบว่า ประสิทธิภาพของชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนแต่ละระดับชั้น ของช่วงชั้นที่ 3 มีค่าอยู่ระหว่าง 69.70 – 74.51 ซึ่งพบว่า ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่สร้างขึ้นนั้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดทั้ง 18 ชุด ทั้งนี้เนื่องมาจากกิจกรรมในชุดการสอนมีความสอดคล้องกันของจุดประสงค์และเนื้อหา เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วยตนเอง ให้นักเรียนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น และการกล้าแสดงออก โดยจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น และให้ความร่วมมือ ในการร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี กิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน จึงสามารถนำสิ่งที่ได้จากกิจกรรมไปพัฒนาตนเอง และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและในอนาคตได้ ซึ่งเหตุผลที่นักเรียนให้ความสนใจในการร่วมกิจกรรมครั้งนี้มาก เนื่องมาจาก การเรียนการสอนมีความหลากหลายในการจัดกิจกรรม โดยผู้วิจัยได้นำกิจกรรมกลุ่มมาใช้ ซึ่งประกอบด้วยเทคนิคดังนี้ การอภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง การสำรวจตนเอง การวิเคราะห์ตนเอง กลุ่มสัมพันธ์ กรณีตัวอย่าง กรณีศึกษา และ บทบาทสมมุติ เป็นต้น ทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับวิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 185) ที่กล่าวไว้ว่า ชุดการสอน หมายถึง ระบบการผลิตและการนำสื่อการเรียนหลายอย่างมาสัมพันธ์กันและมีคุณค่าส่งเสริมกันและกัน สื่อการเรียนอย่างหนึ่งอาจนำมาใช้อธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหา ส่วนสื่อการเรียนอีกอย่างหนึ่งอาจใช้เพื่อก่อให้เกิดความลึกซึ้ง สื่อการเรียนเหล่านี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สื่อประสม การนำสื่อการเรียนมาใช้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชานั้น เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับ บุญเกื้อ ควรรหาเวช (2529 : 66 – 67) ที่ให้ความหมายของชุดการสอนกิจกรรม

แนะนำว่า หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้น โดยใช้สื่อประสมประกอบด้วย รูปภาพ เทปเพลง วีดิทัศน์ เกม แบบฝึกหัด โดยจัดไว้เป็นชุดหรือกล่องหรือซอง ภายในประกอบด้วย คู่มือครู คู่มือนักเรียน รวมทั้งสื่อในการจัดกิจกรรมแต่ละเรื่อง

2. ประสิทธิภาพชุดการสอนกิจกรรมแนะนำเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 แต่ละระดับชั้น โดยใช้สูตรการคำนวณประสิทธิภาพ E_1 / E_2 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 60 / 60 พบว่า ค่าประสิทธิภาพของชุดการสอนกิจกรรมแนะนำเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 , 2 และ 3 มีค่าเท่ากับ 69.70 , 74.26 และ 74.51 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แสดงว่า ชุดการสอนกิจกรรมแนะนำเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 นั้นมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรม และชุดการสอน กำหนดหัวข้อเรื่องโดยการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ และนำหัวข้อและกิจกรรมที่น่าสนใจเหมาะสมกับวัยของนักเรียนมาสร้างเป็นชุดการสอน ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่อง สิ่งที่ต้องปรับปรุง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งให้เหมาะสมขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต (2528 : 294) กล่าวว่า ในการสร้างชุดการสอน ก่อนที่จะนำไปใช้จริง ควรมีการทดลองแก้ไขปรับปรุงให้ได้มาตรฐานเสียก่อน เพื่อให้ได้ทราบว่า ชุดการสอนนั้นมีคุณภาพเพียงใด มีสิ่งใดที่ยังบกพร่องอยู่ โดยในชุดการสอนแต่ละชุด จะประกอบด้วย คำชี้แจง คู่มือครู คู่มือนักเรียน ใบความรู้ ใบงาน แบบฝึกหัดก่อนเรียนและ หลังเรียน ตลอดจนมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม โดยเริ่มจากการทดสอบความรู้ก่อนเรียน ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นดำเนินกิจกรรม ขั้นสรุป ขั้นทดสอบความรู้หลังเรียน และหาประสิทธิภาพของชุดการสอนกิจกรรมแนะนำเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ซึ่งสอดคล้องกับชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2525 : 494 – 497) กล่าวว่า การหาประสิทธิภาพชุดการสอน จะกำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหวังว่าผู้เรียนจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงพอใจ โดยถือว่าชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ ระดับประสิทธิภาพของชุดการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หากชุดการสอนมีประสิทธิภาพถึงระดับเกณฑ์แล้ว ชุดการสอนนั้นมีคุณค่าที่จะนำไปสอนนักเรียนได้ ซึ่งแสดงว่า ชุดการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ

3. การเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่ได้จากการตอบแบบวัดคุณธรรมและจริยธรรม ก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะนำเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม โดยใช้สถิติ $t - test$ แบบ Dependent พบว่า ก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะนำเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะนำเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีคุณธรรมและจริยธรรมเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากการสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะนำเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับชุดการสอน ศึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และศึกษากิจกรรมแนะนำด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 ซึ่งเมื่อสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะนำเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 แล้ว ผู้วิจัยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความ

ถูกต้อง แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ นำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วจึงนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 วัดคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่3 เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ว่ามีคุณธรรมและจริยธรรมเพิ่มขึ้นหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับ จีรุลลวันกลิ่นหอม (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนวัดพุทธบูชา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2548 ผลการวิจัยพบว่า 1. ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ประกอบด้วยชุดการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 , 5 และ 6 มีประสิทธิภาพ 82.54 , 80.70 และ 82.25 ตามลำดับ 2. ก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่4 มี คุณธรรมและจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยมีคุณธรรมทุกด้านเพิ่มขึ้น ได้แก่ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร ความประหยัดอดออม ความมีน้ำใจ ความสามัคคี

4. เปรียบเทียบคะแนนคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่ได้จากการทำแบบวัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โดยใช้สถิติ t - test แบบ Dependent พบว่านักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสามัคคี ด้านความเสียสละ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความกตัญญูกตเวที เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 แสดงว่า ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ทำให้นักเรียนมีคุณธรรมและจริยธรรมเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก ชุดการสอน ผู้วิจัยสร้างขึ้นแต่ละชุด มีลักษณะเป็นกิจกรรมกลุ่มซึ่งผู้วิจัยมีเทคนิควิธีที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ โดยใช้เทคนิค การอภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง การสำรวจตนเอง การวิเคราะห์ตนเอง กลุ่มสัมพันธ์ กรณีตัวอย่าง กรณีศึกษา และ บทบาทสมมุติ กระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ได้กล้าแสดงออก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมล ประทีปธีรานันต์ (2530 : บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยผลการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวตามหลักสัปปริสธรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมด้านสัปปริสธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคุณธรรมด้านสัปปริสธรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 นอกจากนี้นักเรียนกลุ่มทดลองมีคุณธรรมด้านสัปปริสธรรมสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ สุวรีย์ สุขแสน (2534 : 35) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน กลุ่มทดลองใช้วิธีการสอน โดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวด้านจริยธรรม ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวด้านจริยธรรม มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนโดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวด้านจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนด้านความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสามัคคี ด้านความเสียสละ ด้านความซื่อสัตย์และด้านความกตัญญูกตเวทียิ่งขึ้นได้ ทำให้นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการร่วมกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้และสามารถควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องเป็นกิจนิสัยสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมและจริยธรรมตามที่สังคมคาดหวังและต้องการได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 เนื่องจากประสิทธิภาพ (E_1) ของชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความมีวินัย และ ด้านความรับผิดชอบ ก่อนการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าต่ำกว่า 60 แต่ประสิทธิภาพ (E_1, E_2) ของชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมทั้งสองด้านดังกล่าว มีค่าเท่ากับ 67.05 และ 52.40 จึงควรพัฒนาชุดการสอนที่เกี่ยวข้องกับทั้งสองด้านดังกล่าวก่อนนำไปใช้

1.2 ในการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ครูผู้สอนควรได้ศึกษาคำชี้แจง คู่มือครู คู่มือนักเรียน วิธีการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน ตลอดจนควรเตรียมสื่อ อุปกรณ์ ใบงาน ใบความรู้ แบบฝึกหัด จัดสถานที่และเตรียมตัวให้พร้อมก่อนการสอนทุกครั้ง

1.3 ในการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ครูผู้สอนควรมีความยืดหยุ่นเรื่องเวลา และสามารถที่จะปรับเนื้อหาในการทำกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมกับ ข้อจำกัดของเวลา และสถานที่

1.5 แบบฝึกหัด และ แบบวัดคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ควรเป็นแบบฝึกหัด และแบบวัดที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการติดตามผลนักเรียน หลังจากใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 เพื่อดูพัฒนาการของนักเรียน

2.2 ควรพัฒนาคุณธรรม และ จริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โดยใช้วิธีการอื่นๆ เช่น กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การให้คำปรึกษากลุ่ม เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กมล ประทีปธีรานันต์. (2530). ผลการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวตามหลักสัปรีส
ธรรม เพื่อพัฒนาคุณธรรมด้านสัปรีสธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดนครปฐม. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการ
แนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
กรมวิชาการ. (2532). เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่อง การวิจัยทางการศึกษา
และการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา. กรุงเทพฯ : กองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ.
_____. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ).
_____. (2545). คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ).
_____. (2545). คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
กระมล ทองธรรมชาติ. (2525). การพัฒนาจริยธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
กัลญา กริธธา. (2545). การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อสำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนคงคาราม จังหวัดเพชรบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม.
(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
กฤษณา จันทรวินาศ. (2527). ผลการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 6 โรงเรียนเทพศิรินทร์ จังหวัดกรุงเทพ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.
(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
โกศล มีคุณ. (2524). การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะ
การสวมบทบาท ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
จินดาภรณ์ อังสุวรรณชาติ. (2525). การทดลองใช้ชุดการสอนกิจกรรมอาชีพสำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
จิรัฐ ล้วนกลิ่นหอม. (2548). การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรม
และ จริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4. สารนิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
แจ๊ค แคนฟิลด์ , มาร์ก วิคเตอร์ แชนเซ่น และเพ็ตตี แชนเซ่น. (2542). พลัแห่งชีวิตฉบับ
คัดสรร. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
ฉลวยศรี มีใจเย็น. (2526). การทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมุติเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้าน
ความกตัญญูทเวทียของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.

- กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชาญชัย อินทรสุมนานท์. (2539). **ศูนย์การเรียนรู้และชุดการสอน**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม. (2544). **จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาปรีชาธรรมและจริยศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2525). “การประเมินผลสื่อการสอน” **เอกสารการสอน ชุดวิชา สื่อการสอนระดับมัธยมศึกษา หน่วยที่ 11 – 15**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สามเจริญพานิช.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สมเชาว์ เนตรประเสริฐและสุดา สินสกุล. (2521). **ระบบสื่อการสอน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2540). **แนวทางใหม่ในการพัฒนาจิตใจ และพฤติกรรมแก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา**. ใน **ทิศทางการแนะแนวเพื่อคุณภาพชีวิตเยาวชน**. หน้า 63-65. กรุงเทพฯ : สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย
- _____. (2538). **การวิจัยเพื่อการพัฒนาจริยธรรม**. ใน **รวมบทความที่เกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2531). **ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมสำหรับคนไทย**. ใน **เอกสารฉบับพิเศษในวันครบรอบปีที่ 33 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. หน้า 2-5. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2524). **จิตวิทยา จริยธรรม และจิตวิทยาภาษา**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินก. (2520). **จริยธรรมของเยาวชนไทย รายงานการวิจัยฉบับที่ 21**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- ทิพย์รัตน์ บรรจงเขียน. (2525). **การทดลองสอนความซื่อสัตย์แก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิสนา แคมมณี. (2542). **การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : สมชายการพิมพ์.
- แทนคุณ จิตต์อิสระ. (2547). **ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความกตัญญูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นวลนง มังตรีสรรค์. (2530). **ผลการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เรื่อง สังคหวัตถุ 4 ที่มีต่อคุณธรรมด้านสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพศิรินทร์ กรุงเทพมหานคร**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).

- กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเกื้อ คอราหาเวช. (2529). **นวัตกรรมการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- บุญลักษณ์ อึ้งชัยพงษ์. (2536). **ผลการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ต.บ้านพรานกระต่าย จังหวัด กำแพงเพชร**. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บรรจง ชูสกุลชาติ. (2533). “ **แนวคิดในการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมของปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ** ” คู่มือการพัฒนาคุณธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- ปนัดดา ยัมสกุล. (2538). **ผลการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนบ้านท่ากลอย จังหวัดฉะเชิงเทรา**. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประเทิน มหาจันทร์. (2515). **คู่มืออบรมนักเรียน โรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ**. ม.ป.พ..
- ปราชญา กล้าผจญ. (2544). **คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ**. กรุงเทพฯ : สำนัก พิมพ์ข่าวฟาง จำกัด.
- แปลก สนธิรักษ์. **เพื่อนนักศึกษาพระพุทธศาสนา**. ม.ป.พ..
- พรพิมล หาญกล้า. (2537). **ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความกตัญญูกตเวที ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชวินิต กรุงเทพมหานคร**. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาคารม เกตมี. (2546). **การเปรียบเทียบผลของการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ และ กรณ ์ว่า อย่างที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุทธิวราราม เขตสาทร กรุงเทพมหานคร**. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิพัฒน์ วิเชียรสุวรรณ. (2543). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เดอะบุคส์. ถ่ายเอกสาร.
- ฤกษ์ชัย คุณูปการ. (2539). **หลักการและทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรม**. ลพบุรี : สถาบันราชภัฏ พิบูลสงคราม.
- ระวี ภาวิไล. (2547). **เพ่งพินิจเรื่องชีวิต**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ผีเสื้อ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2540). **สถิติวิทยาทางการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุวิริยาสาน.
- วัชรพร จับเกต. (2534). **ผลของสถานการณ์จำลองที่มีต่อความเสียสละของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอินทรมพรรยอนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ**.

- ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2525). การพัฒนาหลักสูตรและการสอน – มติใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สนวน ลีโทวลิต. (2528). การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความเมตตาคุณาระดับ
นักศึกษาพยาบาล. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมศักดิ์ นาคนาม. (2545). การเปรียบเทียบผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มและการเรียนแบบ
ร่วมมือที่มีต่อความมีวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2
(วัดทุ่งสง) จังหวัดกำแพงเพชร. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สาโรช บัวศรี. (2522). จริยธรรมไทยในสังคมปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การสอน.
- สิริวรรณ จันทะสานนท์. (2541). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
ด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอัสสัมชัญ
คอนแวนต์ สีลม กรุงเทพมหานคร. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุมานัน รุ่งเรืองธรรม. (2526). กลวิธีการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองการพิมพ์.
- สุรวิทย์ สุขแสน. (2534). ผลการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการให้เหตุผลเชิง
จริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการ
แนะแนว). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- สุรรัตน์ วิไลรัตน์. (2537). ผลการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอพระประแดง
จังหวัดสมุทรปราการ. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2533). “การปลูกฝังจริยธรรม.” แนวทางการพัฒนาค่านิยมและ
คุณธรรมของเยาวชนในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : พี เอ ลิฟวิ่ง.
- เสาวนีย์ ลิกขาบัณฑิต. (2528). เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาครุศาสตร์
เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอม
เกล้าพระนครเหนือ.
- หน่วยศึกษานิเทศน์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2529). ชุดการสอนปลูกฝังค่านิยม
พื้นฐานความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ : หน่วยฯ
- หน่วยศึกษานิเทศน์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2529). หลักการและทฤษฎีการ
ปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : หน่วยฯ
- อธิพร ศรียมก. (2525). “การประเมินผลสื่อการสอน” ในเอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการ
สอนระดับมัธยมศึกษา เล่ม 3. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

อาภรณ์ เต็มยอด. (2537). ผลของการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อความเสียสละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบางม่วง อำเภอบางแพะ จังหวัดพัทลุง. ปรินต์มานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

Anderson, R.M.(1982). "Self Instruction as A Method of Preparing Elementary School Social Studies Teacher Trainers to Apply on Induction Teaching Model," **Dissertation Abstracts International**. 42 (11) : 4795 – A.

Ashby, Michelle.(1972). "The Writing of A Teacher 's Introduction to Ethics in Teaching," **Dissertation Abstracts Northern Arizona University**. 2000.

Frazier , Jenice Gregory. (1975). Effect of Systematic Inservice Training Model on Teaching Performance and Skill for Group of First Grade Teacher, **Dissertation Abstract International**. 36 (5) : 2589 - A.

Good, Carter V. (1973). **Dictionary of Education**. 3rd ed. New York : McGraw-Hill.

Kapfer, P.G. and Kapfer. (1972). " Introduction to Learning Packages. " **Education Techonlogy**. 11 (9) : 9 – 10.

Kohlberg , L. (1976). Moral Stages and Moralization : The Cognitive Development Approach, **in Moral Development and Behavior : Theory Research and Social Issues** . edited by T. Lickona. P. 355 New York : Holt Rinehart and Winston.

Piaget, Jean. (1960). **The Moral Judgment of The Child**. New York : Collier Book.

Turk, Gayla Clair. (1985). " Development of the Music Listening Strategy Tempo : Computer Assisted Instruction in Music Listening." **Dissertation Abstract International**. 45 (08A) : 2436.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- เปรียบเทียบคะแนนคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
- เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน เรื่อง มีวินัยนะใช่เลย
- เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน เรื่อง บทเรียนของรัฐธรรมนูญ
- เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน เรื่อง เชือกมื้อลเวง
- เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน เรื่อง สามเหลี่ยมมหัศจรรย์
- เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน เรื่อง แอ่งเหริญญ
- เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน เรื่อง ไม่คิดเงิน
- เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน เรื่อง ตามไปดู
- เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน เรื่อง เรื่องของสุวนันท์
- เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน เรื่อง นิทานคนละประโยค
- เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน เรื่อง トラไว้ในดวงจิต

- เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา
คุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน
เรื่อง มะลิกับกุหลาบ
- เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา
คุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน
เรื่อง สระน้ำหมู่บ้าน
- เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา
คุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน
เรื่อง ทำอย่างไรถึงจะดี
- เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา
คุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน
เรื่อง เกิดมาจน
- เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา
คุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน
เรื่อง นักกีฬาดาวเด่น
- เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา
คุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน
เรื่อง นารีคิดอะไร
- เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา
คุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน
เรื่อง ศิวพันธ์์เดือดร้อน
- เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา
คุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน
เรื่อง กตัญญูรู้คุณโลก

ภาคผนวก ข

- แบบวัดด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
- กระดาษคำตอบแบบวัดด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

แบบวัดด้านคุณธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

คำชี้แจง

1. แบบวัดฉบับนี้มุ่งสอบถามคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน
2. แบบวัดฉบับนี้คำตอบทุกข้อจะนำไปใช้ในการวิจัย ซึ่งไม่มีผลต่อคะแนนใดๆในการเรียนของผู้เรียน จึงขอให้นักเรียนตอบคำถามให้ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

คำสั่ง

1. ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อ และทำเครื่องหมาย X ในช่องที่คิดว่าตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงช่องเดียว
 2. ขอให้นักเรียนตอบให้ครบ 30 ข้อ โดยตอบลงในกระดาษคำตอบที่จัดให้เท่านั้น
1. หมีเป็นพี่ของแมว นอนอยู่ห้องเดียวกัน หลังจากตื่นนอน หมีบิดเก็บที่นอนไว้อย่างเรียบร้อย ส่วนแมวไม่เคยเก็บที่นอนให้เรียบร้อย โดยอ้างว่าคืนนี้ก็นอนอีกไม่ต้องเก็บหรอก ถ้านักเรียนเป็นหมีจะทำอย่างไร
- ก. ช่วยแมวเก็บเพราะไม่อยากให้แม่อุ
 - ข. พุดชวนแมวให้เก็บที่นอนเพื่อความเรียบร้อยและน่าอยู่ของห้องนอนเรา
 - ค. แนะนำให้แมวเก็บที่นอนให้เรียบร้อยเพราะเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องรับผิดชอบ
 - ง. เฉยๆเพราะแม่อาจชมว่าเราน่ารักกว่าแมว
2. น้อยตื่นสายจึงไม่ได้ทานอาหารเช้า มาถึงโรงเรียนก็ถึงเวลาเข้าแถวเคารพธงชาติพอดี และบังเอิญวิชาเรียนก่อนพักเที่ยงก็เลิกเข้าไป 5 นาที น้อยหิวมากจึงรีบเดินไปโรงอาหาร แต่ปรากฏว่าที่โรงอาหารมีคนเข้าแถวรอซื้ออาหารยาวมาก แต่บังเอิญน้อยเห็นนิตเพื่อนสนิทยืนอยู่ต้นแถว ถ้านักเรียนเป็นน้อยจะทำอย่างไร
- ก. เดินไปบอกนิตให้ช่วยซื้ออาหารให้
 - ข. เดินไปต่อท้ายแถวเพราะคิดว่าคนอื่นก็หิวเหมือนกัน
 - ค. เดินไปต่อท้ายแถวเพราะคิดว่าเราต้องอดทนเพื่อรักษาระเบียบวินัย
 - ง. ไม่แซงคิวที่เพื่อนสนิทยืนอยู่ เพราะไม่ต้องการให้เพื่อนคนอื่นเห็นตัวอย่างที่ไม่ถูกต้อง
3. ขณะที่นักเรียนเดินพ้นประตูโรงเรียนออกมาเห็นรถโดยสารคันที่นักเรียนจะกลับบ้าน กำลังจะมาถึงป้ายตรงข้าม ถ้านักเรียนเดินไปข้ามถนนตรงทางม้าลายก็จะไม่ทันรถคันนี้ และต้องเสียเวลาคอยรถคันใหม่อีกนาน นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. เดินไปข้ามทางม้าลาย เพราะเป็นตัวอย่างที่ดีให้น้องๆและเพื่อนๆ
 - ข. เดินไปข้ามทางม้าลาย เพราะเป็นการทำตามระเบียบกฎจราจร
 - ค. เดินไปข้ามทางม้าลาย เพราะกลัวถูกจราจรจับ หรือปรับ
 - ง. เดินไปข้ามทางม้าลาย เพราะไม่ต้องการให้เกิดอุบัติเหตุและทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

4. หนึ่งในคำแนะนำหนูว่าไม่ควรเอางานอื่นขึ้นมาทำในขณะที่ครูกำลังสอนอยู่เสมอ นักเรียนคิดว่าหนึ่งทำเช่นนี้เพราะอะไร

- ก. ต้องการให้หนูารู้ และรักษาระเบียบวินัยในการเรียน
- ข. ไม่ต้องการให้ส่วนรวมเสียเวลาเรียนเพราะหนูนาเป็นเหตุ
- ค. หนึ่งเป็นเพื่อนรักของหนูนา
- ง. ต้องการให้หนูนาให้ความสนใจครูที่กำลังสอนบ้าง

5. ขณะที่นักเรียนเดินไปห้องน้ำพบเพื่อนคนหนึ่งกำลังเขียนข้อความต่างๆ บนฝาผนังห้องน้ำ นักเรียนจะอย่างไร

- ก. บอกให้คุณครูทราบ เพื่อให้คุณครูว่ากล่าวตักเตือน
- ข. บอกให้เพื่อนทราบว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ เพราะทำให้โรงเรียนสกปรกไม่น่าดู
- ค. บอกให้เพื่อนลบข้อความนั้นออกเสีย เพราะเราทุกคนมีหน้าที่รักษาความสะอาดของโรงเรียน
- ง. แนะนำให้เพื่อนเขียนในกระดาษหรือสมุดของตน

6. เปิ้ลมีหน้าที่ล้างจานหลังจากที่ทุกคนทานข้าวเสร็จ ขณะที่ล้างจานเปิ้ลมักจะทำงานแตกเกือบทุกวัน ถ้านักเรียนเป็นเปิ้ลจะอย่างไร

- ก. บอกแม่ไม่อยากทำเพราะไม่ถนัด
- ข. ล้างจานต่อไป คิดว่าแม่ทนไม่ได้ก็คงให้หยุดล้างเอง
- ค. ใช้ให้น้องสาวช่วยล้างแทน
- ง. ล้างจานต่อไป แต่พยายามระวังให้มากขึ้นเพราะทุกคนในครอบครัวต้อง ช่วยกันทำงาน

7. พลอยมีน้อง 2 คน อายุ 2 ขวบ กับ 3 ขวบ ขณะที่พลอยเลี้ยงน้องคนเล็กอยู่ คนโตก็วิ่งไปชนประตูล้มลงแล้วร้องไห้จ้า แม่จึงเข้ามาดูพลอยว่าไม่ยอมดูแลน้อง ถ้านักเรียนเป็นพลอยจะอย่างไร

- ก. ร้องไห้บอกแม่ว่าตนก็ทำงานอยู่แล้วยังถูกดุอีก
- ข. ยอมรับผิดชอบและพยายามดูแลน้องให้ดีที่สุด
- ค. บอกแม่ว่าไม่ว่างดู เพราะดูน้องคนเล็กอยู่
- ง. ขอให้แม่หาคนมาเลี้ยงน้องอีกคนแทน

8. เต๋ ชวน โจ ไปดูหนังกลางแปลงที่จะมาฉายที่สนามฟุตบอลในโรงเรียน โจอยากไปดูมากเพราะนานๆ ถึงจะมีหนังมาฉายให้ดูสักครั้ง แต่โจยังทำงานส่งครูไม่เสร็จ ถ้านักเรียนเป็นโจจะตัดสินใจอย่างไร

- ก. ไม่ไป กลัวคุณครูทำโทษที่ทำงานส่งไม่เสร็จ
- ข. ไม่ไป เพราะรู้สึกละอายใจถ้ามีวุ่นจนไม่ได้รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
- ค. ไป แล้วเดี๋ยวค่อยกลับมาเร่งทำถ้าไม่ทันค่อยบอกคุณครู
- ง. ไม่ไป คิดว่าเพื่อนคนอื่นถ้างานไม่เสร็จก็คงไม่มีใครไปดูเหมือนกัน

9. กุ้งนางกับก้ามปูได้รับเลือกเป็นนักกีฬาโรงเรียนไปแข่งขันกีฬาแบดมินตันประจำจังหวัด ซึ่งพຼຽงนี้ จะเป็นวันแข่งขันชนะเลิศ พอถึงเวลาแข่งขันก้ามปูกลับไม่มาแข่งขันโดยไม่มีสาเหตุ ถ้านักเรียนเป็นก้ามปูนักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

- ก. ไม่ทำ เพราะจะทำให้โรงเรียนไม่ได้ตำแหน่งชนะเลิศ
- ข. ไม่ทำ เพราะเป็นการแสดงถึงความไม่รับผิดชอบ
- ค. ไม่ทำ เพราะจะทำให้เพื่อนผิดหวัง
- ง. ไม่ทำเพราะจะถูกคุณครูตำหนิ

10. ในวิชาสังคมครูให้นักเรียนทำรายงานกลุ่ม ในกลุ่มบัวเธอรับหน้าที่เป็นคนพูดสรุปรายงาน แต่ก่อนถึงวันรายงานบัวไม่สบายและลาเรียนมา 2 วันแล้ว พຼຽงนี้จะถึงวันรายงาน แต่บัวยังไม่ค่อยแข็งแรงเท่าไร ถ้านักเรียนเป็นบัว นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ไปโรงเรียนทำหน้าที่สรุปรายงานตามที่กลุ่มมอบหมายงานให้
- ข. ไปโรงเรียนทำหน้าที่สรุปรายงานเพราะไม่อยากให้เพื่อนผิดหวัง
- ค. ไม่ไปโรงเรียนแต่บอกให้เพื่อนในกลุ่มรู้ล่วงหน้า
- ง. ไม่ไปโรงเรียนและขอเปลี่ยนเวลารายงานเป็นชั่วโมงหน้า

11. ในการทำงานกลุ่ม ในการทำงานกลุ่มวิชาสังคม น้อย เล็ก จี๊ว จับฉลากได้อยู่กลุ่มเดียวกัน แต่เล็กไม่ชอบจี๊ว เล็กเลยไปบอกน้อยว่าจี๊วเป็นคนไม่ดีไม่ควรให้เข้ากลุ่มด้วย ถ้านักเรียนเป็นน้อยนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ไม่ให้จี๊วเข้ากลุ่มด้วย เพราะเชื่อว่าจี๊วเป็นคนไม่ดี
- ข. ไม่ให้จี๊วเข้ากลุ่มด้วยเพราะเกรงใจว่าเล็กจะโกรธ
- ค. จี๊วจับฉลากได้ก็มีสิทธิที่จะอยู่ในกลุ่ม จึงพยายามพูดไกล่เกลี่ยให้เล็กกับจี๊วดีขึ้น และร่วมกันทำงานให้สำเร็จ
- ง. จี๊วจับฉลากได้ก็มีสิทธิอยู่ในกลุ่มได้ แต่พยายามจะไม่ยุ่งกับจี๊วมากนัก

12. บิ๊ก กับ เบิ้มเป็นเพื่อนสนิทกัน ขณะที่ทั้งคู่กำลังเล่นเตะฟุตบอลอยู่ที่สนาม เบิ้มเกิดเตะลูกฟุตบอลไปถูกศีรษะของใหญ่ ใหญ่โกรธมากจึงไล่ชกเบิ้มจนได้รับบาดเจ็บ บิ๊กพยายามเข้าไปห้ามแต่ใหญ่ไม่เชื่อ ถ้านักเรียนเป็นบิกนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. พยายามไกล่เกลี่ยให้เลิกแล้วต่อกัน เพราะเบิ้มไม่เจตนา และเราทั้งสามเป็นเพื่อนกัน ไม่ควรทะเลาะกันด้วยเรื่องนี้
- ข. ตัดสินใจสู้กับใหญ่ เพื่อสั่งสอนที่มาทำร้ายเพื่อนตน
- ค. พยายามไกล่เกลี่ยไม่ให้ชกต่อยกัน แต่ถ้าห้ามไม่ได้ก็ปล่อยเลยตามเลย
- ง. วิ่งไปบอกครู เพื่อให้ลงโทษใหญ่

13. ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีดาวเรืองเป็นหัวหน้าห้อง มีนักเรียนใหม่ที่เพิ่งย้ายมาจากโรงเรียนอื่น เฟื่องฟ้าเข้ามาเรียนด้วย แต่เฟื่องฟ้ายังไม่ค่อยคุ้นกับเพื่อนจึงไม่ค่อยคุยกับใคร เวลาถามอะไรก็ไม่ตอบ ถ้านักเรียนเป็นดาวเรืองนักเรียนจะอย่างไร

- ก. พยายามชวนเฟื่องฟ้าคุย และให้ความสนิทสนมกับเฟื่องฟ้าเป็นพิเศษ เนื่องจากเธอเป็นนักเรียนใหม่อาจจะยังเข้ากับเพื่อนในชั้นเรียนไม่ค่อยได้
- ข. พยายามชวนเฟื่องฟ้าคุยมากขึ้น แต่ถ้าเธอทำเฉยๆก็จะเลิกสนใจ
- ค. ไม่สนใจเฟื่องฟ้า เพราะเธอไม่ยอมพูดคุยกับใคร
- ง. ไม่สนใจเฟื่องฟ้า เพราะอีกหน่อยเธอก็ชินไปเอง

14. คุณครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อหาข่าวจากหนังสือพิมพ์มาเล่าในชั่วโมงแรกของทุกวัน ในกลุ่มของขาว แดงเสนอว่าควรเล่าข่าวการเมือง ในขณะที่ดำเสนอว่าควรเล่าข่าวกีฬา ทั้งสองเถียงกันให้กลุ่มทำตามความคิดเห็น ถ้านักเรียนเป็นขาว นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ในฐานะหัวหน้ากลุ่ม ตนจะเป็นคนเลือกเองว่าจะเสนอข่าวใด
- ข. ในฐานะหัวหน้ากลุ่ม เสนอให้ลงมติความคิดของกลุ่ม
- ค. ในฐานะหัวหน้ากลุ่ม ตนจะฟังเฉพาะคนที่มีความคิดเห็นเหมือนตน
- ง. ในฐานะหัวหน้ากลุ่ม ตนจะรอดูว่าใครเถียงชนะ

15. ในวิชาภาษาไทย คุณครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มหาประเด็นจากบทความที่อ่านในหนังสือพิมพ์ และส่งตัวแทนมารายงาน แดงไม่ได้รับเลือกให้เป็นคนรายงาน แต่เธออ่านดูแล้ว เห็นว่าความคิดของเธอดีกว่าเพื่อนๆตั้งเยอะ เธอจึงเกิดความลังเลใจในการทำงาน ถ้านักเรียนเป็นแดงนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. รายงานเฉพาะความคิดเห็นของตนเท่านั้น
- ข. รายงานของกลุ่มที่ช่วยกันแสดงความคิดเห็น เนื่องจากการทำงานกลุ่มควรให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ในการทำงานร่วมกัน
- ค. รายงานของกลุ่มที่ช่วยแสดงความคิดเห็น เพราะไม่อยากให้เพื่อนๆว่าตนเผด็จการ
- ง. รายงานตามความคิดเห็นของตน และเลือกรายงานความคิดเห็นของกลุ่มเฉพาะที่ถูกต้อง

16. หมอศักดิ์เปิดคลินิกส่วนตัวอยู่ที่บ้าน ได้ปิดร้านและกำลังจะเข้านอนตอนเที่ยงคืนอย่างเหนื่อยล้า จู่ๆมีเสียงเคาะประตูจากเด็กคนหนึ่งให้ไปรักษาแม่ที่นอนป่วยหนักอยู่ที่บ้าน ถ้าไม่ไปแม่เขาอาจตายได้ หมอศักดิ์ไม่เคยรู้จักเด็กคนนั้นมาก่อน และสถานที่ที่จะไปรักษาก็เป็นเขตคนยากจนไม่รู้ว่าจะครอบครัวยของเด็กจะมีเงินจ่ายค่ารักษาหรือไม่ ถ้านักเรียนเป็นหมอศักดิ์นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ไป เพราะว่าถ้าไม่ไปญาติคนเจ็บอาจโกรธแค้น แล้วมาทำร้ายภายหลังได้
- ข. ไป เพราะเป็นการสร้างบุญคุณเอาไว้ ในภายหลังคนไข้ย่อมตอบแทนบุญคุณเราสักครั้งหนึ่ง

- ค. ไปอย่างเสียไม่ได้ และรู้สึกวุ่นวายใจที่ต้องเสียเวลาพักผ่อน และอาจจะเหนื่อยฟรีด้วย
- ง. ไป เพราะเป็นการช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์ได้

17. โหม่งมักไม่มาโรงเรียนเพราะไม่มีชุดนักเรียนใส่มา คุณครูสร้อยจึงขอให้เด็ก ๆ ที่มีชุดนักเรียนเหลือบริจาคให้เพื่อนใส่บ้าง บังเอิญนักเรียนมีชุดนักเรียนอยู่หลายชุดจึงตัดสินใจบริจาคให้เพราะ

- ก. หวังว่าถ้าเพื่อนเห็นเราบริจาคครั้งนี้คราวต่อไปถ้าเราขาดอะไร เพื่อนคงจะช่วยเราบ้าง
- ข. ถ้าไม่บริจาคเดี่ยวคุณครูสร้อยจะตำหนิ และลงโทษเอาได้
- ค. การเสียสละแบ่งปันสิ่งของเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ต่อผู้อื่น
- ง. เพื่อนๆในห้องก็ช่วยบริจาคกันทั้งนั้น

18. หลังจากที่เสร็จการซ่อมบาสเก็ตบอลอย่างหนักต้อยกำลังเตรียมตัวกลับบ้าน แต่ขณะจะเดินออกจากสนามไปเก็บกระเป๋าทิ้งอยู่ ต้อยเห็นเพื่อนกำลังช่วยครูขนย้ายเก้าอี้ที่วางอยู่ในสนามไปเก็บในห้องเก็บของ ขณะนั้นเป็นเวลาเย็นมากแล้ว และเก้าอี้ยังเหลือในสนามอีกหลายตัว ถ้านักเรียนเป็นต้อยนักเรียนจะอย่างไร

- ก. ขณะเดินไปก็ช่วยเพื่อนยกเก้าอี้ตัวที่ขวางทางอยู่แล้วรีบไปหยิบกระเป๋ากลับบ้าน
- ข. เข้าไปช่วยเพื่อนยกจนเสร็จหมดแล้วจึงค่อยไปหยิบกระเป๋ากลับบ้าน
- ค. พุดชมเชยเพื่อนที่ยกแล้วเดินไปหยิบกระเป๋ากลับบ้าน
- ง. รีบเดินไปหยิบกระเป๋ากลับบ้าน

19. ทางโรงเรียนได้ประกาศเชิญชวนนักเรียนทุกคนบริจาคหนังสือแก่ห้องสมุดตามพื้นที่ขาดแคลนที่ห่างไกล ที่บ้านของตุ๊กตักมีหนังสือที่ใช้แล้วอยู่มากมาย ถ้านักเรียนเป็นตุ๊กตัก นักเรียนจะอย่างไร

- ก. นำหนังสือส่วนใหญ่ที่คิดว่าเป็นประโยชน์มาบริจาค
- ข. นำหนังสือบางส่วนที่ไม่ค่อยชอบมาบริจาค
- ค. รอให้คนอื่นบริจาคก่อนในครั้งนี้นี้ครั้งต่อไปค่อยบริจาค
- ง. ทำเฉยเสียถึงเราไม่บริจาคก็ไม่ใช่ไรอยู่แล้ว

20. ในช่วงกิจกรรมครุฑนำภาพยนตร์มาฉายให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดูในขณะที่ทุกคนรีบจองที่นั่ง สมรซึ่งสายตาสั้นมากจองที่นั่งไม่ทันจึงต้องอยู่แถวหลังสุด สมทรงซึ่งสนิทกับสมรได้นั่งแถวหน้า ถ้านักเรียนเป็นสมทรงนักเรียนจะอย่างไร

- ก. นั่งดูภาพยนตร์ไม่สนใจว่าใครจะนั่งตรงไหน
- ข. สะกิดให้สมชายหัวหน้าห้องลุกให้สมรนั่ง
- ค. ให้สมรมานั่งเบียดๆกันดูแถวหน้า
- ง. สละที่นั่งให้สมรนั่ง

21. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์ ที่มีเฉลยอยู่ท้ายเล่ม โดยห้ามนักเรียนดูเฉลยท้ายเล่ม ก่อนที่จะทำเสร็จ แดงน้อยแอบเปิดดูเฉลยทุกครั้งที่คุณครูเฉลย ขณะที่เพื่อนไม่กล้าทำ และบอกให้น้ำเงิน เปิดดูด้วย ถ้านักเรียนเป็นน้ำเงิน นักเรียนจะไม่ทำเช่นนั้นเพราะ

- ก. กลัวถูกคุณครูลงโทษ
- ข. เพื่อนๆ คนอื่นอาจชมเชยที่นักเรียนไม่เอาเปรียบเขา
- ค. ต้องการเป็นนักเรียนที่ดี รักษากฎระเบียบที่คุณครูตั้งไว้
- ง. ไม่เห็นเพื่อนในห้องคนไหนกล้าทำนอกจากแดงน้อย

22. แจ้วชวนโจไปซื้อขนมร้านข้างๆ บ้าน ร้านขนมนี้ขายดีมีคนพลุกพล่าน แต่เจ้าของร้าน พุดจาไม่ดี และเอาเปรียบลูกค้าเสมอ เมื่อเจ้าของร้านเฉลย แจ้วจึงชวนโจให้ขโมยขนม เมื่อแจ้ว ขโมยขนมใส่กระเป๋าลแล้วจึงบอกให้โจทำบ้าง ถ้านักเรียนเป็นโจ นักเรียนจะไม่ทำอย่างแจ้ว เพราะ

- ก. การลักขโมยเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย และทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
- ข. การขโมยขนมถ้าถูกจับได้อาจถูกลงโทษอย่างหนัก
- ค. นักเรียนต้องการให้ผู้อื่นเห็นว่านักเรียนเป็นคนดี
- ง. เพื่อนจะได้ชมเราว่าเป็นคนดีที่ไม่ทำผิดตามเพื่อน

23. เช้าวันหนึ่งคุณครูเข้ามาถามนักเรียนว่าใครเป็นคนวาดการ์ตูนบนผนังห้องน้ำ จ๊อนตอบว่า ไม่ทราบ ครับ ทั้งที่เป็นคนวาดเอง ถ้านักเรียนเป็นจ๊อน นักเรียนจะไม่ตอบเช่นนั้นเพราะ

- ก. ต้องการให้คุณครูชมว่าเป็นคนดี ไม่พูดปด
- ข. ต้องการเป็นนักเรียนที่ดีคือการไม่พูดปด
- ค. อาจจะถูกคุณครูลงโทษ เมื่อคุณครูทราบภายหลัง
- ง. ต้องการเป็นตัวอย่างที่ดีของคนอื่นที่พูดแต่ความจริง

24. แสงดีพบกระเป๋าสตางค์อยู่ จึงเก็บกระเป๋าสตางค์ขึ้นมาแล้วพบว่าเงินอยู่ 3,000 บาท เมื่อเดินต่อไปจึง พบกับน้ำน้อยซึ่งทำกระเป๋าสตางค์หาย และน้ำน้อยต้องรีบเอาเงินไปซื้อยาให้ลูกที่ไม่สบาย แสงดีถามน้ำ น้อยว่าใช่ใบนี้หรือไม่ น้ำน้อยตอบว่า ใช่ แสงดีจึงคืนกระเป๋าสตางค์ให้น้ำน้อย ถ้านักเรียนเป็นแสงดีนักเรียนจะ ทำเช่นนั้นเพราะ

- ก. กลัวใครรู้ทีหลังจะถูกหาว่าขี้ขโมย
- ข. ถ้าใครรู้จะยกย่องชมเชย
- ค. กลัวว่าลุงแดงจะตามตำรววจมาจับ
- ง. การเอาเงินที่ผู้อื่นไม่ได้ให้เป็นสิ่งไม่ดี

25. ในการสอบวิชาภาษาอังกฤษ แก้มใส่ทำข้อสอบไม่ได้ เพราะไม่ได้เตรียมตัวมาล่วงหน้า ฝ่ายเพื่อนรักของแก้มใส่นั่งอยู่ข้างๆ จึงแอบส่งกระดาษคำตอบให้ ถ้านักเรียนเป็นแก้มใส่นักเรียนจะไม่นอมรับกระดาษคำตอบของฝ่ายเพราะ

- ก. อยากลองทำข้อสอบด้วยตนเอง
- ข. กลัวคุณครูจับได้และลงโทษให้สอบตก
- ค. ใครๆก็ทำข้อสอบด้วยตัวเอง ดีกว่าโดนเพื่อนหัวเราะเยาะ
- ง. อยากได้คำชมเชยที่ทำข้อสอบด้วยตนเอง

26. บ้านทองดีฐานะค่อนข้างยากจน และพ่อแม่มีลูกหลายคน ต้องใช้จ่ายอย่างประหยัด เเทมนี้โรงเรียนจะจัดไปทัศนศึกษา พ่อกับแม่อนุญาตให้ทองดีไป แต่เขากลับตัดสินใจไม่ไป ถ้านักเรียนเป็นทองดี นักเรียนทำเช่นนี้เพราะอะไร

- ก. อยากอยู่ช่วยพ่อแม่ทำงาน เพื่อที่บ้านจะได้มีเงินเพิ่มขึ้น
- ข. ถ้าจะไป อาจต้องอดขนมเพื่อเอาเงินไปเที่ยว
- ค. ถ้าไปกลัวเพื่อนจะไม่พอใจ
- ง. ไม่ไป ไม่อยากหาเรื่องเสียเงิน

27. ปูกับย่ามักไปทำบุญที่วัดทุกวันพระ เจ๊ียบจะช่วยท่านถือของไปทุกครั้ง บังเอิญวันพระนี้เจ๊ียบไม่สบายจึงไม่ได้ช่วยถือของให้ปูกับย่าเหมือนเคย เจ๊ียบไม่สบายใจมาก นักเรียนคิดว่าเป็นเพราะเหตุใด

- ก. ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ของหลานที่ดี
- ข. ถ้าไม่ช่วยปูกับย่าแม่จะว่าเอา
- ค. ไม่ได้ไปวัดเลยอดกินขนมอร่อยฝีมือย่าเหมือนเคย
- ง. อดเจอกับโจซึ่งมักมาทำบุญกับพ่อที่วัดเหมือนกัน

28. เมื่อคุณครูहरรรษาครูประจำชั้นของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ไม่สบาย สมนึกและเพื่อนๆจึงพากันไปเยี่ยมคุณครู การที่สมนึกและเพื่อนๆทำเช่นนี้ นักเรียนคิดว่าเป็นเพราะเหตุผลใด

- ก. เพื่อนในชั้นจะไป ก็เลยไปด้วย
- ข. หวังว่าคุณครูจะเพิ่มคะแนนให้มากขึ้น
- ค. เอาใจคุณครูไว้จะได้ไม่ถูกทำโทษเมื่อทำผิด
- ง. อยากไปให้กำลังใจคุณครู ให้คุณครูหายไวๆ และการไปเยี่ยมครูก็เป็นสิ่งเหมาะสมที่นักเรียนควรทำ

29. เบิ้มนัดกับเพื่อนว่าจะไปดูหนังในวันหยุดอาทิตย์นี้ แต่พ่อของเบิ้มเกิดป่วยหนักไม่มีใครช่วยดูแล พ่ออนุญาตให้เบิ้มไปเที่ยวได้ ถ้านักเรียนเป็นเบิ้มนักเรียนจะไม่ไปเพราะเหตุใด

- ก. กลัวแม่จะดุที่ไม่อยู่ดูแลพ่อ
- ข. ถ้าใครรู้จะหาว่าเป็นลูกอกตัญญู
- ค. อยากดูแลเอาใจใส่ท่านขณะท่านเจ็บป่วยอย่างที่ท่านเคยดูแลเรา
- ง. ถ้าอยู่ดูแลพ่อ แม่จะให้ค่าขนมเพิ่ม

30 . ที่บ้านข้าวเหนียวจัดงานทำบุญบ้าน มีเพื่อนๆที่ห้องมาช่วยงานที่บ้านข้าวเหนียว ข้าวเหนียวหาน้ำ และอาหารมาเลี้ยงเพื่อน เมื่อเสร็จงานแล้วข้าวเหนียวยังจัดอาหารและขนมใส่ถุงให้เพื่อนๆเอากลับไปกินที่บ้านด้วย นักเรียนคิดว่าข้าวเหนียวทำเช่นนี้เพราะเหตุใด

- ก. รู้สึกซาบซึ้ง และอยากตอบแทนเพื่อนๆที่มีน้ำใจมาช่วยงาน
- ข. เมื่อไปช่วยงานบ้านเพื่อน เพื่อนจะได้ตอบแทนเราบ้าง
- ค. ถ้าไม่จัดของให้เดี๋ยวเพื่อนจะโกรธ และไม่มาช่วยงานอีก
- ง. เป็นธรรมดาเวลามีแขกมาที่บ้าน คนอื่นในบ้านก็มักจะทำแบบนี้

ภาคผนวก ค

โปรแกรมการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว
เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

**โปรแกรมการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว
เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3**

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	กิจกรรม	เทคนิคที่ใช้ในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว
มัธยมศึกษาปีที่ 1			
ภาคต้น			
1.	ความมีวินัย	มีวินัยนะใช่เลย	กิจกรรมกลุ่ม , วิเคราะห์
2.	ความรับผิดชอบ	บทเรียนของรัฐภูมิ	บทบาทสมมติ
3.	ความสามัคคี	เชือกมีโอลเวง	เกม และระดมสมอง
ภาคปลาย			
4.	ความเสียสละ	สามเหลี่ยมมหัศจรรย์	เกม และระดมสมอง
5.	ความซื่อสัตย์	แย่งเหรียญ	เกม และ การอภิปราย
6.	ความกตัญญูกตเวที	ไม่คิดเงิน	อ่านเรื่องสั้น และสนทนาวิเคราะห์
มัธยมศึกษาปีที่ 2			
ภาคต้น			
7.	ความมีวินัย	ตามไปดู	กิจกรรมกลุ่ม, วิเคราะห์เหตุการณ์
8.	ความรับผิดชอบ	เรื่องของสุนัข	กรณีตัวอย่าง
9.	ความสามัคคี	นิทานคนละประโยค	กิจกรรมกลุ่ม และระดมสมอง
ภาคปลาย			
10.	ความเสียสละ	ตราไว้ในดวงจิต	กิจกรรมกลุ่ม และสนทนาวิเคราะห์
11.	ความซื่อสัตย์	มะลิกับกุหลาบ	บทบาทสมมติ
12.	ความกตัญญูกตเวที	สระน้ำหมู่บ้าน	บทบาทสมมติ
มัธยมศึกษาปีที่ 3			
ภาคต้น			
13.	ความมีวินัย	ทำอะไรถึงจะดี	กิจกรรมกลุ่ม
14.	ความรับผิดชอบ	เกิดมาจน	อ่านเรื่องสั้น และอภิปราย
15.	ความสามัคคี	นักกีฬาดาวเด่น	กรณีตัวอย่าง และวิเคราะห์
ภาคปลาย			
16.	ความเสียสละ	นารีคิดอะไร	กรณีตัวอย่าง และการระดมสมอง
17.	ความซื่อสัตย์	ศิวัณน์เดือดร้อน	กรณีตัวอย่าง และการระดมสมอง
18.	ความกตัญญูกตเวที	กตัญญูรู้คุณโลก	กิจกรรมกลุ่ม และสนทนาวิเคราะห์

โปรแกรมการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและ
จริยธรรม

นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินกิจกรรม
1.	ความมีวินัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ของสังคมโดยเคารพสิทธิของผู้อื่น และควบคุมพฤติกรรมของตนเองรู้ว่าสิ่งใดดีควรทำและสิ่งใดไม่ดีควรหลีกเลี่ยงสามารถคิด ตัดสินใจและเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเห็นว่าเหมาะสมโดยไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม	มีวินัยนะ ใช้เลย	กิจกรรม กลุ่ม และ วิเคราะห์ เหตุการณ์	1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับการมีวินัยในตนเองและสังคมได้ 2. เพื่อให้นักเรียนสำรวจความมีวินัยในตนเองและสังคมได้	1. ขั้นทดสอบก่อนเรียน ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน 2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2.1 ครูถามนักเรียนว่า ใครรู้บ้างว่ากฎระเบียบของโรงเรียนเรานั้นมีเรื่องใดบ้าง 3. ขั้นกิจกรรม 3.1 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 ฝ่าย ให้ออกมาแข่งขันเขียนการปฏิบัติผิดกฎระเบียบของโรงเรียน บ้าน และสังคม มีเรื่องอะไรบ้าง 3.2 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน เลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ผลของการไม่ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนในใบงาน 1 และให้ช่วยกันคิดหากลวิธีในการช่วยเพื่อนที่ปฏิบัติผิดกฎของโรงเรียน เช่น เพื่อนที่มาโรงเรียนสายก็ให้เพื่อนที่อยู่ใกล้นัดแนะให้มาพร้อมกัน 3.3 ครูให้นักเรียนแต่ละคนวิเคราะห์ตนเองว่าไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนในเรื่องใดบ้างพร้อมวางแผนในการปรับปรุงตนเองในใบงาน 2 3.4 ครูสุ่มหาตัวแทนบางคนมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ว่า ตนไม่ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนเรื่องใดและคิดที่จะปรับปรุงอย่างไร

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
					4. ขั้นสรุป 4.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน และผลเสียที่เกิดจากการที่คนในสังคมขาดระเบียบวินัยไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่มี 4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม 5. ขั้นทดสอบหลังเรียน 5.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
2.	ความรับผิดชอบ หมายถึง ความ มุ่งมั่นตั้งใจที่จะ ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ ได้รับการ มอบหมายด้วย ความพยายาม รู้จัก ไตร่ตรองให้ รอบคอบ เพื่อให้ บรรลุผลตามความ มุ่งหมาย โดยรู้จัก หน้าที่ที่ตนต้อง กระทำหรือปฏิบัติ และยอมรับผลของ การกระทำนั้นทั้ง ด้านผลดี และ ผลเสีย ตลอดจนทั้ง พร้อมที่จะปรับปรุง วิธีปฏิบัติเพื่อให้ ได้ผลดียิ่งขึ้น	บทเรียน ของรัฐ ภูมิ	บทบาท สมมติ	1. เพื่อให้ นักเรียนเห็น ความสำคัญของการ รู้จัก รับผิดชอบต่อ ตนเอง ในเรื่อง การตรงต่อเวลา 2. เพื่อให้นักเรียน เห็นโทษของการ ประพฤติดนเป็น คนรับผิดชอบใน เรื่องการตรงต่อ เวลาที่ได้นัด หมายกับผู้อื่น เอาไว้	1. ขั้นทดสอบก่อนเรียน ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน 2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2.1 ครูสนทนากับนักเรียน เรื่อง เรื่องการนัดหมายเวลาใน ชีวิตประจำวันว่าในแต่ละวัน นักเรียนมีการนัดหมายเวลาในเรื่อง ใดกับใครบ้าง และเคยมีเหตุการณ์ ใดที่ทำให้ไม่ตรงต่อเวลาบ้างหรือไม่ 3. ขั้นกิจกรรม 3.1 การจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียน เห็นความสำคัญของการรู้จัก รับผิดชอบต่อตนเอง ในเรื่องการ ตรงต่อเวลาผู้วิจัยดำเนินการโดย 3.1.1 ครูหาอาสาสมัครจำนวน 7 คนเพื่อเตรียมการแสดง 3.1.2 ครูแจกใบงานที่ 1 เอกสารบทบาทสมมติ เรื่อง บทเรียนของรัฐภูมิ โดยให้แต่ละคน อ่านบทของตน และเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับ เนื้อเรื่อง 3.1.3 ให้ผู้แสดงทุกคน เริ่ม แสดงไปตามบทบาทของตน และให้ นักเรียนที่เหลือตั้งใจดู โดยใช้เวลา แสดงประมาณ 10-20 นาที 3.2 การจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียน เห็นโทษของการประพฤติดนเป็น คนรับผิดชอบในเรื่องการตรงต่อ เวลาที่ได้นัดหมายกับผู้อื่นเอาไว้ ผู้วิจัยดำเนินการโดย 3.2.1 ให้นักเรียนช่วยกัน วิเคราะห์เรื่อง บทเรียนของรัฐภูมิ หลังจากที่ได้ดูการแสดงบทบาท สมมติ 3.2.2 ครูแจกใบงานที่ 2

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
					คำถามประกอบกิจกรรม บทเรียน ของรัฐมนตรี โดยให้นักเรียนแสดง ความคิดเห็นตอบคำถามลงไปใน ใบงาน 3.2.3 ครูเก็บใบงาน และให้ นักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อ คำถามเดียวกับที่นักเรียนได้ตอบ ลงในใบงานที่ 2 4 ขั้นสรุป 4.1 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป ข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม 4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ ประกอบกิจกรรม 5 ขั้นทดสอบหลังเรียน ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลัง เรียน

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
3.	ความสามัคคี หมายถึง การแสดงออกถึงความพร้อมเพรียง ปองดองกันเป็นคุณธรรมที่บุคคลในกลุ่มแสดงออกโดยรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงานหรือประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งให้เสร็จตามจุดประสงค์ของกลุ่มซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมที่แสดงถึงความรักใคร่กลมเกลียว ไม่เอาเปรียบกัน ไม่ยุ่งให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาทและร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ	เชือกมือลเวง	เกม และระดมสมอง	1. เพื่อให้นักเรียนแสดงออกถึงความพร้อมเพรียงปองดองกัน รวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงานกลุ่ม 2. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคีที่นำพาให้คนในสังคมสามารถประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งให้เสร็จตามจุดประสงค์ของกลุ่ม	4. ขั้นสรุป 4.1 นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปสิ่งที่เกิดขึ้น และผลที่ได้จากกิจกรรมนี้ 4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม 5. ขั้นทดสอบหลังเรียน ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน 1. ขั้นทดสอบก่อนเรียน ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน 2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2.1 สนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมในชีวิตประจำวันเรื่องใดที่ต้องใช้ความสามัคคี จึงจะประสบความสำเร็จ และให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น 3. ขั้นกิจกรรม 3.1 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการแสดงออกถึงความพร้อมเพรียงปองดองกัน รวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงานกลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการโดย 3.2 ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมเชือกมือลเวง โดยให้นักเรียนยืนเป็นวงกลมจับมือกัน 3.3 ให้นักเรียน 3 คน จากคนละมุมเดินจากมุมตัวเองผ่านมือของเพื่อนไปอีกฝั่งโดยที่ไม่ปล่อยมือจากกันโดยทำทีละคนโดยใช้วิธีเดินลอดมือหรือเดินข้ามมือของเพื่อนจนเห็นว่ามือของเพื่อนในกลุ่มพันกันจนรวมมาเป็นกลุ่มเล็กตรงกลาง 3.4 จากนั้นให้นักเรียนทุกคน

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
					ช่วยกันหาทางกลับมาเป็นวงกลม อย่างเดิมโดยใช้วิธีใดก็ได้โดยที่มือ ทุกคนไม่หลุดออกจากกัน 3.5 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของ ความสามัคคีที่น่าพาให้คนใน สังคมสามารถประกอบภารกิจ ได้อย่างใดอย่างหนึ่งให้เสร็จตาม จุดประสงค์ของกลุ่ม ผู้วิจัย ดำเนินการโดย 3.6 นักเรียนแสดงข้อคิดเห็นจาก กิจกรรมเกมเชือกมือนอลเวง และ ระดมสมอง ในหัวข้อ“ สมาชิกใน กลุ่มปฏิบัติตนอย่างไรจึงทำให้ บรรลุเป้าหมาย “ 3.7 นักเรียนนำเสนอหน้าชั้น เรียน 3.8 ครูให้นักเรียนศึกษาใบ ความรู้ประกอบกิจกรรม 4. ขั้นสรุป 4.1 นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ ได้จากการทำกิจกรรม 5. ขั้นทดสอบหลังเรียน ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลัง เรียน

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
4	ความเสียสละ หมายถึง การสละ ประโยชน์ส่วนตน เพื่อช่วยเหลือ และ หรือทำประโยชน์ ให้แก่บุคคลอื่นหรือ สังคม โดยการสละ กำลังกาย ทรัพย์สิน สิ่งของ สติปัญญา เวลาและความสุข สบายส่วนตัว.	สาม เหลี่ยม มหัศจรรย์	เกม และ ระดมสมอง	1. เพื่อให้ นักเรียน แสดงออกถึงการ สละประโยชน์ ส่วนตน เพื่อ ช่วยเหลือหรือทำ ประโยชน์ให้แก่ บุคคลอื่นหรือ สังคม 2. เพื่อให้ นักเรียนเห็น ความสำคัญของ ความเสียสละ ละ ความเห็นแก่ตน ให้น้อยลง เห็นแก่ ส่วนรวมมากกว่า ส่วนตน	1. ขั้นตอนสอบก่อนเรียน ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อน เรียน 2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2.1 สนทนากับนักเรียน เกี่ยวกับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เรื่องใดที่ต้องใช้ความเสียสละ จึง จะประสบความสำเร็จ และให้ นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น 3. ขั้นกิจกรรม 3.1 การจัดกิจกรรมเพื่อ พัฒนาการแสดงออกถึงความ เสียสละ และคิดถึงผู้อื่นเพื่อ ความสำเร็จในการทำงาน ผู้วิจัย ดำเนินการโดย 3.2 ให้นักเรียนร่วมกิจกรรม สามเหลี่ยมมหัศจรรย์ โดยแบ่ง นักเรียนในห้องออกเป็นกลุ่มย่อยๆ กลุ่มละ 5 คน 3.3 นักเรียนแต่ละกลุ่ม จะได้รับ ของบรรจุชิ้นส่วนของรูป สามเหลี่ยมด้านเท่าคนละ 1 ซอง ซึ่งชิ้นส่วนทั้งหมดเมื่อนำมา รวมกันจะสามารถต่อเป็นรูป สามเหลี่ยมด้านเท่าขนาดเท่าๆกัน ไว้ 5 รูป งานของกลุ่มจะถือว่า สำเร็จก็ต่อเมื่อสมาชิกแต่ละคนใน กลุ่มมีรูปสามเหลี่ยมด้านเท่า ขนาดเท่าๆกันตรงหน้าคนละ 1 รูป และจำนวนเลขบนสามเหลี่ยม นั้นนับรวมกันได้เป็นจำนวน 18 โดยตัวเลขในรูปสามเหลี่ยมนั้นไม่ ซ้ำกันเลย

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
					3.4 นอกจากนั้นในการปฏิบัติงานนักเรียนจะต้องปฏิบัติตามกติกาดังนี้คือ ก.ห้ามพูด ข.ห้ามขอหรือแบ่งชิ้นส่วนของคนอื่น ค.ให้ชิ้นส่วนแก่คนอื่นได้ แต่ต้องส่งให้กันตัวต่อตัว ง.ห้ามจัดชิ้นส่วนให้ผู้อื่น จ.ใช้เวลา 10 นาที 3.5 นักเรียนแสดงข้อคิดเห็นจากกิจกรรมเกมสามเหลี่ยม มหัศจรรย์ และระดมสมอง ในหัวข้อ “สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติตนอย่างไรจึงทำให้บรรลุเป้าหมาย “ 3.6 นักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียน 3.7 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม 4. ขั้นสรุป 4.1 นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม 5. ขั้นทดสอบหลังเรียน ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
5.	ความซื่อสัตย์ หมายถึง การ ประพฤติปฏิบัติ อย่างเหมาะสม และ ตรงต่อความเป็น จริง ปฏิบัติอย่าง ตรงไปตรงมาทั้ง ทางกายวาจาใจ ทั้ง ต่อตนเอง และต่อ ผู้อื่น ผู้ที่ยึดถือ ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นหลักในการ ดำรงชีวิตจะได้รับ การยกย่องการ เชื่อถือไว้วางใจ และ อยู่ในสังคมด้วย ความสงบสุข	เกมแย่ง เหรียญ	เกม และ การ อภิปราย	1. เพื่อให้นักเรียน ได้แสดงความ ซื่อสัตย์ต่อ ระเบียบกติกากฎ เกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2. เพื่อให้นักเรียน สามารถประเมิน ตนเองได้ในเรื่อง ความรู้สึกละอาย และกล้าสารภาพ ผิด	1. ขั้นทดสอบก่อนเรียน ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อน เรียน 2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2.1 สนทนาแลกเปลี่ยน ประสบการณ์กับนักเรียนว่าในการ ดำเนินกิจกรรมประจำวันของตนเอง มีเรื่องใดที่ต้องเกี่ยวข้องกับ ความซื่อสัตย์ 3. ขั้นกิจกรรม 3.1การจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียน ได้แสดงความซื่อสัตย์ต่อระเบียบ กติกากฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ผู้วิจัย ดำเนินการโดย 3.1.1 ครูให้นักเรียนเล่นเกม แย่งเหรียญ โดย ให้แต่ละคนเอา เหรียญมาวางไว้บนฝ่ามือข้างที่ไม่ ถนัด และไข่มือนิ้วไปด้านหลัง ส่วน มือข้างที่ถนัดจะทำหน้าที่แย่ง เหรียญที่อยู่ในมือของคนอื่นมาอยู่ กับเราให้ได้มากที่สุด 3.1.2 กติกาในการเล่นจะต้อง ไม่กำเหรียญของเราที่อยู่ในมือที่ ไม่ถนัด แต่ต้องแบ่มือที่ไม่ถนัดไว้ ตลอด ขณะเดียวกันต้องหลบหลีก อย่าให้คนอื่นมาหยิบเหรียญของ เราไปได้ ถ้าใครถูกหยิบเหรียญ ไป หรือทำเหรียญตก ถือว่าแพ้ ต้องออกจากการแข่งขันทันที และ ต้องปฏิบัติตามกติกาอย่าง เคร่งครัด 3.2 การจัดกิจกรรมเพื่อให้ นักเรียนสามารถประเมินตนเองได้ ในเรื่องความรู้สึกละอายและกล้า

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
					สารภาพผิดผู้วิจัยดำเนินการโดย 3.2.1 เมื่อเล่นเสร็จให้นักเรียน ประเมินผลตนเองตามจริงในใบ งานที่เตรียม 4. ขั้นสรุป 4.1 นักเรียนร่วมกันอภิปรายและ สรุปสิ่งที่เกิดขึ้น และผลที่ได้จาก กิจกรรมนี้ 4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ ประกอบกิจกรรม 5. ขั้นทดสอบหลังเรียน ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลัง เรียน

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
6.	ความกตัญญู กตเวที หมายถึง การแสดงออกของ การรู้คุณคน และ สนองคุณคน โดยรู้ สำนึกในบุญคุณ และตอบแทนผู้มี พระคุณ และสิ่งอื่นที่ มีบุญคุณ ไม่ลบหลู่ ไม่ทอดทิ้ง และไม่ คิดร้ายต่อผู้มี พระคุณ ตลอดทั้ง ไม่ปฏิบัติตนให้เป็น ที่เสื่อมเสียวงศ์ ตระกูล	ไม่คิดเงิน	อ่านเรื่อง สั้น และ สนทนา วิเคราะห์	1. เพื่อให้ นักเรียนมีเหตุผล เชิงจริยธรรมด้าน ความกตัญญู กตเวทีต่อบิดา มารดาในชั้นที่ สูงขึ้น 2. เพื่อให้ นักเรียนปฏิบัติต่อบิดามารดาได้ อย่างเหมาะสม	1. ขั้นทดสอบก่อนเรียน ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน 2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2.1 ครูสนทนากับนักเรียนให้ ยกตัวอย่างบุคคลที่ควรแสดงความ กตัญญูกตเวที และให้นักเรียนสรุป บุคคลที่สำคัญที่สุดในครอบครัวที่มี บุญคุณต่อนักเรียน และยกเหตุผล ประกอบได้ 3. ขั้นกิจกรรม 3.1 ครูให้นักเรียนกลุ่มอ่านเรื่อง สั้นเรื่อง ไม่คิดเงิน 3.2 ครูชวนนักเรียนสนทนา หลังจากอ่าน เรื่องสั้นเรื่อง ไม่ คิดเงิน ในประเด็นต่อไปนี้ แล้ว บันทึกลงในใบงาน 3.2.1 นักเรียนเห็นอะไรจาก การอ่านเรื่องสั้นเรื่อง ไม่คิดเงิน 3.2.2 นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับ เรื่องราวในเรื่อง 3.2.3 ถ้านักเรียนเป็นลูกชาย ในเรื่อง การกระทำของแม่จะมีผล อย่างไรต่อความรู้สึกของนักเรียน เพราะเหตุใด 3.2.4 ถ้านักเรียนเป็นลูกชาย ในเรื่อง นักเรียนมีวิธีตอบแทน บุญคุณแม่ได้อย่างไรบ้างเรียน 4. ขั้นสรุป 4.1 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง และ ยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดง ความกตัญญูกตเวทีที่ต่อบิดา มารดา

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
					4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม 5. ขั้นตอนทดสอบหลังเรียน 5.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
7.	ความมีวินัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ของสังคมโดยเคารพสิทธิของผู้อื่น และ ควบคุมพฤติกรรมของตนเองว่าสิ่งใดดีควรทำและสิ่งใดไม่ดีควรหลีกเลี่ยงสามารถคิดตัดสินใจและเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเห็นว่าเหมาะสมโดยไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม	ตามไปดู	กิจกรรมกลุ่ม , วิเคราะห์เหตุการณ์	1.เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการมีระเบียบวินัยในสังคม และเห็นผลของการที่คนในสังคมขาดระเบียบวินัย	1 .ขั้นตอนสอบก่อนเรียน ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน 2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2.1 ครูถามนักเรียนว่าใครเคยมีประสบการณ์ที่เคยพบเห็นเรื่องความไม่มีระเบียบวินัยมาบ้าง และเป็นอย่างไ 3. ขั้นกิจกรรม 3.1 ครูจัดกิจกรรมเพื่อให้ นักเรียนเห็นความสำคัญของการมีระเบียบวินัยในสังคม และเห็นผลของการที่คนในสังคมขาดระเบียบวินัย ผู้วิจัยดำเนินการโดย 3.1.1ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน เลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกไปสำรวจภายในบริเวณโรงเรียนว่าพื้นที่ใดที่พบว่าขาดระเบียบวินัย และมีสภาพเป็นอย่างไร 3.1.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงสิ่งที่พบเห็นดังนี้ 3.1.2.1 ใครเป็นผู้เกี่ยวข้องกับสภาพความไม่มีระเบียบวินัยที่เกิดขึ้นบ้าง และ เพราะเหตุใดจึงทำให้เกิดสภาพความไม่มีระเบียบวินัยดังที่พบเห็น 3.1.2.2 สภาพที่เกิดขึ้นส่งผลดีผลเสียอย่างไร 3.1.2.3 นักเรียนจะช่วยกันแก้ไขความไม่มีระเบียบวินัยที่พบเห็นได้อย่างไรแล้วบันทึกในใบงานที่ 1

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
					3.2 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมา นำเสนอหน้าชั้นถึงสิ่งที่อภิปรายในกลุ่ม 3.3 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของการมีระเบียบวินัยในสังคม และผลเสียที่เกิดจากการที่คนในสังคมขาด ระเบียบวินัย 4 ขั้นสรุป 4.1. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม 4.2. ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม 4.3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม 4.4. ครูและนักเรียนสรุปเพิ่มเติม 5 ขั้นทดสอบหลังเรียน 5.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
8.	ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความพยายาม รู้จักไตร่ตรองให้รอบคอบ เพื่อให้บรรลุผลตามความมุ่งหมาย โดยรู้จักหน้าที่ที่ตนต้องกระทำหรือปฏิบัติ และยอมรับผลของการกระทำนั้นทั้งด้านผลดี และผลเสีย ตลอดจนทั้งพร้อมที่จะปรับปรุงวิธีปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น	เรื่องของ สุวนันท์	กรณี ตัวอย่าง	1. เพื่อให้ นักเรียนเห็น ความสำคัญ และ ประโยชน์ของ ความรับผิดชอบ 2. เพื่อให้ นักเรียนตระหนัก ถึงความ รับผิดชอบต่อ หน้าที่	1. ขั้นทดสอบก่อนเรียน ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน 2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2.1 ครูสนทนากับนักเรียน เรื่อง ตั้งแต่เด็กจนโต นักเรียนมีเรื่องใดที่ต้องรับผิดชอบบ้าง 3. ขั้นกิจกรรม 3.1 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน 3.2 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง เรื่องของ สุวนันท์ 3.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ร่วมกันอภิปรายเรื่องของสุวนันท์ ในประเด็นต่อไปนี้ 3.3.1 ถ้านักเรียนเป็น สุวนันท์ นักเรียนจะตัดสินใจทำอะไร และเพราะเหตุใดจึงเลือก ทำเช่นนั้น 3.3.2 ผลดีผลเสียของการ เลือกตัดสินใจดังกล่าวคืออะไร 3.4 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทน ออกมาสรุปผลการตัดสินใจของ กลุ่ม 4. ขั้นสรุป 4.1 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป ข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม 4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบ ความรู้ประกอบกิจกรรม 5. ขั้นทดสอบหลังเรียน 5.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด หลังเรียน

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินกิจกรรม
9.	ความสามัคคี หมายถึง การแสดงออกถึงความพร้อมเพรียง ปองดองกันเป็นคุณธรรมที่บุคคลในกลุ่มแสดงออกโดยรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงานหรือประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งให้เสร็จตามจุดประสงค์ของกลุ่มซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมที่แสดงถึงความรักใคร่กลมเกลียว ไม่เอาเปรียบกัน ไม่ยุ่งให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาทและร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ	นิทานคนละประโยค	กิจกรรมกลุ่ม และระดมสมอง	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงานหรือกิจกรรมต่างๆ 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงานหรือกิจกรรมต่างๆ	1. ขั้นทดสอบก่อนเรียน ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน 2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2.1 สนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการทำงานในกลุ่มนักเรียนมีการแสดงความคิดเห็นในการทำงานหรือไม่เพราะเหตุใด 3. ขั้นกิจกรรม 3.1 ให้นักเรียนแบ่งออกเป็นกลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน 3.2 ครูแจกกระดาษ และปากกากลุ่มละ 1 ชุด แต่ละกลุ่มแตงนิทานคนละ 1 ประโยค กลุ่มละ 1 เรื่อง โดยให้มีนักเรียน 1 คนคอยจดประโยคสมาชิกแต่ละคนเล่าออกมา 3.3 ให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งเริ่มต้นแตงนิทานมา 1 ประโยคแล้วให้นักเรียนคนต่อไปแตงนิทานต่อจากคนแรก โดยเรื่องที่แตงนั้นจะต้องเข้ากันได้เป็นเรื่องเดียวปฏิบัติเช่นนี้จนครบทุกคนคนละ 1 ประโยค 3.4 เมื่อครบ 1 รอบแล้วให้นักเรียนที่เริ่มแตงนิทานเป็นคนแรกแตงนิทานต่อจากคนสุดท้ายของรอบแรก เป็นการขึ้นรอบที่สองและปฏิบัติเหมือนรอบแรกจนถึงคนสุดท้ายต้องแตงเรื่องนั้นให้จบ โดยกำหนดเวลาไว้ 15 นาที 3.5 ครูให้สัญญาณเริ่มการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม 3.6 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มรวมอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
					3.6.1 ผลงานของกลุ่มตนเป็นอย่างไร 3.6.2 เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น 3.6.3 การแสดงความคิดเห็นในการทำงานมีประโยชน์อย่างไร 3.7 แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาอภิปรายแสดงข้อคิดเห็นจากกิจกรรม 4. ขั้นสรุป 4.1 นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม 4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม 5. ขั้นทดสอบหลังเรียน 5.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
10.	ความเสียหาย หมายถึง การสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อช่วยเหลือ และหรือทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม โดยการสละกำลังกาย ทรัพย์ สิ่งของ สติปัญญา เวลาและความสุขสบายส่วนตัว.	ตราไว้ในดวงจิต	กิจกรรมกลุ่ม และสนทนาวิเคราะห์เหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน	1. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึง การแสดงออกถึง ความเสียหาย ทั้งการสละกำลังกาย ทรัพย์ สิ่งของ สติปัญญา เวลา และความ สุขสบายส่วนตัว. 2. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญ ของ ความเสียหาย ที่สร้างความสุขความสบายใจ ทั้งในฐานะผู้ให้และผู้รับ	1. ขั้นทดสอบก่อนเรียน ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน 2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2.1 สนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับ ความเสียหายและให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงความสำคัญ และผลดีของความเสียหาย 3. ขั้นกิจกรรม 3.1 นักเรียนนั่งเป็นวงกลม และแจกกระดาษให้นักเรียนทุกคน 3.2 นักเรียนหลับตานึงย้อนนึกถึง เหตุการณ์สั้น ๆ ที่นักเรียนเคยประสบกับเรื่องราวความเสียหาย ไม่ว่าจะเป็น การที่ตนเองเคยสละสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อช่วยเหลือ ทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม หรือการได้รับความเสียหายจากบุคคลอื่น โดยเลือกเพียงเรื่องเดียวที่ประทับใจมากที่สุด 3.3 นักเรียนลืมนตา แล้ววาดภาพสัญลักษณ์อะไรก็ได้ที่สามารถสื่อถึงความรู้สึกต่อเหตุการณ์ครั้งนั้นใจ ในเรื่องที่มีความประทับใจมากที่สุด 3.4 นักเรียนแต่ละคนเล่าถึง ภาพวาดของตัวเองว่าสื่อถึง เหตุการณ์และความรู้สึกใดจนครบทุกคน 3.5 พุดคุยแลกเปลี่ยนของ ความรู้สึกของการเป็นผู้รับและผู้ให้ความเสียหายจากเหตุการณ์ที่เล่า 3.6 นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ เหตุการณ์ในชีวิตประจำวันที่ได้ฟัง

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
					จากเพื่อนนักเรียนในวงว่า “ เหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน ใดบ้างที่ได้แสดงถึงการเสียสละ ทางกาย ทางวาจา ทาง กำลังสติปัญญา ทางกำลังทรัพย์ และทางใจ “ 3.7 นักเรียนนำเสนอหน้าชั้น เรียน 4. ขั้นสรุป 4.4.1 ครูนักเรียนช่วยกันสรุป ข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม 4.4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบ ความรู้ประกอบกิจกรรม 5. ขั้นทดสอบหลังเรียนครู ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
11.	ความซื่อสัตย์ หมายถึง การ ประพฤติปฏิบัติ อย่างเหมาะสม และ ตรงต่อความเป็น จริง ปฏิบัติอย่าง ตรงไปตรงมาทั้ง ทางกายวาจาใจ ทั้ง ต่อตนเอง และต่อ ผู้อื่น ผู้ที่ยึดถือ ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นหลักในการ ดำรงชีวิตจะได้รับ การยกย่องการ เชื่อถือไว้วางใจ และ อยู่ในสังคมด้วย ความสงบสุข	มะลิกับ กุหลาบ	บทบาท สมมติ	1. เพื่อให้นักเรียน เห็นตัวอย่างและ ผลของผู้ที่มีและ ไม่มีความซื่อสัตย์ 2. เพื่อให้นักเรียน สามารถจำแนกได้ ว่าพฤติกรรมใด เป็นความซื่อสัตย์ หรือไม่อย่างไร	1. ขั้นทดสอบก่อนเรียน ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อน เรียน 2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2.1 สนทนาแลกเปลี่ยน ประสบการณ์กับนักเรียนว่าเคยมี โอกาสพบเจอบุคคลที่มีความไม่ ซื่อสัตย์หรือไม่อย่างไร 3. ขั้นกิจกรรม 3.1 ครูให้นักเรียนอาสาสมัคร ออกมาแสดงบทบาทสมมติเรื่อง มะลิกับกุหลาบ 3.2 หลังการแสดงจบ ครูให้ นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน 3.3 ครูให้นักเรียนร่วมกัน อภิปรายตามหัวข้อที่กำหนดในใบ งานดังนี้ 3.3.1 ตัวละครแต่ละตัวมีนิสัย อย่างไรบ้าง 3.3.2 ผลดี-เสียของการกระทำของ ตัวละครแต่ละตัว 3.3.3 ความรู้สึกที่นักเรียนมีต่อตัว ละครแต่ละตัว 3.3.4 จำแนกพฤติกรรมที่แสดง ความซื่อสัตย์และไม่ซื่อสัตย์ 3.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอ หน้าชั้น 4. ขั้นสรุป 4.1 นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ ได้จากการทำกิจกรรม 4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบ ความรู้ประกอบกิจกรรม 4.3 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียน ซักถาม 4.4 ครูและนักเรียนสรุปเพิ่มเติม

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
12.	ความกตัญญู กตเวที หมายถึง การแสดงออกของการรู้คุณคน และสนองคุณคน โดยรู้สำนึกในบุญคุณ และตอบแทนผู้มีพระคุณ และสิ่งอื่นที่มีบุญคุณ ไม่ลบหลู่ ไม่ทอดทิ้ง และไม่คิดร้ายต่อผู้มีพระคุณ ตลอดทั้งไม่ปฏิบัติตนให้เป็นที่เสื่อมเสียวงศ์ตระกูล	สระน้ำ หมู่บ้าน	บทบาท สมมติ	1. เพื่อให้ นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญู กตเวทีต่อสาธารณสมบัติในชั้นที่สูงขึ้น 2. เพื่อให้ นักเรียนสามารถบอกแนวทางในการปฏิบัติตนต่อสาธารณสมบัติเหล่านั้นได้	1. ขั้นทดสอบก่อนเรียน ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน 2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2.1 ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับสาธารณสมบัติต่างๆ รอบตัวเรา ให้นักเรียนยกตัวอย่างสาธารณสมบัติที่สำคัญ และบอกคุณประโยชน์ที่มนุษย์ได้ 3. ขั้นกิจกรรม 3.1 ครูให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติเรื่อง “สระน้ำหมู่บ้าน” ตามที่กำหนดให้โดยใช้เวลา 10-20 นาที 3.2 แบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน 3.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้ 3.3.1 การกระทำของบุคคลในเรื่องเป็นอย่างไร บุคคลใดที่ปฏิบัติเหมาะสม และบุคคลใดปฏิบัติไม่เหมาะสมเพราะเหตุใด 3.3.2 ถ้านักเรียนเป็นสมาชิกคนหนึ่งหมู่บ้านนี้ นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร 3.3.3 ถ้าเปิดและเพื่อนบ้านอีกหลายคนไม่เป็นคนมักง่าย เหตุการณ์จะเป็นอย่างไร 3.3.4 เราสามารถตอบแทนบุญคุณสาธารณะสมบัติโดยวิธี 3.4 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปรายและ 4. ขั้นสรุป 4.1 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
					เรื่อง ความกตัญญูต่อสาธารณสมบัติ และ ยกตัวอย่างแนวทางการปฏิบัติที่เราทุกคนควรปฏิบัติต่อสาธารณสมบัติ 4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม 5. ขั้นตอนทดสอบหลังเรียน 5.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
13.	ความมีวินัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ของสังคม โดยเคารพสิทธิของผู้อื่น และ ควบคุมพฤติกรรมของตนเองรู้ว่าสิ่งใดดีควรทำและสิ่งใดไม่ดีควรหลีกเลี่ยงสามารถคิดตัดสินใจและเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเห็นว่าเหมาะสมโดยไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม	ทำ อย่างไร ถึงจะดี	กิจกรรม กลุ่ม สัมพันธ์	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในกฎเกณฑ์ของสังคม ถึงแม้จะทำได้ยากก็ตาม 2. เพื่อให้ นักเรียน รู้จักคิดและตัดสินใจได้ว่าสิ่งที่ตนต้องการนั้นสิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ และสามารถเลือกทำในสิ่งที่เหมาะสม ไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น	1. ขั้นทดสอบก่อนเรียน ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน 2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2.1 ครูพูดคุยกับนักเรียนถึงเรื่องความต้องการของแต่ละคนบนโลก ทุกคนต่างมีความอยากที่จะทำในสิ่งต่างๆที่ตนคิดในใจ แต่บางคนเลือกทำตามความต้องการของตน ในขณะที่บางคนไม่ได้เลือกทำตามสิ่งที่ตนเองต้องการทุกครั้ง 3. ขั้นกิจกรรม 3.1 ครูให้นักเรียนบอกความต้องการของแต่ละคน พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบว่าเพราะอะไรถึงต้องการทำในสิ่งนั้น 3.2 ครูยกตัวอย่างเหตุการณ์ ที่เป็นความต้องการของคนหลายคน ให้นักเรียนเห็นแล้วสนทนาแลกเปลี่ยนกับนักเรียนในประเด็นต่อไปนี้ให้ 3.2.1 ความต้องการของแต่ละคนที่ยกตัวอย่าง เป็นความต้องการที่ดี หรือไม่ดีอย่างไร 3.2.2 เพราะเหตุใดจึงดีหรือไม่ดี 3.2.3 ความต้องการที่ดีละไม่ได้ก่อให้เกิดผลดี หรือผลเสียต่อตนเอง และผู้อื่นอย่างไร 3.3 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม และ ให้นักเรียนบอกความต้องการของตนเอง และเหตุผลประกอบที่ตนเองเขียนอีกครั้ง และให้เพื่อนในกลุ่มช่วยกันคิดวิเคราะห์ว่า ความต้องการนั้นเกิดผลดี และผลเสียต่อตนเองและผู้อื่นอย่างไร

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
					และนักเรียนควรจะปฏิบัติตนอย่างไร 4. ขั้นสรุป 4.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงการประพฤติปฏิบัติตนในสังคมต้องรู้จักคิดและตัดสินใจได้ว่า การจะกระทำตามความต้องการของตนเอง และผู้อื่นนั้น ต้องเป็นความต้องการที่ถูกต้อง เหมาะสมไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม และเคารพสิทธิผู้อื่นไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน 4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม 5. ขั้นทดสอบหลังเรียน ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
14.	ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความพยายาม รู้จักไตร่ตรองให้รอบคอบ เพื่อให้บรรลุผลตามความมุ่งหมาย โดยรู้จักหน้าที่ที่ตนต้องกระทำหรือปฏิบัติ และยอมรับผลของการกระทำนั้นทั้งด้านผลดี และผลเสีย ตลอดจนทั้งพร้อมที่จะปรับปรุงวิธีปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น	เกิดมาจน	อ่านเรื่องสั้นและอภิปราย	1. เพื่อให้นักเรียนบอกความหมายและความสำคัญ และประโยชน์ของความรับผิดชอบต่อครอบครัวได้ 2. เพื่อให้นักเรียนบอกและรวบรวมวิธีปฏิบัติตนให้มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวได้	1. ขั้นทดสอบก่อนเรียน ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน 2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2.1 ครูสนทนากับนักเรียนว่ามีสมาชิกในครอบครัวกี่คน และใครมีหน้าที่รับผิดชอบต่อครอบครัวน้อยที่สุด และมากที่สุดเรื่อง เขาทำอะไร เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น 3. ขั้นกิจกรรม 3.1 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน 3.2 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาเรื่องสั้นเรื่อง เกิดมาจน 3.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายเรื่องเกิดมาจนในประเด็นต่อไปนี้ 3.3.1 พฤติกรรมของใครบ้างในเรื่องเกิดมาจนที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อครอบครัว 3.3.2 ประโยชน์และความสำคัญของความรับผิดชอบต่อครอบครัวคืออะไร 3.4 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาสรุปผลการตัดสินใจของกลุ่ม 4. ขั้นสรุป 4.1 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม 4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม 5. ขั้นทดสอบหลังเรียน ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
15.	ความสามัคคี หมายถึง การแสดงออกถึงความพร้อมเพรียง ปองดองกันเป็นคุณธรรมที่บุคคลในกลุ่มแสดงออกโดยรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงานหรือประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งให้เสร็จตามจุดประสงค์ของกลุ่มซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมที่แสดงถึงความรักใคร่กลมเกลียว ไม่เอาเปรียบกัน ไม่ยุยงให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาทและร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ	นักกีฬา ดาวเด่น	ฟังเรื่องเล่า และ อภิปราย	1. เพื่อให้นักเรียนพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีในเรื่อง ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันระหว่างบุคคลในกลุ่ม	1. ขั้นทดสอบก่อนเรียน ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน 2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2.1 สนทนากับนักเรียนเรื่องนักเรียนชอบเล่นกีฬาอะไรมากที่สุดและในการเล่นกีฬาแต่ชนิดต้องอาศัยความสามัคคีกันอย่างไรบ้าง 3. ขั้นกิจกรรม 3.1 ครูเล่าเรื่อง “นักกีฬาดาวเด่น” ให้นักเรียนฟัง 3.2 ครูให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน 3.3 ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงเรื่องเล่า นักกีฬาดาวเด่นในประเด็นต่อไปนี้ 3.3.1 นักเรียนคิดว่าเพื่อนร่วมทีมทั้ง 4 คนแก้ปัญหาเช่นนี้ถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด 3.3.2 การที่ทีมอาจารย์แฉ่งแพ้การแข่งขัน นักเรียนคิดว่าเกิดจากสาเหตุใด 3.3.3 ถ้านักเรียนเป็นนักกีฬาในทีมของอาจารย์แฉ่ง นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร 3.3.4 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอความคิดเห็นของกลุ่ม 4. ขั้นสรุป 4.1 นักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของหมู่คณะและข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม 5. ขั้นทดสอบหลังเรียน 5.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
16.	ความเสียสละ หมายถึง การสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อช่วยเหลือ และหรือทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม โดยการสละกำลังกาย ทรัพย์สินของ สติปัญญา เวลาและความสุขสบายส่วนตัว.	นาริคิดอะไร	กรณีตัวอย่างและการระดมสมอง	1. เพื่อให้นักเรียนรับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคคลในครอบครัวได้ 2. เพื่อให้นักเรียนรู้ปัญหาเกิดจากความไม่รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของบุคคลในครอบครัวได้ 3. เพื่อให้นักเรียนรู้วิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากความไม่รับผิดชอบในหน้าที่ของตนได้	1. ขั้นทดสอบก่อนเรียน ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน 2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2.1 สนทนากับนักเรียนให้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์และความสำคัญของความเสียสละ และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 3. ขั้นกิจกรรม 3.1 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน 3.2 ครูให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษาเรื่อง ” นาริคิดอะไร ” และร่วมกันอภิปราย 3.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้น 4. ขั้นสรุป 4.1 นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม 4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม 4.3 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม 4.4 ครูและนักเรียนสรุปเพิ่มเติม 5. ขั้นทดสอบหลังเรียน ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
17.	ความซื่อสัตย์ หมายถึง การ ประพฤติปฏิบัติ อย่างเหมาะสม และ ตรงต่อความเป็น จริง ปฏิบัติอย่าง ตรงไปตรงมาทั้ง ทางกายวาจาใจ ทั้ง ต่อตนเอง และต่อ ผู้อื่น ผู้ที่ยึดถือ ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นหลักในการ ดำรงชีวิตจะได้รับ การยกย่องการ เชื่อถือไว้วางใจ และ อยู่ในสังคมด้วย ความสงบสุข	ศิวิล์ เดือดร้อน	กรณี ตัวอย่าง และการ ระดมสมอง	1. เพื่อให้นักเรียน รู้จักปฏิบัติตนให้ เป็นผู้ที่มีความ ซื่อสัตย์สุจริตต่อ ตนเอง ผู้อื่น และ ต่อสังคม 2. เพื่อให้นักเรียน สามารถเลือก ตัดสินใจปฏิบัติ ตนในเรื่องความ ซื่อสัตย์ได้อย่าง เหมาะสม	1. ขั้นทดสอบก่อนเรียน ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อน เรียน 2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2.1 สนทนาแลกเปลี่ยน ประสบการณ์กับนักเรียนว่าใน ชีวิตประจำวันเคยเจอกับ เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความ ซื่อสัตย์หรือไม่ซื่อสัตย์หรือไม่ อย่างไร 3. ขั้นกิจกรรม 3.1 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน 3.2 ครูให้นักเรียนอ่าน กรณีศึกษาเรื่อง” ศิวิล์เดือดร้อน ” และร่วมกันอภิปราย 3.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอ หน้าชั้นโดยแสดงเหตุการณ์ ที่ศิวิล์ตัดสินใจเลือกเป็นบทบาท สมมุติ 4. ขั้นสรุป 4.1 นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ ได้จากการทำกิจกรรม 4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบ ความรู้ประกอบกิจกรรม 4.3 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียน ซักถาม 4.4 ครูและนักเรียนสรุปเพิ่มเติม 5. ขั้นทดสอบหลังเรียน ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลัง เรียน

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
18.	ความกตัญญูทวาทะ หมายถึง การ แสดงออกของการ รู้คุณคน และสนอง คุณคน โดยรู้สำนึกใน บุญคุณ และตอบ แทนผู้มีพระคุณ และ สิ่งอื่นที่มีบุญคุณ ไม่ ลบหลู่ ไม่ทอดทิ้ง และไม่คิดร้ายต่อผู้มี พระคุณ ตลอดทั้งไม่ ปฏิบัติตนให้เป็น ที่เสื่อมเสียวงศ์ตระกูล	กตัญญู รู้คุณโลก	กิจกรรม กลุ่ม และ สนทนา วิเคราะห์	1. เพื่อให้นักเรียน ได้คิดวิเคราะห์ถึง คุณค่าของสิ่งต่าง ๆ บนโลกที่เชื่อมโยง กับความกตัญญูต่อ บุคคล สถาบัน และ การใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างรู้คุณค่า 2. เพื่อให้นักเรียน ปฏิบัติตนแสดง ความกตัญญูต่อ บุคคล และ ทรัพยากรธรรมชาติ ได้อย่างรู้คุณค่าได้ อย่างเหมาะสม	1. ขั้นทดสอบก่อนเรียน ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อน เรียน 2. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2.1 ครูให้นักเรียนนั่งล้อมวง โดย เตรียมสิ่งของชิ้นหนึ่งไว้ในกล่อง แล้วให้นักเรียนทายว่าเป็นสิ่งของ อะไร โดยให้โอกาสตั้งคำถาม เกี่ยวกับของสิ่งนี้ได้ 10 ครั้งโดยใช้ คำถามลงท้ายด้วยว่าใช่หรือไม่ เท่านั้น เมื่อครบ แล้วให้ทายว่า เป็นของอะไร สุดท้ายครูเฉลยว่า เป็นดินสอแท่งหนึ่ง 3. ขั้นกิจกรรม 3.1 ครูส่งดินสอให้นักเรียนดูและ ให้แต่ละคนบอกสิ่งที่เห็นเกี่ยวกับ ดินสอชิ้น 1 อย่าง โดยจะเป็นในด้านใดก็ได้ เช่นดินสอเป็นสีแดง มียางลบอยู่ ปลายดินสอ มีลักษณะยาว เป็น ของแข็ง เป็นต้น 3.2 เมื่อบอกครบทุกคนครูชวน นักเรียนดูดินสออีกครั้งแล้วตั้ง คำถามว่า “ก่อนที่จะดินสอแท่งนี้จะ มาถึงมือเรา มันต้องไปเกี่ยวข้องกับ กับใครอย่างไรบ้าง” เช่น ต้องมี คนนำมาส่ง ต้องมีคนตัดไม้มาทำ ดินสอ มีคนทำไส้ดินสอ เป็นต้น ครูให้นักเรียนตอบคนละ 1 อย่าง โดยเปิดกว้างให้สามารถตอบได้ หลากหลายตามมุมคิด แต่ พยายามให้เห็นว่าก่อนดินสอแท่ง นี้จะมาถึงมือเราให้ได้ใช้ประโยชน์ มันต้องเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับคน หลายคนสิ่งหลายสิ่งมาก่อน ไม่ได้

ที่	เรื่อง / นิยาม	ชื่อ กิจกรรม	เทคนิค	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการกิจกรรม
					ได้มาโดยง่าย 3.3 ครูชวนนักเรียนดูดินสอ เป็นครั้งที่สาม และให้นักเรียนบอก คนละประโยคว่าดินสอแท่งนี้ สามารถสร้างประโยชน์ และสิ่งดี ๆ อะไรให้เกิดขึ้นได้บ้าง 3.4 ครูชวนนักเรียนพูดคุยถึงความเชื่อมโยงให้เห็นว่าของทุกสิ่ง ที่เกิดขึ้นบนโลกไม่ใช่ได้มาโดยง่าย ต้องเกี่ยวข้องเชื่อมโยงและอิงอาศัยกับหลายสิ่งที่เราควรสำนึก คุณ 3.5 ครูให้นักเรียนอ่านคำกลอนในใบงาน และให้ช่วยคิดว่ามีวิธีปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อแสดงความกตัญญูต่อสิ่งที่มีบุญคุณต่อเราไม่ว่าจะเป็น บุคคล สถาบัน หรือทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 4. ขั้นสรุป 4.1 ครูและนักเรียนช่วยกันพูดคุยสรุปถึงข้อคิดและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม 4.2 ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม 5. ขั้นทดสอบหลังเรียน ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมช่วงชั้นที่ 3
ชั้นมัธยมศึกษา 1 ภาคต้น
ครั้งที่ 1

ชื่อเรื่อง	ความมีวินัย
ชื่อกิจกรรม	มีวินัยนะใช้เลย
เวลา	1 ชั่วโมง
จุดมุ่งหมาย	1.เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับการมีวินัยในตนเองและสังคมได้ 2.เพื่อให้นักเรียนสำรวจความมีวินัยในตนเองและสังคมได้
แนวคิด	ระเบียบวินัย คือการปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน ทำให้การอยู่ร่วมกันของคนหมู่มากเป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อย สมาชิกในสังคมต้องยอมรับกฎระเบียบที่ตั้งขึ้นเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อความเป็นระเบียบพร้อมเพรียง
เทคนิคที่ใช้	กิจกรรมกลุ่ม, วิเคราะห์

ส่วนประกอบในชุดการสอน

1. คำชี้แจง
2. คู่มือครู
3. คู่มือนักเรียน
4. สื่อและอุปกรณ์การสอน

คำชี้แจง

1.การเตรียมตัวของครู

1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว คู่มือครู และคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจ

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือ โดยยึดคู่มือครูเป็นหลักในการดำเนินการสอน

2.การจัดกิจกรรม

2.1 ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความมีวินัย โดยใช้กิจกรรม มีวินัยนะใช่เลย

2.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และการวิเคราะห์เหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน

3.บทบาทของครู

3.1 ชี้แจงการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความมีวินัย โดยใช้กิจกรรม มีวินัยนะใช่เลย

3.2 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

3.3 ครูสอบถามนักเรียนว่า ใครรู้บ้างว่ากฎระเบียบของโรงเรียนเรานั้นมีเรื่องใดบ้าง

3.4 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 ฝ่าย ให้ออกมาแข่งขันเขียนการปฏิบัติผิดกฎระเบียบของโรงเรียน บ้าน และสังคม มีเรื่องอะไรบ้าง

3.5 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน เลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ผลของการไม่ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนในใบงาน 1 และให้ช่วยกันคิดหาทวิวิธีในการช่วยเพื่อนที่ปฏิบัติผิดกฎของโรงเรียน เช่น เพื่อนที่มาโรงเรียนสายก็ให้เพื่อนที่อยู่ใกล้ นัดแนะให้มาพร้อมกัน

3.6 ครูให้นักเรียนแต่ละคนวิเคราะห์ตนเองว่าไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนในเรื่องใดบ้างพร้อมวางแผนในการปรับปรุงตนเองในใบงาน 2

3.7 ครูสุ่มหาตัวแทนบางคนมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ว่า ตนไม่ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนเรื่องใด และคิดที่จะปรับปรุงอย่างไร

3.8 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน และผลเสียที่เกิดจากการที่คนในสังคมขาดระเบียบวินัยไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่มี

3.8 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

3.9 ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

4. สิ่งที่ครูต้องเตรียม

4.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

4.2 ใบงาน มีวินัยนะใช่เลย

4.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

คู่มือครู

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความมีวินัย โดยใช้กิจกรรมตามใบดู ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง ครูควรศึกษาเพื่อเตรียมการสอนดังนี้

1. สำคัญ

ความมีวินัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ของสังคมโดยเคารพสิทธิของผู้อื่น และ ควบคุมพฤติกรรมของตนเองรู้ว่าสิ่งใดดีควรทำและสิ่งใดไม่ดีควรหลีกเลี่ยงสามารถคิด ตัดสินใจและเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเห็นว่าเหมาะสมโดยไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับการมีวินัยในตนเองและสังคมได้
2. เพื่อให้นักเรียนสำรวจความมีวินัยในตนเองและสังคมได้

3. เนื้อหา

ระเบียบวินัย คือการปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน ทำให้การอยู่ร่วมกันของคนหมู่มากเป็นไปได้อย่างเรียบร้อย สมาชิกในสังคมต้องยอมรับกฎระเบียบที่สร้างขึ้นเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อความเป็นระเบียบพร้อมเพียง

4. วิธีดำเนินการ

4.1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

4.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

4.2.1 ครูถามนักเรียนว่า ใครรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับกฎระเบียบของโรงเรียนเรานั้นมีเรื่องอะไรบ้าง

4.3 ขั้นกิจกรรม

4.3.1 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 ฝ่าย ให้ออกมาแข่งขันเขียนการปฏิบัติผิดกฎระเบียบของโรงเรียน บ้าน และสังคม มีเรื่องอะไรบ้าง

4.3.2 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน เลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ผลของการไม่ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนในใบงาน 1 และให้ช่วยกันคิดหาวิธีการช่วยเพื่อนที่ปฏิบัติผิดกฎของโรงเรียน เช่น เพื่อนที่มาโรงเรียนสายก็ให้เพื่อนที่อยู่ใกล้นัดแนะให้มาพร้อมกัน

4.3.3 ครูให้นักเรียนแต่ละคนวิเคราะห์ตนเองว่าไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนในเรื่องใดบ้างพร้อมวางแผนในการปรับปรุงตนเองในใบงาน 2

4.3.4 ครูสุ่มหาตัวแทนบางคนมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ว่า ตนไม่ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนเรื่องใด และคิดที่จะปรับปรุงอย่างไร

4.4 ขั้นสรุป

4.4.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน และผลเสียที่เกิดจากการที่คนในสังคมขาดระเบียบวินัยไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่มี

4.4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

4.5 ขั้นทดสอบหลังเรียน

4.5.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

5. สื่อ-อุปกรณ์

5.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องมีวินัยนะใช่เลย

5.2 ใบงานเรื่องมีวินัยนะใช่เลย

5.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม เรื่องมีวินัยนะใช่เลย

6. กระบวนการวัดและประเมินผล

6.1 จากการตอบคำถาม เกี่ยวกับความมีวินัย

6.2 ตรวจผลจากใบงาน เรื่องมีวินัยนะใช่เลย

6.3 สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่ม เกี่ยวกับความมีวินัย

6.4 สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น เกี่ยวกับความมีวินัย

คู่มือนักเรียน

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความมีวินัย โดยใช้กิจกรรม มีวินัยนะใช่เลย ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1. นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
2. สอนหาเรื่องกฎระเบียบของโรงเรียนเราที่มีเรื่องใดบ้าง
3. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 ฝ่าย ให้ออกมาแข่งขันเขียนการปฏิบัติผิดกฎระเบียบของโรงเรียน บ้าน และสังคม มีเรื่องอะไรบ้าง
4. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน เลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ผลของการไม่ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนในใบงาน 1 และให้ช่วยกันคิดหาวิธีการในการช่วยเพื่อนที่ปฏิบัติผิดกฎของโรงเรียน เช่น เพื่อนที่มาโรงเรียนสายก็ให้เพื่อนที่อยู่ใกล้นัดแนะให้มาพร้อมกัน
5. นักเรียนแต่ละคนวิเคราะห์ตนเองว่าไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนในเรื่องใดบ้าง พร้อมวางแผนในการปรับปรุงตนเองในใบงาน 2
6. นักเรียนสุ่มหาตัวแทนบางคนมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ว่า ตนไม่ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนเรื่องใด และคิดที่จะปรับปรุงอย่างไร
7. นักเรียนช่วยกันสรุปถึงความสำคัญของการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน และผลเสียที่เกิดจากการที่คนในสังคมขาดระเบียบวินัยไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่มี
8. นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม
9. นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ใบงาน 2 ประกอบการเรียนรู้การสอน
กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
เรื่องความมีวินัย **กิจกรรม มีวินัยนะใช้เลย**
วิชากิจกรรมแนะแนว **ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคต้น**

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์เรื่องการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของตน และบันทึกลงในช่องว่าง

วิเคราะห์เรื่องที่ฉันยังไม่ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน บ้าน และ สังคม ได้แก่.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนบันทึกเรื่อง การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบในด้านใดที่นักเรียนตั้งใจจะปรับปรุงตนเอง พร้อมทั้งคิดเสนอวิธีการปรับปรุง ลงในช่องว่างด้านล่าง

เรื่องที่จะปรับปรุงพัฒนา	วิธีการ

ใบความรู้ประกอบการเรียนการสอน
กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
เรื่องความมีวินัย **กิจกรรม มีวินัยนะใช้เลย**
วิชากิจกรรมแนะแนว **ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคต้น**

วินัยเป็นข้อปฏิบัติที่ใช้ควบคุมความประพฤติของคนเพื่อให้เกิดความป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม เป็นเครื่องช่วยสร้างความคิด ความเจริญ และความสำเร็จให้แก่ตนเอง และจะส่งผลไปถึงหมู่คณะ และประเทศชาติเป็นส่วนรวม

การมีวินัยในสังคมเป็นลักษณะที่สำคัญยิ่งของความเป็นพลเมืองดี และส่งผลให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้า วินัยเป็นสิ่งที่ช่วยปลูกฝัง พัฒนาการรู้จักควบคุมตัวเองที่ละน้อย เน้นให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการปกครองตนเองเป็นสิ่งที่ต้องเอาใจใส่ คอยปลูกฝังหรือพัฒนาอยู่เสมอจนเป็นนิสัยติดตัวไป เป็นการช่วยเตรียมตัวนักเรียนในการดำเนินชีวิตในอนาคต จะรู้จักใช้สิทธิ เสรีภาพ และความรับผิดชอบอย่างถูกต้อง

การเสริมสร้างวินัยในโรงเรียนมีความสำคัญ เพราะเป็นเครื่องมือปลูกฝังสิ่งที่ดีงาม และเหมาะสมให้นักเรียนปฏิบัติ เป็นการเตรียมตัวให้เป็นพลเมืองดี ดำรงชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข เป็นการรักษาชื่อเสียง และเกียรติภูมิของโรงเรียนในฐานะเป็นสถาบันทางการศึกษา

ความมีวินัย หมายถึงลักษณะทางจิตใจที่ช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมตนเองปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมย่อยได้ดังนี้

1. มีการควบคุมตนเอง ทั้งกาย วาจา และจิตใจ
2. มีการยอมรับการกระทำของตนเอง
3. มีการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
4. มีการตรงต่อเวลา
5. มีการใช้เหตุผล
6. มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
7. มีการเคารพสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน

\

ที่มา : สมศักดิ์ นาคนาม. การเปรียบเทียบผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อความมีวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) จังหวัดกำแพงเพชร. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ; 2545 หน้า 33-34

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความมีวินัย กิจกรรม มีวินัยนะใช้เลย

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อคำถาม และเขียนคำตอบลงในช่องว่าง

1. การเสริมสร้างวินัยในโรงเรียนมีความสำคัญอย่างไร

.....

.....

.....

2. บุคคลที่ได้ชื่อว่า มีวินัย ควรเป็นคนที่มีความประพฤติกรรมอย่างไร

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

3. ขณะที่หวานเดินตากแดดมากับสร้อยและแจจจนมาถึงสะพานข้ามแห่งหนึ่งซึ่งมีรถวิ่งขวักไขว่ พวกเธอรู้สึกเหนื่อยมาก สร้อยกับแจจจึงจะข้ามถนนโดยไม่ใช้สะพานลอย ถ้านักเรียนเป็นหวานนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ข้ามถนนโดยไม่ใช้สะพานลอยด้วยเมื่อเห็นถนนว่าง
- ข. ข้ามถนนโดยไม่ใช้สะพานลอยตามสร้อยกับแจจจะได้ปฏิบัติตามกันไป
- ค. ข้ามถนนโดยใช้สะพานลอยเพื่อปฏิบัติตามกฎระเบียบ
- ง. ข้ามถนนโดยใช้สะพานลอยเพราะไม่อยากให้คนที่มาเห็นหาว่าไม่มีระเบียบวินัย

4. ในการสอบวิชาคณิตศาสตร์ สมศักดิ์ทำข้อสอบไม่ได้จึงแอบดูสมศรีที่นั่งอยู่ข้างๆ ถ้านักเรียนเป็นสมศรีนักเรียนจะอย่างไร

- ก. ปลอมให้สมศักดิ์ดูข้อสอบเพราะเห็นใจเพื่อน
- ข. ทำไม่รู้ไม่ชี้สมศักดิ์ดูข้อสอบไปได้เท่าไรก็เท่านั้น
- ค. ปิดข้อสอบไว้ไม่ให้ดูเพราะสมศักดิ์กำลังเอาเปรียบตน
- ง. ปิดข้อสอบไว้ไม่ให้ดูเพื่อรักษาระเบียบอย่างเคร่งครัด

5. โจทย์เป็นนักเรียนชั้นมัธยมแห่งหนึ่ง เมื่อออกนอกโรงเรียนพวกเขาจะกลับบ้านพร้อมกันทุกวัน โจทย์จะแต่งตัวตามสบายถึงชายเสื้อปล่อยยาวมานอกกางเกง ถ้านักเรียนเป็นเจ้านักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ทำตามเพราะเพื่อนกันควรพร้อมใจกันทำอะไรเหมือนกัน
- ข. ทำตามเพราะพอออกนอกโรงเรียนก็ไม่มีครูมาคอยตำหนิอยู่แล้ว
- ค. ไม่ถึงชายเสื้อออกมานอกกางเกงตาม แต่ก็ไม่กล้าว่าอะไรโจ
- ง. ไม่ถึงชายเสื้อออกมานอกกางเกงตาม และบอกโจว่าไม่ควรทำอย่างนั้นเช่นกัน

6. ปุ๊กก็ตั้งใจจะไปดูหนังของผู้กำกับคนโปรดที่ได้รางวัลออสการ์ แต่มีคนเข้าแถวซื้อตั๋วหนังยาวมาก ซึ่งขณะนั้นเป็นเวลาหนังใกล้จะฉายแล้ว ปุ๊กก็รู้จักกับคนขายตั๋วพอดี ถ้านักเรียนเป็นปุ๊กก็นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. รอเข้าแถวตามลำดับเพราะคนมาก่อนจะตำหนิเอาได้
- ข. รอเข้าแถวตามลำดับเพื่อรักษาระเบียบ และสิทธิของคนที่มาก่อน
- ค. เดินลัดไปซื้อกับคนขายตั๋วเลยเดี๋ยวหนังจะฉายก่อน
- ง. ฝากให้คนหัวแถวซื้อให้เพื่อแก้ปัญหาให้ทันเวลาหนังฉาย

7. ภราดรกำลังเล่นปิงปองอย่างสนุกสนาน พอดีมีเสียงกริ่งเรียกให้นักเรียนเข้าห้องประชุม ถ้านักเรียนเป็นภราดรนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. รีบเข้าห้องประชุมทันทีเพื่อรักษาระเบียบวินัย
- ข. รีบเข้าห้องประชุมทันทีเพราะถ้าครูมาเห็นจะถูกทำโทษ
- ค. ตั้งใจจะเล่นปิงปองต่ออีกแค่ 5 นาที แล้วค่อยเดินตามเข้าไป
- ง. ไม่สนใจเสียงกริ่ง และชวนเพื่อนเล่นอย่างสนุกสนานต่อไป

8. มალიนี่เป็นหัวหน้าเวรวันจันทร์ ต้องทำความสะอาดห้องหลังโรงเรียนเลิกก่อนกลับบ้าน มีเพื่อนคนหนึ่งในกลุ่มที่ทำเวรพูดชักชวนว่า “ พวกเรากลับบ้านกันเถอะ ไม่ต้องทำความสะอาดห้องหรอก เพราะไม่ใช่ห้องของเราคนเดียว “ ถ้านักเรียนเป็นมาลินีนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ไม่ทำความสะอาดห้องเรียนตามเพื่อนบอก
- ข. บอกเพื่อนว่าเราต้องช่วยกันทำความสะอาด
- ค. กลับบ้านไปก่อนพรุ่งนี้ค่อยมาทำความสะอาด
- ง. ดูท่าที่เพื่อนในกลุ่มว่าจะทำอย่างไรแล้วค่อยทำตามนั้น

9. พิชดาเข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุด พบหนังสือที่ตัวเองชอบมากเล่มหนึ่ง และตอนนั้นไม่มีใครในห้องสมุด ถ้านักเรียนเป็นพิชดา นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. แอบหยิบเอาไปบ้านตัวเอง
- ข. รอครูมาเพื่อขอยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน
- ค. แอบเอาหนังสือไปซ่อนไว้ในห้องสมุดเพื่ออ่านเองคนเดียว
- ง. เลิกจิกเฉพาะหน้าที่ตัวเองชอบมากๆกลับไปบ้าน

10. ในวันหยุดศักดิ์ดาขับรถไปเที่ยวต่างจังหวัดกับเพื่อน เมื่อขับมาถึงทางแยก มีป้ายเขียนไว้ว่า “ห้าม เลี้ยวขวา” ศักดาคิดว่าถ้าไม่เลี้ยวก็ต้องขับต่อไปอีกไกล ถ้านักเรียนเป็นศักดิ์ดา นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ดูรถคันอื่นทำอย่างไรก็ทำตาม
- ข. รอจนว่างจริงๆจึงเลี้ยวขวาเพื่อประหยัดเวลาเดินทาง
- ค. ตัดสินใจเลี้ยวขวาเพราะแถวนั้นไม่ค่อยมีตำรวจจราจรอยู่แล้ว
- ง. ปฏิบัติตามกฎหมายจราจรถึงแม้จะเสียเวลาบ้าง

เจลยแบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความมีวินัย กิจกรรม มีวินัยนะใช้เลย

1. การเสริมสร้างวินัยในโรงเรียนมีความสำคัญอย่างไร

คำตอบ การเสริมสร้างวินัยในโรงเรียนมีความสำคัญ เพราะเป็นเครื่องมือปลูกฝังสิ่งที่ดีงาม และเหมาะสมให้นักเรียนปฏิบัติ เป็นการเตรียมตัวให้เป็นพลเมืองดี ดำรงชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข เป็นการรักษาชื่อเสียง และเกียรติภูมิของโรงเรียนในฐานะเป็นสถาบันทางการศึกษา

2. บุคคลที่ได้ชื่อว่า มีวินัย ควรเป็นคนที่มีความประพฤติกรรมอย่างไร

คำตอบ คำตอบที่เข้าข่ายพฤติกรรมที่มีการควบคุมตนเอง ทั้งกาย วาจา และจิตใจ มีการยอมรับการกระทำของตนเอง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ตรงต่อเวลา มีการใช้เหตุผล การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และเคารพสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน

3.	คำตอบ	ค.
4.	คำตอบ	ง.
5.	คำตอบ	ง.
6.	คำตอบ	ข.
7.	คำตอบ	ก.
8.	คำตอบ	ข.
9.	คำตอบ	ข.
10.	คำตอบ	ง.

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมช่วงชั้นที่ 3
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคต้น
ครั้งที่ 2

ชื่อเรื่อง	ความรับผิดชอบ
ชื่อกิจกรรม	บทเรียนของรัฐภูมิ
เวลา	1 ชั่วโมง
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนบอกความหมาย ของการรู้จักรับผิดชอบได้ 2. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการรู้จักรับผิดชอบต่อตนเอง ในเรื่อง การตรงต่อเวลา 3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักควบคุมตนเองให้ประพฤติตนเป็นคนรับผิดชอบในเรื่อง การตรงต่อเวลาที่ได้นัดหมายกับผู้อื่นเอาไว้
แนวคิด	การฝึกตนให้เป็นคนรับผิดชอบตรงต่อเวลาที่ได้กำหนดนัดหมายเอาไว้ นั้น นับเป็นการสร้างนิสัยที่ดีให้กับตนเอง ช่วยให้สามารถทำอะไรได้ทันแก่เวลา ไม่ ทำให้กิจการงานล่าช้า และทำให้ผู้ที่นัดหมายกับเราไว้ต้องเสียประโยชน์
ส่วนประกอบในชุดการสอน	1. คำชี้แจง 2. คู่มือครู 3. คู่มือนักเรียน 4. สื่อและอุปกรณ์การสอน

คำชี้แจง

1.การเตรียมตัวของครู

1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว คู่มือครู และคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจ

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือ โดยยึดคู่มือครูเป็นหลักในการดำเนินการสอน

2.การจัดกิจกรรม

2.1 ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความรับผิดชอบโดยใช้กิจกรรม บทเรียนของรัฐภูมิ

2.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้บทบาทสมมุติ

3.บทบาทของครู

3.1 ชี้แจงการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความรับผิดชอบ โดยใช้กิจกรรม บทเรียนของรัฐภูมิ

3.2 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

3.3 ครูสนทนากับนักเรียน เรื่องการนัดหมายเวลาในชีวิตประจำวันว่าในแต่ละวันนักเรียนมีการนัดหมายเวลาในเรื่องใดกับใครบ้าง และเคยมีเหตุการณ์ใดที่ทำให้ไม่ตรงต่อเวลาบ้างหรือไม่

3.4 ครูหาอาสาสมัครจำนวน 7 คนเพื่อเตรียมการแสดง

3.5 ครูแจกใบงานที่ 1 เอกสารบทบาทสมมุติ เรื่อง บทเรียนของรัฐภูมิ โดยให้แต่ละคนอ่านบทของตน และเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

3.6 ให้ผู้แสดงทุกคน เริ่มแสดงไปตามบทบาทของตน และให้นักเรียนที่เหลือตั้งใจดู โดยใช้เวลาแสดงประมาณ 10-20 นาที

3.7 ครูให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่อง บทเรียนของรัฐภูมิ หลังจากที่ได้ดูการแสดงบทบาทสมมุติ

3.8 ครูแจกใบงานที่ 2 คำถามประกอบกิจกรรม บทเรียนของรัฐภูมิ โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นตอบคำถามลงในใบงาน

3.9 ครูเก็บใบงาน และให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเดียวกับที่นักเรียนได้ตอบลงในใบงานที่ 2

3.10 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหา และข้อคิดที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมุติ เรื่อง บทเรียนของรัฐภูมิเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง

3.11 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

3.12 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

4. สิ่งที่คุณต้องเตรียม

- 4.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน
- 4.2 ใบงานที่ 1 เอกสารบทบาทสมมติ เรื่อง บทเรียนของรัฐภูมิ
- 4.3 ใบงานที่ 2 คำถามประกอบกิจกรรม เรื่อง บทเรียนของรัฐภูมิ
- 4.4 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

คู่มือครู

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนว ในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เรื่อง ความรับผิดชอบ โดยใช้กิจกรรม บทเรียนของรัฐธรรมนูญ ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง ครูควร ศึกษาเพื่อเตรียมการสอนดังนี้

1. สารสำคัญ

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความพยายาม รู้จักไตร่ตรองให้รอบคอบ เพื่อให้บรรลุผลตามความมุ่งหมาย โดยรู้จักหน้าที่ที่ตนต้องกระทำหรือปฏิบัติ และยอมรับผลของการกระทำนั้นทั้งด้านผลดี และผลเสีย ตลอดจนพร้อมที่จะปรับปรุงวิธีปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนบอกความหมาย ของการรู้จักรับผิดชอบได้
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการรู้จักรับผิดชอบต่อตนเอง ในเรื่องการตรงต่อเวลา
3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักควบคุมตนเองให้ประพฤติตนเป็นคนรับผิดชอบในเรื่องการตรงต่อเวลาที่ได้นัดหมายกับผู้อื่นเอาไว้

3. เนื้อหา

การฝึกตนให้เป็นคนรับผิดชอบตรงต่อเวลาที่ได้กำหนดนัดหมายเอาไว้ นั้นนับเป็นการสร้างนิสัยที่ดีให้กับตนเอง ช่วยให้สามารถทำอะไรได้ทันแก่เวลา ไม่ทำให้กิจการงานล่าช้า และทำให้ผู้ที่นัดหมายกับเราไว้ต้องเสียประโยชน์

4. วิธีดำเนินการ

4.1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

4.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- 4.2.1 ครูสนทนากับนักเรียน เรื่องเรื่องการนัดหมายเวลาในชีวิตประจำวันว่าในแต่ละวัน

นักเรียนมีการนัดหมายเวลาในเรื่องใดกับใครบ้าง และเคยมีเหตุการณ์ใดที่ทำให้ไม่ตรงต่อเวลาบ้างหรือไม่

4.3 ขั้นกิจกรรม

- 4.3.1 ครูหาอาสาสมัครจำนวน 7 คนเพื่อเตรียมการแสดง

4.3.2 ครูแจกใบงานที่ 1 เอกสารบทบาทสมมติ เรื่อง บทเรียนของรัฐธรรมนูญ โดยให้แต่ละคนอ่านบทของตน และเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

4.3.3 ให้ผู้แสดงทุกคน เริ่มแสดงไปตามบทบาทของตน และให้นักเรียนที่เหลือตั้งใจดู โดยใช้เวลาแสดงประมาณ 10-20 นาที

4.3.4 ครูให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่อง บทเรียนของรัฐธรรมนูญ หลังจากที่ได้ดูการแสดงบทบาทสมมติ

4.3.5 ครูแจกใบงานที่ 2 คำถามประกอบกิจกรรม บทเรียนของรัฐธรรมนูญ โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นตอบคำถามลงในใบงาน

4.3.6 ครูเก็บใบงาน และให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเดียวกับที่นักเรียนได้ตอบลงในใบงานที่ 2

4.4 ขั้นสรุป

4.4.1 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม

4.4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

4.5 ขั้นทดสอบหลังเรียน

4.5.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

5. สื่อ-อุปกรณ์

5.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

5.2 ใบงานที่ 1 เอกสารบทบาทสมมติ เรื่อง บทเรียนของรัฐธรรมนูญ

5.3 ใบงานที่ 2 คำถามประกอบกิจกรรม เรื่อง บทเรียนของรัฐธรรมนูญ

5.4 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

6. กระบวนการวัดและประเมินผล

6.1 จากการตอบคำถาม

6.2 ตรวจผลจากใบงาน

6.3 สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

6.4 สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

คู่มือนักเรียน

สำหรับนักเรียนการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เรื่องความรับผิดชอบ โดยใช้กิจกรรมเรื่องบทเรียนของรัฐธรรมนูญ ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1. นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
2. นักเรียนสนทนาเรื่อง เรื่องการนัดหมายเวลาในชีวิตประจำวันว่าในแต่ละวันว่ามีการนัดหมายเวลาในเรื่องใดกับใครบ้าง และเคยมีเหตุการณ์ใดที่ทำให้ไม่ตรงต่อเวลาบ้างหรือไม่
3. นักเรียนอาสาสมัคร ศึกษาใบงานที่ 1 เอกสารบทบาทสมมุติ เรื่อง บทเรียนของรัฐธรรมนูญ โดยให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่านบทของตน และเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
4. ผู้แสดงทุกคน เริ่มแสดงไปตามบทบาทของตน และให้นักเรียนที่เหลือตั้งใจดู โดยใช้เวลาแสดงประมาณ 10-20 นาที
5. นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่อง บทเรียนของรัฐธรรมนูญ หลังจากที่ได้ดูการแสดงบทบาทสมมุติ
6. นักเรียนทำใบงานที่ 2 คำถามประกอบกิจกรรม บทเรียนของรัฐธรรมนูญ โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นตอบคำถามลงไปใบงาน
7. นักเรียนร่วมกันอภิปรายในข้อคำถามเดียวกับที่นักเรียนได้ตอบลงในใบงานที่ 2
8. นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมครั้งนี้
9. นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม
10. นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังการเรียน

ใบงานประกอบการเรียนการสอน
กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
เรื่องความรับผิดชอบ
กิจกรรม บทเรียนของราษฎรมีกิจกรรมแนะ
แนว
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคต้น

ใบงานที่ 1
บทบาทสมมติ เรื่อง “บทเรียนของรัชภูมิ”

รัฐภูมิเป็นนักเรียนที่เรียนเก่งแต่ไม่ชอบทำอะไรตรงเวลาเท่าไรนัก เพราะรู้สึกว่าการทำอะไรให้ตรงเวลาเป็นเรื่องน่าเบื่อหน่าย เขามักทำตัวล่าช้าเพื่อให้เพื่อนรอเขาเสียบ้างจะได้รู้สึกว่าเขาเป็นคนสำคัญ ถึงอย่างไรเพื่อนก็ต้องรอเขาอยู่แล้ว ทุกครั้งที่นัดทำงานกลุ่มเขาจะต้องให้เพื่อนมารอก่อนเสมอ ทำให้เพื่อนและครูเบื่อหน่ายนิสัยนี้ของรัฐภูมิมาก วันหนึ่งครูประจำชั้นนักหมายจะพาตัวแทนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 2 คน ไปแข่งขันตอบปัญหาหาระดับชั้นม.1 ครูให้นักเรียนมาที่โรงเรียนก่อนเวลา 07.30 น. เพื่อที่จะได้นั่งรถโรงเรียนไปที่สนามสอบแข่งขัน เมื่อถึงเวลานัดหมายรัฐภูมิก็ยังคงเดินตามสบายเป็นปกติ และมาถึงโรงเรียนช้ากว่าเวลาที่นัดหมาย 10 นาที โดยคิดว่าครูจะต้องรอเขาแน่นอน เพราะเขาเรียนเก่งและเป็นตัวสำคัญของทีม แต่ครูได้นำนักเรียนที่จะสอบไปก่อนแล้วโดยเลือกเพื่อนคนอื่นไปแทน แต่สั่งว่าถ้ารัฐภูมิมาแล้วให้รีบตามไป ปรากฏว่ารัฐภูมิไปถึงที่หมายช้าเกินไป ทำให้ถูกตัดสิทธิ์ในการเข้าร่วมแข่งขัน ผลการแข่งขันปรากฏว่าโรงเรียนของรัฐภูมิได้ที่ 3 ทำให้รัฐภูมิเสียใจมากที่การมาสายทำให้เขาพลาดโอกาสที่จะได้แสดงความสามารถช่วยเหลือเพื่อนๆ ตอบปัญหาอันจะนำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียนและตนเอง จึงสำนึกได้ว่าความผิดพลาดครั้งนี้เกิดจากตัวเราที่ไม่ตรงต่อเวลา ทำให้โรงเรียนเสียผลประโยชน์และเพื่อนๆ ก็ไม่พอใจ

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนตอนเช้า ครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เข้ามานัดหมายกับนักเรียนที่จะไปแข่งขันตอบปัญหาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในงานวิทยาศาสตร์ที่โรงเรียนวัดดาวคะนองจัดขึ้น

หัวหน้าห้อง : นักเรียนเตรียมตัวทำความเคารพ

ครูประจำชั้น : สวัสดิ์คือนักเรียน วันนี้ครูขอให้นักเรียนที่จะไปสนามแข่งขันตอบปัญหาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในงานวิทยาศาสตร์ที่โรงเรียนวัดดาวคะนองจัดขึ้น คนที่จะไปแข่งขันมี 2 คน คือ รัฐภูมิและศรีสุตา ขอให้ทั้ง 2 มาพร้อมกันที่โรงเรียนเวลา 07.30 น. และขอให้มาตรงเวลานัดหมายด้วยนะค่ะ เพราะถ้ามาช้าเดี๋ยวเราจะไปไม่ทันเวลาการแข่งขันแล้วอาจจะไม่ได้แข่งขันด้วยนะค่ะ ถ้าเข้าใจแล้วนักเรียนเตรียมตัวเรียนวิชาต่อไปได้แล้ว

ครูเดินออกจากห้อง ศรีสุดาและกนกวรรณก็นั่งคุยกันและพูดเรื่องรัฐภูมิ

- ศรีสุตา : นี่กนกวรรณ ฉันว่าพรุ่งนี้นะรัฐภูมิคงมาไม่ทันแน่ๆ เลย เพราะนัดกันมาทำงานที่ไรก็มาสายทุกที ฉันไม่อยากให้อยู่ในกลุ่มด้วยแล้ว
- กนกวรรณ : แต่เขาก็เก่งนี่ เรื่องวิชาการเขาก็รู้หมดเลย
- ศรีสุตา : โอ้ย เก่งอย่างนี้แต่ไม่ตรงต่อเวลาก็ไม่มีใครอยากได้หรอกนะ ถือว่าตัวเองเก่งละซี ก็เลยคิดว่าตัวเองมีความสำคัญมาก ทุกคนจะต้องรอเธอพรุ่งนี้เธอจะมาทันหรือไม่ ยิ่งเป็นตอนเช้าด้วยฉันคิดว่ารัฐภูมิไม่ทันแน่ๆ เลย คอยดูซิ

ฉากที่ 2

- ในวันรุ่งขึ้นตอนเช้า ในขณะที่รัฐภูมิเดินมาโรงเรียน และเดินคุยมากับวิชุดา
- รัฐภูมิ : วิชุดาเธอจะไปงานวิทยาศาสตร์ไหม
- วิชุดา : ฉันไม่ไปหรอกเพราะฉันมีงานทำค้างอยู่ แล้วเธอจะไปตอบปัญหาไหมใช่ เหรอครุฑ 07.30 น. ไม่ใช่เหรอ ทำไมเธอไม่รีบไปล่ะ เดี่ยวสายนะ
- รัฐภูมิ : ใช่ ฉันจะไปแข่งขันตอบปัญหา เรื่องสายไม่เป็นไรหรอกเพราะว่าครูและเพื่อนๆ คงต้องรอฉันอยู่แล้ว เพราะฉันเป็นคนเก่งนี่นา
- วิชุดา : ทำเป็นพุดดีไปเถอะแล้วจะเสียใจ เดินเร็วๆ ซิ มันแต่ช้าอยู่นั่นแหละ จะเจ็ดโมงครึ่งแล้วนะ
- รัฐภูมิ : ช่างปะไร ฉันจะเดินของฉันอย่างนี้ ใครจะทำไม

ฉากที่ 3

- ที่โรงเรียนครูกำลังหลมุ่นกับการหาตัวรัฐภูมิอยู่ ครูกำลังคุยอยู่กับศรีสุตา
- ครูประจำชั้น : ศรีสุตารู้หรือเปล่าวะรัฐภูมิเขารู้เรื่องไปตอบปัญหาไหม (ท่าทางรีบร้อน)
- ศรีสุตา : รู้คะ แต่เขาก็มาสายอยู่เป็นประจำอยู่แล้วคะ ทุกคนก็ไม่ชอบเขาเลยที่เขาไม่ตรงต่อเวลา
- ครูประจำชั้น : งานนี้เป็นงานสำคัญนะ เป็นการสร้างชื่อเสียงให้โรงเรียนด้วย ไม่ใช่งานนัดหมายธรรมดา ศรีสุตาไปบอกกนกวรรณให้ไปแทนรัฐภูมิก่อน ถ้าเขามาถึงให้เขาตามไปที่หลัง
- ศรีสุตา : ค่ะคุณครู
- ครูและนักเรียนไปตอบปัญหาที่โรงเรียนวัดดาวคะนองก่อนที่รัฐภูมิจะมาถึงเมื่อทุกคนไปหมดแล้ว รัฐภูมิก็มาถึงโรงเรียนและถามกับเพื่อนว่า พวกที่จะไปตอบปัญหาไปหรือยัง
- รัฐภูมิ : คุณครูและศรีสุตาไปหรือยัง (ท่าทางตกใจ)
- หัวหน้าห้อง : ไปแล้ว ครูบอกว่าถ้าเธอมาถึงให้ตามไปที่โรงเรียนวัดดาวคะนอง

ฉากที่ 4

- เมื่อรัฐภูมิไปถึงก็เลยเวลาเข้าไปตอบปัญหา ทำให้ถูกตัดสิทธิในการตอบปัญหา เมื่อการแข่งขันสิ้นสุดลงครูและเพื่อนๆ เดินออกมาเจอรัฐภูมินั่งรออยู่
- รัฐภูมิ : ชนะไหมครับ
- เพื่อนๆ : ได้ที่ 3 เป็นเพราะเธอมาสายแท้ๆ เลย

- รัฐภูมิ : ฉันเสียใจที่ทำให้ทุกคนผิดหวังในตัวฉัน ต่อไปนี้ฉันจะไม่ทำอย่างนี้อีกแล้ว
คุณครูครับผมขอโทษครับ (ทำท่าจะร้องไห้)
- ครูประจำชั้น : ไม่เป็นไรหรอก การแข่งขันครั้งต่อไปยังมีอีก ขอให้เธอสำนึกได้และยอม
ปรับปรุงตัวเอง ครูก็พอใจแล้ว

ใบงานประกอบการเรียนการสอน

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

เรื่องความรับผิดชอบ

กิจกรรม บทเรียนของรัฐภูมิกิจกรรมแนะ

แพว

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคต้น

ชื่อ-สกุล..... ชั้น..... เลขที่.....

ใบงานที่ 2

คำถามประกอบกิจกรรม บทเรียนของรัฐภูมิ

คำชี้แจงให้นักเรียนวิเคราะห์การแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง บทเรียนของรัฐธรรมนูญ แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. ถ้านักเรียนเป็นรัฐภูมิ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไรเมื่อพบว่าการมาสายของตน ทำให้ตนเองพลาดโอกาสที่จะแสดงความสามารถช่วยเหลือเพื่อน ๆ และนำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน
2. ถ้านักเรียนเป็นเพื่อน ๆ ของรัฐภูมิที่ไปแข่งขัน แล้วเจอรัฐภูมิที่มาสายจนพลาดการแข่งขันตอบคำถามทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร และมีปฏิกิริยาอย่างไรกับรัฐภูมิ
3. นักเรียนคิดว่าการไม่ตรงต่อเวลา ของรัฐภูมิ ก่อให้เกิดผลเสียต่อตัวเอง และผู้อื่นอย่างไรบ้าง

ใบความรู้ประกอบการเรียนการสอน
กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
เรื่องความรับผิดชอบ
กิจกรรม เรื่องบทเรียนของรัฐภูมิวิชา
กิจกรรมแนะแนว
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคต้น

การรู้จักกับผิดชอบคือความสำนึกได้อยู่เสมอในหน้าที่การงาน เอาใจใส่ติดตามผลไม่ทอดทิ้ง ยอมรับผิดชอบผลของหน้าที่การงานที่ตนกระทำทั้งที่ดี และไม่ดี ไม่ปัดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนแก่ผู้อื่น และ หนึ่งในลักษณะการรับผิดชอบต่อตนเองก็คือการตรงต่อเวลาที่กำหนดนัดหมายไว้ เช่นการไปโรงเรียนการทำงาน การประชุม การนัดพบ เป็นต้น

นักเรียนที่เคยโดยสารรถไฟคงจะทราบดีว่า เมื่อถึงเวลากำหนด รถไฟจะออกทันที หากผู้โดยสารมาถึงสถานีช้าเพียงเล็กน้อย ก็จะต้องโดยสารไม่ทัน ในการนัดหมายการทำงานที่สำคัญๆ ย่อมต้องมีการกำหนดเวลาที่แน่นอน เช่นในเวลาเข้าโจมตีข้าศึก หากผู้เกี่ยวข้องคนใดกระทำการไม่ตรงเวลา ช้าหรือเร็วไปเพียง 1 นาที ความพินาศย่อมจะมาถึงฝ่ายตน ในการงานอื่นๆ การกำหนดเวลามีส่วนสำคัญมิใช่น้อย เช่นเวลาโรงเรียนเข้า เวลาสอบ เวลารถออก เวลาคัดที่นัดกับผู้อื่น เป็นต้น การกำหนดทำให้รู้เวลาที่แน่นอน ทำให้ไม่ต้องเสียเวลาคอย แต่หากมีผู้ไม่ตรงต่อเวลาที่กำหนดเพราะความไม่รับผิดชอบ ย่อมทำให้เสียประโยชน์ทั้งในส่วนตัวคือ ทำให้พลาดโอกาส เช่นโดยสารรถไฟไม่ทันบ้าง เข้าสอบไม่ทันบ้าง เป็นต้น และในส่วนผู้อื่นจะทำให้เสียประโยชน์คือ ทำให้กิจการงานล่าช้า เพราะผู้อื่นต้องรอ ต้องคอยผู้ที่ล่าช้า จะไม่รออีกไม่ได้ เนื่องจากงานบางอย่างต้องทำร่วมกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้ที่ไม่ตรงต่อเวลา ย่อมทำให้เสียประโยชน์ทั้งตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

การฝึกหัดนิสัยให้เป็นคนตรงต่อเวลานั้นไม่ยาก ถ้าหากฝึกหัดกระทำบ่อยๆ โดยในขั้นแรกให้ฝึกหัดเวลากับตนเองเสียก่อน โดยวิธีกำหนดว่าเวลานั้นเวลานี้จะทำอะไร และให้ลงมือทำเมื่อถึงเวลานั้น หากนักเรียนฝึกตัวเองเช่นนี้เป็นประจำจนเป็นนิสัย นักเรียนก็จะเป็นผู้ตรงต่อเวลาไปเองโดยไม่ต้องฝืนทำด้วยความลำบากใจ

อุปสรรคสำคัญของการเป็นคนตรงต่อเวลาคือ ความผัดเพี้ยนอีตอาด ผัดวันประกันพรุ่ง ผัดไว้ว่า จะทำเมื่อนั้นเมื่อนี้ ครึ่งถึงเวลาที่กำหนด ทำไม่ทัน หรือแม้ทันก็ไม่เรียบร้อย ฉะนั้นหากนักเรียนจะฝึกนิสัย ให้เป็นคนตรงต่อเวลา ก็จงอย่าผัดเพี้ยน เมื่อต้องทำอะไร จงรีบลงมือทำทันที อย่าผัดวันประกันพรุ่ง เพราะจะทำให้เสียประโยชน์

ที่มา : ประเทิน มหาจันทร์ , “ คู่มืออบรมนักเรียน” โรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ วิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน .หน้า 44-45

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน
เรื่องความรับผิดชอบ กิจกรรม บทเรียนของรัฐภูมิ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อคำถาม และเขียนคำตอบลงในช่องว่าง

1. คนที่ได้ชื่อว่า รู้จักรับผิดชอบ จะมีพฤติกรรมการทำงานอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

- 2. การไม่ตรงต่อเวลาก่อให้เกิดผลเสียอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. อุปสรรคสำคัญของการตรงต่อเวลาคืออะไร

.....

.....

.....

.....

.....

4. การฝึกหัดนิสัยตนเองให้เป็นคนตรงต่อเวลาสามารถกระทำได้อย่างไรได้

.....

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

5. กลุ่มเพื่อนของมะปรางกันว่า เธอและเพื่อนอื่นๆจะมาทำรายงานกันตอนเก้าโมงเช้า แต่พอใกล้เวลา เธออยากดูหนังเกาหลีเรื่องโปรดที่จะออกสัปดาห์นี้ก่อนแต่ก็จะทำให้ถึงที่นัดหมายช้าไป 1 ชั่วโมง ถ้านักเรียนเป็นมะปรางนักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร

- ก. ดูหนังเกาหลีให้จบก่อน เพื่อนคนอื่นๆก็ไปช้าเหมือนกัน
- ข. ออกไปเจอเพื่อนตามเวลานัด เพราะกลัวเพื่อนจะตำหนิ
- ค. ออกไปเจอเพื่อนตามเวลานัด เพราะเพื่อนจะได้ชมเราว่าเป็นคนตรงต่อเวลา
- ง. ออกไปเจอเพื่อนตามเวลานัด เพราะได้นัดหมายกันไว้ก่อนแล้ว และไม่อยากจะให้เพื่อนรอ

6. ตอนเช้าขณะที่นักเรียนเดินไปโรงเรียน นักเจอกับนาเพื่อนสนิทที่ชวนนักเรียนให้โดดเรียนไปดูหนัง และซื้อของที่ห้างด้วยกันแทน ถ้านักเรียนเป็นนักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร

- ก. ไม่ไป เพราะครูอาจถูกทำโทษหน้าเสาธง
- ข. ไป เพราะนานๆโดดเรียนสักครั้งคงไม่เป็นไร
- ค. ไป เพราะกลัวว่าไม่ไปนาจะโกรธเอา
- ง. ไม่ไป เพราะอยากทำหน้าที่ของตนเองคือการตั้งใจเรียนให้ดีที่สุด

7. ครูสั่งงานให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม วิชาเป็นหัวหน้ากลุ่มจึงแบ่งงานให้เพื่อนรับผิดชอบทำ พอถึงกำหนดส่งเพื่อนบางคนในกลุ่มไม่เอางานมาส่งให้วิชาเรียบเรียงส่งครูอีกที เพราะยังทำไม่เสร็จ ถ้านักเรียนเป็นวิชา นักเรียนจะอย่างไร

- ก. บอกให้เพื่อนหาวิธีทำให้เสร็จให้ได้ ไม่อย่างนั้นจะถูกเพื่อนคนอื่นในกลุ่มตำหนิ
- ข. ช่วยเพื่อนทำให้เสร็จทันส่งครู เพราะตนก็เป็นสมาชิกในกลุ่มต้องช่วยเหลือและร่วมมือกัน
- ค. รอให้เพื่อนนำงานมาส่งเพราะถือว่าแบ่งงานกันแล้ว
- ง. ตอว่าเพื่อนที่ไม่รับผิดชอบ และให้เพื่อนรีบทำให้เสร็จ

8. ในวิชาสังคมครูให้นักเรียนทำรายงานกลุ่ม ในกลุ่มบัวเธอรับหน้าที่เป็นคนพูดสรุปรายงาน แต่ก่อนถึงวันรายงานบัวไม่สบายและลาเรียนมา 2 วันแล้ว พรุ่งนี้จะถึงวันรายงาน แต่บัวยังไม่ค่อยแข็งแรงเท่าไร ถ้านักเรียนเป็นบัว นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ไปโรงเรียนทำหน้าที่สรุปรายงานตามที่กลุ่มมอบหมายงานให้
- ข. ไปโรงเรียนทำหน้าที่สรุปรายงานเพราะไม่อยากให้เพื่อนผิดหวัง
- ค. ไม่ไปโรงเรียนแต่บอกให้เพื่อนในกลุ่มรู้ล่วงหน้า
- ง. ไม่ไปโรงเรียนและขอเปลี่ยนเวลารายงานเป็นชั่วโมงหน้า

9. ในวันหยุดหลังจากไปช่วยงานบ้านแล้ว เขาจะใช้เวลาตอนบ่ายอ่านหนังสือ และทำการบ้านส่งครู ส่วนวันอาทิตย์จะรีบย้อมผ้าบาติกให้เสร็จเพื่อเอาไปส่งครูวันจันทร์ตามนัด แต่จ๊อนมาเยี่ยมบ้านและชวน เป้ไปดูคอนเสิร์ตวงดนตรีดังที่ได้บัตรฟรีมา เป้เห็นด้วยแต่พอนึกถึงงานที่ค้างอยู่ก็ลังเลใจ ถ้านักเรียนเป็น เป้จะตัดสินใจอย่างไร

- ก. ไปดูคอนเสิร์ตกับเพื่อนแล้วค่อยกลับมาทำ ถ้าเสร็จไม่ทันค่อยผลิตส่งครู
- ข. รีบย้อมผ้าบาติกให้เสร็จ แล้วรีบไปดูคอนเสิร์ตเพื่อรักษาน้ำใจเพื่อน
- ค. ไม่ไปดูคอนเสิร์ต เพราะถ้าผ้าบาติกเสร็จไม่ทันส่งครูจะโดนครูดุ
- ง. ไม่ไปดูคอนเสิร์ต เพราะไปเที่ยวขณะที่ยังไม่เรียบร้อยไม่ชินนิสัยของตน

10. ในชั่วโมงเลขครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด 10 ข้อ แดงทำแบบฝึกหัดส่งครู เมื่อครูตรวจและส่งกลับ มาปรากฏว่าแดงทำแบบฝึกหัดผิด 4 ข้อ ถ้านักเรียนเป็นแดง นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ถ้าครูสั่งให้แก้ข้อที่ผิดก็แก้ตามที่ครูสั่ง
- ข. แก้แบบฝึกหัดที่ผิดให้ถูกต้องด้วยตนเอง เพราะเป็นหน้าที่ของตนทำผิดแล้วต้องแก้
- ค. แก้แบบฝึกหัดที่ผิดส่งครู ครูจะได้เห็นความตั้งใจ
- ง. ถ้าครูไม่ว่าอะไรก็ปล่อยผ่านไม่ต้องแก้

เฉลยแบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน
เรื่องความรับผิดชอบ กิจกรรม บทเรียนของรัฐภูมิ

1. คนที่ได้ชื่อว่า รู้จักรับผิดชอบ จะมีพฤติกรรมการทำงานอย่างไร

คำตอบ ผู้ที่รู้จักกับผิชอบย่อมมีความสำนึกอยู่เสมอในหน้าที่การงาน เอาใจใส่ติดตามผลไม่ทอดทิ้ง ยอมรับผิชอบผลของหน้าที่การงานที่ตนกระทำทั้งที่ดี และไม่ดี ไม่ปัดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนแก่ผู้อื่น และ หนึ่งในลักษณะการรับผิดชอบต่อตนเองก็คือการตรงต่อเวลาที่กำหนดนัดหมายไว้ เช่นการไปโรงเรียนการทำงาน การประชุม การนัดพบ เป็นต้น

2. การไม่ตรงต่อเวลาก่อให้เกิดผลเสียอย่างไร

คำตอบ ทำให้เสียประโยชน์ทั้งตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น หากมีผู้ไม่ตรงต่อเวลาที่กำหนด
เพราะความไม่รับผิดชอบ ย่อมทำให้เสียประโยชน์ทั้งในส่วนตัวคือ ทำให้พลาดโอกาส เช่นโดยสารรถไม่ทัน
บ้าง เข้าสอบไม่ทันบ้างเป็นต้น และในส่วนผู้อื่นจะทำให้เสียประโยชน์คือ ทำให้กิจการงานล่าช้า เพราะผู้อื่น
ต้องรอ ต้องคอยผู้ที่ล่าช้า จะไม่รออีกไม่ได้ เนื่องจากงานบางอย่างต้องทำร่วมกัน

3. อุปสรรคสำคัญของการตรงต่อเวลาคืออะไร

คำตอบ อุปสรรคสำคัญของการเป็นคนตรงต่อเวลาคือ ความผัดเพี้ยนอัดอาด ผัดวันประกันพรุ่ง ผัดไว้
ว่าจะทำเมื่อนั้นเมื่อนี้ ครั้งถึงเวลาที่กำหนด ทำไม่ทัน หรือแม้ทันก็ไม่เรียบร้อย ฉะนั้นหากนักเรียนจะฝึก
นิสัยให้เป็นคนตรงต่อเวลา ก็จงอย่าผัดเพี้ยน เมื่อต้องทำอะไร จงรีบลงมือทำทันที อย่าผัดวันประกันพรุ่ง
เพราะจะทำให้เสียประโยชน์

4.การฝึกหัดนิสัยตนเองให้เป็นคนตรงต่อเวลาสามารถกระทำได้โดยวิธีใด

คำตอบ การฝึกหัดนิสัยให้เป็นคนตรงต่อเวลานั้นไม่ยาก ถ้าหากฝึกหัดกระทำบ่อยๆ โดยในขั้นแรกให้ฝึกนัดเวลากับตนเองเสียก่อน โดยวิธีกำหนดว่าเวลานั้นเวลานี้จะทำอะไร และให้ลงมือทำเมื่อถึงเวลานั้น หากนักเรียนฝึกตัวเองเช่นนี้เป็นประจำจนเป็นนิสัย นักเรียนก็จะเป็นผู้ตรงต่อเวลาไปเองโดยไม่ต้องฝืนทำ โดยความลำบากใจ และอย่าผัดวันประกันพรุ่ง เพราะจะทำให้เสียประโยชน์

5.	คำตอบ	ง.
6.	คำตอบ	ง.
7.	คำตอบ	ข.
8.	คำตอบ	ก.
9.	คำตอบ	ง.
10.	คำตอบ	ข.

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมช่วงชั้นที่ 3
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคต้น
ครั้งที่ 3

ชื่อเรื่อง	ความสามัคคี
ชื่อกิจกรรม	เชือกมื้อลเวง
เวลา	1 ชั่วโมง
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนแสดงออกถึงความพร้อมเพรียงปรองดองกัน รวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงานกลุ่ม 2. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคีที่นำพาให้คนในสังคมสามารถประกอบภารกิจได้อย่างใดอย่างหนึ่งให้เสร็จตามจุดประสงค์ของกลุ่ม
แนวคิด	ความสามัคคีเป็นการแสดงออกถึงความร่วมมือร่วมใจ รวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
ส่วนประกอบในชุดการสอน	1. คำชี้แจง 2. คู่มือครู 3. คู่มือนักเรียน 4. สื่อและอุปกรณ์การสอน

คำชี้แจง

1.การเตรียมตัวของครู

1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว คู่มือครู และคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจ

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือ โดยยึดคู่มือครูเป็นหลักในการดำเนินการสอน

2.การจัดกิจกรรม

2.1 ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความสามัคคี โดยใช้กิจกรรมเชือกมียอลเวง

2.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม โดยการจัดกิจกรรมเกมเชือกมียอลเวง และการระดมสมอง

3.บทบาทของครู

3.1 ชี้แจงการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความสามัคคี โดยใช้กิจกรรมเชือกมียอลเวง

3.2 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

3.3 สนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมในชีวิตประจำวันเรื่องใดที่ต้องใช้ความสามัคคี จึงจะประสบความสำเร็จ และให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

3.4 ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมเชือกมียอลเวง โดยให้นักเรียนยืนเป็นวงกลมจับมือกัน

3.5 ให้นักเรียน 3 คน จากคนละมุมเดินจากมุมตัวเองผ่านมือของเพื่อนไปอีกฝั่งโดยที่ไม่ปล่อยมือจากกันโดยทำทีละคนโดยใช้วิธีเดินลอดมือหรือเดินข้ามมือของเพื่อนจนเห็นว่ามือของเพื่อนในกลุ่มพันกันจนรวมมาเป็นกลุ่มเล็กตรงกลาง

3.7 จากนั้นให้นักเรียนทุกคนช่วยกันหาทางกลับมาเป็นวงกลมอย่างเดิมโดยใช้วิธีใดก็ได้โดยที่มือทุกคนไม่หลุดออกจากกัน

3.8 นักเรียนแสดงข้อคิดเห็นจากกิจกรรม และระดมสมอง ในหัวข้อ“ สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติตนอย่างไรจึงทำให้บรรลุเป้าหมาย “

3.9 นักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียน

3.10 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

3.11 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม

3.13 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

4. สิ่งที่ครูต้องเตรียม

4.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

4.2 ใบงานเชือกมียอลเวง

4.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

คู่มือครู

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความสามัคคี โดยใช้กิจกรรมเชือกมือล่วง ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง ครูควรศึกษาเพื่อเตรียมการสอนดังนี้

1.สาระสำคัญ

ความสามัคคี หมายถึง การแสดงออกถึงความพร้อมเพรียง ปองดองกันเป็นคุณธรรมที่บุคคลในกลุ่มแสดงออกโดยรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงานหรือประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งให้เสร็จตามจุดประสงค์ของกลุ่มซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมที่แสดงถึงความรักใคร่กลมเกลียว ไม่เอาเปรียบกัน ไม่ยุยงให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาทและร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ

2.จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนแสดงออกถึงความพร้อมเพรียงปองดองกัน รวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงานกลุ่ม
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคีที่นำพาให้คนในสังคมสามารถประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งให้เสร็จตามจุดประสงค์ของกลุ่ม

3.เนื้อหา

ความสามัคคีเป็นการแสดงออกถึงความร่วมมือร่วมใจ รวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

4.วิธีดำเนินการ

4.1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

4.2 ขั้นนำเข้าสูบทเรียน

4.2.1 สันทนากับนักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมในชีวิตประจำวันเรื่องใดที่ต้องใช้ความสามัคคี จึงจะประสบความสำเร็จ และให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

4.3 ขั้นกิจกรรม

4.3.1 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการแสดงออกถึงความพร้อมเพรียงปองดองกัน รวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงานกลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการโดย

4.3.2 ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมเชือกมือล่วง โดยให้นักเรียนยืนเป็นวงกลมจับมือกัน

4.3.3 ให้นักเรียน 3 คน จากคนละมุมเดินจากมุมตัวเองผ่านมือของเพื่อนไปอีกฝั่งโดยที่ไม่ปล่อยมือจากกันโดยทำทีละคนโดยใช้วิธีเดินลอดมือหรือเดินข้ามมือของเพื่อนจนเห็นว่ามือของเพื่อนในกลุ่มพันกันจนรวมมาเป็นกลุ่มเล็กตรงกลาง

4.3.4 จากนั้นให้นักเรียนทุกคนช่วยกันหาทางกลับมาเป็นวงกลมอย่างเดิมโดยใช้วิธีใดก็ได้ โดยที่มือทุกคนไม่หลุดออกจากกัน

4.3.5 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความสามัคคีที่นำพาให้คนในสังคมสามารถประกอบภารกิจได้อย่างใดอย่างหนึ่งให้เสร็จตามจุดประสงค์ของกลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการโดย

4.3.6 นักเรียนแสดงข้อคิดเห็นจากกิจกรรมเกมเชือกมื้ออลเวง และระดมสมอง ในหัวข้อ “สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติตนอย่างไรจึงทำให้บรรลุเป้าหมาย “

4.3.7 นักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียน

4.3.8 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

4.4 ขั้นสรุป

4.4.1 นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม

4.5 ขั้นทดสอบหลังเรียน

ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

5. สื่อ-อุปกรณ์

5.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

5.2 ใบงานเชือกมื้ออลเวง

5.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

6. กระบวนการวัดและประเมินผล

6.1 จากการตอบคำถาม

6.2 ตรวจผลจากใบงาน

6.3 สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

6.4 สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

คู่มือนักเรียน

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความสามัคคี โดยใช้กิจกรรมเชือกมื้อลเวง ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1. นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
2. นักเรียนสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมในชีวิตประจำวันเรื่องใดที่ต้องใช้ความสามัคคี จึงจะประสบความสำเร็จ และให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น
3. นักเรียนร่วมกิจกรรมเชือกมื้อลเวง โดยให้นักเรียนยืนเป็นวงกลมจับมือกัน
4. ให้นักเรียน 3 คน จากคนละมุมเดินจากมุมตัวเองผ่านมือของเพื่อนไปอีกฝั่งโดยที่ไม่ปล่อยมือจากกันโดยทำทีละคนอาจใช้วิธีเดินลอดมือหรือเดินข้ามมือของเพื่อนก็ได้จนเห็นว่ามือของเพื่อนในกลุ่มพันกันจนรวมมาเป็นกลุ่มเล็กตรงกลาง
5. จากนั้นให้นักเรียนทุกคนช่วยกันหาทางกลับมาเป็นวงกลมอย่างเดิมโดยใช้วิธีใดก็ได้โดยที่มือทุกคนไม่หลุดออกจากกัน
6. นักเรียนแสดงข้อคิดเห็นจากกิจกรรม และช่วยกันระดมสมอง ในหัวข้อ“ สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติตนอย่างไรจึงทำให้บรรลุเป้าหมาย “
7. นักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียน
8. นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม
9. นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม
10. นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ใบความรู้ประกอบการเรียนการสอน
กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
เรื่องความสามัคคี **กิจกรรม เชือกมื้ออลเวง**
กิจกรรมแนะแนว **ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคต้น**

คนเราจะรวมกันเป็นหมู่เป็นคณะเป็นสังคมขึ้นมาได้ ก็เพราะมีความสามัคคีกันเป็นที่ตั้ง ถ้าไม่มีความสามัคคี หมู่หนึ่ง คณะนั้น ก็จะถึงความวิบัติ ความสามัคคีจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับหมู่คณะ ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้ ก็ด้วยคนในหมู่นั้น คณะนั้นช่วยกันปฏิบัติแต่จะปฏิบัติตนอย่างไร จึงจะก่อให้เกิดความสามัคคี ครูอยากให้นักเรียนช่วยกันคิด

การไม่พูดจาข่มขู่ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจผิดซึ่งกันและกัน นี่ก็เป็นเครื่องช่วยให้เกิดความสามัคคี เพราะถ้าคนในหมู่คณะเกิดความระแวง เกิดความสงสัย เกิดความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันแล้ว คนก็เข้ากันไม่ได้ ต้องหาทางจับผิด หาทางกลั่นแกล้ง หาทางแก้แค้น ทั้งๆที่เรื่องไม่มีมูลความจริงเลย เกิดจากการยุยงของคนเพียงคนเดียวเท่านั้น ดังนั้นถ้าอยากให้เกิดความสามัคคี ก็จะไม่พูดยุยงส่งเสริมให้คนเข้าใจผิดซึ่งกันและกันพยายามหาทางช่วยให้คนเข้าใจกัน

ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้ ก็ด้วยคนในหมู่คณะ ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน ไม่มีความลำเอียง ไม่มองเห็นแต่ประโยชน์ของตนเอง หรือพวกพ้องของตน นี่เป็นเรื่องสำคัญ ถ้าต่างคนต่างเอาแต่ได้ ความสามัคคีก็ไม่เกิด การแก่งแย่งชิงดีก็เกิดขึ้นแทน ความสามัคคีจะมีขึ้นได้ ก็เพราะต่างคนต่างให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้ความร่วมมือกับส่วนรวมไม่ขัดขวาง อย่างที่โบราณว่า “มือไม่พาย เอาเท้าราน้ำ” เป็นต้น ถ้าหากต่างคนต่างช่วยเหลือกัน ปฏิบัติต่อกันเหมือนกับผู้อื่นเป็นญาติพี่น้องของตนแล้ว ความสามัคคีรักใคร่ปรองดองก็จะเกิดขึ้นในหมู่คณะ

ความสามัคคีจะมั่นคง ก็ด้วยแต่ละคนในหมู่คณะ รู้จักลดหย่อนผ่อนตาม ไม่เอาแต่ใจตนเองเป็นหลัก รู้จักขอร้องให้ผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน คิดอยู่ว่า ไม่มีใครอยากทำความชั่ว ทำความผิด แต่ที่กระทำลงไปนั้น เพราะความโง่เขลาเบาปัญญา รู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ได้ เมื่อมีการให้อภัยซึ่งกันและกัน เรื่องร้ายก็ไม่มี ความสามัคคีก็จะมั่นคง หมู่ใด คณะใด จะมีความสุขก็ด้วยมีความสามัคคี

ที่มา : ประเทิน มหาจันทร์ , “ คู่มืออบรมนักเรียน ” โรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ วิทยาลัยวิชาการ
 ศึกษา บางแสน , หน้า 73

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความสามัคคี กิจกรรมเชือกมีโอลเวง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อคำถาม และเขียนคำตอบลงในช่องว่าง

1. ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้นั้น คนในหมู่คณะควรปฏิบัติตนเช่นไร

.....

.....

.....

.....

2. เมื่อเกิดความสามัคคีแล้ว คนในหมู่คณะควรปฏิบัติตนเช่นไรเพื่อให้ความสามัคคีดำรงอยู่ในหมู่คณะได้อย่างมั่นคง

.....

.....

.....

.....

3. พฤติกรรมเช่นไรเป็นสิ่งบ่อนทำลายความสามัคคี

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

4. ตะวันเป็นคนเรียนเก่งที่สุดในชั้นเรียน วันหนึ่งเมฆที่ไม่ถูกกับตะวันและคอยแกล้งตะวันมาตลอด มาขอร้องให้ตะวันช่วยอธิบายแบบฝึกหัดเลข ข้อหนึ่งที่เขาไม่เข้าใจ และคิดว่าครูจะออกข้อสอบแน่นอนให้ ถ้านักเรียนเป็นตะวันนักเรียนจะอย่างไร

- ก. ไม่ช่วยอธิบายให้เมฆฟัง เพราะเคยแกล้งตน
- ข. ช่วยอธิบายให้เมฆฟังนิดหน่อย แล้วทำเป็นรีบทำแบบฝึกหัดต่อ
- ค. ช่วยอธิบายให้เมฆฟัง แต่พูดเยาะเย้ย เรื่องที่เมื่อก่อนเคยแกล้งตนไว้
- ง. ช่วยอธิบายให้เมฆฟัง เพราะเพื่อนต้องช่วยเหลือกัน แม้เขาจะเคยแกล้งตนก็ตาม

5. ในการทำงานกลุ่ม ในการทำงานกลุ่มวิชาสังคม น้อย เล็ก จีว จับฉลากได้อยู่กลุ่มเดียวกัน แต่เล็กไม่ชอบจีว เล็กเลยไปบอกน้อยว่าจีวเป็นคนไม่ดีไม่ควรให้เข้ากลุ่มด้วย ถ้านักเรียนเป็นน้อยนักเรียนจะอย่างไร

- จ. ไม่ให้จีวเข้ากลุ่มด้วย เพราะเชื่อว่าจีวเป็นคนไม่ดี
- ฉ. ไม่ให้จีวเข้ากลุ่มด้วยเพราะกลัวว่าเล็กจะโกรธ
- ช. จีวจับฉลากได้ก็มีสิทธิที่จะอยู่ในกลุ่ม จึงพยายามพูดไกลเกลี่ยให้เล็กกับจีวดีขึ้น และร่วมกันทำงานให้สำเร็จ
- ซ. จีวจับฉลากได้ก็มีสิทธิอยู่ในกลุ่มได้ แต่พยายามจะไม่ยุ่งกับจีวมากนัก

6. บิ๊ก กับ เบ้มเป็นเพื่อนสนิทกัน ขณะที่ทั้งคู่กำลังเล่นเตะฟุตบอลอยู่ที่สนาม เบ้มเกิดเตะลูกบอลไปถูกหัวของใหญ่ ใหญ่โกรธมากจึงไล่ชกเบ้มจนได้รับบาดเจ็บ บิ๊กพยายามเข้าไปห้ามแต่ใหญ่ไม่เชื่อ ถ้านักเรียนเป็นบิกนักเรียนจะอย่างไร

- จ. พยายามไกลเกลี่ยให้เลิกแล้วต่อกัน เพราะเบ้มไม่เจตนา และเราทั้งสามเป็นเพื่อนกัน ไม่ควรทะเลาะกันด้วยเรื่องนี้
- ฉ. ตัดสินใจสู้กับใหญ่ เพื่อสั่งสอนที่มาทำร้ายเพื่อนตน
- ช. พยายามไกลเกลี่ยไม่ให้ชกต่อยกัน แต่ถ้าห้ามไม่ได้ก็ปล่อยเลยตามเลย
- ซ. วิ่งไปบอกครู เพื่อให้ลงโทษใหญ่

7. ในวันเสาร์ โรงเรียนขอความร่วมมือจากนักเรียนทุกชั้นให้ไปร่วมพัฒนาทำความสะอาดโรงเรียน แพร ชวน ไหมเพื่อนร่วมชั้นไปร่วมพัฒนา แต่ไหมรู้สึกลังเลใจเพราะอยากอยู่บ้านดูตอนอวสานของหนังเกาหลีเรื่องโปรด ถ้านักเรียนเป็นไหมนักเรียนจะอย่างไร

- ก. บอกแพรว่าตนไม่มีเวลาว่างเลย เพราะต้องอยู่ช่วยที่บ้านทำงาน
- ข. บอกแพรว่าคงไม่ไป เพราะจะอยู่บ้านดูตอนอวสานของหนังเกาหลีเรื่องโปรด
- ค. บอกแพรว่าขอดูหนังเกาหลีให้จบก่อน แล้วจะรีบตามไปช่วยพัฒนาโรงเรียน
- ง. รีบไปร่วมพัฒนาโรงเรียน เพราะเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องช่วยกันพัฒนาโรงเรียนให้สะอาดสวยงาม

8. ในชั้นม. 1 มีดาวเรืองเป็นหัวหน้าห้อง มีนักเรียนใหม่ที่เพิ่งย้ายมาจากโรงเรียนอื่น ชื่อเฟื่องฟ้าเข้ามาเรียนด้วย แต่เฟื่องฟ้ายังไม่ค่อยคุ้นกับเพื่อนจึงไม่ค่อยคุยกับใคร เวลาถามอะไรก็ไม่ตอบ ถ้านักเรียนเป็นดาวเรืองนักเรียนจะอย่างไร

- จ. พยายามชวนเฟื่องฟ้าคุยเป็นพิเศษ และให้ความสนิทสนมเป็นพิเศษ เนื่องจากเธอเป็นนักเรียนใหม่อาจจะยังเข้ากับเพื่อนไม่ค่อยได้
- ฉ. พยายามชวนเฟื่องฟ้าคุยมากขึ้น แต่ถ้าเธอทำเฉยๆก็จะเลิกสนใจ
- ช. ไม่สนใจเฟื่องฟ้า เพราะเธอไม่ยอมพูดคุยกับใคร
- ซ. ไม่สนใจเฟื่องฟ้า เพราะอีกหน่อยเธอก็ชินไปเอง

9. ทางโรงเรียนมีการจัดเลือกตั้งคณะกรรมการขึ้นมา 10 คน เพื่อทำงานสภานักเรียน แบ่งได้รับเลือกเป็นกรรมการคนหนึ่งโน้น ในคณะกรรมการด้วยกันก็ทราบดีว่า เป๋อ กับป๋อง ซึ่งเป็นเพื่อนห้องเดียวกับแบ่งไม่ค่อยลงรอยกัน วันหนึ่งเป๋อมาพบแบ่ง และเล่าเรื่องของป๋องให้ฟังในทางลบ พร้อมให้แบ่งร่วมมือช่วยกันขับไล่ป๋องออกจากคณะกรรมการ ถ้านักเรียนเป็นแบ่งนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ไม่เชื่อและไม่ทำตามคำขอร้องของเป๋อ เพราะในคณะกรรมการด้วยกัน ควรจะปรองดองกัน
- ข. ไม่เชื่อและไม่ทำตามคำขอร้อง เพราะคิดว่าไม่เกี่ยวข้องกับตน
- ค. เชื่อเป๋อทันที และหาทางขับไล่ป๋องออกจากคณะกรรมการ
- ง. ไม่เชื่อเป๋อ และคอยดูว่าเป๋อจะทำอะไรต่อไป

10. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อหาข่าวมาเล่าในชั่วโมงแรกของทุกวัน ในกลุ่มของ ขาว แดงเสนอว่าควรเล่าข่าวการเมือง ในขณะที่ดำเสนอว่าควรเล่าข่าวกีฬา ทั้งสองเถียงกันให้กลุ่มทำตามความคิดเห็น ถ้านักเรียนเป็นขาว นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ในฐานะหัวหน้ากลุ่ม ตนจะเป็นคนเลือกเองว่าจะเสนอข่าวใด
- ข. ในฐานะหัวหน้ากลุ่ม เสนอให้สมาชิกในกลุ่มลงมติแล้วปฏิบัติตามความคิดของกลุ่ม
- ค. ในฐานะหัวหน้ากลุ่ม ตนจะฟังเฉพาะคนที่มีความคิดเห็นเหมือนตน
- ง. ในฐานะหัวหน้ากลุ่ม ตนจะรอดูว่าใครเถียงชนะ

เจลยแบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความสามัคคี กิจกรรมเชือกมืออลเวง

1. ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้นั้น คนในหมู่คณะควรปฏิบัติตนเช่นไร

คำตอบ ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้ ก็ด้วยคนในหมู่คณะ ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน ไม่มีความลำเอียง ไม่มองเห็นแต่ประโยชน์ของตนเอง หรือพวกพ้องของตน ถ้าต่างคนต่างเอาแต่ได้ ความสามัคคีก็ไม่เกิด การแก่งแย่งชิงดีก็เกิดขึ้นแทน ความสามัคคีจะมีขึ้นได้ ก็เพราะต่างคนต่างให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้ความร่วมมือกับส่วนรวมไม่ขัดขวาง

2. เมื่อเกิดความสามัคคีแล้ว คนในหมู่คณะควรปฏิบัติตนเช่นไรเพื่อให้ความสามัคคีดำรงอยู่ในหมู่คณะได้อย่างมั่นคง

คำตอบ ความสามัคคีจะมั่นคง ก็ด้วยแต่ละคนในหมู่คณะ รู้จักลดหย่อนผ่อนตาม ไม่เอาแต่ใจตนเองเป็นหลัก รู้จักขอร้องให้ผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน คิดอยู่ว่า ไม่มีใครอยากทำความชั่ว ทำความผิด แต่ที่กระทำลงไปนั้น เพราะความโง่เขลาเบาปัญญา รู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ได้ เมื่อมีการให้อภัยซึ่งกันและกัน เรื่องร้ายก็ไม่มี ความสามัคคีก็จะมั่นคง

3. พฤติกรรมเช่นไรเป็นสิ่งบ่อนทำลายความสามัคคี

คำตอบ การพุดจาญยงส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจผิดซึ่งกันและกัน การเอาเปรียบกัน มองเห็นแต่ประโยชน์ส่วนตัว ไม่ให้ความร่วมมือกับส่วนรวม

4.	คำตอบ	ง.
5.	คำตอบ	ค.
6.	คำตอบ	ก.
7.	คำตอบ	ง.
8.	คำตอบ	ก.
9.	คำตอบ	ก.
10.	คำตอบ	ข.

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมช่วงชั้นที่ 3
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคปลาย
ครั้งที่ 4

ชื่อเรื่อง	ความเสียสละ
ชื่อกิจกรรม	สามเหลี่ยมมหัศจรรย์
เวลา	1 ชั่วโมง
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนแสดงออกถึงการสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อช่วยเหลือหรือทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม 2. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความเสียสละ ละความเห็นแก่ตนให้น้อยลง เห็นแก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
แนวคิด	ความเสียสละเป็นคุณธรรมดำรงสังคม พัฒนาให้คนในสังคมเห็น ความสำคัญของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถ้าบุคคลมุ่งแต่เอาตัวรอด มองแต่ ประโยชน์ส่วนตนสังคมก็อยู่เป็นสุขมิได้ การแก้ปัญหาสังคมนั้นคนในสังคมต้อง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
ส่วนประกอบในชุดการสอน	1. คำชี้แจง 2. คู่มือครู 3. คู่มือนักเรียน 4. สื่อและอุปกรณ์การสอน

คำชี้แจง

1.การเตรียมตัวของครู

1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว คู่มือครู และคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจ

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือ โดยยึดคู่มือครูเป็นหลักในการดำเนินการสอน

2.การจัดกิจกรรม

2.1 ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความเสียสละ โดยใช้กิจกรรม สามเหลี่ยมมหัศจรรย์

2.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม โดยการจัดกิจกรรมเกมสามเหลี่ยมมหัศจรรย์ และการระดมสมอง

3.บทบาทของครู

3.1 ชี้แจงการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความเสียสละ โดยใช้กิจกรรมสามเหลี่ยมมหัศจรรย์

3.2 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

3.3 ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมในชีวิตประจำวันเรื่องใดที่ต้องใช้ความเสียสละ จึงจะประสบความสำเร็จ และให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

3.4 ครูให้นักเรียนร่วมกิจกรรมสามเหลี่ยมมหัศจรรย์ โดยแบ่งนักเรียนในห้องออกเป็นกลุ่มย่อยๆ กลุ่มละ 5 คน

3.5 ในกลุ่มนักเรียน 5 คน จะได้รับของบรรจุชิ้นส่วนของรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าคนละ 1 ของ ซึ่งชิ้นส่วนทั้งหมดเมื่อนำมารวมกันจะสามารถต่อเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าขนาดเท่าๆกัน ได้ 5 รูป งานของกลุ่มจะถือว่าสำเร็จก็ต่อเมื่อสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีรูปสามเหลี่ยมด้านเท่า ขนาดเท่าๆกัน ตรงหน้าคนละ 1 รูป และจำนวนเลขบนสามเหลี่ยมนั้นนับรวมกันได้เป็นจำนวน 18 โดยตัวเลขในรูปสามเหลี่ยมนั้นไม่ซ้ำกันเลย

3.6 นอกจากนั้นในการปฏิบัติงานนักเรียนจะต้องปฏิบัติตามกติกาดังนี้คือ

- ก. ห้ามพูด
- ข. ห้ามขอหรือแบ่งชิ้นส่วนของคนอื่น
- ค. ให้ชิ้นส่วนแก่คนอื่นได้ แต่ต้องส่งให้กันตัวต่อตัว
- ง. ห้ามจัดชิ้นส่วนให้ผู้อื่น
- จ. ใช้เวลา 10 นาที

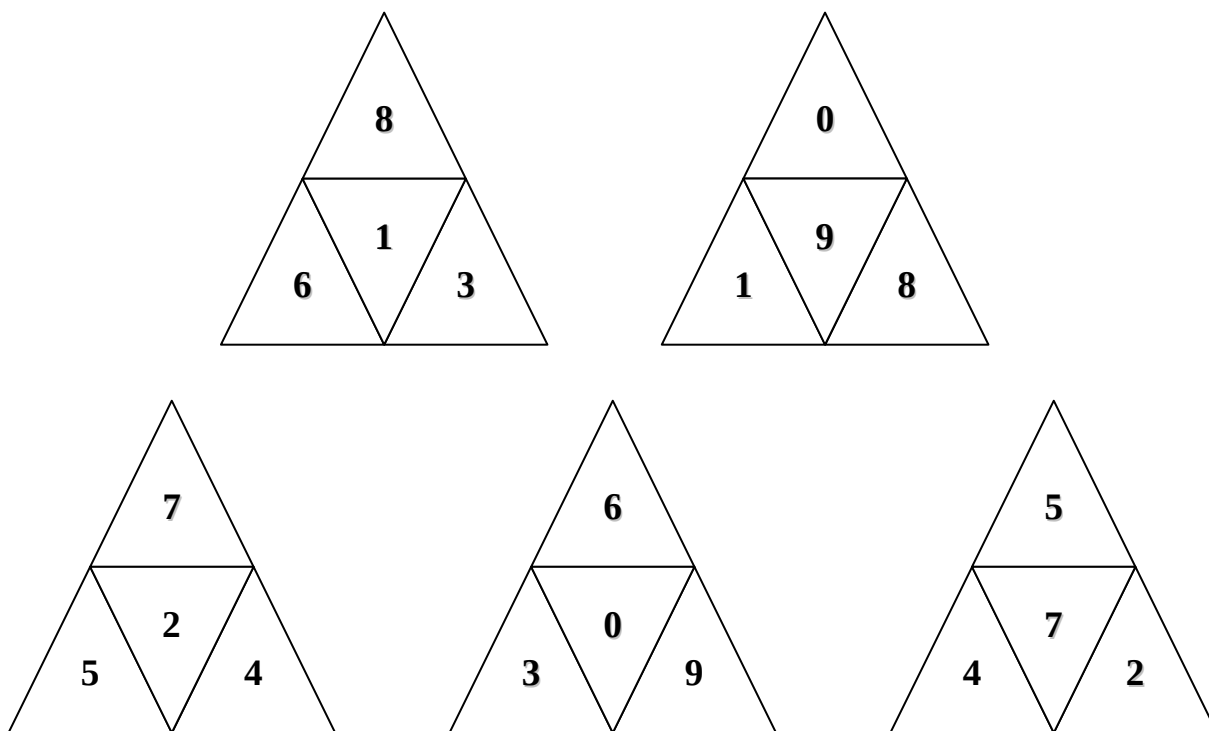
3.7 นักเรียนแสดงข้อคิดเห็นจากกิจกรรม และระดมสมอง ในหัวข้อ “ สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติตัวอย่างไรจึงทำให้บรรลุเป้าหมาย “

3.8 นักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียน

- 3.9 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม
 3.10 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม
 3.11 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

4. สิ่งที่คุณต้องเตรียม

- 4.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน
 4.2 ใบงานสามเหลี่ยมมหัศจรรย์
 4.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม
 4.4 รูปสามเหลี่ยมด้านเท่า ซึ่งจะตัดเป็นอุปกรณ์ที่ลักษณะดังนี้

คู่มือครู

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความเสียสละ โดยใช้กิจกรรมสามเหลี่ยมมหัศจรรย์ ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง ครูควรศึกษาเพื่อเตรียมการสอนดังนี้

1.สาระสำคัญ

ความเสียสละหมายถึง การสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อช่วยเหลือ และหรือทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม โดยการสละกำลังกาย ทรัพย์สินของ สติปัญญา เวลาและความสุขสบายส่วนตัว.

2.จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนแสดงออกถึงการสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อช่วยเหลือหรือทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความเสียสละ ละความเห็นแก่ตนให้น้อยลง เห็นแก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

3.เนื้อหา

ความเสียสละเป็นคุณธรรมดำรงสังคม พัฒนาให้คนในสังคมเห็นความสำคัญของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถ้าบุคคลมุ่งแต่เอาตัวรอด มองแต่ประโยชน์ส่วนตนสังคมก็อยู่เป็นสุขมิได้ การแก้ปัญหาสังคมนั้นคนในสังคมต้องเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

4.วิธีดำเนินการ

4.1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

4.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

4.2.1 สันทนากับนักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมในชีวิตประจำวันเรื่องใดที่ต้องใช้ความเสียสละจึงจะประสบความสำเร็จ และให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

4.3 ขั้นกิจกรรม

4.3.1 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการแสดงออกถึงความเสียสละ และคิดถึงผู้อื่นเพื่อความสำเร็จในการทำงาน ผู้วิจัยดำเนินการโดย

4.3.2 ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมสามเหลี่ยมมหัศจรรย์ โดยแบ่งนักเรียนในห้องออกเป็นกลุ่มย่อยๆ กลุ่มละ 5 คน

4.3.3 นักเรียนแต่ละกลุ่ม จะได้รับของบรรจุชิ้นส่วนของรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าคนละ 1 ชิ้น ซึ่งชิ้นส่วนทั้งหมดเมื่อนำมารวมกันจะสามารถต่อเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าขนาดเท่าๆกัน ไว้ 5 รูป งานของกลุ่มจะถือว่าสำเร็จก็ต่อเมื่อสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีรูปสามเหลี่ยมด้านเท่า ขนาดเท่าๆกัน

ตรงหน้าคนละ 1 รูป และจำนวนเลขบนสามเหลี่ยมนั้นนับรวมกันได้เป็นจำนวน 18 โดยตัวเลขในรูปสามเหลี่ยมนั้นไม่ซ้ำกันเลย

4.3.4 นอกจากนั้นในการปฏิบัติงานนักเรียนจะต้องปฏิบัติตามกติกาดังนี้คือ

ก.ห้ามพูด

ข.ห้ามขอหรือแบ่งชิ้นส่วนของคนอื่น

ค.ให้ชิ้นส่วนแก่คนอื่นได้ แต่ต้องส่งให้กันตัวต่อตัว

ง.ห้ามจัดชิ้นส่วนให้ผู้อื่น

จ.ใช้เวลา 10 นาที

4.3.5 นักเรียนแสดงข้อคิดเห็นจากกิจกรรมเกมสามเหลี่ยมมหัศจรรย์ และระดมสมอง ในหัวข้อ“สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติตนอย่างไรจึงทำให้บรรลุเป้าหมาย “

4.3.6 นักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียน

4.3.7 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

4.4 ขั้นสรุป

4.4.1 นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม

4.5 ขั้นทดสอบหลังเรียน

4.5.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

5. สื่อ-อุปกรณ์

5.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

5.2 ใบงานสามเหลี่ยมมหัศจรรย์

5.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

5.4 รูปสามเหลี่ยมด้านเท่า

6. กระบวนการวัดและประเมินผล

6.1 จากการตอบคำถาม

6.2 ตรวจผลจากใบงาน

6.3 สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

6.4 สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

คู่มือนักเรียน

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความเสียสละ โดยใช้กิจกรรมสามเหลี่ยมมหัศจรรย์ ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1. นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
2. นักเรียนสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมในชีวิตประจำวันเรื่องใดที่ต้องใช้ความเสียสละ จึงจะประสบความสำเร็จ และให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น
3. นักเรียนร่วมกิจกรรมสามเหลี่ยมมหัศจรรย์โดยแบ่งนักเรียนในห้องออกเป็นกลุ่มย่อยๆ กลุ่มละ 5 คน
4. นักเรียนแต่ละกลุ่มจะได้รับของบรรจุชิ้นส่วนของรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าคนละ 1 ชอง ซึ่งชิ้นส่วนทั้งหมดเมื่อนำมารวมกันจะสามารถต่อเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าขนาดเท่าๆกัน ไว้ 5 รูป งานของกลุ่มจะถือว่าสำเร็จก็ต่อเมื่อสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีรูปสามเหลี่ยมด้านเท่า ขนาดเท่าๆกันตรงหน้าคนละ 1รูป และจำนวนเลขบนสามเหลี่ยมนั้นนับรวมกันได้เป็นจำนวน 18 โดยตัวเลขในรูปสามเหลี่ยมนั้นไม่ซ้ำกันเลย
5. นอกจากนั้นในการปฏิบัติงานนักเรียนจะต้องปฏิบัติตามกติกาดังนี้คือ
 - ก. ห้ามพูด
 - ข. ห้ามขอหรือแบ่งชิ้นส่วนของคนอื่น
 - ค. ให้ชิ้นส่วนแก่คนอื่นได้ แต่ต้องส่งให้กันตัวต่อตัว
 - ง. ห้ามจัดชิ้นส่วนให้ผู้อื่น
 - จ. ใช้เวลา 10 นาที
6. นักเรียนแสดงข้อคิดเห็นจากกิจกรรม และช่วยกันระดมสมอง ในหัวข้อ “ สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติตนอย่างไรจึงทำให้บรรลุเป้าหมาย “
7. นักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียน
8. นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม
9. นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม
10. นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ใบงานประกอบการเรียนการสอน
กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
เรื่องความเสียสละ
วิชากิจกรรมแนะแนว

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ และเขียนชื่อสมาชิกลงในใบงาน

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

1. ประธาน
2. เลขานุการ
3. สมาชิก
4. สมาชิก
5. สมาชิก

คำชี้แจง ให้นักเรียนระดมสมองตามหัวข้อที่กำหนด

สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติตนอย่างไรจึงทำให้บรรลุเป้าหมาย

[illegible]

ข้อคิดที่ได้รับจากกิจกรรม

.....

.....

.....

ใบความรู้ประกอบการเรียนการสอน
กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
เรื่องความเสียสละ
วิชากิจกรรมแนะแนว
กิจกรรม สามเหลี่ยมมหัศจรรย์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคปลาย

นักเรียนที่มีโอกาสขึ้นรถเมล์ จะเห็นบุคคลบางคนสละที่นั่งของเขาให้แก่ผู้ที่ยืนแออัดกว่า เช่น สตรี คนชรา และเด็ก หรือในโอกาสที่มีการประชุม มีผู้คนมากมายซึ่งต้องผ่านทางแคบๆ หรือขึ้นลงบันได นักเรียนจะเห็นว่า สุภาพบุรุษ เปิดโอกาสให้สุภาพสตรีก่อนเสมอ ตัวอย่างที่กล่าวมานี้ เป็นการแสดงความเสียสละที่เราพอจะเห็นได้ในสังคม ซึ่งในปัจจุบันดูเหมือนจะซบเซาไป ด้วยทุกคนอ้างคำว่า “สิทธิ” เมื่อทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันตนก็มีสิทธิที่จะนั่ง ตนก็มีสิทธิจะไป ตนก็มีสิทธิจะได้ จำเป็นอย่างไจึงต้องเสียสละเพื่อผู้อื่นด้วยเล่า

การเสียสละ หมายถึงการสละสิ่งที่ตนพึงมีพึงได้ให้แก่ผู้อื่น หรือแก่สังคม โดยมิได้คิดหวังสิ่งใดตอบแทน ตัวอย่างการเสียสละ ได้แก่ สละทรัพย์สินเงินทองเพื่อประโยชน์ส่วนรวม สละเวลา สละสิทธิบางอย่างที่ตนควรจะได้ สละบริการบางอย่างที่ตนได้รับ สละโลหิตเพื่อช่วยเพื่อนมนุษย์ สละแม้กระทั่งชีวิตเพื่อช่วยประเทศชาติ สังคมใด ประเทศใด ประชาชนมีการเสียสละเพื่อส่วนรวมมาก สังคมนั้นประเทศนั้นย่อมก้าวหน้า

เพราะในสังคมใดก็ตามประชาชนในสังคมจะมีเสมอหน้ากันไม่ได้ ทรัพย์สินเงินทองก็มีไม่เท่ากัน วิชาความรู้ก็มีไม่เท่ากัน ความคิดความอ่านก็มีไม่เหมือนกัน ดังนั้น เมื่อมีผู้ที่มิเสียสละให้แก่ผู้ที่ไม่มีได้ ก็เท่ากับว่าเป็นการยกระดับของสังคมให้สูงขึ้น การเสียสละจึงเป็นคุณธรรมที่น่าสรรเสริญ

จากการศึกษาประวัติศาสตร์ ทำให้เรารู้จักบุคคลที่เสียสละอย่างใหญ่หลวงพระพุทธรเจ้าทรง
เสียสละความสุขส่วนพระองค์จากความเป็นกษัตริย์ ออกบวช เพื่ยวสั่งสอนผู้คนให้กระทำความดี
สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงสละความสุขส่วนพระองค์ทำสงครามตลอดพระชนม์ชีพ เพื่อกู้อิสรภาพ
ของชาติไทย ทำให้เราทุกคนเป็นไทยอยู่จนทุกวันนี้ พันท้ายนรสิงห์นักเรียนคงรู้จักดี เขายอมสละชีวิต
เพื่อรักษาระเบียบประเพณี

ชาติไทยเรามีบรรพบุรุษที่เป็นผู้เสียสละมาทุกยุคทุกสมัย หากไม่มีผู้เสียสละ คิดแต่จะแสวงผลประโยชน์ แต่ส่วนตนแล้ว ไทยเราคงเป็นไทยอยู่ไม่ได้จนทุกวันนี้

พระเทพวิมลโมลีได้กล่าวถึงความเสียสละว่ามีคุณค่าทางจริยธรรมไว้ดังนี้

1. ทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
2. ทำให้สังคมช่วยเหลือกัน รักและสามัคคีกัน
3. เกิดสวัสดิภาพ และความมั่นคงในสังคม
4. คนในสังคมเกิดความอบอุ่น ไม่รู้สึกหวาด
5. เกิดความเจริญมั่นคงต่อประเทศชาติ

6. ดำรงไว้ซึ่งหลักมนุษยธรรม
7. ฝึกบุคคลให้รับผิดชอบต่อสังคม

ที่มา : ประเทิน มหาจันทร์ , “ คู่มืออบรมนักเรียน” โรงเรียนสาริตพิบูลบำเพ็ญ วิทยาลัยวิชาการ
ศึกษา บางแสน ,หน้า 37-38

: อาภรณ์ เต็มยอด. ผลของการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อความเสียสละ ของ นักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบางม่วง อำเภอบางปะอิน จังหวัดพิจิตร. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ; 2537 หน้า 23

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความเสียสละ กิจกรรม เกมสามเหลี่ยมมหัศจรรย์

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อคำถาม และเขียนคำตอบลงในช่องว่าง

1. การเสียสละ หมายถึงอะไร

.....

.....

.....

.....

2. จงยกตัวอย่างการเสียสละที่นักเรียนพบเห็นในชีวิตประจำวัน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับคำกล่าวที่ว่า “ สังคมใด ประเทศใด ประชาชนมีการเสียสละเพื่อส่วนรวมมาก สังคมนั้นประเทศนั้นย่อมก้าวหน้า “ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ความเสียสละมีคุณค่าต่อสังคมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

5. หลังจากที่เราเสร็จการซ้อมบาสเก็ตบอลอย่างหนักต้องกำลังเตรียมตัวกลับบ้าน แต่ขณะจะเดินออกจากสนามไปเก็บกระเป๋าทิ้งอยู่ ด้อยเห็นเพื่อนกำลังช่วยครูขนย้ายเก้าอี้ที่วางอยู่ในสนามไปเก็บในห้องเก็บของ ขณะนั้นเป็นเวลาเย็นมากแล้ว และเก้าอี้ยังเหลือในสนามอีกหลายตัว ถ้านักเรียนเป็นด้อย นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ขณะเดินไปก็ช่วยเพื่อนยกเก้าอี้ตัวที่ขวางทางอยู่แล้วรีบไปหยิบกระเป๋ากลับบ้าน
- ข. เข้าไปช่วยเพื่อนยกจนเสร็จหมดแล้วจึงค่อยไปหยิบกระเป๋ากลับบ้าน
- ค. พุดชมเชยเพื่อนที่ยกแล้วเดินไปหยิบกระเป๋ากลับบ้าน
- ง. รีบเดินไปหยิบกระเป๋ากลับบ้าน

6. ทางโรงเรียนได้ประกาศเชิญชวนนักเรียนทุกคนบริจาคหนังสือแก่ห้องสมุดตามพื้นที่ขาดแคลนที่ห่างไกล ที่บ้านของตุ๊กตักมีหนังสือที่ใช้แล้วอยู่มากมาย ถ้านักเรียนเป็นตุ๊กตัก นักเรียนจะอย่างไร

- ก. นำหนังสือส่วนใหญ่ที่คิดว่าเป็นประโยชน์มาบริจาค
- ข. นำหนังสือบางส่วนที่ไม่ค่อยชอบมาบริจาค
- ค. รอให้คนอื่นบริจาคก่อนในครั้งนี้นี้ครั้งต่อไปค่อยบริจาค
- ง. ทำเฉยเสียถึงเราไม่บริจาคก็ไม่ใช่ไรอยู่แล้ว

7. ขณะที่ต๊อดกำลังเดินผ่านสนามไปโรงอาหาร เธอเห็นเศษกระดาษกระจัดกระจายเต็มพื้นไปหมด ถ้านักเรียนเป็นต๊อดนักเรียนจะอย่างไร

- ก. ช่วยเก็บนิดๆหน่อยๆเพราะเดี๋ยวจะเหนื่อย
- ข. เดินผ่านไปโรงอาหารเลย
- ค. ช่วยเก็บบางส่วน ที่เหลือรอให้คนอื่นมาเก็บบ้าง
- ง. เก็บเศษกระดาษไปทิ้งถังขยะจนหมด

8. ในชั่วโมงกิจกรรมครูนำภาพยนตร์มาฉายให้นักเรียนชั้นม. 3 ดูในขณะที่ทุกคนรีบจองที่นั่งสมรซึ่งสายตาสันมากจองที่นั่งไม่ทันจึงต้องอยู่แถวหลังสุด สมทรงซึ่งสนิทกับสมรได้นั่งแถวหน้า ถ้านักเรียนเป็นสมทรงนักเรียนจะอย่างไร

- ก. นั่งดูภาพยนตร์ไม่สนใจ
- ข. สะกิดให้สมชายหัวหน้าห้องลุกให้สมรนั่ง
- ค. ให้สมรมานั่งเบียดๆกันดูแถวหน้า
- ง. สละที่นั่งให้สมรนั่ง

9. วันนี้ทางโรงเรียนขอความร่วมมือนักเรียนทุกคนให้ช่วยกันพัฒนาโรงเรียนตอนหลังเลิกเรียน ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่ปีติจะรีบกลับไปดูการถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลทีมชาติไทย ที่มีดารา

ฟุตบอลที่เขาคลั่งไคล้ลงเล่นด้วย ปิติอยากดูการแข่งขันนัดนี้มาก แต่ถ้าต้องอยู่ช่วยพัฒนาโรงเรียน เขาคงกลับไปดูไม่ทัน ถ้านักเรียนเป็นปิติ นักเรียนจะอย่างไร

- ก. รีบกลับบ้านไปดูการถ่ายทอดสดการแข่งขัน
- ข. ช่วยเพื่อนพัฒนาโรงเรียนบางส่วนแล้วรีบกลับก่อนเพื่อไปดูการแข่งขัน
- ค. อยู่ช่วยพัฒนาโรงเรียนจนเสร็จแล้วรีบกลับบ้าน
- ง. บอกฝากเพื่อนให้ช่วยทำแทน แล้วรีบกลับบ้าน

10 . โตเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งที่ห้องในชมรมมีฝุ่นมาก เพราะไม่มีไม้กวาด และอุปกรณ์ทำความสะอาด สมาชิกในชมรมจึงตกลงกันว่า จะเก็บเงินซื้อไม้กวาดและอุปกรณ์ทำความสะอาดกันเอง ถ้านักเรียนเป็นโตนักเรียนจะอย่างไร

- ก. ทำเฉยไว้ เพราะมีสมาชิกคนอื่นบริจาคอยู่แล้ว
- ข. บริจาคเงินเหมือนเพื่อนคนอื่น
- ค. รอให้เพื่อนในชมรมขอจึงบริจาค
- ง. ทำเป็นไม่สนใจ เพราะไม่อยากเสียเงิน

เฉลยแบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

เรื่องความเสียสละ กิจกรรมเกมสามเหลี่ยมมหัศจรรย์

1. การเสียสละ หมายถึงอะไร

คำตอบ การเสียสละ หมายถึงการสละสิ่งของตนที่มีพึงได้ให้แก่ผู้อื่น หรือแก่สังคม โดยมีได้คิดหวังสิ่งใด
ตอบแทน

2. จงยกตัวอย่างการเสียสละที่นักเรียนพบเห็นในชีวิตประจำวัน

คำตอบ เป็นการยกตัวอย่างอิสระตามประสบการณ์ของนักเรียน แต่พิจารณาให้เข้าเกณฑ์ ในเรื่อง สละ
ทรัพย์สินเงินทองเพื่อประโยชน์ส่วนรวม สละเวลา สละสิทธิบางอย่างที่ตนควรจะได้ สละบริการ
บางอย่างที่ตนได้รับ เช่น สละที่นั่งบนรถเมล์ให้ผู้ที่อ่อนแอกว่า การบริจาคเสื้อผ้า อาหารแก่ผู้ประสบภัย
สละโลหิตเพื่อช่วยเพื่อนมนุษย์ เป็นต้น

3. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับคำกล่าวที่ว่า “ สังคมใด ประเทศใด ประชาชนมีการเสียสละเพื่อส่วนรวม
มาก สังคมนั้นประเทศนั้นย่อมก้าวหน้า “ เพราะเหตุใด

คำตอบ เห็นด้วย เพราะในสังคมส่วนใหญ่ประชาชนในสังคมไม่ได้มีทุกอย่างเหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็น
ทรัพย์สินเงินทอง วิชาความรู้ ความคิดความอ่านก็มีไม่เท่าและไม่เหมือนกัน ดังนั้น เมื่อมีผู้ที่เสียสละ
ให้แก่ผู้ที่ไม่มีได้ ก็เท่ากับว่าเป็นการยกระดับของสังคมให้สูงขึ้น การเสียสละจึงเป็นคุณธรรมที่น่า
สรรเสริญ และมีคุณค่า เพราะทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ช่วยเหลือกัน รักและสามัคคีกัน เกิด
สวัสดิภาพ และความมั่นคงในสังคม และทำให้บุคคลในสังคมมีความรับผิดชอบต่อสังคม และดำรงไว้ซึ่ง
หลักมนุษยธรรม

4. ความเสียสละมีคุณค่าต่อสังคมอย่างไร

คำตอบ ทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ช่วยเหลือกัน รักและสามัคคีกัน เกิดสวัสดิภาพ และ
ความมั่นคงในสังคม คนในสังคมเกิดความอบอุ่น ไม่รู้สึกเหงาเหว่ เกิดความเจริญมั่นคงต่อประเทศชาติ
ดำรงไว้ซึ่งหลักมนุษยธรรม ฝึกบุคคลให้รับผิดชอบต่อสังคม

5.	คำตอบ	ข
6.	คำตอบ	ก.
7.	คำตอบ	ง.
8.	คำตอบ	ง.
9.	คำตอบ	ค.
10.	คำตอบ	ข.

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมช่วงชั้นที่ 3
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคปลาย
ครั้งที่ 5

ชื่อเรื่อง	ความซื่อสัตย์
ชื่อกิจกรรม	เกมแย่งเหรียญ
เวลา	1 ชั่วโมง
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความซื่อสัตย์ต่อระเบียบกติกากฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถประเมินตนเองได้ในเรื่องความรู้สึกละอาย และกล้าสารภาพผิด
แนวคิด	การประพฤติปฏิบัติที่ซื่อสัตย์ตรงต่อความเป็นจริงทั้งกาย วาจา ใจ ต่อกันเองอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ได้รับความเชื่อถือ และส่งผลให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุข

ส่วนประกอบในชุดการสอน

1. คำชี้แจง
2. คู่มือครู
3. คู่มือนักเรียน
4. สื่อและอุปกรณ์การสอน

คำชี้แจง

1.การเตรียมตัวของครู

- 1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว คู่มือครู และคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจ
- 1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือ โดยยึดคู่มือครูเป็นหลักในการดำเนินการสอน

2.การจัดกิจกรรม

- 2.1 ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์ โดยใช้กิจกรรม เกมแย่งเหรียญ
- 2.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม โดยการใช้เกม และการอภิปราย

3.บทบาทของครู

- 3.1 ชี้แจงการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์ โดยใช้กิจกรรมเกมแย่งเหรียญ
- 3.2 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
- 3.3 สนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักเรียนว่าในการดำเนินกิจกรรมประจำวันของตนเองมีเรื่องใดที่ต้องเกี่ยวข้องกับความจริงใจ
- 3.4 ครูให้นักเรียนเล่นเกมแย่งเหรียญ โดย ให้แต่ละคนเอาเหรียญมาวางไว้บนฝ่ามือข้างที่ไม่ถนัด และโพล่มือไปด้านหลัง ส่วนมือข้างที่ถนัดจะทำหน้าที่แย่งเหรียญที่อยู่ในมือของคนอื่นมาอยู่กับเราให้ได้มากที่สุด
- 3.5 กติกาในการเล่นจะต้องไม่ทำเหรียญของเราที่อยู่ในมือที่ไม่ถนัด แต่ต้องแบ่มือที่ไม่ถนัดไว้ตลอด ขณะเดียวกันต้องหลบหลีกอย่าให้คนอื่นมาหยิบเหรียญของเราไปได้ ถ้าใครถูกหยิบเหรียญไปหรือทำเหรียญตก ถือว่าแพ้ต้องออกจากการแข่งขันทันที และต้องปฏิบัติตามกติกาอย่างเคร่งครัด
- 3.6 เมื่อเล่นเสร็จให้นักเรียนประเมินผลตนเองตามจริงในใบงานที่เตรียม
- 3.7 นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปสิ่งที่เกิดขึ้น และผลที่ได้จากกิจกรรมนี้
- 3.8 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม
- 3.9 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

4. สิ่งที่ครูต้องเตรียม

- 4.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน
- 4.2 ใบงานเกมแย่งเหรียญ
- 4.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

คู่มือครู

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์ โดยใช้กิจกรรมเกมแ่งเหรียญ ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง ครูควรศึกษาเพื่อเตรียมการสอนดังนี้

1.สาระสำคัญ

ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริง ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งทางกายวาจาใจ ทั้งต่อตนเอง และต่อผู้อื่น ผู้ที่ยึดถือความซื่อสัตย์สุจริตเป็นหลักในการดำรงชีวิตจะได้รับการยกย่องการเชื่อถือไว้วางใจ และอยู่ในสังคมด้วยความสงบสุข

2.จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความซื่อสัตย์ต่อระเบียบกติกากฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถประเมินตนเองได้ในเรื่องความรู้สึกละเอียดและกล้าสารภาพผิด

3.เนื้อหา

การประพฤติปฏิบัติที่ซื่อสัตย์ตรงต่อความเป็นจริงทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ได้รับความเชื่อถือ และส่งผลให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุข

4.วิธีดำเนินการ

4.1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

4.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

4.2.1 สนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักเรียนว่าในการดำเนินกิจวัตรประจำวันของตนเองมีเรื่องใดที่ต้องเกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์

4.3 ขั้นกิจกรรม

4.3.1 ครูให้นักเรียนเล่นเกมแ่งเหรียญ โดย ให้แต่ละคนเอาเหรียญมาวางไว้บนฝ่ามือข้างที่ไม่ถนัด และโพล่มือไปด้านหลัง ส่วนมือข้างที่ถนัดจะทำหน้าที่แ่งเหรียญที่อยู่ในมือของคนอื่นมาอยู่กับเราให้ได้มากที่สุด

4.3.2 กติกาในการเล่นจะต้องไม่กำเหรียญของเราที่อยู่ในมือที่ไม่ถนัด แต่ต้องแบมือที่ไม่ถนัดไว้ตลอด ขณะเดียวกันต้องหลบหลีกอย่าให้คนอื่นมาหยิบเหรียญของเราไปได้ ถ้าใครถูกหยิบเหรียญไป หรือทำเหรียญตก ถือว่าแพ้ต้องออกจากการแข่งขันทันที และต้องปฏิบัติตามกติกาอย่างเคร่งครัด

4.3.4 เมื่อเล่นเสร็จให้นักเรียนประเมินผลตนเองตามจริงในใบงานที่เตรียม

4.4 ขั้นสรุป

4.4.1 นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปสิ่งที่เกิดขึ้น และผลที่ได้จากกิจกรรมนี้

4.4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

4.5 ขั้นทดสอบหลังเรียน

ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

5. สื่อ-อุปกรณ์

5.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

5.2 ใบงานเกมแย่งเหรียญ

5.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

6. กระบวนการวัดและประเมินผล

6.1 จากการตอบคำถาม

6.2 ตรวจผลจากใบงาน

6.3 สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

6.4 สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

คู่มือนักเรียน

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์ โดยใช้กิจกรรมเกมแ่งเหรียญ ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1. นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
2. นักเรียนสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักเรียนว่าในการดำเนินกิจวัตรประจำวันของตนเองมีเรื่องใดที่ต้องเกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์
3. นักเรียนเล่นเกมแ่งเหรียญ โดยแต่ละคนเอาเหรียญมาวางไว้บนฝ่ามือข้างที่ไม่ถนัด และไพล่มือไปด้านหลัง ส่วนมือข้างที่ถนัดจะทำหน้าที่แ่งเหรียญที่อยู่ในมือของคนอื่นมาอยู่กับเราให้ได้มากที่สุด
4. กติกาในการเล่นจะต้องไม่กำเหรียญของเราที่อยู่ในมือที่ไม่ถนัด แต่ต้องแบ่มือที่ไม่ถนัดไว้ตลอด ขณะเดียวกันต้องหลบหลีกอย่าให้คนอื่นมาหยิบเหรียญของเราไปได้ ถ้าใครถูกหยิบเหรียญไปหรือทำเหรียญตก ถือว่าแพ้ต้องออกจากการแข่งขันทันที และต้องปฏิบัติตามกติกาอย่างเคร่งครัด
5. เมื่อเล่นเสร็จนักเรียนประเมินผลตนเองตามจริงในใบงานที่เตรียม
6. นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปสิ่งที่เกิดขึ้น และผลที่ได้จากกิจกรรมนี้
7. นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม
8. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ใบงานประกอบการเรียนการสอน

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

เรื่องความซื่อสัตย์

กิจกรรม เกมแย่งเหรียญ

กิจกรรมแนะแนว

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคปลาย

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง บันทึกการประเมินผลตนเองลงในช่องว่าง

1. ความรู้สึกขณะแข่งขัน

.....

.....

.....

.....

.....

2. ทำผิดกติกาบ้างหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

3. ผลจากการกระทำ

.....

.....

.....

.....

4. ความรู้สึกหลังการกระทำ หรือภายหลังที่กระทำผิดไปแล้ว

.....

.....

.....

.....

.....

5. หากทำผิดแล้ว ถ้ามีหรือไม่มีคนจับได้ รู้สึกอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

6. เราสมควรเป็นผู้ชนะหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

7. ความซื่อสัตย์ต่อตนเองคืออะไร

.....

.....

.....

.....

.....

8. เปรียบเทียบผลจากการซื่อสัตย์ และไม่ซื่อสัตย์ต่อตนเอง

.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ประกอบการเรียนการสอน

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

เรื่องความซื่อสัตย์

กิจกรรมแนะแนว

กิจกรรม เกมแย่งเหรียญ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคปลาย

ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม ตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเอง บุคคลอื่น หน้าที่ หมู่คณะ สังคม ประเทศชาติ

ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี มีความละเอียด เกรงกลัวต่อการกระทำผิด ไม่สลับปล้นหลอกลวง ไม่โลภในของของผู้อื่น ไม่คล้อยตามพวกที่ลากหรือจูงไปในทางเสื่อมเสีย มันคงต่อการทำดีของตน ไม่คดโกง ความตั้งใจทำจริง ประพฤติตรงตามพูดและคิด ในกรณีของนักเรียนจะเห็นความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือเรียนจริง มาโรงเรียนตรงเวลา ทำการบ้านก็ไม่ลอกคนอื่น เวลาสอบก็ตั้งใจสอบ ไม่ทุจริตในห้องสอบ

การกระทำที่ไม่ตรงไปตรงมา หลอกลวง เราเรียกว่าเป็นการกระทำที่คดโกง ไม่ซื่อ ไม่ตรง เป็น การกระทำที่มีเล่ห์เพทุบายวอกแวก เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจผิด ทั้งนี้เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตัวเอง คน โกงคือคนที่ทำอะไรไม่ซื่อตรง พยายามเอาเปรียบผู้อื่น ขอยกตัวอย่างคนโกงชักเล็กน้อย พ่อค้าแม่ค้าที่ ขายของไม่ครบตามต้องการ เช่น ไม่ครบลิตรบ้าง ไม่ครบกิโลกรัมบ้าง ไม่มีคุณภาพที่ต้องการบ้าง ขาย ของปลอมบ้าง นักเรียนโกงได้แก่ นักเรียนที่ทุจริตในการสอบ เช่น คัดลอกตำราเข้าไปบ้าง จดไว้ตาม โต๊ะบ้าง ตามฝ่ามือบ้าง คัดลอกคำตอบของเพื่อนบ้าง เหล่านี้นอกจากจะเป็นการไม่ซื่อตรงต่อระเบียบ ต่อครูอาจารย์แล้ว ยังเป็นการหลอกตนเองอีกด้วย คือหลอกตัวเองว่าทำได้ สอบได้ แต่ที่จริงแล้ว ได้ เพราะการโกงต่างหาก

ในโลกนี้มีวิธีการโกงกันนานาประการ การก่อสร้างตึกใช้เหล็กไม่ได้ขนาด ผสมปูนไม่เป็นไป ตามกำหนด ใช้วัสดุราคาถูกกว่ากำหนด ในการแข่งขัน คู่แข่งขันใช้วิธีการโกง เช่น ในการชกมวย ให้ สนิบนคู่ต่อสู้ ให้แก่ล้งทำแพ้เสีย ในการตีไก่ กัดปลา แอบเอายาพิษไปใส่คู่ต่อสู้เสียบ้าง ในการแข่งขัน บางประเภทก็มีการโกงอายุ เอาผู้มีอายุเกินกำหนดมาแข่งขันบ้าง และในขณะที่กำลังแข่งขันอยู่มีการ โกงกันเล็กๆน้อยๆ เป็นการฉ้อโกง ฝืนกติกา

จากตัวอย่างที่แสดงมานี้ เป็นเพียงหนึ่งในแสนในล้านเท่านั้น วิธีการโกงยังมีพิสดารอีกมากมาย นักเรียนจะเห็นได้ว่า การโกงไม่ได้ให้คุณเลย ทั้งตัวผู้กระทำและผู้อื่น สำหรับผู้อื่น คือผู้ที่โกงนั้น ย่อม กระทบกระเทือนแน่นอน ในด้านตัวผู้กระทำแม้จะได้ประโยชน์ แต่ดูจะเป็นประโยชน์ที่ร้อน ไม่สบายใจ ไม่ภาคภูมิใจ ด้วยเป็นสิ่งที่ได้มาโดยไม่สุจริตได้มาโดยการโกงผู้อื่น เช่นนี้จึงว่าการโกง ไม่ได้ให้คุณเลย

นักเรียนทั้งหลายจงอย่าทำตัวให้เขาดูหน้าได้ว่าเป็นคนโกงเลย การกระทำอันใดที่เห็นว่าไม่ ซื่อ ไม่ตรงจงหลีกเลี่ยง อย่าดีใจในสิ่งที่ได้มาด้วยการคดโกง ทำได้ไม่ยาก ในขั้นแรกต้องฝึกพูดความจริง เสียก่อน คือไม่พูดปด คนที่พูดปดได้ก็หมายความว่า ต่อไปยอมโกงได้ เมื่อพูดความจริงได้ ทำอะไรก็ทำ ตรงไปตรงมาได้ และทำจนเป็นนิสัยแล้ว เมื่อนึกอยากจะโกงขึ้นมาคราวไร นักเรียนก็ไม่กล้าโกง ด้วย บังเกิดความละอายใจ ละอายต่อบาป คนที่โกงอยู่เป็นประจำจนเป็นนิสัยจะมีจิตใจด้านต่อการโกง เห็น

ว่าเป็นของธรรมดา ไม่น่าละอายอะไร ใครๆเขาก็ทำ ถ้าเราไม่ทำคนอื่นเขาก็ทำ ทุกวันนี้ที่สังคมวุ่นวาย กันอยู่ก็เพราะอย่างนี้ เมื่อฝ่ายที่ถูกโกงเกิดความเจ็บแค้น หาวิธีแก้แค้น เรื่องจึงไม่จบสิ้น ฉะนั้น จะทำอะไรจงทำอย่างตรงไปตรงมาอย่าคดโกง

คนซื่อ คือ คนเช่นไร นักเรียนคงคิดว่า คนซื่อคือคนที่ไม่คดโกงเท่านั้น แต่ความจริงแล้ว ความหมายของคนซื่อไม่ใช่อยู่ที่ไม่คดโกงแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น คุณสมบัติของคนซื่อมีอยู่หลาย ประการ ที่สำคัญก็คือ คนซื่อจะพูดแต่สิ่งที่เป็นความจริงไม่พูดปด สิ่งใดที่ไม่รู้ก็บอกว่าไม่รู้ ไม่ปิดบัง หรืออำพรางความจริง เมื่อเห็นอะไรก็ต้องบอกตามความจริง การอำพรางหรือพูดคลาดเคลื่อนจากความจริง สร้างปัญหาให้แก่สังคมมาก ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด เกิดความรำฉานกันในสังคม นอกจากนั้น ลักษณะสำคัญอีกอย่างหนึ่งของคนซื่อก็คือ เมื่อทำผิด ไม่ว่ากระทำด้วยความตั้งใจ หรือโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ก็ยอมรับผิด สารภาพผิด ยอมรับผลการกระทำของตนเอง ไม่ขัดทอดไปถึงผู้อื่น หรือให้ร้ายผู้อื่น เรื่องการทำผิดแล้วไม่ยอมรับผิดนี้ สร้างความวุ่นวายให้กับสังคมมากเช่นกัน เสียเวลา เสีย มั่นสมองสอบสวนหาความจริง หาตัวผู้ผิด ดังนั้นการทำผิด แล้วรับผิด ก็เป็นการช่วยเหลือสังคมได้ทาง หนึ่ง

คนซื่อมีลักษณะที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ไม่หลอกลวงตนเอง และหลอกลวงผู้อื่น เมื่อให้สัญญา ไว้อย่างไร ต้องทำตามสัญญา แม้จะเป็นสัญญาที่ทำไว้กับตนเองก็ตาม เช่นบอกกับตนเองว่า จะต้องทำ การบ้านทุกวัน เมื่อกลับถึงบ้าน เมื่อถึงเวลา เขาก็จะทำสิ่งนั้นโดยไม่บิดพลิ้ว ว่าวันนี้จะต้องออกไปนอก บ้านวันเสียวันหนึ่ง อะไรทำนองนี้ นี่แสดงว่าไม่ซื่อสัตย์ต่อตนเอง

คนซื่อไม่หาผลประโยชน์ใส่ตนเองด้วยการโกง การหลอกลวงผู้อื่น แม้ว่าการกระทำเหล่านั้น จะ ไม่มีผู้ใดรู้เห็นก็ตาม แม้จะไม่เป็นการคดโกงด้วยตนเอง แต่เป็นการกระทำของผู้อื่น และเขาจะได้รับ ผลประโยชน์นั้นโดยที่เขาไม่ได้ทำอะไรเลย เขาก็จะไม่ยอมรับ คนซื่อใครๆก็ต้องการ ใครๆก็อยากคบ เพราะไม่เคยทำความเดือดร้อนให้ผู้อื่น คนซื่อย่อมเป็นผู้มีเกียรติ ใครๆก็ไว้ใจ ดังพุทธภาษิตบทหนึ่งที่ว่า

สจ เจน กิตติ ปโปติ

คนได้เกียรติ เพราะความซื่อสัตย์

ที่มา : ประเทิน มหาจันทร์ , “ คู่มืออบรมนักเรียน ” โรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ วิทยาลัยวิชาการ ศึกษา บางแสน ,หน้า 19-20 ,72

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความซื่อสัตย์ กิจกรรมเกมแย่งเหรียญ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อคำถาม และเขียนคำตอบลงในช่องว่าง

1. ความซื่อสัตย์หมายถึงอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. คุณสมบัติสำคัญของคนที่ซื่อสัตย์เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. การฝึกตนในชั้นแรกที่จะไม่เป็นผู้คดโกงผู้อื่น ควรฝึกตนในเรื่องใด

.....

.....

.....

.....

.....

4. ความซื่อสัตย์ต่อตนเองหมายถึงอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

5. จ๊อบเจ๋งทำงานหารายได้พิเศษโดยขายของที่ร้านสหกรณ์ของโรงเรียน วันหนึ่งจ๊อบเจ๋งขโมยเงินโรงเรียนมาใช้ ถ้านักเรียนเป็นจ๊อบเจ๋ง นักเรียนจะไม่ทำเช่นนั้นเพราะ

- ก. เห็นว่าครูจะไม่ชมเชยนักเรียนที่ขโมย
- ข. การลักขโมยเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย
- ค. เพื่อนๆที่มาขายของที่สหกรณ์จะไม่ขโมยเงิน
- ง. เคยพบว่าใครที่ลักขโมยแล้วจะถูกลงโทษอย่างหนัก

6. โรงเรียนห้ามนักเรียนวิ่งบนอาคารเรียน วันหนึ่งวัลลภ มาโรงเรียนแต่เข้าประตู และได้วิ่งเล่นอย่างสนุกสนาน ทำให้พื้นอาคารเรียนสกปรก เมื่อครูมาถึง ได้ถามวัลลภว่า ใครวิ่งเล่นบนอาคารเรียน วัลลภตอบว่า ไม่รู้ทั้งๆที่ตนเองเป็นคนทำ ถ้านักเรียนเป็นวัลลภนักเรียนจะไม่ทำเช่นนั้นเพราะ

- ก. นักเรียนกลัวถูกครูลงโทษหนัก
- ข. สังคมนิยมยกย่องคนที่ทำผิดแล้วยอมรับผิด
- ค. เมื่อทำผิดแล้วยอมรับผิดครูอาจชมเชย
- ง. เพื่อนในห้องคนอื่นๆ ก็ยอมรับผิดกันทั้งนั้น เมื่อเขาทำผิด

7. โชค กับ ชัย เป็นนักเรียนห้องเดียวกัน นักเรียนทุกคนร่วมกันตั้งกฎของห้องว่า ให้ถอดรองเท้าก่อนเข้าห้อง วันหนึ่งโชคใส่รองเท้าเข้ามาในห้อง แล้วชวนชัยให้ทำอย่างตน ถ้านักเรียนเป็นชัย นักเรียนจะไม่ทำอย่างโชคเพราะ

- ก. ต้องรักษากฎเกณฑ์ที่ดีไว้
- ข. กลัวเพื่อนจะไม่ยอมคบด้วย
- ค. อยากให้เพื่อนๆชมที่ทำตามกฎของห้อง
- ค. เมื่อไม่ปฏิบัติตามกฎของห้อง คุณครูรู้ภายหลังจะถูกทำโทษ

8. ขณะที่แม่ไม่อยู่บ้านน้อยหน้าหยิบเงินแม่ไปซื้อหนังสือ เมื่อแม่กลับมาบ้าน น้อยหน้ายอมรับผิดกับแม่ ที่หยิบเงินไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต ถ้านักเรียนเป็นน้อยหน้า นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นเพราะ

- ก. เมื่อทำผิด ก็ควรยอมรับผิด
- ข. กลัวถูกแม่ดุ เมื่อท่านทราบภายหลัง
- ค. เมื่อทำผิดแล้วยอมรับผิด คุณแม่จะชมเชย
- ง. ใครก็คิดว่าทำผิดแล้วยอมรับผิดนั้นเป็นคนดี

9. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเลข ที่มีเฉลยอยู่ท้ายเล่ม ครูห้ามนักเรียนดูเฉลยท้ายเล่มก่อนที่จะทำเสร็จ แดงน้อยแอบเปิดดูเฉลยทุกครั้งที่ครูผลอ ขณะที่เพื่อนไม่กล้าทำ และบอกให้น้ำเงินเปิดดูด้วย ถ้านักเรียนเป็นน้ำเงิน นักเรียนจะไม่ทำเช่นนั้นเพราะ

- ก. กลัวถูกลงโทษ
- ข. เพื่อนๆคนอื่นอาจชมเชยที่นักเรียนไม่เอาเปรียบเขา
- ค. ต้องการเป็นนักเรียนที่ดี รักษากฎระเบียบที่ครูตั้งไว้
- ง. ไม่เห็นเพื่อนในห้องคนไหนกล้าทำนอกจากแดงน้อย

10. เช้าวันหนึ่งก่อนที่ครูจะไปประชุม ได้สั่งนักเรียนให้เอาหนังสือเรียนขึ้นมาอ่าน เพื่อรอนกว่าครูจะกลับมาสอน เมื่อครูออกไป สมเดชก็นำหนังสือการ์ตูนขึ้นมาอ่านทันที ถ้านักเรียนเป็นสมเดช นักเรียนจะไม่ทำเช่นนั้นเพราะ

- ก. เพื่อนๆเขาก็ไม่เอาหนังสือการ์ตูนมาอ่านกันทั้งนั้น
- ข. ไม่ต้องการทำสิ่งใดที่นอกเหนือคำสั่งครู
- ค. ต้องการให้ครูพอใจและชมเชยให้คนอื่นฟัง
- ง. เมื่อครูกลับมาแล้วเห็นว่าอ่านหนังสือการ์ตูนจะถูกทำโทษ

เจลายแบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความซื่อสัตย์ กิจกรรมแย่งเหรียญ

1. ความซื่อสัตย์หมายถึงอะไร

คำตอบ ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม ตรงต่อความเป็นจริงประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเอง บุคคลอื่น หน้าที่ หมู่คณะ สังคม ประเทศชาติ

2. คุณสมบัติสำคัญของคนซื่อสัตย์เป็นเช่นไร

คำตอบ ไม่คดโกง ไม่หลอกลวงตนเอง และหลอกลวงผู้อื่น แม้การกระทำเหล่านั้น จะไม่มีผู้ใดรู้เห็นก็ตาม พูดแต่สิ่งที่เป็นความจริงไม่พูดปด หรืออำพรางความจริง เมื่อทำผิด ไม่ว่ากระทำด้วยความตั้งใจ หรือโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ก็ยอมรับผิด รับผลการกระทำของตนเอง ไม่ขัดทอดไปถึงผู้อื่น หรือให้ร้ายผู้อื่น

3. การฝึกตนในชั้นแรกที่จะไม่เป็นผู้คดโกงผู้อื่น ควรฝึกตนในเรื่องใด

คำตอบ การฝึกตนในชั้นแรกที่จะไม่คดโกงผู้อื่นควรต้องฝึกพูดความจริงเสียก่อน คือไม่พูดปด คนที่พูดปดได้ก็หมายความว่า ต่อไปยอมโกงได้ เมื่อพูดความจริงได้ ทำอะไรก็ทำตรงไปตรงมาได้ และทำงานเป็นนิสัยแล้ว เมื่อนึกอยากจะโกงขึ้นมาคราวไร ก็ไม่กล้าโกง ด้วยบังเกิดความละอายใจ ละอายต่อบาป

4. ความซื่อสัตย์ต่อตนเองหมายถึงอะไร

คำตอบ ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี มีความละอาย เกรงกลัวต่อการกระทำผิด ไม่สลับปลื้มหลอกลวง ไม่โลภในของของผู้อื่น ไม่คล้อยตามพวกที่ลากหรือจูงไปในทางเสื่อมเสีย มั่นคงต่อการทำดีของตน ไม่คดโกง ความตั้งใจทำจริง ประพฤติตรงตามพูดและคิด ในกรณีของนักเรียนจะเห็นความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือเรียนจริง มาโรงเรียนตรงเวลา ทำการบ้านก็ไม่ลอกคนอื่น เวลาสอบก็ตั้งใจสอบ ไม่ทุจริตในห้องสอบ

5.	คำตอบ	ข.
6.	คำตอบ	ข.
7.	คำตอบ	ก.
8.	คำตอบ	ก.
9.	คำตอบ	ค.
10.	คำตอบ	ข.

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมช่วงชั้นที่ 3
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคปลาย
ครั้งที่ 6

ชื่อเรื่อง	ความกตัญญูทวดเวท
ชื่อกิจกรรม	ไม่คิดเงิน
เวลา	1 ชั่วโมง
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทวดเวทต่อบิตามารดาในชั้นที่สูงขึ้น 2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติต่อบิตามารดาได้อย่างเหมาะสม
แนวคิด	บิตามารดาเป็นผู้ที่มีบุญคุณต่อเรา เราควรหาโอกาสตอบแทนบุญคุณท่าน
ส่วนประกอบในชุดการสอน	1. คำชี้แจง 2. คู่มือครู 3. คู่มือนักเรียน 4. สื่อและอุปกรณ์การสอน

คำชี้แจง

1. การเตรียมตัวของครู

1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว คู่มือครู และคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจ

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือ โดยยึดคู่มือครูเป็นหลักในการดำเนินการสอน

2. การจัดกิจกรรม

2.1 ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความกตัญญูทเวที โดยใช้กิจกรรม ไม่คิดเงิน

2.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม โดยอ่านเรื่องสั้น และ สนทนาวิเคราะห์

3. บทบาทของครู

3.1 ชี้แจงการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความกตัญญูทเวที โดยใช้กิจกรรม สระน้ำหมู่บ้าน

3.2 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

3.3 ครูสนทนากับนักเรียนให้ยกตัวอย่างบุคคลที่ควรแสดงความกตัญญูทเวที และให้นักเรียน

สรุปบุคคลที่สำคัญที่สุดในครอบครัวที่มีบุญคุณต่อนักเรียน และยกเหตุผลประกอบ

3.4 ครูให้นักเรียนกลุ่มอ่านเรื่องสั้นเรื่อง ไม่คิดเงิน

3.6 ครูชวนนักเรียนสนทนาหลังจากอ่าน เรื่องสั้นเรื่อง ไม่คิดเงิน ในประเด็นต่อไปนี้ แล้วบันทึกลงในใบงาน

3.6.1 นักเรียนเห็นอะไรจากการอ่านเรื่องสั้นเรื่อง ไม่คิดเงิน

3.6.2 นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับเรื่องราวในเรื่อง

3.6.3 ถ้านักเรียนเป็นลูกชายในเรื่อง การกระทำของแม่จะมีผลอย่างไรต่อความรู้สึกของนักเรียน เพราะเหตุใด

3.6.4 ถ้านักเรียนเป็นลูกชายในเรื่อง นักเรียนมีวิธีตอบแทนบุญคุณแม่ได้อย่างไรบ้าง

3.7 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง และยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงความกตัญญูทเวทีที่ต่อบิดามารดา

3.9 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

3.10 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

4. สิ่งที่ต้องเตรียม

4.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

4.2 ใบงาน สระน้ำหมู่บ้าน

4.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

คู่มือครู

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนว ในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เรื่อง ความกตัญญูทเวที โดยใช้กิจกรรม ไม่คิดเงิน ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง ครูควรศึกษา เพื่อเตรียมการสอนดังนี้

1. สารสำคัญ

ความกตัญญูทเวที หมายถึง การแสดงออกของการรู้คุณคน และสนองคุณคน โดยรู้สำนึกใน บุญคุณ และตอบแทนผู้มีพระคุณ และสิ่งอื่นที่มีบุญคุณ ไม่ลบหลู่ ไม่ทอดทิ้ง และไม่คิดร้ายต่อผู้มีพระคุณ ตลอดทั้งไม่ปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเสียดายวงศ์ตระกูล

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีต่อบิดามารดาในขั้นที่สูงขึ้น
2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติต่อบิดามารดาได้อย่างเหมาะสม

3. เนื้อหา

บิดามารดาเป็นผู้ที่มีบุญคุณต่อเรา เราควรหาโอกาสตอบแทนบุญคุณท่าน

4. วิธีดำเนินการ

4.1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

4.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

4.2.1 ครูสนทนากับนักเรียนให้ยกตัวอย่างบุคคลที่ควรแสดงความกตัญญูทเวที และให้นักเรียนสรุปบุคคลที่สำคัญที่สุดในครอบครัวที่มีบุญคุณต่อนักเรียน และยกเหตุผลประกอบได้

4.3 ขั้นกิจกรรม

4.3.1 ครูให้นักเรียนกลุ่มอ่านเรื่องสั้นเรื่อง ไม่คิดเงิน

4.3.2 ครูชวนนักเรียนสนทนาหลังจากอ่าน เรื่องสั้นเรื่อง ไม่คิดเงิน ในประเด็นต่อไปนี้ แล้วบันทึกลงในใบงาน

4.3.2.1 นักเรียนเห็นอะไรจากการอ่านเรื่องสั้นเรื่อง ไม่คิดเงิน

4.3.2.2 นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับเรื่องราวในเรื่อง

4.3.2.3 ถ้านักเรียนเป็นลูกชายในเรื่อง การกระทำของแม่จะมีผล

อย่างไรต่อความรู้สึกของนักเรียน เพราะเหตุใด

4.3.2.4 ถ้านักเรียนเป็นลูกชายในเรื่อง นักเรียนมีวิธีตอบแทนบุญคุณแม่

ได้อย่างไรบ้าง

4.4 ขั้นสรุป

4.4.1 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง และยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงความกตัญญูทวดเวทีที่ต่อบิตามารดา

4.4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

4.5 ขั้นทดสอบหลังเรียน

4.5.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

5. สื่อ-อุปกรณ์

5.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

5.2 ใบงานสื่อน้ำหมู่บ้าน

5.4 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

6. กระบวนการวัดและประเมินผล

6.1 จากการตอบคำถาม

6.2 ตรวจผลจากใบงาน

6.3 สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

6.4 สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

คู่มือนักเรียน

สำหรับนักเรียนการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เรื่องความกตัญญูทเวที โดยใช้กิจกรรมไม่คิดเงิน ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1. นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
2. นักเรียนยกตัวอย่างบุคคลที่ควรแสดงความกตัญญูทเวที และให้นักเรียนสรุปบุคคลที่สำคัญที่สุดในครอบครัวที่มีบุญคุณต่อนักเรียน และยกเหตุผลประกอบ
3. นักเรียนกลุ่มอ่านเรื่องสั้นเรื่อง ไม่คิดเงิน
4. นักเรียนสนทนาหลังจากอ่าน เรื่องสั้นเรื่อง ไม่คิดเงิน ในประเด็นต่อไปนี้
แล้วบันทึกลงในใบงาน
 - 4.1 นักเรียนเห็นอะไรจากการอ่านเรื่องสั้นเรื่อง ไม่คิดเงิน
 - 4.2 นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับเรื่องราวในเรื่อง
 - 4.3 ถ้านักเรียนเป็นลูกชายในเรื่อง การกระทำของแม่จะมีผลอย่างไรต่อความรู้สึกของนักเรียน เพราะเหตุใด
 - 4.4 ถ้านักเรียนเป็นลูกชายในเรื่อง นักเรียนมีวิธีตอบแทนบุญคุณแม่ได้อย่างไรบ้าง
5. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง และยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงความกตัญญูทเวทีที่ต่อบิดามารดา
6. ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม
7. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ใบงาน 2ประกอบการเรียนการสอน
กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

เรื่องความกตัญญูทดแทน	กิจกรรม ไม่คิดเงิน
วิชากิจกรรมแนะแนว	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคปลาย

ชื่อ-นามสกุล..... เลขที่..... ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามแสดงความคิดเห็นหลังจากที่ได้อ่านเรื่องสั้นไม่คิดเงิน
แล้วบันทึกลงในช่องว่าง

1. นักเรียนเห็นอะไรจากการอ่านเรื่องสั้นเรื่อง ไม่คิดเงิน

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins or other markings on the paper.

2. นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับเรื่องราวในเรื่อง

[illegible]

3. ถ้านักเรียนเป็นลูกชายในเรื่อง การกระทำของแม่จะมีผลอย่างไรต่อความรู้สึกของนักเรียน เพราะเหตุใด

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

4. ถ้านักเรียนเป็นลูกชายในเรื่อง นักเรียนมีวิธีตอบแทนบุญคุณแม่ได้อย่างไรบ้าง

[illegible]

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความกตัญญู กิจกรรม ไม่คิดเงิน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความ และเขียนคำตอบลงในช่องว่าง

1. การตอบแทนบุญคุณ และความรักของพ่อแม่ นักเรียนสามารถกระทำได้อย่างไรได้บ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

2. เพราะเหตุใดความกตัญญูทวดเฑี จึงเป็นคุณธรรมสำคัญที่ทุกคนต้องมี

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. การปลูกฝังคุณธรรมความกตัญญูทวดเฑีนั้นสามารถเริ่มต้นได้โดยวิธีใด

.....

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

4. ตาคงเลี้ยงมะเดื่อมาตั้งแต่ยังเด็ก ขณะนี้ตาคงแก่มากและเดินไม่ค่อยไหว มะเดื่อจึงช่วยพยุงตาคงเวลาเดินไปที่ต่าง ๆ เสมอ ถ้านักเรียนเป็นมะเดื่อนักเรียนทำเช่นนี้เพราะอะไร

- ก. พ่อสั่งไว้ถ้าไม่ทำตามจะโดนดุและทำโทษ
- ข. นึกถึงที่ตาเคยเลี้ยงดูเรามา อยากคอยดูแลตาท่าง
- ค. ถ้าดูแลตาดี ๆ หวังว่าแม่จำให้ค่าขนมเพิ่ม
- ง. หลานคนอื่นก็ต้องคอยดูแลตาทเหมือนกัน

5. บ้านทองดีฐานะค่อนข้างยากจน และพ่อแม่มีลูกหลายคน ต้องใช้จ่ายอย่างประหยัด เหมินนี้โรงเรียนจะจัดไปทัศนศึกษา พ่อกับแม่อนุญาตให้ทองดีไป แต่เขากลับตัดสินใจไม่ไป ถ้านักเรียนเป็นทองดี นักเรียนทำเช่นนี้เพราะอะไร

- ก. อยากอยู่ช่วยพ่อแม่ทำงาน เพื่อที่บ้านจะได้มีเงินเพิ่มขึ้น
- ข. ถ้าจะไป อาจต้องอดขนมเพื่อเอาเงินไปเที่ยว
- ค. ถ้าไปกลัวเพื่อนจะไม่พอใจ
- ง. ไม่ไป ไม่อยากหาเรื่องเสียเงิน

6. ปู้กับย่ามักไปทำบุญที่วัดทุกวันพระ เจ๊ียบจะช่วยท่านถือของไปทุกครั้ง บังเอิญวันพระนี้เจ๊ียบไม่สบายจึงไม่ได้ช่วยถือของให้ปู้กับย่าเหมือนเคย เจ๊ียบไม่สบายใจมาก นักเรียนคิดว่าเป็นเพราะเหตุใด

- ก. ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ของหลานที่ดี
- ข. ถ้าไม่ช่วยปู้กับย่าแม่จะว่าเอา
- ค. ไม่ได้ไปวัดเลยอดกินขนมอร่อยฝีมือยายเหมือนเคย
- ง. อดเจอกับโจซึ่งมักมาทำบุญกับพ่อที่วัดเหมือนกัน

7. เมื่อพ่อแม่ให้ใบเตยช่วยทำงานบางอย่าง ใบเตยรีบช่วยทำทันที ถ้านักเรียนเป็นใบเตยนักเรียนทำเช่นนี้เพราะอะไร

- ก. เมื่อทำเสร็จตั้งใจจะขอให้พ่อกับแม่ซื้อของที่อยากได้ให้ตอบแทน
- ข. เป็นโอกาสดีที่จะได้ช่วยงาน แบ่งเบาภาระให้พ่อกับแม่บ้าง เพราะพ่อกับแม่เหนื่อย
- ค. ถ้าไม่ทำอาจโดนพ่อแม่บ่นไปหลายวัน
- ง. พี่ใบเตยต้องกับน้องต้นตาลก็โดนให้ช่วยทำงานเหมือนกัน

8. เมื่อครูหรรษาศรูปประจำชั้นของนักเรียนชั้น ม. 1 ไม่สบาย สมนึกและเพื่อนๆ จึงพากันไปเยี่ยมครู การที่สมนึกและเพื่อนๆ ทำเช่นนี้ นักเรียนคิดว่าเป็นเพราะเหตุผลใด

- ก. เพื่อนในชั้นจะไป ก็เลยไปด้วย
- ข. หวังว่าครูจะเพิ่มคะแนนให้มากขึ้น
- ค. เอาใจครูไว้จะได้ไม่ถูกทำโทษเมื่อทำผิด
- ง. อยากให้กำลังใจให้ครูหายไวๆ และการไปเยี่ยมครูก็เป็นสิ่งเหมาะสมที่นักเรียนควรทำ

9. ขณะที่แบ่งกำลังดูโทรทัศน์อย่างสนุกสนาน แม่ก็เรียกแบ่งให้ไปซื้อของที่ตลาดให้ ถ้านักเรียนเป็นแบ่งนักเรียนจะรีบไปเพราะเหตุใด

- ก. เมื่อซื้อของเสร็จ แม่มักยกเงินทอนให้เสมอ
- ข. แม่เป็นคนดุ และตีเจ็บ
- ค. พอใจที่จะช่วยงานแม่เป็นประจำอยู่แล้ว
- ง. เอาไว้คุยอวดเพื่อนว่าเราเป็นลูกที่ดี

10 . เบิ้มนัดกับเพื่อนว่าจะไปดูหนังในวันหยุดอาทิตย์นี้ แต่พ่อเกิดป่วยหนักไม่มีใครช่วยดูแล พ่ออนุญาตให้เบิ้มไปเที่ยวได้ ถ้านักเรียนเป็นเบิ้มนักเรียนจะไม่ไปเพราะเหตุใด

- ก. กลัวแม่จะดุที่ไม่อยู่ดูแลพ่อ
- ข. ถ้าใครรู้จะหาว่าเป็นลูกอกตัญญู
- ค. อยากดูแลเอาใจใส่ท่านขณะท่านเจ็บป่วยอย่างที่ท่านเคยดูแลเรา
- ง. ถ้าอยู่ดูแลพ่อ แม่จะให้ค่าขนมเพิ่ม

เจลยแบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความกตัญญู กิจกรรม ไม่คิดเงิน

1. การตอบแทนบุญคุณ และความรักของพ่อแม่ นักเรียนสามารถกระทำได้อย่างไรได้บ้าง

คำตอบ เป็นการยกตัวอย่างอิสระตามประสบการณ์ของนักเรียน แต่พิจารณาให้เข้าเกณฑ์ในเรื่อง การกระทำคุณความดีตอบแทนคุณพ่อแม่ ไม่ละทิ้งยามที่ท่านเดือดร้อน เคารพรักไม่คิดร้ายต่อผู้มีพระคุณยามเมื่อพ่อแม่มีธุระการงานที่ต้องทำควรถือเป็นธุระของตน ช่วยแบ่งเบาภาระไม่ดูดาย และยามเมื่อพ่อแม่แก่เฒ่าชราลูกควรเอาใจใส่ดูแลความเป็นอยู่ ไม่ทอดทิ้ง และไม่ทำตนเป็นที่เสื่อมเสียวงศ์ตระกูล

2. เพราะเหตุใดความกตัญญูทเวที จึงเป็นคุณธรรมสำคัญที่ทุกคนต้องมี

คำตอบ ความกตัญญูทเวทีเป็นคุณธรรมสำคัญที่ทุกคนควรมีเพราะ ความกตัญญูเป็นคุณธรรมที่สร้างความสงบสุขแก่สังคม เป็นพื้นฐานของคุณธรรมทั้งปวง เป็นคุณธรรมที่ทำให้มนุษย์แตกต่างไปจากสัตว์ และนำมาซึ่งความเจริญแก่ตนครอบครัว สังคม ประเทศชาติ

3. การปลูกฝังคุณธรรมความกตัญญูทเวทีนั้นสามารถเริ่มต้นได้โดยวิธีใด

คำตอบ การปลูกฝังคุณธรรมความกตัญญูทเวทีต้องเริ่มต้นจากบ้านคือบิดามารดาต้องเป็นครูคนแรกในการอบรมสั่งสอนคุณธรรมข้อนี้แก่ลูกหลาน ต้องทำตัวอย่างที่ดีให้เด็กเห็นโดยการแสดง ความเคารพนับถือเลี้ยงดูอุปถัมภ์ตายเป็นให้เด็กเห็นตัวอย่างที่ดีอยู่เสมอ หรือการแสดงการวะต่อผู้ที่ทำประโยชน์หรือความดีให้ สิ่งเหล่านี้จะเป็นบันไดขั้นต้นของการปลูกฝังความกตัญญูทเวที

4.	คำตอบ	ข.
5.	คำตอบ	ก.
6.	คำตอบ	ก.
7.	คำตอบ	ข.
8.	คำตอบ	ง.
9.	คำตอบ	ค.
10.	คำตอบ	ค.

คำชี้แจง

1. การเตรียมตัวของครู

1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว คู่มือครู และคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจ

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือ โดยยึดคู่มือครูเป็นหลักในการดำเนินการสอน

2. การจัดกิจกรรม

2.1 ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความมีวินัย โดยใช้กิจกรรมตามไปดู

2.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มโดยสำรวจ และการวิเคราะห์เหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน

3. บทบาทของครู

3.1 ชี้แจงการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความมีวินัย โดยใช้กิจกรรมตามไปดู

3.2 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

3.3 ครูถามนักเรียนว่าใครเคยมีประสบการณ์ที่เคยพบเห็นเรื่องความไม่มีระเบียบวินัยมาบ้าง และเป็นอย่างไร

3.4 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน เลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกไปสำรวจภายในบริเวณโรงเรียนว่า พื้นที่ใดที่พบว่าขาดระเบียบวินัย และมีสภาพเป็นอย่างไร

3.5 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงสิ่งที่พบเห็นดังนี้

3.5.1 ใครเป็นผู้เกี่ยวข้องกับสภาพความไม่มีระเบียบวินัยที่เกิดขึ้นบ้าง และ เพราะเหตุใดจึงทำให้เกิดสภาพความไม่มีระเบียบวินัยดังที่พบเห็น

3.5.2 สภาพที่เกิดขึ้นส่งผลดีผลเสียอย่างไร

3.5.3 นักเรียนจะช่วยกันแก้ไขความไม่มีระเบียบวินัยที่พบเห็นได้อย่างไร
แล้วบันทึกในใบงานที่ 1

3.6 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอหน้าชั้นถึงสิ่งที่อภิปรายในกลุ่ม

3.7 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของการมีระเบียบวินัยในสังคม และผลเสียที่เกิดจากการที่คนในสังคมขาดระเบียบวินัย

3.8 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

3.9 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม

4. สิ่งที่ครูต้องเตรียม

4.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

4.2 ใบงานตามไปดู

4.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

คู่มือครู

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความมีวินัย โดยใช้กิจกรรมตามใบดู ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง ครูควรศึกษาเพื่อเตรียมการสอนดังนี้

1. สำคัญ

ความมีวินัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ของสังคมโดยเคารพสิทธิของผู้อื่น และ ควบคุมพฤติกรรมของตนเองรู้ว่าสิ่งใดดีควรทำและสิ่งใดไม่ดีควรหลีกเลี่ยงสามารถคิด ตัดสินใจและเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเห็นว่าเหมาะสมโดยไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการมีระเบียบวินัยในสังคม และเห็นผลของการที่คนในสังคมขาดระเบียบวินัย

3. เนื้อหา

ความมีระเบียบวินัยเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นเครื่องมือช่วยให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข อีกทั้งเป็นการจัดสรรโอกาสให้คนในสังคมสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆตามความมุ่งหมายได้โดยสะดวก

4. วิธีดำเนินการ

4.1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

4.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

4.2.1 ครูถามนักเรียนว่าใครเคยมีประสบการณ์ที่เคยพบเห็นเรื่องความไม่มีระเบียบวินัยมาบ้าง และเป็นอย่างไร

4.3 ขั้นกิจกรรม

4.3.1 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน เลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกไปสำรวจภายในบริเวณโรงเรียนว่า พื้นที่ใดที่พบว่าขาดระเบียบวินัย และมีสภาพเป็นอย่างไร

4.3.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงสิ่งที่พบเห็นดังนี้

4.3.2.1 ใครเป็นผู้เกี่ยวข้องกับสภาพความไม่มีระเบียบวินัยที่เกิดขึ้นบ้าง และเพราะเหตุใดจึงทำให้เกิดสภาพความไม่มีระเบียบวินัยดังที่พบเห็น

4.3.2.2 สภาพที่เกิดขึ้นส่งผลดีผลเสียอย่างไร

4.3.2.3 นักเรียนจะช่วยกันแก้ไขความไม่มีระเบียบวินัยที่พบเห็นได้อย่างไร
แล้วบันทึกในใบงานที่ 1

4.3.3 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอหน้าชั้นถึงสิ่งที่อภิปรายในกลุ่ม

4.3.4 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของการมีระเบียบวินัยในสังคม และ
ผลเสียที่เกิดจากการที่คนในสังคมขาดระเบียบวินัย

4.3.5 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

4.4 ขั้นสรุป

4.4.1 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม

4.4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

4.4.3 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

4.4.4 ครูและนักเรียนสรุปเพิ่มเติม

4.5 ขั้นทดสอบหลังเรียน

4.5.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

5. สื่อ-อุปกรณ์

5.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

5.2 ใบงานตามใบดู

5.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

6. กระบวนการวัดและประเมินผล

6.1 จากการตอบคำถาม

6.2 ตรวจผลจากใบงาน

6.3 สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่ม

6.4 สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

คู่มือนักเรียน

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความมีวินัย โดยใช้กิจกรรมตามใบดู ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1. นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
2. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน เลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มออกไปสำรวจภายในบริเวณโรงเรียนว่า พื้นที่ใดที่พบว่าขาดระเบียบวินัยและมีสภาพเป็นอย่างไร
4. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงสิ่งที่พบเห็นดังนี้
 - 4.1 ใครเป็นผู้เกี่ยวข้องกับสภาพความไม่มีระเบียบวินัยที่เกิดขึ้นบ้าง และ เพราะเหตุใดจึงทำให้เกิดสภาพความไม่มีระเบียบวินัยดังที่พบเห็น
 - 4.2 สภาพที่เกิดขึ้นส่งผลดีผลเสียอย่างไร
 - 4.3 นักเรียนจะช่วยกันแก้ไขความไม่มีระเบียบวินัยที่พบเห็นได้อย่างไร
- แล้วบันทึกในใบงานที่ 1
5. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอหน้าชั้นถึงสิ่งที่อภิปรายในกลุ่ม
6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของการมีระเบียบวินัยในสังคม และผลเสียที่เกิดจากการที่คนในสังคมขาดระเบียบวินัย
7. ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม
8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม
9. นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ใบงานประกอบการเรียนการสอน
กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
เรื่องความมีวินัย **กิจกรรม ตามไปดู**
วิชากิจกรรมแนะแนว **ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคต้น**

ใบงานกิจกรรม ตามไปดู

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ และเขียนชื่อสมาชิกลงในใบงาน

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม 1. ประธาน
 2. เลขานุการ
 3. สมาชิก
 4. สมาชิก
 5. สมาชิก
 6. สมาชิก

คำชี้แจง ให้นักเรียนในกลุ่มออกสำรวจพื้นที่ในโรงเรียนว่าพื้นที่ใดที่พบว่าขาดระเบียบวินัย และบันทึกสภาพในพื้นที่นั้นลงในช่องคำถามข้างล่าง

ระบุสถานที่และสภาพความไม่มีระเบียบวินัยที่พบเห็น.....

.....

วาดภาพประกอบของสถานที่ที่พบสภาพความไม่มีระเบียบวินัยให้เห็นว่ามึลักษณะอย่างไร

คำชี้แจง ให้นักเรียนคุยอภิปรายในกลุ่มถึงสภาพความไม่มีระเบียบวินัยที่พบเห็นว่า ตามหัวข้อที่กำหนดให้ แล้วบันทึกลงในช่องว่างด้านล่าง
 นักเรียนคิดว่าใครเป็นผู้เกี่ยวข้องกับสภาพที่เกิดขึ้นบ้าง และเพราะเหตุใดจึงทำให้เกิดสภาพความไม่มีระเบียบวินัยดังที่พบเห็น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สภาพที่เกิดขึ้นส่งผลดีผลเสียอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

นักเรียนจะช่วยแก้ไขความไม่มีระเบียบวินัยที่พบเห็นได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ประกอบการเรียนการสอน
กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
เรื่องความมีวินัย **กิจกรรม ตามไปดู**
วิชากิจกรรมแนะแนว **ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคต้น**

วินัย คือ การฝึกกาย วาจา ให้อยู่ในระเบียบแบบแผนที่ดี เพื่อให้การอยู่ร่วมกันของมนุษย์เป็นไป โดยความเรียบร้อยเสมอกัน เพราะสังคมมนุษย์จะต้องมีระเบียบวินัยเป็นเครื่องควบคุม จึงจะอยู่ร่วมกันได้ เหมือนดอกไม้ที่จะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม จะต้องอาศัยด้ายร้อยดอกไม้เป็นเครื่องควบคุมไว้ หากขาดสิ่งควบคุมคือด้ายเสียแล้ว ดอกไม้ก็จะกระจัดกระจายไม่เป็นระเบียบงดงาม เพราะฉะนั้นวินัยจึงมีความสำคัญ สร้างความเป็นระเบียบให้แก่สังคมมนุษย์

“ วินัยแท้จริงมีอยู่ 2 อย่าง อย่างหนึ่งคือวินัยที่ทราบกันและถือกัน อันได้แก่ข้อปฏิบัติที่บัญญัติไว้ เป็นกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้ถือปฏิบัติ อีกอย่างคือวินัยในตนเองที่แต่ละคนจะต้อง บัญญัติขึ้น สำหรับควบคุมบังคับให้มีความจริงใจ และให้ประพฤติปฏิบัติตามความจริงใจนั้นอย่างมั่นคง มีลักษณะเป็นสัจจาธิฐาน หรือการตั้งสัตย์สัญญาให้แก่กับตัว วินัยอย่างนี้จัดเป็นวินัยแท้ และให้ผลจริงและแน่นอนยิ่งกว่าวินัยที่เป็นบทบาทบัญญัติ “

พระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สำหรับพระราชทานลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็ก ประจำปี 2523

วินัยมีความสำคัญมาก เพราะเป็นเครื่องสร้างความเป็นระเบียบของมนุษย์ และทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันมีความสุข ถ้าขาดวินัยเสียแล้ว มนุษย์ก็จะมีเครื่องควบคุม ต่างคนก็ต่างประพฤติสิ่งต่างๆ ตามใจชอบ ได้รับความเดือดร้อนเหมือนควายตาบอดที่ถูกปล่อยทิ้งไปอยู่ในป่าไม่มีใครควบคุม ก็จะเดินกระเซอะกระเซิงไปตามยถากรรม ได้รับความทุกข์เดือดร้อน ดังนั้นความมีระเบียบวินัยจึงมีประโยชน์ และสำคัญมาก

การมีวินัยในที่อยู่อาศัยหมายถึง การที่นักเรียนควบคุมตนเอง ประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีระเบียบแบบแผนและสม่ำเสมอในการรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบวินัยของบ้านเรือนที่อยู่อาศัย โรงเรียนและสาธารณสถาน จัดตกแต่งที่อยู่อาศัยให้น่าอยู่ ไม่รับประทานอาหารในห้องนอนห้องเรียน จัดแบ่งเนื้อที่ภายในบ้านให้เป็นสัดส่วน ที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ไม่คุย หัวเราะ จัดงานเลี้ยงสังสรรค์ เปิดทีวีเสียงดังรบกวนผู้อื่น

ที่มา : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ “ ชุดการสอน การปลูกฝัง และสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐาน การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย “ กรุงเทพมหานคร , 2529. หน้า 12-13,34

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความมีวินัย กิจกรรมตามไปดู

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อคำถาม และเขียนคำตอบลงในช่องว่าง

1. วินัยหมายถึงอะไร

.....

.....

.....

.....

2. วินัยมีความสำคัญอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. บุคคลที่ได้ชื่อว่า เป็นคนที่มีระเบียบวินัยในที่อยู่อาศัย ควรปฏิบัติตนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

4. จากคำกล่าวที่ “ วินัยแท้จริง มี 2 อย่าง ” นั้นหมายถึงวินัยในลักษณะใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายX ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

5. หมีเป็นพี่ของแมว นอนอยู่ห้องเดียวกัน หลังจากตื่นนอน หมีปิดเก็บที่นอนไว้อย่างเรียบร้อย ส่วนแมวไม่เคยเก็บที่นอนให้เรียบร้อย โดยอ้างว่าคืนนี้ก็นอนอีกไม่ต้องเก็บหรอก ถ้านักเรียนเป็นหมีจะทำอย่างไร

- ก. ช่วยแมวเก็บเพราะไม่อยากให้แม่อุ้ง
- ข. พุดชวนแมวให้เก็บที่นอนเพื่อความเรียบร้อยและน่าอยู่ของห้องเรา
- ค. แนะนำให้แมวเก็บที่นอนให้เรียบร้อยเพราะเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องรับผิดชอบ
- ง. เฉยๆเพราะแม่อาจชมว่าเราน่ารักกว่าแมว

6. ในเวลาพักเที่ยง โป่ง ปิด ปอง เอาฟุตบอลมาเตะเล่นในห้องเรียน ทำให้โต๊ะเรียนล้ม และส่งเสียงรบกวนคนอื่นที่อยู่ห้องใกล้เคียง คุณครูเดินผ่านมาจึงเดินไปถามว่าทำอะไรกัน แบ่งซึ่งยืนดูเหตุการณ์โดยตลอด จึงบอกความจริงกับคุณครู นักเรียนคิดว่าแบ่งทำเช่นนี้เพราะอะไร

- ก. ต้องการคำชมจากคุณครู
- ข. อยากให้เพื่อนๆรักษาระเบียบของห้องเรียน
- ค. ถ้าไม่บอกความจริงเพื่อนที่อยู่บริเวณนั้นอาจถูกครูลงโทษด้วย
- ง. ต้องการให้ห้องเรียนและโรงเรียนมีระเบียบเรียบร้อยจึงต้องพูดความจริง

7. จ้อยเป็นนักเรียนคนหนึ่งที่มาโรงเรียนแต่เข้าก่อนเคารพธงชาติเสมอ นักเรียนคิดว่าจ้อยทำเช่นนี้เพราะอะไร

- ก. เพราะต้องตื่นเช้าช่วยพ่อแม่ทำงานเป็นประจำทุกวัน
- ข. ต้องการใช้เวลาออกกำลังกาย หรือเล่นกับเพื่อน
- ค. เพื่อรักษาระเบียบของโรงเรียน จึงต้องมาโรงเรียนก่อนเคารพธงชาติ
- ง. เพื่อความเป็นคนตรงต่อเวลา และมีระเบียบวินัย

8. น้อยตื่นสายจึงไม่ได้ทานอาหารเช้ามา เมื่อมาถึงโรงเรียนก็ถึงเวลาเข้าแถวเคารพธงชาติพอดี และบังเอิญวิชาเรียนก่อนพักเที่ยงก็เลิกเข้าไป 5 นาที น้อยหิวมากจึงรีบเดินไปโรงอาหาร แต่ปรากฏว่าที่โรงอาหารมีคนเข้าแถวรอซื้ออาหารยาวมาก แต่บังเอิญน้อยเห็นนิตเพื่อนสนิทยืนอยู่ต้นแถว ถ้านักเรียนเป็นน้อยจะทำอย่างไร

- ก. เดินไปบอกนิตให้ช่วยซื้ออาหารให้
- ข. เดินไปต่อท้ายแถวเพราะคิดว่าคนอื่นก็หิวเหมือนกัน
- ค. เดินไปต่อท้ายแถวเพราะคิดว่าเราต้องอดทนเพื่อรักษาระเบียบวินัย
- ง. ไม่แซงแถวที่เพื่อนสนิทยืนอยู่ เพราะไม่ต้องการให้เพื่อนคนอื่นเห็นตัวอย่างที่ไม่ถูกต้อง

9. เมื่อนักเรียนเห็นน้องเอาของเล่นมาเล่นแล้วทิ้งไว้เต็มพื้นห้อง นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. รีบเก็บให้เรียบร้อยเพราะกลัวแม่ดุ
- ข. ชวนน้องเก็บให้เรียบร้อย เพราะความเป็นระเบียบเรียบร้อยนำมาซึ่งความสุข

- ค. ช่วยน้องเก็บเพื่อให้น้องเห็นตัวอย่างที่ถูกต้อง
- ง. บอกน้องเก็บให้เรียบร้อย เพราะไม่ต้องการให้คุณแม่อารมณ์เสีย

10. ขณะที่นักเรียนเดินผ่านประตูโรงเรียนออกมาเห็นรถโดยสารคันที่นักเรียนจะกลับบ้าน กำลังจะมาถึงป้ายตรงข้าม ถ้านักเรียนเดินไปข้ามถนนตรงทางม้าลายก็就不用หันรถคันนี้ และต้องเสียเวลาคอยรถคันใหม่อีกนาน นักเรียนจะอย่างไร

- ก. เดินไปข้ามทางม้าลาย เพราะเป็นตัวอย่างที่ดีให้น้องๆและเพื่อนๆ
- ข. เดินไปข้ามทางม้าลาย เพราะเป็นการทำตามระเบียบกฎจราจร
- ค. เดินไปข้ามทางม้าลาย เพราะกลัวถูกจราจรจับ หรือปรับ
- ง. เดินไปข้ามทางม้าลาย เพราะไม่ต้องการให้เกิดอุบัติเหตุและผู้อื่นเดือดร้อน

เจลยแบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความมีวินัย กิจกรรมตามไปดู

1. วินัยหมายถึงอะไร

คำตอบ วินัย คือ การฝึกกาย วาจา ให้อยู่ในระเบียบแบบแผนที่ดี เพื่อให้การอยู่ร่วมกันของมนุษย์เป็นไปโดยความเรียบร้อยเสมอกัน เพราะสังคมมนุษย์จะต้องมีระเบียบวินัยเป็นเครื่องควบคุมจึงจะอยู่ร่วมกันได้

2. วินัยมีความสำคัญอย่างไร

คำตอบ วินัยมีความสำคัญมาก เพราะเป็นเครื่องสร้างความเป็นระเบียบของมนุษย์ และทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันมีความสุข ถ้าขาดวินัยเสียแล้ว มนุษย์ก็จะมีเครื่องควบคุม ต่างคนก็ต่างประพฤติสิ่งต่างๆตามใจชอบ ทำให้ได้รับความเดือดร้อน

3. บุคคลที่ได้ชื่อว่า เป็นคนที่มีระเบียบวินัยในที่อยู่อาศัย ควรปฏิบัติตนอย่างไร

คำตอบ รู้จักควบคุมตนเอง ประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีระเบียบแบบแผนและสม่ำเสมอในการรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบวินัยของบ้านเรือนที่อยู่อาศัย โรงเรียนและสาธารณสถาน จัดตกแต่งที่อยู่อาศัยให้น่าอยู่ ไม่รับประทานอาหารในห้องนอนห้องเรียน จัดแบ่งเนื้อที่ภายในบ้านให้เป็นสัดส่วน ที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ไม่คุย หัวเราะ จัดงานเลี้ยงสังสรรค์ เปิดทีวีเสียงดังรบกวนผู้อื่น

4. จากคำกล่าวที่ “ วินัยแท้จริง มี 2 อย่าง “ นั้นหมายถึงวินัยในลักษณะใดบ้าง

คำตอบ อย่างหนึ่งคือ วินัยที่ทราบกันและถือกัน อันได้แก่ข้อปฏิบัติที่บัญญัติไว้เป็นกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆให้ถือปฏิบัติ อีกอย่างคือวินัยในตนเองที่แต่ละคนจะต้องบัญญัติขึ้น สำหรับควบคุมบังคับให้มีความจริงใจ และให้ประพฤติปฏิบัติตามความจริงใจนั้นอย่างมั่นคง มีลักษณะเป็นสัจจจริยฐาน หรือการตั้งสัตย์สัญญาให้แก่กับตัว วินัยอย่างนี้จัดเป็นวินัยแท้ และให้ผลจริงและแน่นอนยิ่งกว่าวินัยที่เป็นบทบัญญัติ

5. คำตอบ ค.

6. คำตอบ ง.

7. คำตอบ ง.

8. คำตอบ ค.

9. คำตอบ ข.

10. คำตอบ ข.

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมช่วงชั้นที่ 3
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคต้น
ครั้งที่ 8

ชื่อเรื่อง	ความรับผิดชอบ
ชื่อกิจกรรม	เรื่องของสุนันท์
เวลา	1 ชั่วโมง
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของความรับผิดชอบ 2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่
แนวคิด	คนที่เกิดมาทุกคนไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ต่างย่อมมีหน้าที่ที่จะต้องทำทุกคน ถ้าเป็นผู้ใหญ่หน้าที่ที่จะต้องทำอาจมีหลายอย่าง ทั้งหน้าที่อันเกิดจากงานอาชีพ งานอาสาสมัครที่ช่วยให้สังคมส่วนรวม หรือแก่บุคคลเป็นรายบุคคล หน้าที่ที่จะต้องทำให้ครอบครัวหรือญาติมิตร หน้าที่ที่จะต้องทำเหล่านี้มีทั้งที่เป็นงานชิ้นใหญ่มีความสำคัญมากไปจนถึงงานที่มีความสำคัญน้อย แต่ไม่ว่างานเหล่านั้นจะมีความสำคัญมากหรือน้อยก็ตามบุคคลผู้มีหน้าที่ทำงานจะต้องมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำเหมือนกัน ดังนั้นจึงควรทำงานอย่างเต็มความสามารถ ไม่ละทิ้งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย งานจึงจะดำเนินไปด้วยดีและได้รับผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์
เทคนิคที่ใช้	กรณีตัวอย่าง

ส่วนประกอบในชุดการสอน

1. คำชี้แจง
2. คู่มือครู
3. คู่มือนักเรียน
4. สื่อและอุปกรณ์การสอน

คำชี้แจง

1. การเตรียมตัวของครู

- 1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว คู่มือครู และคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจ
- 1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือ โดยยึดคู่มือครูเป็นหลักในการดำเนินการสอน

2. การจัดกิจกรรม

- 2.1 ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความรับผิดชอบโดยใช้กิจกรรม เรื่องของสุนันท์
- 2.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้กรณีตัวอย่าง และอภิปราย

3. บทบาทของครู

- 3.1 ชี้แจงการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความรับผิดชอบ โดยใช้กิจกรรม เรื่องของสุนันท์
- 3.2 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
- 3.3 ครูสนทนากับนักเรียน เรื่องตั้งแต่เด็กจนโต นักเรียนมีเรื่องใดที่ต้องรับผิดชอบบ้าง
- 3.4 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน
- 3.5 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง เรื่องของสุนันท์
- 3.6 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายเรื่องของสุนันท์ในประเด็นต่อไปนี้
 - 3.6.1 ถ้านักเรียนเป็นสุนันท์นักเรียนจะตัดสินใจทำอย่างไร และเพราะเหตุใดจึงเลือกทำเช่นนั้น
 - 3.6.2 ผลดีผลเสียของการเลือกตัดสินใจดังกล่าวคืออะไร
- 3.7 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาสรุปผลการตัดสินใจของกลุ่ม
- 3.8 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม
- 3.9 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม
- 3.10 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

4. สิ่งที่ต้องเตรียม

- 4.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียนกรณีตัวอย่าง เรื่องของสุนันท์
- 4.2 ใบงานกรณีตัวอย่าง เรื่องของสุนันท์
- 4.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรมกรณีตัวอย่าง เรื่องของสุนันท์

คู่มือครู

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนว ในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เรื่อง ความรับผิดชอบ โดยใช้กิจกรรม เรื่องของสุวนันท์ ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง ครูควร ศึกษาเพื่อเตรียมการสอนดังนี้

1. สารสำคัญ

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความพยายาม รู้จักไตร่ตรองให้รอบคอบ เพื่อให้บรรลุผลตามความมุ่งหมาย โดยรู้จักหน้าที่ที่ตนต้องกระทำหรือปฏิบัติ และยอมรับผลของการกระทำนั้นทั้งด้านผลดี และผลเสีย ตลอดจนพร้อมที่จะปรับปรุงวิธีปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของความรับผิดชอบ
2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่

3. เนื้อหา

คนที่เกิดมาทุกคนไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ต่างย่อมมีหน้าที่ที่จะต้องทำทุกคน ถ้าเป็นผู้ใหญ่หน้าที่ที่จะต้องทำอาจมีหลายอย่าง ทั้งหน้าที่อันเกิดจากงานอาชีพ งานอาสาสมัครที่ช่วยให้สังคมส่วนรวม หรือแก่บุคคลเป็นรายบุคคล หน้าที่ที่จะต้องทำให้ครอบครัวหรือญาติมิตร หน้าที่ที่จะต้องทำเหล่านี้มีทั้งที่เป็นงานชิ้นใหญ่มีความสำคัญมากไปจนถึงงานที่มีความสำคัญน้อย แต่ไม่ว่างานเหล่านั้นจะมี ความสำคัญมากหรือน้อยก็ตามบุคคลผู้มีหน้าที่ทำงานจะต้องมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำเหมือนๆ กัน ดังนั้นจึงควรทำงานอย่างเต็มความสามารถ ไม่ละทิ้งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย งานจึงจะดำเนินไปด้วยดี และได้รับผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

4. วิธีดำเนินการ

4.1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

4.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- 4.2.1 ครูสนทนากับนักเรียน เรื่องตั้งแต่เด็กจนโต นักเรียนมีเรื่องใดที่ต้อง รับผิดชอบบ้าง

4.3 ขั้นกิจกรรม

- 4.3.1 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน
- 4.3.2 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษากรณีตัวอย่างเรื่อง เรื่องของสุวนันท์
- 4.3.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายเรื่องของสุวนันท์ในประเด็น

ต่อไปนี้เป็น

4.3.3.1 ถ้านักเรียนเป็นสุวณันท์ นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร และ
เพราะเหตุใดจึงเลือกทำเช่นนั้น

4.3.3.2 ผลดีผลเสียของการเลือกตัดสินใจดังกล่าวคืออะไร

4.3.4 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาสรุปผลการตัดสินใจของกลุ่ม

4.4 ขั้นสรุป

4.4.1 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม

4.4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

4.5 ขั้นทดสอบหลังเรียน

4.5.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

5. สื่อ-อุปกรณ์

5.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียนกรณีตัวอย่าง เรื่องของสุวณันท์

5.2 ใบงานเรื่องของสุวณันท์

5.4 ใบความรู้ประกอบกิจกรรมกรณีตัวอย่าง เรื่องของสุวณันท์

6. กระบวนการวัดและประเมินผล

6.1 จากการตอบคำถามเกี่ยวกับความรับผิดชอบ

6.2 ตรวจผลจากใบงานกรณีตัวอย่าง เรื่องของสุวณันท์

6.3 สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคลเกี่ยวกับความรับผิดชอบ

6.4 สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบ

คู่มือนักเรียน

สำหรับนักเรียนการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เรื่องความรับผิดชอบ โดยใช้กิจกรรมเรื่องของสุวนันท์ ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1. นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
2. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน เลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม
3. นักเรียนที่เป็นตัวแทนกลุ่มอ่านคำชี้แจงและบอกให้สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติตามคำสั่ง
4. นักเรียนช่วยกันอภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับจากใบงานที่กำหนดให้
5. นักเรียนส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้นเรียน
6. นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมครั้งนี้
7. ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม
8. นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังการเรียน

ใบงานประกอบการเรียนการสอน

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

เรื่องความรับผิดชอบ	กิจกรรม เรื่องของสุรพันธุ์
วิชากิจกรรมแนะแนว	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคต้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำกิจกรรมตามหัวข้อที่กำหนดให้แล้วอภิปรายดังต่อไปนี้

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

1. ประธาน
2. เลขานุการ
3. สมาชิก
4. สมาชิก
5. สมาชิก
6. สมาชิก

กรณีตัวอย่าง เรื่อง “เรื่องของสัวห์นัท”

บ้านของสุนันท์อยู่ใกล้ตลาด สุนันท์เป็นคนที่รักทะเล และสัตว์ทะเล เธอชอบไปเดินเล่นตามชายหาด และสังเกตเห็นว่าปลาและสัตว์ทะเลต่างๆ เช่น นกทะเล มักจะมีน้ำมันติดตามตัวและปีก บางตัวก็ตายอยู่ตามริมชายหาด สุนันท์สมัครเป็นสมาชิกของชมรมอนุรักษ์สัตว์ทะเลของโรงเรียน และได้รับเลือกเป็นประธานชมรม หน้าที่ของชมรมคือช่วยกันรักษาชีวิตของสัตว์ทะเลให้พ้นจากมลภาวะของน้ำทะเล และเผยแพร่ความคิดในเรื่องนี้ออกสู่ชุมชน ช่วยกันรณรงค์ให้บริษัทอุตสาหกรรมใหญ่ๆ ในแถบนั้นระมัดระวังในการปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเล

เช้าวันหนึ่งสุวนันท์ได้ทราบข่าวจากโทรทัศน์ว่า มีเรือบรรทุกน้ำมันลำหนึ่งอัปปางลงใกล้ๆ บริเวณนั้น และน้ำมันจำนวนมหาศาลกำลังลอยเข้าสู่ฝั่ง สุวนันท์ และสมาชิกชมรมจะต้องรีบทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่จะช่วยกันกำจัดน้ำมัน และช่วยชีวิตสัตว์ทะเล ในขณะที่สุวนันท์กำลังจะออกไปตามสมาชิกก็นึกขึ้นได้ว่าวันนี้จะเป็นวันแสดงคอนเสิร์ตของ เรน พระเอกนักร้องยอดนิยมชาวเกาหลีที่เธอคลั่งไคล้ จะบินตรงมาเปิดการแสดงที่หอประชุมประจำจังหวัดเพียงรอบเดียวเท่านั้น สุวนันท์และเพื่อนๆ ต้องจ้องตัวลวงหน้าเกือบสองเดือนจึงได้ตัว ถ้าเธอไปกำจัดมลภาวะของน้ำเธอก็อาจจะพลาดโอกาสชมคอนเสิร์ตของพระเอกนักร้องชื่อดังขวัญใจของเธอ และโอกาสเช่นนี้คงหาไม่ได้อีกแล้ว แต่เธอเป็นประธานชมรมอนุรักษ์สัตว์ทะเล หน้าที่รับผิดชอบของเธอมี เธอจะปล่อยให้คนอื่นทำงานแล้วตัวเธอเองไปสนุกสนานกับคอนเสิร์ตจะเป็นการเหมาะสมหรือ

สுவินันท์ควรจะทำอย่างไรดี

ถ้านักเรียนเป็นสุรพันธุ์นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร และเพราะเหตุใดจึงเลือกทำเช่นนั้น

[illegible]

ผลดีผลเสียของการเลือกตัดสินใจดังกล่าวคืออะไร

This image shows a full page of white paper with ten horizontal rows of small black dots, used as guides for handwriting practice. The dots are evenly spaced and extend across the entire width of the page.

ใบความรู้ประกอบการเรียนการสอน
กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
เรื่องความรับผิดชอบ **กิจกรรม เรื่องของสุวินท์**
วิชากิจกรรมแนะแนว **ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคต้น**

ความรับผิดชอบ คือ ยอมรับรู้และสำนึกในการกระทำของตน ยอมรับผลแห่งการกระทำของตน ด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะเป็นผลดี หรือผลร้าย ไม่ว่าจะเป็นกระทำผิดหรือถูก ไม่ปัดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น และ พร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ความรับผิดชอบ เป็นสิ่งเกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติ สอดคล้องต่อกฎจริยธรรม และหลักเกณฑ์ของสังคม โดยไม่ต้องมีการบังคับควบคุมอย่างเข้มงวดจากผู้อื่น

มีข้อที่ควรกล่าวกันเล็กน้อยว่าในประเทศตะวันตก เขาถือกันว่า ความไม่รับผิดชอบ เป็นเรื่อง เสื่อม น่าอับอายเป็นเรื่องเสียหายร้ายแรงมาก การกล่าวถึงว่าผู้ใดเป็นผู้ไม่รับผิดชอบ (irresponsible) ถือ กันว่าเป็นคำกล่าวที่สุภาพ แต่มีความหมายที่เจ็บแสบยิ่งนัก เพราะแสดงว่าผู้ที่ถูกกล่าวว่าเป็นเหมือนเด็ก ไม่รู้เดียงสาที่จะทำอะไรก็ได้ โดยไม่มีความรู้สึกรับผิดชอบใดๆ และคำนี้ยังมีความหมายอีกอย่างหนึ่งด้วย ว่า ไม่ควรเชื่อถือหรือไว้วางใจ

ความรับผิดชอบเป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินว่า นักเรียนคนใดมีความเป็น ผู้ใหญ่ (บรรลุนิติภาวะ) มากน้อยเพียงใด คนที่ไม่มีความรับผิดชอบเลย ย่อมจัดว่ายังมีจิตใจไม่เติบโต พุด ง่าย ๆ ก็คือ ยังมีจิตใจเป็นเด็กอยู่นั่นเอง ในการทำกิจการงานสำคัญย่อมต้องการบุคคลที่มีความรับผิดชอบ สูง หากผู้กระทำขาดความรับผิดชอบแล้ว ความเสียหายก็จะเกิดขึ้นเป็นอันมาก ขอยกตัวอย่างให้เห็น เพียงเล็กน้อย เช่นในการประชุมใหญ่คราวหนึ่ง ต้องการใช้เครื่องขยายเสียง แต่ครั้นพอถึงเวลาประชุม เจ้าหน้าที่แผนกเสียงไม่มา หรือมาสายมากเป็นอันว่าการประชุมคราวนั้นต้องชุลกชุลก หรืออีกตัวอย่าง หนึ่ง อาจารย์ผู้หนึ่งได้รับมอบหมายให้ทำข้อสอบ แต่เอาข้อสอบไปบอกนักเรียน นี่ก็แสดงว่าไม่ รับผิดชอบในหน้าที่ หรือตำรวจคนหนึ่งได้รับมอบหมายให้อยู่เวรยามที่เรือนจำ แต่ละทิ้งหน้าที่ คนโทษ หนีออกไปได้ หรือเจ้าหน้าที่เครื่องจักรกลโรงกลั่นน้ำมันละทิ้งเครื่อง ปล่อยให้ความร้อนขึ้นสูง เครื่องยนต์ ระเบิด หรือคนขับรถโดยสารไม่ได้ตรวจตรายางรถให้ดี และขับด้วยความเร็วสูง รถคว่ำ ผู้โดยสาร บาดเจ็บ แล้วตนเองก็หลบหนีไป เหล่านี้แสดงว่าไม่รับผิดชอบทั้งสิ้น

ผู้ที่ไม่มีความรับผิดชอบ ย่อมไม่มีใครไว้วางใจ เชื่อใจ เพราะเขาเกรงว่าจะทำให้เสียงาน อันจะ ก่อให้เกิดความเสียหายได้ ฉะนั้นนักเรียนทั้งหลายจึงเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ โดยฝึกนิสัยรับผิดชอบไว้ เสียแต่บัดนี้ วิธีฝึกนั้นไม่ยาก คือเมื่อได้รับมอบหมายให้ทำอะไร ก็จงรีบทำทันที อย่าได้ละเลย หรือ หลีกเลียง จงถือว่าหน้าที่ (ทั้งหน้าที่การงาน และหน้าที่ทางสังคม) มีความสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด นักเรียนที่ ขาดความรับผิดชอบมักจะเห็นว่า งานอื่นสำคัญกว่า สนุกกว่าหน้าที่ ไม่รู้ว่าหน้าที่ เป็นหน้าที่จึงละเลย หน้าที่ที่ตนต้องรับผิดชอบเสีย คิดไปว่าไม่ทำก็ไม่เป็นไร ดังนี้ เป็นต้น ขอให้นักเรียนคิดว่าหน้าที่มาก่อน อย่างอื่น ต้องทำก่อน นักเรียนคนใดหากขาดคุณสมบัติเรื่องความรับผิดชอบเสียแล้ว คุณสมบัติด้านอื่นๆ ย่อมรวนเรไปหมด เมื่อเป็นเช่นนี้ก็เป็นการทำนายได้ว่า นักเรียนผู้นั้น จะเอาตัวรอดยาก

ความสำคัญของการรู้จักรับผิดชอบ

1. ทำให้เป็นคนมีความตั้งใจจริง รักหน้าที่การงานทั้งที่เป็นของส่วนตนและส่วนรวม
2. เป็นการสร้างความมั่นคงให้แก่ตนเองและหมู่คณะ ตลอดถึงประเทศชาติ
3. เป็นคุณสมบัติอันสำคัญของคนในชาติที่เจริญแล้ว
4. เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมระบอบประชาธิปไตย
5. เป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่ดี
6. ทำให้สังคมและประเทศชาติมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ประเทศไทยมีคนรู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมมาก ประเทศชาตินั้นนับว่ามีความมั่นคงยากที่ข้าศึกศัตรูจะทำอันตรายย่ำยีได้ เพราะประชาชนประเทศนั้นมีคุณสมบัติสำคัญเรื่องรับผิดชอบมีคนช่วยกันเป็นหูเป็นตา ดูแลประโยชน์สุขของปัจเจกบุคคล และของสังคม หรือคนส่วนรวม

ที่มา : ประเทิน มหาจันทร์ ,(2515). คู่มืออบรมนักเรียน โรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ วิทยาลัย
วิชาการศึกษา บางแสน ,หน้า 16-17.

: หน่วยศึกษานิเทศน์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ,(2529). ชุดการสอนการ
ปลูกฝังค่านิยมพื้นฐาน ความรับผิดชอบ.หน้า108,110 ,111

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน
เรื่องความรับผิดชอบ กิจกรรม เรื่องของสุวนันท์

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อคำถาม และเขียนคำตอบลงในช่องว่าง

1. ความรับผิดชอบหมายถึงอะไร

.....

.....

.....

.....

2. ผลเสียของการเป็นคนที่ไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่คืออะไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. ความสำคัญของการรู้จักรับผิดชอบต่อตัวเองบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

4. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับคำกล่าวที่ว่า “ความรับผิดชอบเป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินว่า นักเรียนคนใดมีความเป็นผู้ใหญ่ (บรรลุนิติภาวะ) มากน้อยเพียงใด” จงยกเหตุผลประกอบ

.....

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

5. เต้ ชวน โจ ไปดูหนังกลางแปลงที่จะมาฉายที่สนามบอลในโรงเรียน โจอยากไปดูมากเพราะนานๆถึงจะมีหนังมาฉายให้ดูสักครั้ง แต่โจยังทำงานส่งครูไม่เสร็จ ถ้านักเรียนเป็นโจจะตัดสินใจอย่างไร
- จ. ไม่ไป กลัวครูทำโทษที่ทำงานส่งไม่เสร็จ
 - ฉ. ไม่ไป เพราะรู้สึกละอายใจถ้ามีเพื่อนคนอื่นไม่ได้รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
 - ช. ไป แล้วเดี๋ยวค่อยกลับมาเร่งทำถ้าไม่ทันค่อยบอกครู
 - ซ. ไม่ไป คิดว่าเพื่อนคนอื่นถ้างานไม่เสร็จก็คงไม่มีใครไปดูเหมือนกัน

6. แดงรีบไปซื้อของให้แม่ที่ตลาดซึ่งอยู่ไกลจากบ้านมาก แดงจึงอยากรีบไปรีบกลับ แต่ระหว่างทางเธอพบ

สายไฟฟ้าขาดและมีไฟลุกอยู่ ถ้าแดงต้องไปแจ้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเธอต้องเสียเวลาเดินทางอีกเกือบชั่วโมง ถ้านักเรียนเป็นแดงนักเรียนจะอย่างไร

- จ. ไปแจ้ง เพราะคิดว่าต้องได้รับคำชมและของตอบแทนจากคนดูแล
- ฉ. ไปแจ้ง เพราะ ถ้าเกิดความเสียหายคนที่รู้ว่าเราเห็นว่าสายไฟฟ้าจะว่าเอาได้
- ช. ไปแจ้ง เพราะเป็นหน้าที่ของเราที่ควรดูแลสิ่งที่จะเป็นอันตรายต่อชุมชน
- ง. ไม่ไปแจ้ง เพราะคงต้องมีคนอื่นเห็นแล้วไปแจ้งอยู่แล้ว

7. ลักษณะเดินไปพบเศษแก้วแตกอยู่ที่พื้นสนามบาส เธอจึงเก็บเศษแก้วไปทิ้งถังขยะ ถ้านักเรียนเป็นลักษณะจะทำเช่นนี้เพราะเหตุใด

- ก. เพื่อความปลอดภัยสำหรับคนที่มาใช้สนามบาสทุกคน
- ข. อยากให้คนที่เห็นการกระทำของเราแล้วนึกชมเชย
- ค. เราอาจเผลอเหยียบตอนซ้อมบาสช่วงเย็นได้
- ง. ถ้าครูมาเห็นก็ใช้เราเก็บอยู่ดี

8. กุ้งนางกับก้ามปูได้รับเลือกเป็นนักกีฬาโรงเรียนไปแข่งขันกีฬาเบดมินตันประจำจังหวัด ซึ่งพรุ่งนี้จะเป็นวันแข่งขันชนะเลิศ พอถึงเวลาแข่งขันก้ามปูกลับไม่มาแข่งขันโดยไม่มีสาเหตุ ถ้านักเรียนเป็นก้ามปูนักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

- จ. ไม่ทำ เพราะจะทำให้โรงเรียนไม่ได้ตำแหน่งชนะเลิศ
- ฉ. ไม่ทำ เพราะเป็นการแสดงถึงความไม่รับผิดชอบ
- ช. ไม่ทำ เพราะจะทำให้เพื่อนผิดหวัง
- ซ. ไม่ทำ เพราะจะถูกครูตำหนิ

9. โจแอบไปรู้ข่าวว่าเพื่อนๆชั้น ม. 2 กำลังยกพวกพาไปตีกับนักเรียนโรงเรียนอื่น ถ้านักเรียนเป็นโจนักเรียนจะอย่างไร

- ก. ไปกับเพื่อน ไม่อย่างนั้นเพื่อนจะหาว่าใจเสาะ

- ข. ไปกับเพื่อน เพื่อแสดงให้เพื่อนเห็นว่าเราเป็นพวกเดียวกัน
- ค. ไม่ไปกับเพื่อน กลัวถูกไล่ออกจากโรงเรียน
- ง. พยายามพูดให้เพื่อนเปลี่ยนใจเพราะเรานักเรียนมีหน้าที่รักษาชื่อเสียงของโรงเรียน

10 . ทุกครั้งที่นาวินไปเที่ยวตามสถานที่ธรรมชาติ เช่นในป่า หรือที่น้ำตก หากเขาเอาอาหารไปกิน นาวินจะเตรียมถุงไปใส่ขยะและกากอาหารที่เหลือด้วยเสมอ ถ้านักเรียนเป็นนาวินนักเรียนทำเช่นนี้เพราะเหตุใด

- ก. เราทุกคนมีหน้าที่รักษาความสะอาดของบ้านเมือง
- ข. ไม่อยากให้ใครที่พบเห็นมาตำหนิได้
- ค. อยากให้คนที่ไปเที่ยวด้วยชื่นชมว่าเราเป็นตัวอย่างที่ดี
- ง. พ่อแม่สั่งสอนเรื่องการรักษาความสะอาดจนติดเป็นนิสัย

เจลยแบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

เรื่องความรับผิดชอบ กิจกรรม เรื่องของสุวนันท์

1. ความรับผิดชอบหมายถึงอะไร

คำตอบ ความรับผิดชอบ คือ ยอมรับรู้และสำนึกในการกระทำของตน ยอมรับผลแห่งการกระทำของตนด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะเป็นผลดี หรือผลร้าย ไม่ว่าจะกระทำผิดหรือถูก ไม่บิดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น และ พร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ความรับผิดชอบ เป็นสิ่งเกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติสอดคล้องต่อกฎจริยธรรม และหลักเกณฑ์ของสังคม โดยไม่ต้องมีการบังคับควบคุมอย่างเข้มงวดจากผู้อื่น

2. ผลเสียของการเป็นคนที่ไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่คืออะไร

คำตอบ นักเรียนที่ขาดความรับผิดชอบมักจะเห็นว่า งานอื่นสำคัญกว่า สนุกกว่าหน้าที่ ไม่รู้ว่าหน้าที่ เป็นหน้าที่ซึ่งจะเลยหน้าที่ที่ตนต้องรับผิดชอบเสีย คิดไปว่าไม่ทำก็ไม่ใช่ไร ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่การงาน และหมู่คณะ ต่อไปย่อมไม่มีใครไว้นื้อเชื่อใจ เพราะเขาเกรงว่าจะทำให้เสียงาน นักเรียนที่ขาดความรับผิดชอบ คุณสมบัติด้านอื่นๆ ย่อมรวนเรไปหมด เมื่อเป็นเช่นนั้นก็เป็นการทำงานได้ว่า นักเรียนผู้นั้น จะเอาตัวรอดยาก

3. ความสำคัญของการรู้จักรับผิดชอบได้แก่อะไรบ้าง

คำตอบ -ทำให้เป็นคนมีความตั้งใจจริง รักหน้าที่การงานทั้งที่เป็นของส่วนตนและส่วนรวม
-เป็นการสร้างความมั่นคงให้แก่ตนเองและหมู่คณะ ตลอดถึงประเทศชาติ
-เป็นคุณสมบัติอันสำคัญของคนในชาติที่เจริญแล้ว
-เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมระบอบประชาธิปไตย
-เป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่ดี
-ทำให้สังคมและประเทศชาติมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

4. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับคำกล่าวที่ว่า “ความรับผิดชอบเป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินว่า นักเรียนคนใดมีความเป็นผู้ใหญ่ (บรรลุนิติภาวะ) มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด

คำตอบ เห็นด้วย เพราะคนที่ไม่มีความรับผิดชอบเลย ย่อมจัดว่ายังมีจิตใจไม่เติบโต หรือ ยังมีจิตใจเป็นเด็ก ที่ไม่รู้เดียงสา จะทำอะไรก็ได้ โดยไม่มีความรู้สึกรับผิดชอบใดๆ ซึ่งทำให้คนไม่ค่อยเชื่อถือไว้วางใจ ในการทำกิจการงานสำคัญย่อมต้องการบุคคลที่มีความรับผิดชอบสูง หากผู้กระทำขาดความรับผิดชอบแล้ว ความเสียหายก็จะเกิดขึ้นเป็นอันมาก ดังนั้นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูงก็ย่อมแสดงถึงมีความเป็นผู้ใหญ่อยู่ในตัวที่สามารถวางใจได้

5.	คำตอบ	ข.
6.	คำตอบ	ค.
7.	คำตอบ	ก.
8.	คำตอบ	ข.
9.	คำตอบ	ง.
10.	คำตอบ	ก.

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมช่วงชั้นที่ 3
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคต้น
ครั้งที่ 9

ชื่อเรื่อง

ความสามัคคี

ชื่อกิจกรรม

นิทานคนละประโยค

เวลา

1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงานหรือกิจกรรมต่างๆ
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงานหรือกิจกรรมต่างๆ

แนวคิด

พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคี คือ การที่บุคคลในกลุ่มแสดงออกซึ่งการร่วมมือร่วมใจในการทำงาน หรือทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็น การร่วมแสดงความคิดเห็นในการทำงาน ร่วมรับผิดชอบในงานที่ทำเป็นต้น

ส่วนประกอบในชุดการสอน

1. คำชี้แจง
2. คู่มือครู
3. คู่มือนักเรียน
4. สื่อและอุปกรณ์การสอน

คำชี้แจง

1.การเตรียมตัวของครู

- 1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว คู่มือครู และคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจ
- 1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือ โดยยึดคู่มือครูเป็นหลักในการดำเนินการสอน

2.การจัดกิจกรรม

- 2.1 ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความสามัคคี โดยใช้กิจกรรม นิทานคนละประโยค
- 2.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม โดยการจัดกิจกรรม นิทานคนละประโยค และการระดมสมอง

3.บทบาทของครู

- 3.1 ชี้แจงการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความสามัคคี โดยใช้กิจกรรม นิทานคนละประโยค
- 3.2 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
- 3.3 สนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการทำงานในกลุ่มนักเรียนมีการแสดงความคิดเห็นในการทำงานหรือไม่เพราะเหตุใด
- 3.4 ให้นักเรียนแบ่งออกเป็นกลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน
- 3.5 ครูแจกกระดาษ และปากกาในกลุ่มละ 1 ชุด แต่ละกลุ่ม แต่งนิทานคนละ 1 ประโยค กลุ่มละ 1 เรื่อง โดยให้มีนักเรียน 1 คนคอยจดประโยคสมาชิกแต่ละคนเล่าออกมา
- 3.6 ให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งเริ่มต้นแต่งนิทานมา 1 ประโยค แล้วให้นักเรียนคนต่อไปแต่งนิทานต่อจากคนแรก โดยเรื่องที่แต่งนั้นจะต้องเข้ากันได้เป็นเรื่องเดียว ปฏิบัติเช่นนี้จนครบทุกคนคนละ 1 ประโยค
- 3.7 เมื่อครบ 1 รอบแล้วให้นักเรียนที่เริ่มแต่งนิทานเป็นคนแรกแต่งนิทานต่อจากคนสุดท้ายของรอบแรก เป็นการขึ้นรอบที่สองและปฏิบัติเหมือนรอบแรก จนถึงคนสุดท้ายต้องแต่งเรื่องนั้นให้จบ โดยกำหนดเวลาไว้ 15 นาที
- 3.8 ครูให้สัญญาณเริ่มการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม
- 3.9 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้
 - 3.9.1 ผลงานของกลุ่มตนเป็นอย่างไร
 - 3.9.2 เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น
 - 3.9.3 การแสดงความคิดเห็นในการทำงานมีประโยชน์อย่างไร
- 3.10 แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาอภิปรายแสดงข้อคิดเห็นจากกิจกรรม
- 3.11 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม
- 3.12 ครูให้นักเรียนศึกษาไปความรู้ประกอบกิจกรรม

3.13 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

4. สิ่งที่คุณต้องเตรียม

- 4.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน
- 4.2 ใบงาน นิทานคนละประโยค
- 4.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

คู่มือครู

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความสามัคคี โดยใช้กิจกรรม นิทานคนละประโยค ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง ครูควรศึกษาเพื่อเตรียมการสอนดังนี้

1.สาระสำคัญ

ความสามัคคี หมายถึง การแสดงออกถึงความพร้อมเพรียง ปองดองกันเป็นคุณธรรมที่บุคคลในกลุ่มแสดงออกโดยรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงานหรือประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งให้เสร็จตามจุดประสงค์ของกลุ่มซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมที่แสดงถึงความรักใคร่กลมเกลียว ไม่เอาเปรียบกัน ไม่ยุยงให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาทและร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ

2.จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงานหรือกิจกรรมต่างๆ
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงานหรือกิจกรรมต่างๆ

3.เนื้อหา

พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคี คือ การที่บุคคลในกลุ่มแสดงออกซึ่งการร่วมมือร่วมใจในการทำงาน หรือทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็น การร่วมแสดงความคิดเห็นในการทำงาน ร่วมรับผิดชอบในงานที่ทำเป็นต้น

4.วิธีดำเนินการ

4.1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

4.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

4.2.1 สันทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการทำงานในกลุ่ม นักเรียนมีการแสดงความคิดเห็นในการทำงานหรือไม่เพราะเหตุใด

4.3 ขั้นกิจกรรม

4.3.1 ให้นักเรียนแบ่งออกเป็นกลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน

4.3.2 ครูแจกกระดาษ และปากกา กลุ่มละ 1 ชุด แต่ละกลุ่ม แต่งนิทานคนละ 1 ประโยค กลุ่มละ 1 เรื่อง โดยให้นักเรียน 1 คนคอยจดประโยคสมาชิกแต่ละคนเล่าออกมา

4.3.3 ให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งเริ่มต้นแต่งนิทานมา 1 ประโยค แล้วให้นักเรียนคนต่อไปแต่งนิทานต่อจากคนแรก โดยเรื่องที่แต่งนั้นจะต้องเข้ากันได้เป็นเรื่องเดียว ปฏิบัติเช่นนี้จนครบทุกคนคนละ 1 ประโยค

4.3.4 เมื่อครบ 1 รอบแล้วให้นักเรียนที่เริ่มแต่งนิทานเป็นคนแรกแต่งนิทานต่อจากคนสุดท้ายของรอบแรก เป็นการขึ้นรอบที่สองและปฏิบัติเหมือนรอบแรก จนถึงคนสุดท้ายต้องแต่งเรื่องนั้นให้จบ โดยกำหนดเวลาไว้ 15 นาที

4.3.5 ครูให้สัญญาณเริ่มการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม

4.3.6 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

4.3.6.1 ผลงานของกลุ่มตนเป็นอย่างไร

4.3.6.2 เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

4.3.6.3 การแสดงความคิดเห็นในการทำงานมีประโยชน์อย่างไร

4.3.7 แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาอภิปรายแสดงข้อคิดเห็นจากกิจกรรม

4.4 ขั้นสรุป

4.4.1 นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม

4.4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

4.5 ขั้นทดสอบหลังเรียน

4.51 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

5. สื่อ-อุปกรณ์

5.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

5.2 ใบงานนิทานคนละประโยค

5.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

6. กระบวนการวัดและประเมินผล

6.1 จากการตอบคำถาม

6.2 ตรวจผลจากใบงาน

6.3 สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

6.4 สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

คู่มือนักเรียน

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความสามัคคี โดยใช้กิจกรรมเชือกมือนอลเวง ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1. นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
2. นักเรียนสนทนาเกี่ยวกับการทำงานในกลุ่มนักเรียนมีการแสดงความคิดเห็นในการทำงานหรือไม่เพราะเหตุใด
3. นักเรียนแบ่งออกเป็นกลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน
4. นักเรียนแตงนิทานคนละ 1 ประโยค กลุ่มละ 1 เรื่อง โดยให้มีนักเรียน 1 คนคอยจดประโยคสมาชิกแต่ละคนเล่าออกมา
5. นักเรียนคนใดคนหนึ่งเริ่มต้นแตงนิทานมา 1 ประโยค แล้วให้นักเรียนคนต่อไปแตงนิทานต่อจากคนแรก โดยเรื่องที่แตงนั้นจะต้องเข้ากันได้เป็นเรื่องเดียว ปฏิบัติเช่นนี้จนครบทุกคนคนละ 1 ประโยค
6. เมื่อครบ 1 รอบแล้วนักเรียนที่เริ่มแตงนิทานเป็นคนแรกแตงนิทานต่อจากคนสุดท้ายของรอบแรก เป็นการขึ้นรอบที่สองและปฏิบัติเหมือนรอบแรก จนถึงคนสุดท้ายต้องแตงเรื่องนั้นให้จบ โดยกำหนดเวลาไว้ 15 นาที
7. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้
 - 7.1 ผลงานของกลุ่มตนเป็นอย่างไร
 - 7.2 เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น
 - 7.3 การแสดงความคิดเห็นในการทำงานมีประโยชน์อย่างไร
8. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาอภิปรายแสดงข้อคิดเห็นจากกิจกรรม
9. นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม
10. นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ใบงานประกอบการเรียนการสอน

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

เรื่องความสามัคคี

กิจกรรม นิทานคนละประโยค

วิชากิจกรรมแนะแนว

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคต้น

ชื่อกลุ่ม.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนอภิปรายตามหัวข้อที่กำหนด

1. ผลงานของกลุ่มตนเป็นอย่างไร

[illegible]

2. เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

[illegible]

3. การแสดงความคิดเห็นในการทำงานมีประโยชน์อย่างไร

[illegible]

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความสามัคคี กิจกรรม นิทานคนละประโยค

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนคำตอบลงในช่องว่าง

1. ความสามัคคีหมายถึงอะไร

.....

.....

.....

.....

2. พฤติกรรมของความสามัคคีประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. บรรยายการทำงานเช่นไรที่ทำให้คนในหมู่คณะเกิดความสามัคคี

.....

.....

.....

.....

4. จากคำกล่าวที่ว่า “ ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้จากตัวสมาชิกในกลุ่มเอง “ นั้น สมาชิกในกลุ่มควรฝึกตนเองให้มีคุณธรรมในด้านใดที่จะส่งเสริมให้เกิดความสามัคคี

.....

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

5. ในวิชาภาษาอังกฤษ ทรายเป็นนักเรียนหญิงเพียงคนเดียวในกลุ่มที่มีปูนเป็นหัวหน้า ปกติทรายเป็นคนร่าเริง แต่พอมายู่ในกลุ่มปูนทรายกลับเงียบขรึม ไม่ค่อยกล้าคุยกับเพื่อนในกลุ่มถ้านักเรียนเป็นปูนนักเรียนจะอย่างไร

- ณ. ไม่สนใจทราย เพราะเธอไม่ยอมพูดกับเพื่อนๆเอง
- ญ. พยายามพูดคุยกับทราย และแนะนำเพื่อนในกลุ่มให้สนใจและเข้าใจทรายมากขึ้น
- ฎ. พยายามพูดคุยกับเธอ ถ้าเธอไม่สนใจก็ช่วยอะไรไม่ได้
- ฏ. พยายามให้ทรายย้ายไปกลุ่มอื่น เพราะทำให้บรรยากาศในกลุ่มอึดอัด

6. เปี้ยกเป็นหัวหน้าห้องชั้น ม. 2 ได้รับมอบหมายจากครูให้นัดหมายเพื่อนมาทำความสะอาดห้องประชุมโรงเรียนวันวันเสาร์ เพื่อเตรียมไว้เป็นที่จัดประชุมกรรมการหมู่บ้านวันอาทิตย์ แต่ปรากฏว่าวันเสาร์มีเพียงเปี้ยก กับต้อย และแจง มาเท่านั้น ถ้านักเรียนเป็นเปี้ยกนักเรียนจะอย่างไร

- ก. ชวนต้อยกับแจงกลับบ้าน เพราะไม่มีเพื่อนๆมาร่วมทำงาน
- ข. ชวนต้อยกับแจงทำความสะอาดเฉพาะหน้าที่ที่ตนได้รับ ถึงแม้ห้องประชุมจะยังไม่สะอาดก็ช่าง
- ค. ชวนต้อยกับแจงไปบอกครู คนที่ไม่มาจะได้โดนดุ
- ง. ชวนต้อยกับแจงทำความสะอาดให้เรียบร้อยเนื่องจากได้รับมอบหมายหน้าที่นี้

7. ครูให้นักเรียนทุกคนในห้องจัดบอร์ดวันสุนทรภู่ ตึกตาซึ่งเป็นหัวหน้าห้องได้รับมอบหมายให้เป็นคนประสานงานในการจัดบอร์ด ถ้านักเรียนเป็นตึกตานักเรียนจะอย่างไร

- ก. มอบหมายให้เฉพาะคนที่เก่งๆทำเท่านั้น
- ข. ชวนแต่เฉพาะเพื่อนในกลุ่มของตนมาทำ
- ค. แบ่งงานให้ทุกคนรวมทั้งตนเองด้วย ให้ช่วยกันทำตามความสามารถ ของตน
- ง. ไม่ทำอะไร แต่บอกให้เพื่อนๆจัดบอร์ดกันเอง

8. ก้อยเสนอในที่ประชุมว่าวันหยุดปิดเทอมให้ไปเที่ยวเขาใหญ่เพราะเธอไม่เคยไป แต่เพื่อนๆลงความเห็นว่าจะควรไปเกาะเสม็ด เพราะใกล้กว่า ถ้านักเรียนเป็นก้อยนักเรียนจะอย่างไร

- ก. ไปเที่ยวเกาะเสม็ด เพราะเป็นมติของกลุ่มเธอจึงยอมรับ
- ข. ไปเที่ยวเกาะเสม็ด เพราะถ้าไม่ไปกลัวเพื่อนจะว่าเอา
- ค. ไม่ไปเที่ยวเกาะเสม็ด เพราะเพื่อนๆไม่ยอมตามใจไปเขาใหญ่ด้วย
- ง. ไม่ไปเที่ยวเกาะเสม็ด และพยายามบอกให้เพื่อนๆตัดสินใจใหม่

9. ในวิชาภาษาไทย ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มหาประเด็นจากบทความที่อ่านในหนังสือพิมพ์ และส่งตัวแทนมารายงาน แต่ไม่มีใครได้รับเลือกให้เป็นคนรายงาน แต่เธออ่านดูแล้ว เห็นว่าความคิดของเธอดีกว่าเพื่อนๆ ตั้งเยอะ เธอจึงเกิดความลังเลใจในการทำงาน ถ้านักเรียนเป็นแตงโม นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. รายงานเฉพาะความคิดเห็นของตนเท่านั้น
- ข. รายงานของกลุ่มที่ช่วยกันแสดงความคิดเห็น เนื่องจากการทำงานกลุ่มควรให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ในการทำงานร่วมกัน
- ค. รายงานของกลุ่มที่ช่วยแสดงความคิดเห็น เพราะไม่อยากให้เพื่อนๆ ว่าตนผิดกิจการ
- ง. รายงานตามความคิดเห็นของตน และเลือกรายงานความคิดเห็นของกลุ่มเฉพาะที่ถูกต้อง

10. ในขณะที่มีมะเหมี่ยวกำลังถามความคิดเห็นของเพื่อนๆ เพื่อหาข้อสรุป มดแดงได้เสนอความคิดเห็นนอกกรอบเรื่อง ทำให้การหาข้อสรุปต้องยืดเยื้อไปอีก ถ้านักเรียนเป็นมะเหมี่ยวนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. รับฟังความคิดเห็นของมดแดง เพราะการทำงานกลุ่มควรให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นในการทำงาน
- ข. รับสรุปตัดบท ไม่ฟังความคิดเห็นของมดแดง
- ค. รับฟังความคิดเห็นของมดแดง เพราะกลัวว่ามดแดงจะหาว่าลำเอียง
- ง. ปลอ่ยให้มดแดงพูด แต่ไม่สนใจฟังเท่าไร

เจลยแบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความสามัคคี กิจกรรมนิทานคนละประโยค

1. ความสามัคคีหมายถึงอะไร

คำตอบ ความสามัคคี คือการแสดงออกซึ่งการร่วมแรงร่วมใจ เพื่อปฏิบัติงานให้ลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความอดทน ความเสียสละ ความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน รับรู้รับฟังในความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความใจกว้าง ความมีเหตุผล ความเมตตากรุณา ทำให้เกิดไมตรี ก่อให้เกิดบรรยากาศแบบประชาธิปไตย

2. พฤติกรรมของความสามัคคีประกอบด้วยอะไรบ้าง

คำตอบ 1. การมีความรักใคร่กลมเกลียว และเห็นอกเห็นใจกัน
2. การปรับตนเองให้เข้ากับผู้อื่นได้
3. การร่วมรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับ และร่วมมือกันทำงานหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ
4. การร่วมแสดงความคิดเห็นในการทำงาน หรือกิจกรรมต่างๆ
5. การไม่ยุยงให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท และไม่อิจฉาริษยา
แก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน

3. บรรยากาศการทำงานเช่นไรที่ทำให้คนในหมู่คณะเกิดความสามัคคี

คำตอบ บรรยากาศการทำงานที่เป็นประชาธิปไตย ที่ทำให้สมาชิกมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มได้รับการยกย่อง และความเป็นธรรมจากกลุ่ม มีศรัทธาในงานและบุคคลในกลุ่มตลอดจนรู้สึกปลอดภัยขณะอยู่ในกลุ่ม

4. จากคำกล่าวที่ว่า “ ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้จากตัวสมาชิกในกลุ่มเอง “ นั้น สมาชิกในกลุ่มควรฝึกตนเองให้มีคุณธรรมในด้านใดที่จะส่งเสริมให้เกิดความสามัคคี

คำตอบ สมาชิกควรต้องฝึกฝนตนให้เป็นคน สุภาพอ่อนน้อม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว ซื่อสัตย์อดทน พุดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ มีอารมณ์เย็นยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

5.	คำตอบ	ข.
6.	คำตอบ	ง.
7.	คำตอบ	ค.
8.	คำตอบ	ก.
9.	คำตอบ	ข.
10.	คำตอบ	ก.

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมช่วงชั้นที่ 3
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคปลาย
ครั้งที่ 10

ชื่อเรื่อง	ความเสียสละ
ชื่อกิจกรรม	ตราไว้ในดวงจิต
เวลา	1 ชั่วโมง
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึง การแสดงออกถึงความเสียสละ ทั้งการสละกาย ทางวาจา ทางกำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา และทางใจ 2. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของ ความเสียสละที่สร้างความสุข ความสบายใจ ทั้งในฐานะผู้ให้และผู้รับ
แนวคิด	ความเสียสละเป็นการยอมเสียสิ่งต่างๆ ให้แก่ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ บุคคลมีความเสียสละแล้วก็จะทำให้ตนเองมีความสุขสบายใจ และผู้รับก็มีความสุขด้วย

ส่วนประกอบในชุดการสอน

1. คำชี้แจง
2. คู่มือครู
3. คู่มือนักเรียน
4. สื่อและอุปกรณ์การสอน

คำชี้แจง

1. การเตรียมตัวของครู

1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว คู่มือครู และคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจ

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือ โดยยึดคู่มือครูเป็นหลักในการดำเนินการสอน

2. การจัดกิจกรรม

2.1 ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความเสียสละ โดยใช้กิจกรรมตราไว้ในดวงจิต

2.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มโดยการสนทนา และการวิเคราะห์เหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน

3. บทบาทของครู

3.1 ชี้แจงการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความเสียสละ โดยใช้กิจกรรมตราไว้ในดวงจิต

3.2 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

3.3 สนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความเสียสละและให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงความสำคัญและผลดีของความเสียสละ

3.4 ให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลมและแจกกระดาษให้นักเรียนทุกคน

3.5 นักเรียนหลับตานึกย้อนนึกถึงเหตุการณ์สั้น ๆ ที่นักเรียนเคยประสบกับเรื่องราวความเสียสละ ไม่ว่าจะเป็นการที่ตนเองเคยเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อช่วยเหลือ ทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม หรือการได้รับความเสียสละจากบุคคลอื่น โดยเลือกเพียงเรื่องเดียวที่ประทับใจมากที่สุด

3.6 นักเรียนลืมนิดา แล้ววาดภาพสัญลักษณ์อะไรก็ได้ที่สามารถสื่อถึงความรู้สึกต่อเหตุการณ์ครั้งนั้น

3.7 นักเรียนแต่ละคนเล่าถึงภาพวาดของตัวเองว่าสื่อถึงเหตุการณ์และความรู้สึกใดจนครบทุกคน

3.8 พุดคุยแลกเปลี่ยนของความรู้สึกของการเป็นผู้รับและผู้ให้ความเสียสละจากเหตุการณ์ที่เล่า

3.9 นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์เหตุการณ์ในชีวิตประจำวันที่ได้ฟังจากเพื่อนนักเรียนในวงว่า

3.9.1 เหตุการณ์ในชีวิตประจำวันใดบ้างที่ได้แสดงถึงการเสียสละทางกาย ทรัพย์ สิ่งของ สติปัญญา เวลา และความสบายส่วนตัว

3.10 นักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียน

3.11 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม

3.12 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

3.13 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

4. สิ่งที่คุณต้องเตรียม

- 4.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน
- 4.2 ใบงานตราไว้ในดวงจิต
- 4.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม
- 4.4 กระดาษเปล่าสำหรับวาดภาพสัญลักษณ์

คู่มือครู

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความเสียสละ โดยใช้กิจกรรมตราไว้ในดวงจิต ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง ครูควรศึกษาเพื่อเตรียมการสอนดังนี้

1.สาระสำคัญ

ความเสียสละหมายถึง การสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อช่วยเหลือ และหรือทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม โดยการสละกำลังกาย ทรัพย์สินของ สติปัญญา เวลาและความสุขสบายส่วนตัว.

2.จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึง การแสดงออกถึงความเสียสละ ทั้งการสละกำลังกาย ทรัพย์สินของ สติปัญญา เวลาและความสุขสบายส่วนตัว.
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของ ความเสียสละ ที่สร้างความสุขความสบายใจ ทั้งในฐานะผู้ให้และผู้รับ

3.เนื้อหา

ความเสียสละเป็นการยอมเสียสิ่งต่างๆ ให้แก่ผู้อื่นด้วยความเต็มใจบุคคลมีความเสียสละแล้วก็จะทำให้ตนเองมีความสุขสบายใจ และผู้รับก็มีความสุขด้วย

4.วิธีดำเนินการ

4.1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

4.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

4.2.1 สนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความเสียสละและให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงความสำคัญและผลดีของความเสียสละ

4.3 ขั้นกิจกรรม

4.3.1 นักเรียนนั่งเป็นวงกลมและแจกกระดาษให้นักเรียนทุกคน

4.3.2 นักเรียนหลับตานึกย้อนนึกถึงเหตุการณ์สั้น ๆ ที่นักเรียนเคยประสบกับเรื่องราวความเสียสละ ไม่ว่าจะเป็นการที่ตนเองเคยเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อช่วยเหลือ ทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม หรือการได้รับความเสียสละจากบุคคลอื่น โดยเลือกเพียงเรื่องเดียวที่ประทับใจมากที่สุด

4.3.3 นักเรียนลืมนตา แล้ววาดภาพสัญลักษณ์อะไรก็ได้ที่สามารถสื่อถึงความรู้สึกต่อเหตุการณ์ครั้งนั้น

4.3.4 นักเรียนแต่ละคนเล่าถึงภาพวาดของตัวเองว่าสื่อถึงเหตุการณ์และความรู้สึกใดจนครบทุกคน

4.3.5 พุดคุยแลกเปลี่ยนของความรู้สึกของการเป็นผู้รับและผู้ให้ความเสียสละจากเหตุการณ์ที่เล่า

4.3.6 นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์เหตุการณ์ในชีวิตประจำวันที่ได้ฟังจากเพื่อนนักเรียนในวงว่า

“ เหตุการณ์ในชีวิตประจำวันใดบ้างที่ได้แสดงถึงการเสียสละทางกาย ทางวาจา ทางกำลังสติปัญญา ทางกำลังทรัพย์ และทางใจ “

4.3.7 นักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียน

4.4 ขั้นสรุป

4.4.1 ครูนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม

4.4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาไปความรู้ประกอบกิจกรรม

4.5 ขั้นทดสอบหลังเรียน

4.5.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

5. สื่อ-อุปกรณ์

5.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

5.2 ใบงานตราไว้ในดวงจิต

5.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

6. กระบวนการวัดและประเมินผล

6.1 จากการตอบคำถาม

6.2 ตรวจผลจากใบงาน

6.3 สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

6.4 สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

คู่มือนักเรียน

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความเสียสละ โดยใช้กิจกรรมตราไว้ในดวงจิต ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1. นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
2. นักเรียนสนทนาเกี่ยวกับความเสียสละและให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงความสำคัญและผลดีของความเสียสละ
3. ให้นักเรียนหนึ่งเป็นวงกลมและรับแจกกระดาษเปล่า
4. นักเรียนหลับตานึกย้อนนึกถึงเหตุการณ์สั้น ๆ ที่นักเรียนเคยประสบกับเรื่องราวความเสียสละไม่ว่าจะเป็นการที่ตนเองเคยเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อช่วยเหลือ ทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม หรือการได้รับความเสียสละจากบุคคลอื่นโดยเลือกเพียงเรื่องเดียวที่ประทับใจมากที่สุด
5. นักเรียนลืมนึก แล้ววาดภาพสัญลักษณ์อะไรก็ได้ที่สามารถสื่อถึงความรู้สึกต่อเหตุการณ์ครั้งนั้น
6. นักเรียนแต่ละคนเล่าถึงภาพวาดของตัวเองว่าสื่อถึงเหตุการณ์และความรู้สึกใดจนครบทุกคน
7. พุดคุยแลกเปลี่ยนของความรู้สึกของการเป็นผู้รับและผู้ให้ในเหตุการณ์ที่เล่า
8. นักเรียนวิเคราะห์เหตุการณ์ในชีวิตประจำวันที่ได้ฟังจากเพื่อนนักเรียนในวงว่า “ เหตุการณ์ในชีวิตประจำวันใดบ้างที่ได้แสดงถึงการเสียสละทางกาย ทางวาจา ทางกำลังสติปัญญา ทางกำลังทรัพย์ และทางใจ “
9. นักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียน
10. นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม
11. นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม
12. นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ใบความรู้ประกอบการเรียนการสอน
กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
เรื่องความเสียสละ **กิจกรรม ตราไว้ในดวงจิต**
กิจกรรมแนะแนว **ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคปลาย**

ความเสียสละ หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว การให้ปันแก่คนที่ควรให้ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา รวมทั้งการรู้จักสละทั้งอารมณ์ร้ายในตนเองด้วย ซึ่งพฤติกรรมความเสียสละได้แก่

1. การให้ทางกาย ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่นทำธุรกิจการงานที่ไม่เป็นโทษ ไม่เบียดเบียน ช่วยเหลืองานสาธารณะประโยชน์
2. การให้ทางวาจา ได้แก่ การช่วยเหลือให้คำแนะนำทั้งทางโลก และทางธรรม ช่วยเจรจาเป็นธุระให้สำเร็จประโยชน์
3. การให้ทางกำลังสติปัญญา ได้แก่ การช่วยแสดงความเห็นอย่างตรงไปตรงมา ช่วยแก้ปัญหาเดือดร้อนแก่คนที่ไม่ทำผิดช่วยคิดหาแนวทางที่ถูกที่ชอบ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้อื่นตามกำลังสติปัญญา
4. การให้ด้วยกำลังทรัพย์ ได้แก่ แบ่งปันเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ขัดสนที่สมควรให้ แบ่งปันเงินทองแก่ผู้ขัดสนที่สมควรให้ สละทรัพย์เพื่อการสาธารณกุศล
5. การให้ทางใจ ได้แก่ ยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุข ไม่อิจฉาตองแวง ให้อภัยในความผิดของผู้อื่นเมื่อสำนึกผิด ไม่สมน้ำหน้าผู้อื่นผู้เปลื้องพลา ไม่โลภอยากได้ของของผู้อื่นมาเป็นของตน

ประโยชน์ของความเสียสละได้แก่

- สร้างประโยชน์ให้แก่ตนเอง และสังคม
- ส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ
- ได้รับไมตรีจิตจากบุคคลอื่น
- เป็นที่เคารพนับถือของผู้อื่น
- ทำให้ใจเป็นสุข

ที่มา : อาภรณ์ เต็มยอด. ผลของการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อความเสียสละ ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบางม่วง อำเภอบางปะอิน จังหวัดพิจิตร. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ; 2537 หน้า 20

: วัชรพร จัปเกตุ. ผลของสถานการณ์จำลองที่มีต่อความเสียสละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอินทรมพรรยอนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ; 2534 หน้า 16-17

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความเสียหาย กิจกรรม ตราไว้ในดวงจิต

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อคำถาม และเขียนคำตอบลงในช่องว่าง

1. พฤติกรรมการเสียหายสามารถแสดงออกได้โดยทางใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. จงยกตัวอย่างการเสียหายที่ได้ชื่อว่าเป็นการให้ทางใจ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ประโยชน์ของความเสียหายได้แก่อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

4. ในวันจัดแสดงผลงานนักเรียน ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจำหน่ายอาหารกลุ่มละ 1 อย่าง โดยนักเรียนต้องหาซื้อสิ่งของที่จะมาประกอบอาหาร กลุ่มของน้องนุชคิดที่จะทำส้มตำขาย ที่บ้านของน้องนุชมีมะละกอปลูกไว้พอดี ถ้านักเรียนเป็นน้องนุชนักเรียนจะอย่างไร

ก. นำมะละกอมาขายให้กับเพื่อนๆในกลุ่ม

- ข. นำมะละกอมาให้เพื่อนในกลุ่มโดยไม่ต้องซื้อ*****
- ค. ทำเฉยเสียเดียวเพื่อนในกลุ่มก็หากันมาเอง
- ง. ให้เพื่อนไปซื้อมะละกอที่ตลาด

5. โรงเรียนของชงโคได้รับบริจาคเงินเพื่อไปช่วยผู้ประสบอุทกภัยทางภาคเหนือ ชงโคกำลังเก็บเงินเพื่อซื้อหนังสือรวมภาพนักร้องญี่ปุ่นคนโปรดที่เธออยากได้มานาน ถ้าเธอบริจาคเงินครั้งนี้เธอจะต้องเก็บเงินต่อไปอีกนานกว่าจะซื้อได้ ถ้านักเรียนเป็นชงโคนักเรียนจะอย่างไร

- ก. ไม่บริจาคเงินเพราะจะเอาเงินไปซื้ออัลบั้มรูป
- ข. ดูว่ามีคนบริจาคมากก็ไม่บริจาค
- ค. บริจาคเงินให้โรงเรียนไปช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย
- ง. แบ่งเงินบริจาคมินต์น้อยเพราะเดียวเพื่อนจะหาว่าไม่มีน้ำใจ

6. โชคมาโรงเรียนแต่เช้าเพื่อไปอ่านหนังสือที่ห้องสมุด เมื่อมาถึงเขาเห็นครูครูกำลังทำความสะอาดและจัดหนังสือในห้องสมุดอยู่ ถ้านักเรียนเป็นโชคนักเรียนจะอย่างไร

- ก. เข้าไปช่วยครูจัดหนังสือ
- ข. ไม่เข้าไปรบกวนครู
- ค. เดินกลับห้องก่อนช่วงพักกลางวันเมื่อครูจัดหนังสือเสร็จค่อยมาอีกที
- ง. ขอยืมหนังสือไปอ่านที่ห้อง

7. ขณะที่โจอี้กำลังขี่จักรยานไปซื้อของที่แม่ต้องการใช้ด่วน โจอี้เห็นบอยจอดจักรยานริมถนนเพราะยางแบน ถ้านักเรียนเป็นโจเียนักเรียนจะอย่างไร

- ก. ยืมแท็กซี่บอยแล้วรีบไปทำธุระของตน
- ข. ขี่รถไปเอาที่สูบลมที่บ้านมาสูบล้อรถให้บอย
- ค. บอกบอยให้คอยไปก่อนเมื่อซื้อของเสร็จจะกลับมารับ
- ง. บอกบอยว่าต้องรีบไปเดี๋ยวคงมีคนผ่านมาช่วย

8. ก่อนออกจากบ้านฝนตก แดนจึงการร่วมไปโรงเรียนระหว่างทางพบ บีมเพื่อนที่อยู่โรงเรียนเดียวกันยืนหลบฝนอยู่ แดนอยากให้บีมเข้ามาอยู่ในร่มด้วยแต่ร่มของเขาคันเล็ก ถ้านักเรียนเป็นแดนนักเรียนจะอย่างไร

- ก. การร่วมแล้วรีบเดินไปโรงเรียน
- ข. บอกให้บีมใช้กระเป๋าบังฝน
- ค. ทำเป็นมองไม่เห็นบีม
- ง. ชวนบีมเข้าร่วมด้วยถึงจะเปียกฝนด้วยกันทั้งคู่

9. ลิฟท์ กับออยเป็นเพื่อนร่วมชั้นกัน ทั้งสองไม่ค่อยได้พูดกันบ่อยนัก แต่วันนี้ลิฟท์ถูกครูดุ เพราะทำการบ้านวิชาเลขไม่ได้ ถ้านักเรียนเป็นออยจะอย่างไร

- ก. ให้ลิฟท์ยืมสมุดการบ้านวิชาเลขไปลอก
- ข. ยุให้ลิฟท์ไปหาครูให้ครูอธิบายให้ฟังอีกที
- ค. พุดลอบใจลิฟท์แล้วอธิบายวิชาเลขให้ฟัง
- ง. ทำงานของตนต่อไปไม่สนใจ

10 . วันอาทิตย์นาเดียตั้งใจจะไปเที่ยวกับเพื่อนๆ พอวันศุกร์ครูประจำชั้นมาบอกว่าวันอาทิตย์จะมีคนมาเยี่ยมโรงเรียน ขอให้นักเรียนในชั้นมาช่วยจัดเตรียมอาหารและน้ำแก่คนที่มาเยี่ยม โดยไม่บังคับใครจะไม่มากได้ ถ้านักเรียนเป็นนาเดียนักเรียนจะอย่างไร

- ก. ไปเที่ยวกับเพื่อนตามที่ตั้งใจเอาไว้
- ข. ไปช่วยงานที่โรงเรียนจนเสร็จเรียบร้อย
- ค. ดูก่อนว่าเพื่อนไปช่วยงานที่โรงเรียนหรือเปล่าถ้าไปค่อยไปด้วย
- ง. แวะไปช่วยให้ครูเห็นก่อนซักพัก แล้วค่อยหาโอกาสแวบไปเที่ยวกับเพื่อนๆ

เจลยแบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความเสียสละ กิจกรรมตราไว้ในดวงจิต

1. พฤติกรรมการเสียสละสามารถแสดงออกได้โดยทางใดบ้าง

คำตอบ การให้ทางกาย
 การให้ทางวาจา
 การให้ทางกำลังสติปัญญา
 การให้ด้วยกำลังทรัพย์
 การให้ทางใจ

2. จงยกตัวอย่างการเสียสละที่ได้ชื่อว่าเป็นการให้ทางใจ

คำตอบ (ให้ตัวอย่างที่นักเรียนยกมาเข้าข่ายในเรื่อง) ยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุข ไม่อวด
 จอแว ให้ภัยในความผิดของผู้อื่นเมื่อสำนึกผิด ไม่สมน้ำหน้าผู้อื่นผู้พลีชีพแล้ว ไม่โลภอยากได้ของของ
 ผู้อื่นมาเป็นของตน

3. ประโยชน์ของความเสียสละได้แก่อะไรบ้าง

คำตอบ 1.สร้างประโยชน์ให้แก่ตนเอง และสังคม
 2.ส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ
 3.ได้รับไมตรีจิตจากบุคคลอื่น
 4.เป็นที่เคารพนับถือของผู้อื่น
 5.ทำให้ใจเป็นสุข

4.	คำตอบ	ข.
5.	คำตอบ	ค.
6.	คำตอบ	ก.
7.	คำตอบ	ข.
8.	คำตอบ	ง.
9.	คำตอบ	ค.
10.	คำตอบ	ข.

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมช่วงชั้นที่ 3
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคปลาย
ครั้งที่ 11

ชื่อเรื่อง	ความซื่อสัตย์
ชื่อกิจกรรม	มะลิกับกุหลาบ
เวลา	1 ชั่วโมง
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นตัวอย่างและผลของผู้ที่มีและไม่มี ความซื่อสัตย์ 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกได้ว่าพฤติกรรมใดเป็นความซื่อสัตย์หรือไม่ อย่างไร
แนวคิด	การประพฤติปฏิบัติที่ซื่อสัตย์ตรงต่อความเป็นจริงทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเอง และต่อผู้อื่น อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ได้รับความเชื่อถือ และส่งผลให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุข

ส่วนประกอบในชุดการสอน

1. คำชี้แจง
2. คู่มือครู
3. คู่มือนักเรียน
4. สื่อและอุปกรณ์การสอน

คำชี้แจง

1. การเตรียมตัวของครู

1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว คู่มือครู และคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจ

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือ โดยยึดคู่มือครูเป็นหลักในการดำเนินการสอน

2. การจัดกิจกรรม

2.1 ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์ โดยใช้กิจกรรมมะลิกับกุหลาบ

2.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม โดยการจับทบาทสมมติ

3. บทบาทของครู

3.1 ชี้แจงการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์ โดยใช้กิจกรรมมะลิกับกุหลาบ

3.2 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

3.3 สนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักเรียนว่าเคยมีโอกาสดูเจอกับบุคคลที่มีความไม่ซื่อสัตย์หรือไม่ อย่างไร

3.4 ครูหานักเรียนอาสาสมัครออกมาแสดงบทบาทสมมติ เรื่องมะลิกับกุหลาบ

3.5 หลังจากจบการแสดงให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่มละ 6 คน

3.6 ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย ตามหัวข้อที่กำหนดในใบงาน

3.6.1 ตัวละครแต่ละตัวมีนิสัยอย่างไรบ้าง

3.6.2 ผลดี-เสียของการกระทำของตัวละครแต่ละตัว

3.6.3 ความรู้สึกที่นักเรียนมีต่อตัวละครแต่ละตัว พร้อมทั้งเหตุผลประกอบความรู้สึก

3.6.4 จำแนกพฤติกรรมที่แสดงความซื่อสัตย์ และไม่ซื่อสัตย์

3.7 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน

3.8 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม

3.9 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

3.10 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

4. สิ่งที่ครูต้องเตรียม

4.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

4.2 ใบงานมะลิกับกุหลาบ

4.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

คู่มือครู

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์ โดยใช้กิจกรรมมะลิกับกุหลาบ ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง ครูควรศึกษาเพื่อเตรียมการสอนดังนี้

1.สาระสำคัญ

ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริง ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งทางกายวาจาใจ ทั้งต่อตนเอง และต่อผู้อื่น ผู้ที่ยึดถือความซื่อสัตย์สุจริตเป็นหลักในการดำรงชีวิตจะได้รับการยกย่องการเชื่อถือไว้วางใจ และอยู่ในสังคมด้วยความสงบสุข

2.จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นตัวอย่างและผลของผู้ที่มีและไม่มี ความซื่อสัตย์
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกได้ว่าพฤติกรรมใดเป็นความซื่อสัตย์หรือไม่ อย่างไร

3.เนื้อหา

การประพฤติปฏิบัติที่ซื่อสัตย์ตรงต่อความเป็นจริงทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเอง และต่อผู้อื่น อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ได้รับความเชื่อถือ และส่งผลให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุข

4.วิธีดำเนินการ

4.1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

4.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

4.2.1 สนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักเรียนว่าเคยมีโอกาสมพบเจอกับบุคคลที่มีความไม่ซื่อสัตย์หรือไม่ อย่างไร

4.3 ขั้นกิจกรรม

4.3.1 ครูให้นักเรียนอาสาสมัครออกมาแสดงบทบาทสมมติ เรื่องมะลิกับกุหลาบ

4.3.2 หลังจากจบการแสดงให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่มละ 6 คน

4.3.3 ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย ตามหัวข้อที่กำหนดในงาน

4.3.3.1 ตัวละครแต่ละตัวมีนิสัยอย่างไรบ้าง

4.3.3.2 ผลดี-เสียของการกระทำของตัวละครแต่ละตัว

4.3.3.3 ความรู้สึกที่นักเรียนมีต่อตัวละครแต่ละตัว พร้อมทั้งเหตุผลประกอบความรู้สึก

4.3.3.4 จำแนกพฤติกรรมที่แสดงความซื่อสัตย์ และไม่ซื่อสัตย์

4.3.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน

4.4 ขั้นสรุป

4.4.1 นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม

4.4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

4.4.3 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

4.4.4 ครูและนักเรียนสรุปเพิ่มเติม

4.5 ขั้นทดสอบหลังเรียน

4.5.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

4.5.2 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม

4.5.3. ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

4.5.4 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

5. สื่อ-อุปกรณ์

5.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

5.2 ใบงานมะลิกับกุหลาบ

5.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

6. กระบวนการวัดและประเมินผล

6.1 จากการตอบคำถาม

6.2 ตรวจผลจากใบงาน

6.3 สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

6.4 สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

คู่มือนักเรียน

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์ โดยใช้กิจกรรม มะลิกับกุหลาบ ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1. นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
2. นักเรียน สนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ว่าเคยมีโอกาสนพบเจอกับบุคคลที่มีความไม่ซื่อสัตย์หรือไม่ อย่างไร
3. นักเรียนอาสาสมัครออกมาแสดงบทบาทสมมติ เรื่องมะลิกับกุหลาบ
4. หลังจากจบการแสดงให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่มละ 6 คน
5. นักเรียนร่วมกันอภิปราย ตามหัวข้อที่กำหนดในใบงาน
 - 5.1 ตัวละครแต่ละตัวมีนิสัยอย่างไรบ้าง
 - 5.2 ผลดี-เสียของการกระทำของตัวละครแต่ละตัว
 - 5.3 ความรู้สึกที่นักเรียนมีต่อตัวละครแต่ละตัว พร้อมทั้งเหตุผลประกอบความรู้สึก
 - 5.4 จำแนกพฤติกรรมที่แสดงความซื่อสัตย์ และไม่ซื่อสัตย์
6. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน
7. นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม
8. ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม
9. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ใบงานที่ 1 ประกอบการเรียนรู้การสอน

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

เรื่องความซื่อสัตย์

กิจกรรม มะลิกับกุหลาบ

กิจกรรมแนะแนว

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคปลาย

มะลิกับกุหลาบขายของอยู่ร้านติดกัน มะลิขายผลไม้ ส่วนกุหลาบขายปลาและหอย
วันหนึ่งมีลูกค้าผู้หญิงวัยกลางคนคนหนึ่งมาซื้อส้มจากร้านของมะลิ
หญิงกลางคนถามว่า “ส้มเปรี้ยวหรือหวานจะ”
มะลิก็ตอบว่า “วันนี้ส้มเปรี้ยวค่ะ”
หญิงกลางคนบอกว่า “ฉันไม่ซื้อล่ะ อ
ยากได้หวานๆ แต่หนูนี้ซื่อสัตย์ดี วันหลังจะมาอุดหนุนใหม่นะ”
แล้วหญิงกลางคนก็หันไปถามร้านกุหลาบว่า
“หอยแครงขนาดใหญ่นี้โลละเท่าไร”
กุหลาบตอบว่า “30 บาท”
หญิงกลางคนถามต่อว่า “ขนาดกลางล่ะ เท่าไหร่ แล้วปลานั้นสดไหม”
กุหลาบรีบตอบว่า “20 บาท แล้วปลาก็ซื้อมาสดๆ”
หญิงกลางคนจึงซื้อปลา 1 ตัว และหอยแครงขนาดใหญ่ 2 กิโล เพราะรู้สึกว่าเป็นปลา 1 กิโลน้อยเกินไป
พอหญิงกลางคนจากไป กุหลาบก็หัวเราะเยาะ มะลิ และพูดว่า
“มะลิเธอเนี่ยใจจริง น่าจะโกหกว่าส้มหวานจะได้ขายได้ สู้ฉันไม่ได้ ปลาฉันไม่สด ฉันก็บอกว่าสด
หอยแครงขนาดใหญ่ ก็เอาหอยแครงขนาดกลางมาปนไว้ แล้วก็ขายราคาขนาดใหญ่ แถมตาซึ่งฉันมัน
เดินหน้า 1 กิโลนิดเดียว ผู้หญิงคนนั้นเลยซื้อ 2 กิโล ฉันได้กำไรไม่รู้กี่ต่อ เธอเนี่ยไม่ไหวจริงๆ ไม่รู้จักเล่น
เหลี่ยมซะบ้างเลย”
มะลิจึงตอบไปว่า
“เอาเถอะ ฉันยอมโง่ ดีกว่าฉลาดเอาเปรียบคนอื่นอย่างเธอ ฉันจะเตือนเธอเอาไว้ เธอหลอกลวง
เอาเปรียบลูกค้ามากๆ วันหลังจะไม่มีใครมาซื้อเธออีก หรือเธออาจจะถูกจับก็ได้”
แต่กุหลาบก็หัวเราะ ไม่ยอมเชื่อฟัง
วันรุ่งขึ้นปรากฏว่า หญิงกลางคนคนนั้น กลับมาต่อว่ากุหลาบ ด้วยความโกรธ ที่โกหกเรื่องปลา
สด และปนหอยตัวใหญ่กับตัวกลาง รวมทั้งเรื่องโกงตาซึ่งด้วย และบอกว่า ใครอย่ามาซื้อของร้านนี้อีก
เลย เพราะพชีโกงไว้วางใจไม่ได้
หลังจากนั้น ก็ไม่ค่อยมีใครมาซื้อของร้านกุหลาบ เพราะโกรธที่หลอกลวงเขาไว้ และไม่ไว้วางใจ
ส่วนร้านมะลิ กลับมีลูกค้าประจำมาอุดหนุนมากมาย เพราะเชื่อถือไว้วางใจได้

ใบงานที่ 2 ประกอบการเรียนรู้การสอน

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

เรื่องความซื่อสัตย์

กิจกรรม มะลิกับกุหลาบ

กิจกรรมแนะแนว

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคปลาย

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ และเขียนชื่อสมาชิกลงในใบงาน

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

1. ประธาน
2. เลขานุการ
3. สมาชิก
4. สมาชิก
5. สมาชิก
6. สมาชิก

คำชี้แจง หลังจากนักเรียนรู้เรื่องของมะลิกับกุหลาบแล้ว ให้ร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อที่กำหนด
และบันทึกลงในช่องว่าง

- ### 1. ตัวละครแต่ละตัวมีนิสัยอย่างไร

2. ผลดี และผลเสีย จากการกระทำของตัวละครแต่ละตัว

[illegible]

3. ความรู้สึกที่นักเรียนมีต่อตัวละครแต่ละตัว พร้อมทั้งเหตุผลประกอบความรู้สึก

[illegible]

4. จำแนกพฤติกรรมที่แสดงความซื่อสัตย์ และไม่ซื่อสัตย์

[illegible]

ใบความรู้ประกอบการเรียนการสอน

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

เรื่องความซื่อสัตย์

กิจกรรมแนะแนว

กิจกรรม มะลิกับกุหลาบ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคปลาย

ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม ตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเอง บุคคลอื่น หน้าที่ หมู่คณะ สังคม ประเทศชาติ

ความซื่อสัตย์ต่อบุคคล คือมีความซื่อตรง จริงใจต่อผู้อื่น ต่อมิตร ต่อผู้มีพระคุณ
ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น มีความจริงใจต่อผู้อื่น เป็นการทำความจริง ไม่ใช่ทำดีเพื่อลวงให้คนอื่นติดกับ มีความไว้วางใจเชื่อใจผู้อื่น ไม่กล่าวคำเท็จ พูดหลอกลวง สอพลอเพื่อหาประโยชน์ส่วนตัว ไม่คิดริษยากลับแก้ง รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น ไม่หยิบยืมของใช้ของผู้อื่นไปใช้ โดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ถือเอาของของผู้อื่นมาเป็นของตน โดยการลักขโมย ฉ้อโกง ยักยอกเบียดเบียน ไม่ฉ้อโกง ยอมรับผิดชอบหากตนเป็นผู้เป็นผู้ทำผิดต่อผู้อื่น

ความซื่อสัตย์ต่อมิตร ให้ความเกื้อกูลอุดหนุนแก่เพื่อน เมื่อมีภัยเกิดขึ้นก็เป็นพี่ที่พึ่งที่อาศัย ไม่ทอดทิ้งกัน ป้องกันเพื่อนในยามประมาทพลาดพลั้ง ป้องกันทรัพย์สินสมบัติของเพื่อน คอยกีดขวางตักเตือนห้ามเพื่อนไม่ให้ทำชั่ว แนะนำเพื่อนแต่ในทางที่มีประโยชน์ให้เกิดความเจริญแก่เพื่อน พยายามปิดความลับของเพื่อนไม่แพร่งพรายให้คนอื่นรู้ ไม่คิด อิจฉาริษยา แข่งได้แข่งดีกับเพื่อน ไม่คิดร้ายปกปิดไม่เป็นคนดีแต่พูด ไม่ประจบสอพลอ ไม่ชักชวนทำความชั่ว

ความซื่อสัตย์ต่อผู้มีพระคุณ เช่น พ่อแม่ ครู อาจารย์ ญาติ ผู้มีอุปการะ โดยไม่คิดคดต่อผู้มีพระคุณ ไม่คิดลบหลู่ ไม่แสดงกิริยาลบหลู่ดูหมิ่นที่เรียกว่า เกรคุณ พยายามหาโอกาสแทนคุณในทางที่ถูกที่ควรอยู่เสมอ โดยวิธีทำคุณเช่นเดียวกัน หรือสรรเสริญยกย่องผู้มีพระคุณ

การแสดงความซื่อสัตย์ สามารถแสดงออกได้ 3 ทาง คือ

1. ทางกาย หมายถึงการประพฤติดี ประพฤติชอบทางกาย การกระทำที่ไม่ก่อให้เกิดผลเสียหาย ทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น การประพฤติชอบทางกาย คือกายสุจริต ได้แก่ เว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักฉ้อ เว้นจากการประพฤติผิดในกาม การแสดงกิริยาต่อบุคคลเหมือนกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง มถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิให้มาเป็นของตน

2. ทางวาจา โดยการประพฤติที่ชอบทางวาจา เรียกว่าวจีสุจริต มีอยู่ 4 ลักษณะใหญ่ๆ

- เว้นจากการพูดเท็จ
- เว้นจากการพูดส่อเสียด
- เว้นจากพูดคำหยาบ
- เว้นจากพูดเพ้อเจ้อ

สัจจะ หมายถึง ความจริง การมีสัจจะ คือการทำการพูดแต่สิ่งที่เป็นจริง ไม่พูดแต่สิ่งที่เป็นเรื่องไม่จริง เมื่อพูดอะไร ก็เชื่อถือได้ว่าต้องเป็นเรื่องจริง

3. ทางใจ หมายถึงกิจกรรมที่ใช้ใจ หรือความคิดเป็นสำคัญ การแสดงความซื่อสัตย์ทางใจ เช่น คิดอย่างไร ก็พูดก็ทำไปอย่างนั้น ไม่ใช้ใจคิดอย่างหนึ่ง แต่ปากว่าอีกอย่างหนึ่ง หรือบางทีใจคิดอย่าง แต่กลับทำอีกอย่าง หรือบางทีรู้สึกแน่ใจว่าสิ่งๆหนึ่งจะเกิดขึ้น แต่กลับบอกว่าจะไม่เกิด ก็เรียกว่าไม่มีความสุจริตใจ การคิดร้ายต่อผู้อื่น คิดหาผลประโยชน์ในทางที่ผิดศีลธรรม คิดอาฆาตมาดร้าย คิดแก้แค้น ฯลฯ เหล่านี้คือเป็นมโนทุจริต แต่หากเป็นการใช้ใจ ใช้ความคิด ในทางที่ดี เพื่อที่จะให้ตนเอง ผู้อื่น มีความสุข ความเจริญ ในทางที่ดีงาม ถือว่าเป็นผู้มีมโนสุจริต

ที่มา : ทิพย์รัตน์ บรรจงเขียน. การทดลองสอนความซื่อสัตย์แก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์.

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความซื่อสัตย์ กิจกรรมมะลิกับกุหลาบ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความ และเขียนคำตอบลงในช่องว่าง

1. ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลหมายถึงอะไร

.....

.....

.....

.....

2. บุคคลที่ได้ชื่อว่า มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น นั้นเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. ความซื่อสัตย์ต่อมิตรนั้นมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

4. ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อผู้มีพระคุณย่อมมีความประพฤติเช่นไร

.....

.....

.....

.....

5. การแสดงความซื่อสัตย์สามารถแสดงออกได้กี่ทาง ได้แก่ทางใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

6. การประพุดิชอบทางวาจา หรือที่เรียกว่าวจีทุจริต มี 4 ลักษณะใหญ่ๆ คืออะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

7. สัจจะหมายถึงอะไร .

.....

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

8. ปองอยากได้เงินไปซื้อของเล่นอวดเพื่อน แต่กลับไปขอเงินแม่โดยบอกว่า จะนำเงินไปซื้อสมุด ถ้านักเรียนเป็นปอง นักเรียนจะไม่ทำเช่นนั้นเพราะ

- ก. เพื่อนๆไม่มีใครพูดปด
- ข. กลัวคุณแม่จะลงโทษที่พูดปด
- ค. ลูกที่ดีต้องไม่พูดปดกับพ่อแม่
- ง. ต้องการให้คุณแม่ชมเชยที่ไม่พูดปด

9. แจ้วชวนโจไปซื้อขนมร้านข้างๆบ้าน ร้านขนมนี้ขายดีมีคนพลุกพล่าน แต่เจ้าของร้านพูดจาไม่ดี และเอาเปรียบลูกค้าเสมอ เมื่อเจ้าของร้านเจอ แจ้วจึงชวนโจให้ขโมยขนม เมื่อแจ้วขโมยขนมใส่กระเป๋าแล้ว จึงบอกให้โจทำบ้าง ถ้านักเรียนเป็นโจ นักเรียนจะไม่ทำอย่างแจ้วเพราะ

- ก. การลักขโมยเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย และทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
- ข. การขโมยขนมถ้าถูกจับได้จะถูกลงโทษอย่างหนัก
- ค. นักเรียนต้องการให้ผู้อื่นเห็นว่านักเรียนเป็นคนดี
- ง. เพื่อนจะได้ชมเราว่าเป็นคนดีไม่กระทำผิดตามเพื่อน

10. เวลาอยู่บ้านสมาชิกมักหยิบเงินคนอื่นไปซื้อขนมกินเสมอ ถ้านักเรียนเป็นสมาชิก นักเรียนจะไม่กระทำเช่นนั้นเพราะ

- ก. เพื่อนๆที่ดีไม่มีใครลักขโมย
- ข. การลักขโมยเป็นการกระทำที่ไม่ดี
- ค. กลัวว่าถ้าทำอีกต่อไป จะถูกตำรวจจับ
- ง. อยากให้คนในบ้านยกย่องว่าเป็นคนที่ไว้ใจได้

เจลายแบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

เรื่องความซื่อสัตย์ กิจกรรมมะลิ กับกุหลาบ

1. ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลหมายถึงอะไร

คำตอบ ความซื่อสัตย์ต่อบุคคล คือมีความซื่อตรง จริ่งใจต่อผู้อื่น ต่อมิตร ต่อผู้มีพระคุณ

2. บุคคลที่ได้ชื่อว่า มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น นั้นเป็นอย่างไร

คำตอบ ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น คือผู้ที่มีความจริงใจต่อผู้อื่น เป็นการทำจริง ไม่ใช่ทำดีเพื่อลวงให้คนอื่นติดกับ มีความไวเนื้อเชื่อใจผู้อื่น ไม่กล่าวคำเท็จ พูดหลอกลวง สอพลอเพื่อหาประโยชน์ส่วนตัว ไม่คิดริษยากลั่นแกล้ง รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น ไม่หยิบของใช้ของผู้อื่นไปใช้ โดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ถือเอาของของผู้อื่นมาเป็นของตน โดยการลักขโมย ฉ้อโกง ยักยอกเบียดเบียน ไม่ผิฉินัดยอมรับผิดหากตนเป็นผู้เป็นผู้ทำผิดต่อผู้อื่น

3. ความซื่อสัตย์ต่อมิตรนั้นมีลักษณะอย่างไร

คำตอบ ความซื่อสัตย์ต่อมิตร นั้นมีลักษณะให้ความเกื้อกูลอดหนุนแก่เพื่อน เมื่อมีภัยเกิดขึ้นก็เป็นที่พักพิงที่อาศัย ไม่ทอดทิ้งกัน ป้องกันเพื่อนในยามประมาทพลาดพลั้ง ป้องกันทรัพย์สินสมบัติของเพื่อน คอยกีดขวางตักเตือนห้ามเพื่อนไม่ให้ทำชั่ว แนะนำเพื่อนแต่ในทางที่มีประโยชน์ให้เกิดความเจริญแก่เพื่อน พยายามปิดความลับของเพื่อนไม่แพร่พรายให้คนอื่นรู้ ไม่คิด อิจฉาริษยา แข่งได้แข่งดีกับเพื่อน ไม่คิดร้ายปองลอก ไม่เป็นคนดีแต่พูด ไม่ประจบสอพลอ ไม่ชักชวนทำความชั่ว

4. ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อผู้มีพระคุณย่อมมีความประพฤติเช่นไร

คำตอบ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อผู้มีพระคุณย่อมมีความประพฤติไม่คิดคดต่อผู้มีพระคุณ ไม่คิดลบหลู่ ไม่แสดงกิริยาลบหลู่ดูหมิ่นที่เรียกว่า เนรคุณ พยายามหาโอกาสแทนคุณในทางที่ถูกที่ควรอยู่เสมอ โดยวิธีทำคุณเช่นเดียวกัน หรือสรรเสริญยกย่องผู้มีพระคุณ

5. การแสดงความซื่อสัตย์สามารถแสดงออกได้กี่ทาง ได้แก่ทางใดบ้าง

คำตอบ การแสดงความซื่อสัตย์ สามารถแสดงออกได้ 3 ทาง คือ

1. ทางกาย 2. ทางวาจา 3. ทางใจ

6. การประพฤติชอบทางวาจา หรือที่เรียกว่าวจีทุจริต มี 4 ลักษณะใหญ่ๆ คืออะไรบ้าง

คำตอบ - เว้นจากการพูดเท็จ
 - เว้นจากการพูดส่อเสียด
 - เว้นจากพูดคำหยาบ
 - เว้นจากพูดเพ้อเจ้อ

7. สัจจะหมายถึงอะไร

คำตอบ สัจจะ หมายถึง ความจริง การมีสัจจะ คือการทำการพูดแต่สิ่งที่เป็นจริง ไม่พูดแต่สิ่งที่เป็นเรื่องไม่จริง เมื่อพูดอะไร ก็เชื่อถือได้ว่าต้องเป็นเรื่องจริง

8. คำตอบ ค.

9. คำตอบ ก.

10. คำตอบ ข.

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมช่วงชั้นที่ 3
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคปลาย
ครั้งที่ 12

ชื่อเรื่อง

ความกตัญญูกตเวทิตะ

ชื่อกิจการกรม

สระน้ำหมู่บ้าน

ເວລາ

1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทวนเวียนที่ต่อ
สาธารณสมบัติในชั้นที่สูงขึ้น
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกแนวทางในการปฏิบัติตนต่อสาธารณสมบัติ
เหล่านั้นได้

แนวคิด

สาธารณสมบัติเป็นสมบัติส่วนรวมของทุกคนในชาติ เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อ
อำนวยความสะดวก ช่วยให้เราสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ดังนั้นเรา
จึงควรสำนึกในคุณค่า และประโยชน์ของสิ่งต่างๆ เหล่านี้ด้วยการถนอมใช้และ
ดูแลรักษาให้ดี

ส่วนประกอบในชุดการสอน

1. คำชี้แจง
2. คู่มือครู
3. คู่มือนักเรียน
4. สื่อและอุปกรณ์การสอน

คำชี้แจง

1.การเตรียมตัวของครู

1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว คู่มือครู และคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจ

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือ โดยยึดคู่มือครูเป็นหลักในการดำเนินการสอน

2.การจัดกิจกรรม

2.1 ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความกตัญญูทเวที โดยใช้กิจกรรม สระน้ำหมู่บ้าน

2.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้บทบาทสมมุติ และอภิปราย

3.บทบาทของครู

3.1 ชี้แจงการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความกตัญญูทเวที โดยใช้กิจกรรม สระน้ำหมู่บ้าน

3.2 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

3.3 ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับสารสนเทศต่าง ๆ รอบตัวเรา ให้นักเรียนยกตัวอย่างสารสนเทศที่สำคัญ และบอกคุณประโยชน์ที่มนุษย์ได้

3.4 ครูให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมุติเรื่อง “สระน้ำหมู่บ้าน” ตามที่กำหนดให้โดยใช้เวลา 10-20 นาที

3.5 แบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน

3.6 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

3.6.1 การกระทำของบุคคลในเรื่องเป็นอย่างไร บุคคลใดที่ปฏิบัติเหมาะสม และบุคคลใดปฏิบัติไม่เหมาะสมเพราะเหตุใด

3.6.2 ถ้านักเรียนเป็นสมาชิกคนหนึ่งหมู่บ้านนี้ นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร

3.6.3 ถ้าเปิดและเพื่อนบ้านอีกหลายคนไม่เป็นคนมั่งง่าย เหตุการณ์จะเป็นอย่างไร

3.6.4 เราสามารถตอบแทนบุญคุณสาธารณะสมบัติโดยวิธีใดบ้าง

3.7 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปรายและ

3.8 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเรื่องความกตัญญูต่อสาธารณะสมบัติ และยกตัวอย่างแนวทางการปฏิบัติที่เราทุกคนควรปฏิบัติต่อสาธารณะสมบัติ

3.9 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

3.10 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

4. สิ่งที่คุณต้องเตรียม

- 4.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน
- 4.2 ใบงาน สระน้ำหมู่บ้านเรือง
- 4.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

คู่มือครู

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนว ในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เรื่อง ความกตัญญูทวดเทวี โดยใช้กิจกรรม สระน้ำหมู่บ้าน ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง ครูควร ศึกษาเพื่อเตรียมการสอนดังนี้

1.สาระสำคัญ

ความกตัญญูทวดเทวี หมายถึง การแสดงออกของการรู้คุณคน และสนองคุณคน โดยรู้สำนึกใน บุญคุณ และตอบแทนผู้มีพระคุณ และสิ่งอื่นที่มีบุญคุณ ไม่ลบหลู่ ไม่ทอดทิ้ง และไม่คิดร้ายต่อผู้มีพระคุณ ตลอดทั้งไม่ปฏิบัติตนให้เป็นທີ່เสื่อมเสียวงศ์ตระกูล

2.จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทวดเทวีต่อสาธารณสมบัติในขั้นที่สูงขึ้น
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกแนวทางในการปฏิบัติตนต่อสาธารณสมบัติเหล่านั้นได้

3.เนื้อหา

สาธารณสมบัติเป็นสมบัติส่วนรวมของทุกคนในชาติ เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวก ช่วยให้เราสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ดังนั้นเราจึงควรสำนึกในคุณค่า และประโยชน์ ของสิ่งต่างๆเหล่านี้ด้วยการถนอมใช้และ ดูแลรักษาให้ดี

4.วิธีดำเนินการ

4.1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

4.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

4.2.1 ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับสาธารณสมบัติต่างๆรอบตัวเรา ให้นักเรียน ยกตัวอย่างสาธารณสมบัติที่สำคัญ และบอกคุณประโยชน์ที่มนุษย์ได้

4.3 ขั้นกิจกรรม

4.3.1 ครูให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมุติเรื่อง “สระน้ำหมู่บ้าน” ตามที่กำหนดให้โดยใช้ เวลา 10-20 นาที

4.3.2 แบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน

4.3.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

4.3.3.1 การกระทำของบุคคลในเรื่องเป็นอย่างไร บุคคลใดที่ปฏิบัติเหมาะสม และบุคคลใดปฏิบัติไม่เหมาะสมเพราะเหตุใด

4.3.3.2 ถ้านักเรียนเป็นสมาชิกคนหนึ่งหมู่บ้านนี้ นักเรียนจะปฏิบัติตน อย่างไร

4.3.3.3 ถ้าเปิดและเพื่อนบ้านอีกหลายคนไม่เป็นคนมั่งง่าย เหตุการณ์จะเป็นอย่างไร

4.3.3.4 เราสามารถตอบแทนบุญคุณสาธารณะสมบัติโดยวิธีใดบ้าง

4.3.4 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปรายและ

4.4 ขั้นสรุป

4.4.1 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเรื่องความกตัญญูต่อสาธารณะสมบัติ และยกตัวอย่างแนวทางการปฏิบัติที่เราทุกคนควรปฏิบัติต่อสาธารณะสมบัติ

4.4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

4.5 ขั้นทดสอบหลังเรียน

4.5.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

5. สื่อ-อุปกรณ์

5.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

5.2 ใบงานสระน้ำหมู่บ้าน

5.4 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

6. กระบวนการวัดและประเมินผล

6.1 จากการตอบคำถาม

6.2 ตรวจผลจากใบงาน

6.3 สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

6.4 สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

คู่มือนักเรียน

สำหรับนักเรียนการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เรื่องความรับผิดชอบ โดยใช้กิจกรรมเรื่องของสุนันท์ ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1. นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
2. นักเรียนสนทนากับครูเกี่ยวกับสาธารณสมบัติต่าง ๆ รอบตัวเรา และยกตัวอย่างสาธารณสมบัติที่สำคัญ และบอกคุณประโยชน์ที่มนุษย์ได้
3. นักเรียนแสดงบทบาทสมมติเรื่อง “สระน้ำหมู่บ้าน” ตามที่กำหนดให้โดยใช้เวลา 10-20 นาที
4. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน เลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม
5. นักเรียนนักเรียนช่วยกันอภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับจากใบงานที่กำหนดให้
6. นักเรียนส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้นเรียน
7. นักเรียนช่วยกันสรุปเรื่องความกตัญญูต่อสาธารณสมบัติ และยกตัวอย่างแนวทางการปฏิบัติที่เราทุกคนควรปฏิบัติต่อสาธารณสมบัติ
8. นักเรียนศึกษาไปความรู้ประกอบกิจกรรม
9. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ใบงาน 1ประกอบการเรียนการสอน
กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
เรื่องความกตัญญูกตเวที
วิชากิจกรรมแนะแนว

กิจกรรม สระน้ำหมู่บ้าน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคปลาย

ในหมู่บ้านแห่งนี้ มีผู้คนอาศัยอยู่หลายครอบครัว ครอบครัวของป้าเป่าเป็นครอบครัวหนึ่งที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้ ในหมู่บ้านมีสระน้ำใหญ่อยู่สระหนึ่ง ซึ่งอำนาวยประโยชน์ให้คนในหมู่บ้านได้มีน้ำใช้ตลอดปี พ่อและแม่ของป้าเป่ามักสอนเสมอว่า ให้ช่วยกันรักษาความสะอาดของน้ำในสระ ไม่ให้น้ำขุ่นหรือสิ่งปฏิกูลต่างๆไปทิ้งในสระ เพราะจะทำให้น้ำเสียส่งผลให้คนในหมู่บ้านไม่มีน้ำใช้ ป้าเป่าก็เชื่อฟังพ่อแม่

ครอบครัวของเป็ดเป็นครอบครัวที่มั่งคั่ง บ้านของเป็ดตั้งอยู่ใกล้สระน้ำ และยังมีเพื่อนบ้านอีกหลายคนที่มีนิสัยมั่งคั่งคล้ายกับครอบครัวของเป็ด

วันหนึ่งป้าเป่ามาพบเป็ดมาพบเป็ดกำลังเทขยะลงสระน้ำ ป้าเป่าจึงตักเตือนว่าอย่าเทขยะลงไปในสระให้เอาขยะไปทิ้งในหลุมแล้วเผาเสียดีกว่า เพราะถ้าเทลงไปบ่อยๆจะทำให้น้ำเน่า ต่อไปพวกเราจะไม่ได้น้ำใช้ แต่เป็ดกลับบอกว่าอย่ามายุ่ง ไม่ใช่เรื่องของป้าเป่า และก็เดินไปไม่ได้ที่น้ำจะเน่า เพราะสระน้ำนี้ใหญ่มาก ป้าเป่าพยายามที่จะบอกเพื่อนบ้านอีกหลายคนว่าอย่าทิ้งขยะลงในสระน้ำแต่ก็ไม่ได้ผล

หนึ่งปีผ่านไปน้ำในสระก็เริ่มเน่า สกปรกเหม็น คนในหมู่บ้านไม่สามารถที่จะนำน้ำในสระมาใช้ได้ต่อไป เพื่อนบ้านของป้าเป่าหลายคนเริ่มรู้สึกเสียใจ ที่ไม่เชื่อฟังคำตักเตือนของป้าเป่า แต่ก็สายเกินไปเสียแล้ว เพราะน้ำในสระเน่าหมดไม่สามารถที่จะแก้ไขอะไรได้

ใบงาน 2ประกอบการเรียนการสอน
กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
เรื่องความกตัญญูกตเวที
วิชากิจกรรมแนะแนว

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

1. ประธาน
2. เลขานุการ
3. สมาชิก
4. สมาชิก
5. สมาชิก
6. สมาชิก

คำชี้แจง ให้นักเรียนอภิปรายแลกเปลี่ยนในกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดให้ดังต่อไปนี้

1. การกระทำของบุคคลในเรื่องเป็นอย่างไร บุคคลใดที่ปฏิบัติเหมาะสม และบุคคลใดปฏิบัติไม่เหมาะสมเพราะเหตุใด

[illegible]

2. ถ้านักเรียนเป็นสมาชิกคนหนึ่งในกลุ่มบ้านนี้ นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร

[illegible]

3. ถ้าเปิดและเพื่อนบ้านอีกหลายคนไม่เป็นคนมั่งง่าย เหตุการณ์จะเป็นอย่างไร

4. เราสามารถตอบแทนบุญคุณสาธารณะสมบัติโดยวิธีใดบ้าง

2.ความกตัญญูทวดเวที่ต่อสถาบันและสิ่งแวดลอม ใต้แก่ ครอบครัว โรงเรียน ประเทศชาติ พระมหากษัตริย์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสาธารณสมบัติ

พฤติกรรม

- จงรักภักดีต่อประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- เชิดชู ชาติ และรักษาเกียรติของประเทศชาติ
- ทำนุบำรุงศาสนา
- หมั่นประกอบกิจอันเป็นหน้าที่ของตน เพื่อให้ตนมีหลักฐาน และประเทศชาติ
รุ่งเรือง
- รักษา และสงวนทรัพยากรธรรมชาติ
- เพิ่มเติม และบำรุงทรัพยากรธรรมชาติ ให้ปริมาณและคุณภาพเพิ่มขึ้น
- รักษาเกียรติยศ และนำชื่อเสียงมาสู่ครอบครัว โรงเรียน และประเทศชาติ

ที่มา : ระเบียบ ภาวิไล , “ คุณค่าชีวิต “ กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ผีเสื้อ , 2532.หน้า 85

: จุลยศรี มีใจเย็น. การทดลองใช้บทบาทสมมุติเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความกตัญญู
ทวดเวที่ของเด็กชั้นประถมปีที่ 5. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ;
2526 หน้า 27-29

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความกตัญญู กิจกรรม สาระน้ำหมู่บ้าน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความ และเขียนคำตอบลงในช่องว่าง

1. ความกตัญญูทเวที หมายถึงอะไร

.....

.....

.....

.....

2. เราสามารถแบ่งประเภท ความกตัญญูทเวทีได้อย่างกว้างๆ เป็นกี่ประเภท ได้แก่อะไรได้บ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

3. จงยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงออกถึงความกตัญญูทเวทีต่อสิ่งแวดล้อมอย่าง
ทรัพยากรธรรมชาติ และสาธาณสมบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

4. จอมเป็นหัวหน้าชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เขามักจะคอยเตือนเพื่อนบ้าน และทำป้ายเชิญชวนไม่ให้
คนทิ้งขยะลงแม่น้ำลำคลอง ถ้านักเรียนเป็นจอม เพราะเหตุใดจึงทำเช่นนั้น

- ฐ. อยากแสดงศักยภาพการเป็นหัวหน้าชมรม
- ท. คนทำดี ย่อมจะได้รับรางวัล
- ฅ. เพราะบ้านตัวเองก็อยู่ติดคลองเห็นขยะแล้วรบกวนตา
- ณ. เป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องช่วยกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

5. ในวันต้นไม้แห่งชาติ จอยและเพื่อนๆ ชั้น ม. 2 ช่วยกันจัดทำป้ายโปสเตอร์ และเขียนคำขวัญเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ ให้คนเห็นประโยชน์ของต้นไม้ที่มีต่อมนุษย์เรามาก ทุกคนเต็มใจช่วยกันจัดทำอย่างเต็มที่ ที่เป็นเช่นนี้เพราะเหตุใด

- จ. การช่วยกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะต้นไม้ที่มีประโยชน์กับเรา จะทำให้ชุมชนเป็นสุข
- ฉ. เก็บคำขวัญดีๆ ไปส่งประกวดชิงรางวัลได้
- ช. ครูอาจดูและลงโทษเอาได้ถ้าไม่ทำ
- ซ. นักเรียนโรงเรียนอื่นเขาก็ทำอย่างนี้เหมือนกัน

6. เมื่อนิดไปเที่ยวที่หัวหินสถานที่พักผ่อนที่เธอชอบที่ไร เธอมักไปนั่งกินขนมที่ชายหาดกับคุณแม่ เมื่อกินเสร็จก็จะเอาถุงขนมไปทิ้งที่ถังขยะเสมอ ถ้านักเรียนเป็นนิด เพราะเหตุใดจึงทำเช่นนั้น

- ก. แม่จะตำหนิถ้าไม่เอาไปทิ้งถังขยะ
- ข. ถ้าใครเห็นทิ้งเอาไว้มองสกปรกจะนินทาหลังได้
- ค. เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่
- ง. ถ้าทำดีวันหลังคุณแม่จะได้ซื้อขนมเลี้ยงอีก

7. คณะกรรมการโรงเรียนจะมาตรวจเยี่ยมโรงเรียนวันจันทร์ สมหมายและเพื่อนๆ จึงช่วยครูทำความสะอาดและจัดห้องเรียนในวันอาทิตย์ ถ้านักเรียนเป็นสมหมาย เพราะเหตุใดจึงทำเช่นนั้น

- ก. ถ้ากรรมการมาตรวจห้องสกปรก อาจถูกครูทำโทษ
- ข. อยากให้ครูรักและให้คะแนนเพิ่ม
- ค. เพื่อนๆ ส่วนใหญ่มาช่วยทำความสะอาดกันทุกคน
- ง. เป็นหน้าที่ของนักเรียนทุกคนที่ควรช่วยกันรักษาความสะอาดโรงเรียนของเรา

8. ในงานประจำปีของโรงเรียน อ้อยใจได้รับเลือกเป็นผู้แสดง และต้องมาฝึกซ้อมในวันเสาร์อาทิตย์ ถ้านักเรียนเป็นอ้อยใจจะให้ความร่วมมืออย่างดีเพราะเหตุใด

- ก. รู้สึกสบายใจที่ได้มาช่วยงานโรงเรียน
- ข. กลัวครูจะลงโทษถ้าไม่มาฝึกซ้อม
- ค. เพื่อนๆ หลายคนกลุ่มเดียวกับเราก็มาร่วมแสดงด้วย
- ง. เมื่อจบการแสดงครูประกาศจะแจกรางวัลให้นักแสดงทุกคน

9. ป้อมมักเดินทางมาโรงเรียนพร้อมเพื่อนๆ เพื่อนๆ ของป้อมชอบทิ้งเศษขนม และถุงขยะลงบนถนน แต่ป้อมไม่ทำและพยายามจะเตือนเพื่อนไม่ให้ทำเช่นนั้นด้วย ถ้านักเรียนเป็นป้อมเพราะเหตุใดจึงทำเช่นนั้น

- ก. ทำตามที่คุณครูอบรมสั่งสอน
- ข. อยากได้รางวัลความประพฤติดี
- ค. ถ้าทิ้งเศษขยะลงบนถนนใครมาเห็นจะว่าเอาได้
- ง. การทิ้งเศษขยะบนถนนเป็นสิ่งไม่เหมาะสม เพราะถนนเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกให้กับเราและคนในสังคม

10 . ที่บ้านข้าวเหนียวจัดงานทำบุญบ้าน มีเพื่อนๆ ที่ห้องมาช่วยงานที่บ้านข้าวเหนียว ข้าวเหนียวหาน้ำ และอาหารมาเลี้ยงเพื่อน เมื่อเสร็จงานแล้วข้าวเหนียวยังจัดอาหารและขนมใส่ถุงให้เพื่อนๆ เอากลับไปกินที่บ้านด้วย นักเรียนคิดว่างานดาทำเช่นนี้เพราะเหตุใด

- ก. รู้สึกซาบซึ้ง และอยากตอบแทนเพื่อนๆ ที่มีน้ำใจมาช่วยงาน
- ข. เมื่อไปช่วยงานบ้านเพื่อน เพื่อนจะได้ตอบแทนเราบ้าง
- ค. ถ้าไม่จัดของให้เดี๋ยวเพื่อนจะโกรธ และไม่มาช่วยงานอีก
- ง. เป็นธรรมเนียมเวลามีแขกมาที่บ้าน คนอื่นในบ้านก็มักจะทำแบบนี้

เฉลยแบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความกตัญญูกตเวที กิจกรรมสระน้ำหมู่บ้าน

1. ความกตัญญูกตเวที หมายถึงอะไร

คำตอบ สำนึกขอบคุณคนคือ กตัญญู กตเวที คือ การแสดงออกต่อสำนึกนั้น

2. เราสามารถแบ่งประเภท ความกตัญญูกตเวทีได้อย่างกว้างๆ เป็นกี่ประเภท ได้แก่อะไรได้บ้าง

คำตอบ 2 ประเภท คือ

1.) ความกตัญญูกตเวทีต่อบุคคล ได้แก่บุพการี ครูอาจารย์ และผู้อื่นที่ทำความประโยชน์ให้

2.) ความกตัญญูกตเวทีต่อสถาบันและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน

ประเทศชาติ พระมหากษัตริย์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสาธารณ

3. จงยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงออกถึงความกตัญญูกตเวทีต่อสิ่งแวดล้อมอย่าง

ทรัพยากรธรรมชาติ และสาธารณสมบัติ

คำตอบ นักเรียนสามารถตอบได้กว้าง แต่ให้อยู่ในประเด็นของ การดูแลรักษา และสงวนทรัพยากร

ธรรมชาติรวมถึงเพิ่มเติม และบำรุงทรัพยากรธรรมชาติ ให้ปริมาณและคุณภาพเพิ่มขึ้น

4.	คำตอบ	ง.
5.	คำตอบ	ก.
6.	คำตอบ	ค.
7.	คำตอบ	ง.
8.	คำตอบ	ก.
9.	คำตอบ	ง.
10.	คำตอบ	ก.

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมช่วงชั้นที่ 3
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคต้น
ครั้งที่ 13

ชื่อเรื่อง

ความมีวินัย

ชื่อกิจกรรม

ทำอะไรถึงจะดี

เวลา

1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในกฎเกณฑ์ของสังคม ถึงแม้จะทำในสิ่งที่ตนต้องการแต่ต้องเคารพสิทธิของคนอื่นไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักคิดและตัดสินใจได้ว่าสิ่งที่ตนต้องการนั้นสิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำและ สามารถเลือกทำในสิ่งที่เหมาะสมไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคมรู้จักเคารพสิทธิของคนอื่น

แนวคิด

มนุษย์ทุกคนอยากทำตามความต้องการของตนเอง แต่ผู้กระทำต้องรู้ว่าการกระทำตามความต้องการนั้นต้องมีความเหมาะสมไม่ขัดต่อกฎเกณฑ์ของสังคม รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น หากความต้องการนั้นไม่เหมาะสม ไม่มีประโยชน์ไม่อยู่ในกฎเกณฑ์ของสังคมและทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนก็ไม่ควรทำ

ส่วนประกอบในชุดการสอน

1. คำชี้แจง
2. คู่มือครู
3. คู่มือนักเรียน
4. สื่อและอุปกรณ์การสอน

คำชี้แจง

1. การเตรียมตัวของครู

1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว คู่มือครู และคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจ

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือ โดยยึดคู่มือครูเป็นหลักในการดำเนินการสอน

2. การจัดกิจกรรม

2.1 ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความมีวินัย โดยใช้กิจกรรม ทำอย่างไรถึงจะดี

2.2 .ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มโดยการอภิปราย

3. บทบาทของครู

3.1 ชี้แจงการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความมีวินัย โดยใช้กิจกรรม ทำอย่างไรถึงจะดี

3.2 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

3.3 ครูพูดคุยกับนักเรียนถึงเรื่องความต้องการของแต่ละคนบนโลกทุกคนต่างมีความความอยากที่จะทำในสิ่งต่างๆตามที่ใจตนเองคิด แต่บางคนเลือกทำตามความต้องการของตน ในขณะที่บางคนไม่ได้เลือกทำตามสิ่งที่ตนเองต้องการทุกครั้ง

3.4 ครูให้นักเรียนบอกความต้องการของแต่ละคน พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบว่าเพราะอะไรถึงต้องการทำในสิ่งนั้น

3.5 ครูยกตัวอย่างเหตุการณ์ ที่เป็นความต้องการของคนหลายคนให้นักเรียนเห็น แล้วสนทนาแลกเปลี่ยนกับนักเรียนในประเด็นต่อไปนี้ให้

3.5.1 ความต้องการของแต่ละคนที่ยกตัวอย่าง เป็นความต้องการที่ดี หรือไม่ดีอย่างไร

3.5.2 เพราะเหตุใดจึงดีหรือไม่ดี

3.5.3 ความต้องการที่ดีและไม่ดีก่อให้เกิดผลดี หรือผลเสียต่อตนเอง และผู้อื่นอย่างไร

3.6 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม และให้นักเรียนบอกความต้องการของตนเอง และเหตุผลประกอบที่อีกครั้ง และให้เพื่อนในกลุ่มช่วยกันคิดวิเคราะห์ว่าความต้องการนั้นเกิดผลดี และผลเสียต่อตนเองและผู้อื่นอย่างไร และนักเรียนควรจะปฏิบัติตนอย่างไร แล้วบันทึกลงไปในใบงานที่2

3.7 สุ่มตัวแทนกลุ่ม มาสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการที่เกิดขึ้นของแต่ละคน

3.8 ครูแจกใบความรู้ประกอบกิจกรรม ทำอย่างไรถึงจะดี

3.9 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงการประพฤติปฏิบัติตนในสังคมต้องรู้จักคิดและตัดสินใจได้ว่า การจะกระทำตามความต้องการของตนเองและผู้อื่นนั้น ต้องเป็นความต้องการที่ถูกต้อง เหมาะสมไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม และเคารพสิทธิผู้อื่นไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

3.10 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

3.11 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

4. สิ่งที่คุณต้องเตรียม

4.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

4.2 ใบงาน ทำอย่างไรถึงจะดี

4.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

คู่มือครู

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความมีวินัย โดยใช้กิจกรรมทำอย่างไรถึงจะดี ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง ครูควรศึกษาเพื่อเตรียมการสอนดังนี้

1. สารสำคัญ

ความมีวินัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ของสังคมโดยเคารพสิทธิของผู้อื่น และ ควบคุมพฤติกรรมของตนเองรู้ว่าสิ่งใดดีควรทำและสิ่งใดไม่ควรทำ หลีกเลี่ยงสามารถคิดตัดสินใจและเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเห็นว่าเหมาะสมโดยไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในกฎเกณฑ์ของสังคม ถึงแม้จะทำในสิ่งที่ตนต้องการแต่ต้องเคารพสิทธิของผู้อื่นไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักคิดและตัดสินใจได้ว่าสิ่งที่ตนต้องการนั้นสิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำและ สามารถเลือกทำในสิ่งที่เหมาะสมไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคมรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น

3. เนื้อหา

มนุษย์ทุกคนอยากทำตามความต้องการของตนเอง แต่ผู้กระทำต้องรู้ด้วยว่าการกระทำตามความต้องการนั้นต้องมีความเหมาะสมไม่ขัดต่อกฎเกณฑ์ของสังคม รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น หากความต้องการนั้นไม่เหมาะสม ไม่มีประโยชน์ไม่อยู่ในกฎเกณฑ์ของสังคมและทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนก็ไม่ควรทำ

4. วิธีดำเนินการ

4.1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

4.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

4.2.1 ครูพูดคุยกับนักเรียนถึงเรื่องความต้องการของแต่ละคนบนโลกทุกคนต่างมีความอยากที่จะทำในสิ่งต่างๆที่ตนคิดในใจ แต่บางคนเลือกทำตามความต้องการของตน ในขณะที่บางคนไม่ได้เลือกทำตามสิ่งที่ตนเองต้องการทุกครั้ง

4.3 ขั้นกิจกรรม

4.3.1 ครูให้นักเรียนบอกความต้องการของแต่ละคน พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบว่าเพราะอะไรถึงต้องการทำในสิ่งนั้น

4.3.2 ครูยกตัวอย่างเหตุการณ์ ที่เป็นความต้องการของคนหลายคนให้นักเรียนเห็นแล้วสนทนาแลกเปลี่ยนกับนักเรียนในประเด็นต่อไปนี้ให้

4.3.2.1 ความต้องการของแต่ละคนที่ยกตัวอย่าง เป็นความต้องการที่ดี หรือไม่ดี
อย่างไร

4.3.2.2 เพราะเหตุใดจึงดีหรือไม่ดี

4.3.2.3 ความต้องการที่ดีจะไม่ดีก่อให้เกิดผลดี หรือผลเสียต่อตนเอง และผู้อื่น
อย่างไร

4.3.3 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม และให้นักเรียนบอกความต้องการของตนเอง และเหตุผล
ประกอบที่ตนเองเขียนอีกครั้ง และให้เพื่อนในกลุ่มช่วยกันคิดวิเคราะห์ว่าความต้องการนั้นเกิดผลดี และผลเสีย
ต่อตนเองและผู้อื่นอย่างไร และนักเรียนควรจะปฏิบัติตนอย่างไร

4.4 ขั้นสรุป

4.4.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงการประพฤติปฏิบัติตนในสังคมต้องรู้จักคิดและ
ตัดสินใจได้ว่า การจะกระทำตามความต้องการของตนเองและผู้อื่นนั้น ต้องเป็นความต้องการที่
ถูกต้อง เหมาะสมไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม และเคารพสิทธิผู้อื่นไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

4.4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

4.5 ขั้นทดสอบหลังเรียน

ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

5. สื่อ-อุปกรณ์

5.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

5.2 ใบงาน ทำอย่างไรถึงจะดี

5.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

6. กระบวนการวัดและประเมินผล

6.1 จากการตอบคำถาม

6.2 ตรวจผลจากใบงาน

6.3 สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่ม

6.4 สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

คู่มือนักเรียน

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความมีวินัย โดยใช้กิจกรรม ทำอย่างไรถึงจะดี ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1. นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
2. นักเรียนบอกถึงความต้องการของตน พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบว่าเพราะอะไรถึงต้องการทำในสิ่งนั้น
3. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและอภิปรายถึงเหตุการณ์ความต้องการที่ครูยกตัวอย่างมาให้ว่าเป็นความต้องการที่ดีหรือไม่ดี และมีผลดี ผลเสียอย่างไร
4. นักเรียนแบ่งกลุ่ม และบอกความต้องการและเหตุผลประกอบของตนและให้เพื่อนในกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ว่าความต้องการนั้นเกิดผลดีผลเสียต่อตนเองและผู้อื่นอย่างไร
5. นักเรียนร่วมกันสรุปถึงการประพฤติปฏิบัติตนในสังคมต้องรู้จักคิดและตัดสินใจได้ว่า การจะกระทำตามความต้องการของตนเองและผู้อื่นนั้น ต้องเป็นความต้องการที่ถูกต้อง เหมาะสมไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม และเคารพสิทธิผู้อื่นไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
6. นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม
7. นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนนักเรียนอ่านความต้องการของบุคคลที่ยกตัวอย่างมา
 2. เลือกแบ่งเหตุการณ์ดังกล่าวว่าเหตุการณ์ใดเป็นความต้องการที่ดีหรือไม่ดี
 3. ให้เหตุผลประกอบในเหตุการณ์ที่เลือก พร้อมบอกว่าการก่อให้เกิดผลดีผลเสียอย่างไร
- จีบแฉงตะโกนคุยเสียงดังในห้องสมุดเพื่อให้เป็นจุดสนใจของเพื่อนๆ
 - ติดดีต้องการฝึกวอลเลย์บอลให้เก่งเพื่อจะได้เข้าทีมของโรงเรียน
 - หนูหาต้องการเป็นแชมป์คณิตศาสตร์โอลิมปิกเพื่อสร้างชื่อเสียงให้โรงเรียนและพ่อแม่จะได้ภูมิใจ
 - มดดำชอบใส่กระโปรงนักเรียนสั้นๆเพื่อให้ดูทันสมัยเข้ากับแฟชั่นล่าสุด
 - ไบตองต้องการสอบได้ที่ 1 เพื่อจะได้ทุนเรียนดีปีหน้า
 - น้ำหวานต้องการเก็บเงินซื้อรถจักรยานเพื่อจะได้ขี่มาโรงเรียน
 - ชมพู่แซงคิวซื้ออาหารเพราะหิวข้าวมากและคิดว่าไม่เป็นไร
 - หน่ำเลียบบมาโรงเรียนสายเพราะขี้เกียจตื่นเข้าฝารถติด

เหตุการณ์ที่เป็นความต้องการที่ดี	เพราะเหตุใด	ก่อให้เกิดผลดีผลเสียอย่างไร

เหตุการณ์ที่เป็นความต้องการที่ไม่ดี	เพราะเหตุใด	ก่อให้เกิดผลดีผลเสียอย่างไร

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

1. ประธาน
2. เลขานุการ
3. สมาชิก
4. สมาชิก
5. สมาชิก
6. สมาชิก

คำชี้แจง ให้นักเรียนพุดคุยถึงความต้องการของตนเองและเหตุผลที่ประกอบ แล้วให้เพื่อนในกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ว่าความต้องการนั้นก่อให้เกิดผลดี และผลเสียต่อตนเองและผู้อื่นอย่างไร

ความต้องการ	ก่อให้เกิดผลดีอย่างไร	ก่อให้เกิดผลเสียอย่างไร

เรื่องนี้แหละเป็นเรื่องของการศึกษา เพราะการศึกษาจะสำเร็จผล เมื่อทำให้คนพัฒนา คือ เปลี่ยนทัศนคติ เปลี่ยนความอยาก เปลี่ยนท่าทีต่อสิ่งทั้งหลายได้ จากทัศนคติที่เกิดจากโมหะมาเป็นทัศนคติที่เกิดจากปัญญา

เรื่องวินัยนี้ต้องเปลี่ยนทัศนคติจากการฝืนเป็นการฝึก เรื่องนี้อยู่ที่สภาพจิต เมื่อใดเราเห็นคุณค่า เราพร้อมใจ ก็เกิดความอยากฝึกขึ้นมา จึงต้องเปลี่ยนความอยาก

คนเรานี้ตอนแรกก็มีความอยากทำตามใจตัว เช่นอยากได้นุ่นได้นี้ ซึ่งเป็นความอยากพื้นฐาน ถือเป็นความอยากตามความรู้สึก เป็นความอยากที่ไม่ประกอบด้วยปัญญา

ที่นี้พอคนมีปัญหา เริ่มเห็นโทษว่าการทำแบบนั้นไม่ดี ที่เคยอยากก็จะไม่อยาก สิ่งที่ตัวเองเคยไม่ชอบ แต่เห็นว่ามีคุณประโยชน์ก็ชักจะอยาก เมื่อปัญญามา พอเห็นคุณค่าความอยากอย่างใหม่ก็จะเกิด ตอนนี้สิ่งที่เคยอยาก และชอบที่จะทำ พอมองเห็นว่าไม่ดีกลับไม่อยากทำ ถ้าจะต้องทำก็กลายเป็นฝืนใจ

คนที่พัฒนามีการศึกษาขึ้นมา ถ้าจะทำอะไรที่ไม่ดี ที่เคยอยากทำ ตอนนีกลายเป็นฝืนใจ แต่ความอยากอย่างใหม่นี้ยังไม่ตรงกับความเคยชิน ก็เลยต้องฝึก พออยากฝึกก็จะเข้มแข็งเอง เมื่อใจพร้อมที่จะทำก็มีความสุข ก็เรื่องเดียวกันนั่นแหละ เมื่อท่าทีของจิตใจเปลี่ยนไป ที่ฝืนใจก็กลายเป็นอยากฝึก

ท่าทีต่อวินัยของคนจะต่างกันไปตามระดับพัฒนาหรือตามระดับการศึกษาซึ่งสามารถแบ่งคนออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. คนที่ยังไม่มีปัญญา ไม่รู้ไม่เข้าใจมีแต่ความต้องการของตัวเอง เอาแต่ใจตัว เห็นแก่ตัว เมื่อมีการจัดสรรวางระเบียบหรือมีวินัยก็คิดว่าจะทำไม่ได้ตามใจตัวเอง ไม่เห็นคุณค่า ไม่พร้อมใจจะทำ ก็ขัดใจฝืนใจ ก็มองเห็นวินัยเป็นเครื่องบังคับ
2. พวกที่เข้าใจ มีเหตุผล มีปัญญา รู้ว่าวินัยที่จัดขึ้นนั้นเพื่อประโยชน์แก่ชีวิตของเรา เพื่อการอยู่ร่วมกันได้ดี และเพื่อช่วยเกื้อหนุนการทำกิจเพื่อจุดหมายที่สูงขึ้นไป เมื่อเข้าใจแล้วเขาก็เห็นคุณค่า มีฉันทะพร้อมที่จะปฏิบัติตาม ใจก็ชุ่มชื่นมีความสุข แม้จะรู้ว่าไม่ถูกใจหรือไม่ได้ตามใจในบางเรื่อง ก็รู้ว่าต้องฝึก รู้ว่าวินัยเป็นการฝึก เราต้องฝึกตัวเอง พอมองวินัยว่าเป็นการฝึกก็พร้อมใจ ทำด้วยความสุข
3. ผู้ที่ฝึกตัวเองดีแล้ว วินัยเป็นเพียงเครื่องหมายรู้ ว่าในการอยู่ร่วมกันเราจะทำอะไรเหมือนกับพระอรหันต์ เมื่ออยู่ร่วมกันก็ต้องมีวินัย เช่นมีกติกากฎหรือข้อตกลงกันว่า เมื่อเราอยู่ร่วมกัน จะดำเนินชีวิตของหมู่คณะอย่างไร วันหนึ่งๆจะพบกันกี่ครั้งด้วยเรื่องอะไร ฯลฯ มีการตกลงว่าจะใช้สัญญาณ เช่นตีระฆังว่าตีเท่านี้ครั้งหมายถึงจะมีการมาพบกันด้วยเหตุนี้ๆ

ชุมชนจะอยู่ดีต้องอาศัยวินัย ถ้าเป็นวินัยของคนที่มีการศึกษา ก็จะเป็นเพียงเครื่องหมายรู้สำหรับการอยู่ร่วมกัน ให้อยู่ด้วยกันอย่างดีงามและเป็นสุข วินัยมองในแง่ที่สัมพันธ์กับการพัฒนาของบุคคลก็เลยมี 3 ระดับดังที่กล่าวไปข้างต้น

ที่มา : พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต , “ วินัยชาวพุทธ สู่ความสุขมั่นคงของคนที่เข้มแข็ง “

กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและพัฒนาสื่อโรงเรียนรุ่งอรุณ , 2545. หน้า 11-17 และ 23-26

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความมีวินัย กิจกรรมทำอะไรถึงจะดี

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อคำถาม และเขียนคำตอบลงในช่องว่าง

1. ความมีระเบียบวินัยเป็นสิ่งสำคัญในสังคมอย่างไร

.....

.....

.....

2. จะเกิดผลอย่างไรเมื่อคนในสังคมขาดระเบียบวินัย

.....

.....

.....

3. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่คำพูดที่ว่า “ ระเบียบวินัยเป็นการจัดสรรโอกาส “ และคิดอย่างไรกับคำพูดดังกล่าว

.....

.....

.....

4. ทำที่ของคนต่อความมีวินัยแตกต่างกันไปตามระดับการพัฒนาหรือระดับการศึกษา ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นกี่ระดับ ได้แก่อะไรบ้าง

.....

.....

.....

5. คนในลักษณะใดที่มองเห็นว่าวินัยเป็นเครื่องบังคับ

.....

.....

.....

6. คนในลักษณะใดที่มองเห็นว่าวินัยเป็นการฝึก

.....

.....

.....

7. คนในลักษณะใดที่มองว่าวินัยเป็นเครื่องหมายรู้

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายX ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

8.ขณะที่นักเรียนนั่งในห้องสมุดแล้วมีเพื่อนกลุ่มหนึ่งส่งเสียงดัง นักเรียนจะอย่างไร

- ก. บอกให้เขาคุยเบาๆ เพราะห้องสมุดต้องการความเงียบสงบ
- ข. เขียนโน้ตส่งไปให้เขารู้ตัวว่า เขากำลังคุยเสียงดัง
- ค. บอกให้บรรณารักษ์ทราบ
- ง. เปลี่ยนที่นั่งใหม่

9.ขณะที่นักเรียนเดินไปห้องน้ำพบเพื่อนคนหนึ่งกำลังเขียนข้อความต่างๆ บนฝาผนังห้องน้ำ นักเรียนจะอย่างไร

- ก. บอกให้อาจารย์ทราบ เพื่อให้อาจารย์ว่ากล่าวตักเตือน
- ข. บอกให้เพื่อนทราบว่า เป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ เพราะทำให้โรงเรียนสกปรกไม่น่าดู
- ค. บอกให้เพื่อนลบข้อความนั้นออกเสีย เพราะเราทุกคนมีหน้าที่รักษาความสะอาดของโรงเรียน
- ง. แนะนำให้เพื่อนเขียนในกระดานหรือสมุดของตน

10. ฟ้าเห็นนักเรียนรุ่นน้องคนหนึ่งเดินกินขนม แล้วทิ้งถุงขนมลงบนสนามหญ้า ถ้านักเรียนเป็นฟ้า นักเรียนจะอย่างไร

- ก. เฉยๆ เพราะบางทีตนเองก็เผลอทำเหมือนกัน
- ข. หยิบไปทิ้ง เพื่อความสวยงามของบริเวณโรงเรียน
- ค. เตือนให้ทิ้งที่ถังขยะเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ผู้พบเห็น
- ง. บอกให้นักเรียนคนนั้นหยิบไปทิ้งที่ถังขยะ เพราะครูสอนไว้

เจลยแบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความมีวินัย กิจกรรมทำอย่างไรถึงจะดี

1. ความมีระเบียบวินัยเป็นสิ่งสำคัญในสังคมอย่างไร

คำตอบ ความมีระเบียบวินัยเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นเครื่องมือช่วยให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข อีกทั้งเป็นการจัดสรรโอกาสให้คนในสังคมสามารถดำเนินกิจกรรมตามความมุ่งหมายได้โดยสะดวก

2. จะเกิดผลอย่างไรเมื่อคนในสังคมขาดระเบียบวินัย

คำตอบ ในสังคมกว้างออกไป ถ้าเต็มไปด้วยการเบียดเบียนไม่มีวินัยพื้นฐาน คนก็หวาดระแวง ทำให้การทำงานไม่เดินหน้า และแต่ละคนไม่สามารถพัฒนาชีวิตตนเองให้ดีขึ้น

3. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่คำพูดที่ว่า “ ระเบียบวินัยเป็นการจัดสรรโอกาส ” และคิดอย่างไรกับคำพูดดังกล่าว

คำตอบ เห็นด้วย วินัยคือการจัดสรรโอกาส ทำให้พร้อม และทำอะไรได้สะดวก คล่องตัว จัดกิจกรรมอะไรก็ได้ผลตามความมุ่งหมาย ถ้าวินัยดีก็เกิดโอกาสที่ดี วินัยจึงเป็นการเตรียมการขั้นพื้นฐานที่จะทำกิจนอกเหนือจากนั้นขึ้นไป

4. ท่าทีของคนต่อความมีวินัยแตกต่างกันไปตามระดับการพัฒนาหรือระดับการศึกษา ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นกี่ระดับ ได้แก่อะไรบ้าง

คำตอบ แบ่งได้เป็น 3 ระดับ 1. มองเห็นวินัยเป็นเครื่องบังคับ

2. มองวินัยว่าเป็นการฝึก

3. มองวินัยเป็นเพียงเครื่องหมายรู้

5. คนในลักษณะใดที่มองเห็นว่าวินัยเป็นเครื่องบังคับ

คำตอบ คนที่ไม่มีปัญญา ไม่รู้ไม่เข้าใจมีแต่ความต้องการของตัวเอง เอาแต่ใจตัวเอง เห็นแก่ตัว เมื่อมีการจัดสรรวางระเบียบ หรือมีวินัยก็คิดว่าจะทำไม่ได้ตามใจตัวเอง ไม่เห็นคุณค่า ไม่พร้อมใจจะทำ ก็ขัดใจฝืนใจ ก็มองเห็นวินัยเป็นเครื่องบังคับ

6. คนในลักษณะใดที่มองเห็นว่าวินัยเป็นการฝึก

คำตอบ พวกที่เข้าใจมีเหตุผลมีปัญญา รู้ว่าวินัยที่จัดขึ้นนั้นเพื่อประโยชน์แก่ชีวิตของเรา เพื่อการอยู่ร่วมกันได้ดี และเพื่อช่วยเกื้อหนุนการทำความดีให้สูงขึ้น เมื่อเข้าใจแล้วก็เห็นคุณค่ามีจิตพร้อมที่จะปฏิบัติตาม ใจก็ชุ่มชื่นมีความสุข แม้จะรู้ว่าไม่ถูกใจ หรือไม่ได้ตามใจในบางเรื่อง ก็รู้ว่าต้องฝึก รู้ว่าวินัยเป็นการฝึก เราต้องฝึกตัวเอง พอมองว่าวินัยเป็นการฝึกก็พร้อมใจ ทำด้วยความสุข

7. คนในลักษณะใดที่มองว่าวินัยเป็นเครื่องหมายรู้

คำตอบ ผู้ที่ฝึกตัวเองดีแล้ว วินัยเป็นเพียงเครื่องหมายรู้ว่าการอยู่ร่วมกันเราจะทำอะไร
อย่างไร เหมือนกับพระอรหันต์ เมื่ออยู่ร่วมกันก็ต้องมีวินัย เช่นมีกติกากหรือข้อตกลงกันว่า เมื่อเราอยู่
ร่วมกัน จะดำเนินชีวิตของหมู่คณะอย่างไร มีการตกลงว่าจะใช้สัญญาณใดต่อกัน

8. คำตอบ ก.

9. คำตอบ ค.

10. คำตอบ ข.

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมช่วงชั้นที่ 3
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคต้น
ครั้งที่ 14

ชื่อเรื่อง	ความรับผิดชอบ
ชื่อกิจกรรม	เกิดมาจน
เวลา	1 ชั่วโมง
จุดมุ่งหมาย	1.เพื่อให้นักเรียนบอกความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของความ รับผิดชอบต่อครอบครัวได้ 2.เพื่อให้นักเรียนบอกและรวบรวมวิธีปฏิบัติตนให้มีความรับผิดชอบต่อ ครอบครัวได้
แนวคิด	ความรับผิดชอบต่อครอบครัวคือการที่นักเรียนมีความตั้งใจช่วยเหลือ งานต่างๆภายในบ้านเพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถ ของตน และรู้จักแสดงความคิดเห็น และปฏิบัติตนเพื่อความสุข และ ชื่อเสียงของครอบครัว นับว่าเป็นหนึ่งในลักษณะความรับผิดชอบที่สำคัญที่ควร เริ่มฝึกกันตั้งแต่เด็กๆ เมื่อเติบโตขึ้นจะได้ติดเป็นนิสัย

ส่วนประกอบในชุดการสอน

1. คำชี้แจง
2. คู่มือครู
3. คู่มือนักเรียน
4. สื่อและอุปกรณ์การสอน

คำชี้แจง

1. การเตรียมตัวของครู

1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว คู่มือครู และคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจ

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือ โดยยึดคู่มือครูเป็นหลักในการดำเนินการสอน

2. การจัดกิจกรรม

2.1 ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความรับผิดชอบโดยใช้กิจกรรม เกิดมาจน

2.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้อ่านเรื่องสั้น และอภิปราย

3. บทบาทของครู

3.1 ชี้แจงการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความรับผิดชอบ โดยใช้กิจกรรม เกิดมาจน

3.2 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

3.3 ครูสนทนากับนักเรียน ว่ามีสมาชิกในครอบครัวกี่คน และใครมีหน้าที่รับผิดชอบต่อครอบครัวน้อยที่สุด และมากที่สุดเรื่อง เขาทำอะไร เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

3.4 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน

3.5 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาเรื่องสั้น เรื่องเกิดมาจน

3.6 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายเรื่องเกิดมาจนในประเด็นต่อไปนี้

3.6.1 พฤติกรรมของใครบ้างในเรื่องเกิดมาจนที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อครอบครัว

3.6.2 ประโยชน์และความสำคัญของความรับผิดชอบต่อครอบครัวคืออะไร

3.7 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาสรุปผลการตัดสินใจของกลุ่ม

3.8 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม

3.9 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

3.10 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

4. สิ่งที่ต้องเตรียม

4.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

4.2 ไปงานเรื่องสั้น เกิดมาจน

4.3 ไปความรู้ประกอบกิจกรรม

คู่มือครู

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนว ในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เรื่อง ความรับผิดชอบ โดยใช้กิจกรรม เกิดมาจน ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง ครูควรศึกษาเพื่อเตรียมการสอนดังนี้

1. สารสำคัญ

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความพยายาม รู้จักไตร่ตรองให้รอบคอบ เพื่อให้บรรลุผลตามความมุ่งหมาย โดยรู้จักหน้าที่ที่ตนต้องกระทำหรือปฏิบัติ และยอมรับผลของการกระทำนั้นทั้งด้านผลดี และผลเสีย ตลอดจนพร้อมที่จะปรับปรุงวิธีปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนบอกความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของความรับผิดชอบต่อครอบครัวได้
2. เพื่อให้นักเรียนบอกและรวบรวมวิธีปฏิบัติตนให้มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวได้

3. เนื้อหา

ความรับผิดชอบต่อครอบครัวคือการที่นักเรียนมีความตั้งใจช่วยเหลืองานต่างๆ ภายในบ้านเพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตน และรู้จักแสดงความคิดเห็น และปฏิบัติตนเพื่อความสุข และชื่อเสียงของครอบครัว นับว่าเป็นหนึ่งในลักษณะความรับผิดชอบต่อครอบครัวที่สำคัญที่ควรเริ่มฝึกกันตั้งแต่เด็กๆ เมื่อเติบโตขึ้นจะได้ติดเป็นนิสัย

4. วิธีดำเนินการ

4.1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

4.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- 4.2.1 ครูสนทนากับนักเรียนว่ามีสมาชิกในครอบครัวกี่คน และใครมีหน้าที่รับผิดชอบต่อครอบครัวน้อยที่สุด และมากที่สุดเรื่อง เขาทำอะไร เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

4.3 ขั้นกิจกรรม

- 4.3.1 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน
- 4.3.2 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาเรื่องสั้นเรื่อง เกิดมาจน
- 4.3.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายเรื่องเกิดมาจนในประเด็นต่อไปนี้
 - 4.3.3.1 พฤติกรรมของใครบ้างในเรื่องเกิดมาจนที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อครอบครัว

4.3.3.2 ประโยชน์และความสำคัญของความรับผิดชอบต่อครอบครัวคืออะไร

4.3.4 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาสรุปผลการตัดสินใจของกลุ่ม

4.4 ขั้นสรุป

4.4.1 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม

4.4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

4.5 ขั้นทดสอบหลังเรียน

4.5.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

5. สื่อ-อุปกรณ์

5.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

5.2 ใบงานเรื่องเกิดมาจน

5.4 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

6. กระบวนการวัดและประเมินผล

6.1 จากการตอบคำถาม

6.2 ตรวจผลจากใบงาน

6.3 สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

6.4 สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

คู่มือนักเรียน

สำหรับนักเรียนการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เรื่องความรับผิดชอบ โดยใช้กิจกรรมเกิดมาจน ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

9. นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
10. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน เลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม
11. นักเรียนที่เป็นตัวแทนกลุ่มอ่านคำชี้แจงและบอกให้สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติตามคำสั่ง
12. นักเรียนช่วยกันอภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับจากใบงานที่กำหนดให้
13. นักเรียนส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้นเรียน
14. นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมครั้งนี้
15. ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม
16. นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังการเรียน

ใบงานที่ 1ประกอบการเรียนการสอน

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

เรื่องความรับผิดชอบ

กิจกรรม เกิดมาจาก

กิจกรรมแนะแนว

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคต้น

.....คือวันหนึ่ง พ่อพูดกับแม่ จิตตื่นขึ้นมาได้ยิน

“ทุกคนต้องกิน ใครๆต่างทำมาหากิน เราก็ต้องทำ คนทำนาเขามีข้าว แล้วยังมีปลา เขาจึงมีทั้งข้าวและกับ เราไม่มีนา ไม่ได้ทำนา เราต้องหาทั้งข้าวและกับ”

“จะไปหาได้อย่างไร ลกยังเล็กอยู่ ใครจะดูแล” แม่พูดด้วยความเป็นห่วง

“จิตโตแล้ว รักษาตัวเองได้ พอจะดูแลน้องแทนเราได้” พ่อว่า จิตเจียหุฟังอย่างตั้งใจ

“ถ้าขึ้นอยู่เผ้ากันทั้งวัน ไม่ไปไหน เรามีหวังขอทานเขากิน ถ้าเขาไม่ให้ก็มีหวังอดตาย”

พ่อกับแม่พูดกันอีกนาน ถึงแนวทางดีนรรเพื่ออยู่รอด ตกลงกันจะขายของส่วนใหญ่เป็นพวกของกิน ซึ่งจะได้จากทุ่งนาป่าห้วย แล้วแต่ฤดูกาล ได้มาจะเอาไปแลกข้าว หรือขายเอาเงินไปซื้อข้าว ส่วนกับจะหาเอง เมื่อใดพอมีเงิน จะไปซื้อของกินจากตลาดในเมือง เอามาขายให้ชาวบ้าน ถ้าไรที่ได้ส่วนหนึ่งเป็นค่ากินอยู่ จะได้มีเงินเหลือเป็นทุนสำหรับหมนเวียนต่อไปทำอย่างนี้คงพอประทังชีวิตได้

ตั้งแต่วันนั้น คำพูดของพ่อไม่เพียงก้องอยู่ในหู มันแทรกซอนเข้าไปในความรู้สึกของจิตและซึมซาบอยู่ในสำนึก จิตคิดตามประสาเด็ก การหาของมาขายเป็นธุระของพ่อแม่ แต่ที่พ่อแม่พูดถึงเขาควรที่เขาจะช่วยพ่อแม่ให้ได้ เมื่อพ่อเห็นว่าเขาโตแล้ว เขาก็จะไม่ทำตัวให้พ่อแม่หนักใจ แต่จะทำทุกอย่างเหมือนคำของพ่อ จะช่วยเลี้ยงดูน้อง เพื่อให้พ่อแม่มีเวลาทำมาหากิน เขาเคยเห็นขอทานแล้วไม่นึกชอบเลย จึงไม่อยากให้พ่อแม่เป็นขอทาน ตัวเขาเองก็ไม่อยากเป็นด้วย

ตั้งแต่คืนไต่ยีนพ่อคุยกับแม่ ถึงความยากจนเข็ญใจ ที่ต้องดิ้นรนจนขายเพื่อให้มีอยู่มีกินมาถึงวันที่เขากำลังไปตักน้ำนี้ นับเวลาได้ 4 ปีแล้ว ตอนนั้นก็ยังไม่ได้เข้าโรงเรียน บัดนี้เขาเรียนอยู่ชั้น ป. 3

อายุที่เพิ่มขึ้นของจิต หมายถึงการทำงานหนักขึ้น วันเดือนปีที่ผ่านไป เขาแกร่งขึ้นตามวัยทั้งกายและใจ เขาต้องทำงานบ้าน ทั้งตอนเช้าและเย็น กลางวันไปโรงเรียน ถ้าโรงเรียนปิดภาคหรือในวันหยุดประจำสัปดาห์ เขามิงานต้องทำตลอดทั้งวัน

เวลา 4 ปีในกระต๊อบ จิตได้น้องอีก 2 คน เป็นหญิงทั้งคู่ คนแรกชื่อแจ่ม คนหลังชื่อจันทร์ ในบรรดาน้องทั้ง 3 คนนี้ จิตได้เลี้ยงจนบ่างนิตหน่อย เพราะอายุไล่เลี่ยกันห่างกันเพียง 2 ปี ส่วนแจ่มนั้น จิตต้องมีภาระเลี้ยงดูมาก โดยมีจงช่วยแรง ครั้นแจ่มอายุ 2 ขวบ จิตและจงยังไม่ได้สบาย เพราะจันทร์เกิดขึ้นมาอีก.....

ประสิทธิ์ เครือสิงห์, จันทองส์, (กรุงเทพ, กรุณา, 2525)

ใบงานที่ 2 ประกอบการเรียนรู้การสอน กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความรับผิดชอบ กิจกรรม เกิดมาจาก กิจกรรมแนะแนว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคต้น

คำชี้แจง	ให้นักเรียนทำกิจกรรมตามหัวข้อที่กำหนดให้แล้วอภิปรายดังต่อไปนี้
รายชื่อสมาชิกกลุ่ม	1. ประธาน 2. เลขานุการ 3. สมาชิก 4. สมาชิก 5. สมาชิก 6. สมาชิก

เมื่ออ่านเรื่องสั้นเรื่อง เกิดมาจน แล้ว พฤติกรรมของใครบ้างในเรื่องที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อครอบครัว

พฤติกรรมของ...	พฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบ

ประโยชน์และความสำคัญของความรับผิดชอบต่อครอบครัวมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ประกอบการเรียนการสอน
กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
เรื่องความรับผิดชอบ **กิจกรรม เกิดมาจน**
กิจกรรมแนะแนว **ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคต้น**

คนที่เกิดมาทุกคนไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ต่างมีหน้าที่ที่จะต้องทำทุกคน ถ้าเป็นผู้ใหญ่หน้าที่ที่จะต้องทำก็มีหลายอย่าง มีทั้งหน้าที่อันเกิดจากอาชีพ งานอาสาสมัครช่วยให้แก่ส่วนรวม หรือแก่บุคคลเป็นรายบุคคล หน้าที่ที่จะต้องทำให้แก่ครอบครัวหรือญาติมิตร หน้าที่ที่จะต้องทำเหล่านี้มีทั้งที่เป็นงานชิ้นใหญ่ มีความสำคัญมากไปจนถึงงานชิ้นเล็กที่มีความสำคัญน้อย ไม่ว่างานเหล่านั้นจะมีความสำคัญมาหรือน้อยก็ตาม บุคคลผู้มีหน้าที่ทำงานก็ต้องมีความรับผิดชอบในงานที่ทำเหมือนกัน งานจึงจะดำเนินไปด้วยดี และได้ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ สังคมใดประกอบด้วยบุคคลที่มีความรับผิดชอบสูง สังคมนั้นจะมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว แม้ว่าจะมีทรัพยากรธรรมชาติที่จำกัด หรือมีกำลังคนไม่มากก็ไม่เป็นอุปสรรคแต่อย่างใด ประเทศของเรากำลังอยู่ระหว่างพัฒนาประเทศ เราต้องการบุคคลที่มีความรู้หลายๆ ด้านและบุคคลเหล่านั้นควรเป็นคนที่มีความรับผิดชอบสูงด้วย

ความรับผิดชอบนี้จะต้องเริ่มฝึกกันตั้งแต่เด็กๆ เมื่อเติบโตขึ้นจะได้ติดเป็นนิสัยสามารถปฏิบัติได้ โดยไม่รู้สึกลำบากแต่อย่างใด ความรับผิดชอบที่เด็กๆ ควรฝึกไว้มีดังต่อไปนี้

1. ความรับผิดชอบต่อการเรียน

พ่อแม่ต้องรับผิดชอบส่งเสียให้ลูกได้เล่าเรียนเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ในอนาคต ลูกๆ ลูกจึงต้องรับผิดชอบต่อการเรียนให้ดีที่สุดเต็มความสามารถของตนเอง การเรียนดีมีประโยชน์หลายอย่าง ประการแรก ทำให้ได้พื้นฐานที่มั่นคงในการเรียนต่อไป ประการที่สองเมื่อพื้นฐานความรู้ดี โอกาสในการศึกษาต่อก็มีมากและสามารถก้าวไปได้ไกลในแขนงวิชาที่ต้องการ ประการสุดท้าย จะมีโอกาสในการทำงานดีกว่าผู้ที่มีผลการเรียนต่ำกว่า ทั้งนี้เพราะระบบการเรียนและการทำงานในปัจจุบันนี้เป็นระบบของการแข่งขัน ใครดีใครได้ อย่างไรก็ตาม ก็มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ไม่ตั้งใจเรียนและแสดงพฤติกรรมที่ไม่ตั้งใจเรียนออกมาต่าง ๆ กัน ต้องเป็นภาระของพ่อแม่และครูอาจารย์ คอยกดดันให้เล่าเรียน เสมือนหนึ่งว่าการตั้งใจเรียนหรือไม่ตั้งใจเรียนเหล่านั้นจะเป็นผลร้ายต่อพ่อแม่หรือครูมากกว่าจะให้ผลต่อตัวเขาซึ่งเป็นผู้เรียน ความคิดเช่นนี้เป็นความคิดที่ผิดอย่างยิ่ง ควรแก้ไขเสียเพราะไม่มีเวลาใดที่เหมาะสมจะเรียนรู้เพื่อศึกษาวิชาชีพนอกจากในวัยที่ยังเป็นเด็ก ฉะนั้นจึงควรรีบตักตวงความรู้

2. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว

พ่อแม่มีหน้าที่หารายได้มาเลี้ยงลูกๆ ให้เจริญเติบโตและสามารถหาเลี้ยงตัวเองได้ต่อไปในอนาคต ลูกๆ ก็มีหน้าที่ช่วยแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ด้วยการรู้จักใช้จ่ายให้เหมาะสมแก่รายได้ของพ่อแม่ ช่วยทำงานบ้านตามควรแก่ฐานะ และประพฤติตนให้เรียบร้อยไม่เป็นที่หนักใจ หรือทำความเดือดร้อนให้แก่พ่อแม่ หน้าที่และความรับผิดชอบส่วนนี้ทำได้ไม่ยากเลยถ้าตั้งใจให้แน่วแน่ ยึดความตั้งใจไว้ หมั่น

สำรวจตนเองบ่อยๆ ประเมินผลพฤติกรรมของตัวเอง และหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงตนเอง โอกาสที่จะทำผิดจะน้อยลง และถ้าหากทำผิดลงไปก็มีโอกาสแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่

3. ความรับผิดชอบต่อสังคม

คนทุกคนที่อยู่รวมกันในสังคมมีหน้าที่ร่วมกันที่จะทำให้สังคมนั้นๆ มีความสงบสุขและความ

เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ในฐานะที่เป็นเด็กความรับผิดชอบที่ควรมีประการหนึ่งคือ ความสามัคคีในหมู่คณะ

นับตั้งแต่ระดับย่อยๆ ไปจนถึงระดับที่กว้างออกไป เช่น ในห้องเรียนไปจนถึงโรงเรียนและชาติในปัจจุบัน

นี้คนมีแนวโน้มที่จะก้าวร้าวมากขึ้น ความยอมหรือการรู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาวซึ่งกันและกันมีน้อยลงทำให้

คนแตกร้าวกันได้ง่ายขึ้น ชีวิตขาดความสุข สังคมหมดความสงบสุข ฉะนั้นจึงควรฝึกตนให้รู้จักผ่อนสั้น

ผ่อนยาวให้เหมาะสมแก่กาลเทศะก็จะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดความแตกร้าวกวในสังคมตั้งแต่สังคมเล็กๆ ไป

จนถึงสังคมใหญ่คือ ชาติ

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความรับผิดชอบ กิจกรรม เกิดมาจน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อคำถาม และเขียนคำตอบลงในช่องว่าง

1. นักเรียนคิดว่าเยาวชนควรได้รับการปลูกฝังความรับผิดชอบในด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

2. ความรับผิดชอบต่อครอบครัวหมายถึงอะไร

.....

.....

.....

3. นักเรียนสามารถแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อครอบครัวได้โดยวิธีใด

.....

.....

.....

4. ถ้าสมาชิกไม่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวจะทำให้เกิดผลเสียอย่างไร

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

5. แม่เรียกจุ่มกับจิมมาคุยพร้อมกันว่า ตอนนี้ที่บ้านมีรายจ่ายค่าไฟเพิ่มสูงกว่าเดิมมาก จิมรู้ว่าจุ่มมักจะเปิดเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เล่นเกมทิ้งไว้ทั้งคืน และมักจะหลับไปโดยไม่ปิดโทรทัศน์ ถ้านักเรียนเป็นจิมจะทำอย่างไร

- ก. เมื่อเห็นไฟฟ้าและทีวีเปิดทิ้งไว้จะรีบปิดทันที
- ข. บอกแม่ว่าสาเหตุที่ค่าไฟเพิ่มเพราะจุ่มไม่ช่วยประหยัดไฟ
- ค. หาเอกสารเรื่องการประหยัดไฟมาให้ทุกคนอ่าน
- ง. บอกแม่ว่าคงเป็นเพราะค่าไฟแพงขึ้นด้วย

6. เมื่อต่อมเดินผ่านห้องน้ำเห็นน้ำไหลล้นอ่าง แล้วรู้ว่าคนที่เปิดน้ำทิ้งไว้คือต๋อยน้องชายตน ถ้านักเรียนเป็นต๋อยจะทำอย่างไร

- ก. บอกให้ต๋อยมาปิดน้ำ
- ข. บอกแม่ว่าต๋อยใช้น้ำแล้วไม่ปิดปล่อยให้น้ำล้นอ่าง
- ค. เรียกต๋อยมาต่อว่าและให้ปิดน้ำเอง
- ง. ปิดก๊อกน้ำทันทีเมื่อเห็นน้ำไหลล้นอ่าง

7. เปิ้ลมีหน้าที่ล้างจานหลังจากที่ทุกคนทานข้าวเสร็จ ขณะที่ล้างจานเปิ้ลมักจะทำงานแตกเกือบทุกวันถ้านักเรียนเป็นเปิ้ลจะทำอย่างไร

- ก. บอกแม่ไม่อยากทำเพราะไม่ถนัด
- ข. ล้างจานต่อไป คิดว่าแม่ทนไม่ได้ก็คงให้หยุดล้างเอง
- ค. ใช้น้องสาวช่วยล้างแทน
- ง. ล้างจานต่อไป แต่พยายามระวังให้มากขึ้นเพราะทุกคนในครอบครัวต้องช่วยกันทำงาน

8. พลอยมีน้อง 2 คน อายุ 2 ขวบ กับ 3 ขวบ ขณะที่พลอยเลี้ยงน้องคนเล็กอยู่ คนโตก็วิ่งไปชนประตูล้มลงแล้วร้องไห้จ้า แม่จึงเข้ามาดูพลอยว่าไม่ยอมดูแลน้อง ถ้านักเรียนเป็นพลอยจะทำอย่างไร

- ก. ร้องไห้บอกแม่ว่าตนก็ทำงานอยู่แล้วยังถูกดุอีก
- ข. ยอมรับผิดชอบและพยายามดูแลน้องให้ดีที่สุด
- ค. บอกแม่ว่าไม่ว่างดู เพราะดูน้องคนเล็กอยู่
- ง. ขอให้แม่หาคนมาเลี้ยงน้องอีกคนแทน

9. ไหมนัดกับเพื่อนๆจะไปเยี่ยมโบว์ที่ป่วยอยู่ แต่พอถึงวันนัด แพรน้องไหมเกิดอุบัติเหตุรถล้มที่ตลาด มีบาดแผลที่แขน และขา ถ้านักเรียนเป็นไหมจะทำอย่างไร

- ก. ไปตามนัดเพราะกลัวเพื่อนต่อว่า
- ข. ไปตามนัด ให้แพรนอนพักไปก่อน
- ค. โทรไปขอเลิกนัดเพื่อนแล้วอยู่พยาบาลแพร
- ง. ไม่ไปตามนัด เพราะเดี๋ยวแม่ดูที่ไม่ดูน้อง

10. เดชถูกเพื่อนผู้ชายชั้น ม. 3 ไปสูบบุหรี่ และขโมยของ โดยคิดว่าเป็นสิ่งสนุกที่วัยรุ่นควรทำถ้าเดชไม่ทำก็ให้ไปหากระป๋องผู้หญิงมานั่ง ถ้านักเรียนเป็นเดชจะทำอย่างไร

- ก. บอกเพื่อนอย่าทำ เพราะถ้าถูกจับได้จะโดนครูลงโทษ
- ข. ห้ามเพื่อนอย่าทำเพราะจะทำให้พ่อแม่ ญาติพี่น้องเสียใจ และเสียชื่อเสียงวงศ์ตระกูล
- ค. รีบไปบอกครูเพราะครูจะได้รู้ว่าเราเป็นคนดี และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ
- ง. ไปกับเพื่อนด้วยเพราะไม่อยากให้เพื่อนเห็นเราเป็นคนขี้ขลาด

เจลยแบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

เรื่องความรับผิดชอบ กิจกรรม เกิดมาจน

1. นักเรียนคิดว่าเยาวชนควรได้รับการปลูกฝังความรับผิดชอบในด้านใดบ้าง

คำตอบ ความรับผิดชอบนี้จะต้องเริ่มปลูกฝังกันตั้งแต่เด็กๆ เมื่อเติบโตขึ้นจะได้ติดเป็นนิสัยสามารถปฏิบัติได้โดยไม่รู้สึกว่าการลำบากแต่อย่างใด ความรับผิดชอบที่เด็กๆ ควรปลูกฝังไว้มีดังต่อไปนี้ - ความรับผิดชอบต่อการเรียน

- ความรับผิดชอบต่อครอบครัว

- ความรับผิดชอบต่อสังคม

2. ความรับผิดชอบต่อครอบครัวหมายถึงอะไร

คำตอบ หมายถึง การที่พ่อแม่มีหน้าที่หารายได้มาเลี้ยงลูกๆ ให้เจริญเติบโตและสามารถหาเลี้ยงตัวเองได้ต่อไปในอนาคต ลูกๆ ก็มีหน้าที่ช่วยแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ด้วยการรู้จักใช้จ่ายให้เหมาะสมแก่รายได้ของพ่อแม่ช่วยทำงานบ้านตามควรแก่ฐานะ และประพฤติตนให้เรียบร้อยไม่เป็นที่หนักใจ หรือทำความเดือดร้อนให้แก่พ่อแม่

3. นักเรียนสามารถแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อครอบครัวได้โดยวิธีใด

คำตอบ โดยการตั้งใจช่วยเหลืองานต่างๆภายในบ้าน แบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตน รู้จักแสดงความคิดเห็น และปฏิบัติตนเพื่อความสุขและชื่อเสียงของครอบครัว ช่วยแก้ปัญหาการที่สมาชิกในครอบครัวไม่เข้าใจกัน เมื่อมีปัญหา ก็ปรึกษาพ่อแม่

4. ถ้าสมาชิกไม่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว จะทำให้เกิดผลเสียอย่างไร

คำตอบ นักเรียนสามารถตอบได้กว้างตามความคิดเห็น แต่ให้อยู่ในเรื่องของการเกิดความไม่สงบสุขในครอบครัว อาจสร้างความแตกแยกระหว่างสมาชิกแต่ละคน ก่อปัญหา และสร้างความเสื่อมเสียให้แก่วงศ์ตระกูล

5. คำตอบ ก.

6. คำตอบ ง.

7. คำตอบ ง.

8. คำตอบ ข.

9. คำตอบ ค.

10. คำตอบ ข.

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมช่วงชั้นที่ 3
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคต้น
ครั้งที่ 15

ชื่อเรื่อง	ความสามัคคี
ชื่อกิจกรรม	นักกีฬาดาวเด่น
เวลา	1 ชั่วโมง
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีในเรื่องความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันระหว่างบุคคลในกลุ่ม
แนวคิด	พฤติกรรมสำคัญที่แสดงออกถึงความสามัคคี คือ การที่บุคคลในกลุ่มมีความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน การมีความรักใคร่กลมเกลียวเห็นอกเห็นใจปรองดองกัน ไม่ยุ่งยงให้เกิดการแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาทและไม่แก่งแย่งชิงดีกัน
ส่วนประกอบในชุดการสอน	1. คำชี้แจง 2. คู่มือครู 3. คู่มือนักเรียน 4. สื่อและอุปกรณ์การสอน

คำชี้แจง

1. การเตรียมตัวของครู

- 1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว คู่มือครู และคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจ
- 1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือ โดยยึดคู่มือครูเป็นหลักในการดำเนินการสอน

2. การจัดกิจกรรม

- 2.1 ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความสามัคคี โดยใช้กิจกรรม นักกีฬาดาวเด่น
- 2.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม กรณีตัวอย่าง และอภิปรายการวิเคราะห์เหตุการณ์

3. บทบาทของครู

- 3.1 ชี้แจงการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความสามัคคี โดยใช้กิจกรรม นักกีฬาดาวเด่น
- 3.2 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
- 3.3 สนทนากับนักเรียนเรื่อง นักเรียนชอบเล่นกีฬาอะไรมากที่สุด และในการเล่นกีฬาแต่ชนิดต้องอาศัยความสามัคคีกันอย่างไรบ้าง
- 3.4 ครูเล่าเรื่อง “นักกีฬาดาวเด่น” ให้นักเรียนฟัง
- 3.5 ครูให้นักเรียนแบ่งออกเป็นกลุ่ม 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน
- 3.6 ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงเรื่องเล่า นักกีฬาดาวเด่นในประเด็นต่อไปนี้
 - 3.6.1 นักเรียนคิดว่าเพื่อนร่วมทีมทั้ง 4 คนแก้ปัญหาเช่นนี้ถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - 3.6.2 การที่ทีมอาจารย์แฉ่งแพ้การแข่งขัน นักเรียนคิดว่าเกิดจากสาเหตุใด
 - 3.6.3 ถ้านักเรียนเป็นนักกีฬาในทีมของอาจารย์แฉ่ง นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร
- 3.7 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอความคิดเห็นของกลุ่ม
- 3.11 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของหมู่คณะและข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม
- 3.12 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม
- 3.13 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

4. สิ่งที่ต้องเตรียม

- 4.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน
- 4.2 ใบงาน นักกีฬาดาวเด่น
- 4.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรมคู่มือครู

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความสามัคคี โดยใช้กิจกรรม นักกีฬาดาวเด่น ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง ครูควรศึกษาเพื่อเตรียมการสอนดังนี้

1.สาระสำคัญ

ความสามัคคี หมายถึง การแสดงออกถึงความพร้อมเพรียง ปองดองกันเป็นคุณธรรมที่บุคคลในกลุ่มแสดงออกโดยรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงานหรือประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งให้เสร็จตามจุดประสงค์ของกลุ่มซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมที่แสดงถึงความรักใคร่กลมเกลียว ไม่เอาเปรียบกัน ไม่ยุยงให้เกิดความแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาทและร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ

2.จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีในเรื่อง ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันระหว่างบุคคลในกลุ่ม

3.เนื้อหา

พฤติกรรมสำคัญที่แสดงออกถึงความสามัคคี คือ การที่บุคคลในกลุ่มมีความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน การมีความรักใคร่กลมเกลียวเห็นอกเห็นใจปรองดองกัน ไม่ยุยงให้เกิดการแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาทและไม่แก่งแย่งชิงดีกัน

4.วิธีดำเนินการ

4.1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

4.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

4.2.1 สนทนากับนักเรียนเรื่อง นักเรียนชอบเล่นกีฬาอะไรมากที่สุด และในการเล่นกีฬาแต่ละชนิดต้องอาศัยความสามัคคีกันอย่างไรบ้าง

4.3 ขั้นกิจกรรม

4.3.1 ครูเล่าเรื่อง “นักกีฬาดาวเด่น” ให้นักเรียนฟัง

4.3.2 ครูให้นักเรียนแบ่งออกเป็นกลุ่ม 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน

4.3.3 ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงเรื่องเล่า นักกีฬาดาวเด่นในประเด็นต่อไปนี้

4.3.3.1 นักเรียนคิดว่าเพื่อนร่วมทีมทั้ง 4 คนแก้ปัญหาเช่นนี้ถูกต้องหรือไม่

เพราะเหตุใด

4.3.3.2 การที่ทีมอาจารย์แฉ่งแพ้การแข่งขัน นักเรียนคิดว่าเกิดจากสาเหตุใด

4.3.3.3 ถ้านักเรียนเป็นนักกีฬาในทีมของอาจารย์แฉ่ง นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร

4.3.3.4 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอความคิดเห็นของกลุ่ม

4.4 ขั้นสรุป

4.4.1 นักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของหมู่คณะและข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม

4.5 ขั้นตอนทดสอบหลังเรียน

4.51 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

5. สื่อ-อุปกรณ์

5.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

5.2 ใบงานนักกีฬาดาวเด่น

5.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

6. กระบวนการวัดและประเมินผล

6.1 จากการตอบคำถาม

6.2 ตรวจผลจากใบงาน

6.3 สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

6.4 สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

คู่มือนักเรียน

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความสามัคคี โดยใช้กิจกรรมเชือกม้อลเวง ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1. นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
2. นักเรียนสนทนาชอบเล่นกีฬาอะไรมากที่สุด และในการเล่นกีฬาแต่ละชนิดต้องอาศัยความสามัคคีกันอย่างไรบ้าง
3. นักเรียนฟังเรื่องเล่า “นักกีฬาดาวเด่น” จบ
4. นักเรียนแบ่งออกเป็นกลุ่ม 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน
5. นักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงเรื่องเล่า นักกีฬาดาวเด่นในประเด็นต่อไปนี้
 - 5.1 นักเรียนคิดว่าเพื่อนร่วมทีมทั้ง 4 คนแก้ปัญหาเช่นนี้ถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - 5.2 การที่ทีมอาจารย์แจ้งแพ้การแข่งขัน นักเรียนคิดว่าเกิดจากสาเหตุใด
 - 5.3 ถ้านักเรียนเป็นนักกีฬาในทีมของอาจารย์แจ้ง นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร
6. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอความคิดเห็นของกลุ่ม
7. นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม
8. นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม
9. นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ใบงานที่ 1 ประกอบการเรียนรู้การสอน

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

เรื่องความสามัคคี

วิชากิจกรรมแนะแนว

กิจกรรม นักกีฬาดาวเด่น

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคต้น

ลิเดียเป็นนักกีฬาบาสเก็ตบอลที่มีชื่อเสียงของโรงเรียนทำให้มีสิทธิพิเศษหลายอย่างและมักคิดว่าตนเป็นคนสำคัญของโรงเรียน เพราะทุกครั้งทีลงแข่งขันลิเดียจะเป็นนักกีฬาคนสำคัญที่ช่วยให้ทีมชนะ แต่ลิเดียมักเป็นคนสุดท้ายที่ไปถึงสนามแข่งเพราะต้องการสร้างจุดเด่นให้ทุกคนเห็นความสำคัญ และครั้งนี้ก็เหมือนเดิม โฟร์ มด โบ จอย และนักกีฬาดาวเด่นอีก 2 คน มาถึงสนามพร้อมกันหมดแล้ว ขาดแต่ลิเดียคนเดียว ทำให้อาจารย์แฉ่งและเพื่อนร่วมทีมเป็นกังวล และเมื่อเห็นคู่แข่งลงสนามกันหมดแล้ว ก็ยิ่งหงุดหงิดและกระสับกระส่าย จนโบเสนออาจารย์ว่า ควรจัดนักกีฬาสำรองลงแทน โฟร์ มด เห็นด้วย แต่จอยบอกอาจารย์ว่าควรรอลิเดียสักครู่ก่อนเพราะยังไม่ถึงเวลาแข่ง อาจารย์แฉ่งเห็นด้วย ขณะนั้นลิเดียเดินมาพอดี อาจารย์จึงให้ลิเดียไปเปลี่ยนเสื้อชุดนักกีฬา

ก่อนลงสนามอาจารย์แฉ่งเรียกนักกีฬาทุกคนมาบอกแผนการเล่น แต่ลิเดียตัดสินใจที่จะไม่เล่นตามแผนอาจารย์เพราะมีคนบอกมาว่า มีเพื่อนในทีมอยากจะทำตัวเด่นแข่งกับเธอเพราะหวังเป็นนักกีฬาดาวเด่นแทน เมื่อลิเดียไม่ยอมเล่นตามแผนที่วางไว้ทำให้การประสานงานภายในทีมเสียไป อาจารย์แฉ่งจึงขอเวลานอก พอกรรมการเป่านกหวีดอนุญาต โฟร์ มด และ โบ รุมต่อว่าลิเดีย ลิเดียก็โต้กลับจึงเกิดปากเสียงกันรุนแรง ส่วนจอยพยายามห้ามให้เพื่อนเลิกทะเลาะกันแต่ไม่มีใครฟัง จนอาจารย์แฉ่งต้องมาห้ามเอง และขอให้ทั้งสองฝ่ายปรองดองกัน เพราะการแข่งขันกีฬาทุกคนในทีมต้องมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เมื่อนักกีฬาทั้ง 2 ทีมลงเล่นต่อ ลิเดียยังคงเล่นเหมือนเดิม จึงทำให้การแข่งขันในครั้งแรกคะแนนของทีมอาจารย์แฉ่งเป็นรองคู่ต่อสู้อย่างมาก โฟร์ มด และ โบ โกรธลิเดียมากจึงตกลงกันว่าจะไม่ส่งบอลให้ลิเดีย โบจึงมาบอกจอยว่า

- โบ - เมื่อลิเดียไม่เล่นตามแผนอาจารย์ฉันก็จะไม่เล่นตามแผนด้วย
จอย - ถ้าเธอทำอย่างนั้นไม่เป็นผลดีกับทีมเราเลย ขอร้องนะโบ อย่าแตกความสามัคคีกันเลยนะ

พอ 2 เริ่มแข่งต่อในครึ่งหลัง ลิเดียแทบจะไม่มีโอกาสได้แตะลูกบาสเลย เธอโกรธมาก เมื่อหมดเวลาผลปรากฏว่าทีมอาจารย์แฉ่งแพ้ โฟร์ มด และ โบ รุมต่อว่าลิเดีย ลิเดียตอบโต้ ต่างฝ่ายต่างโยนความผิดให้กัน จอยจึงพูดขึ้นว่า

- จอน - พวกเราผิดด้วยกันทั้งหมดนั่นแหละ เพราะพวกเราไม่มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน จึงแพ้การแข่งขันในครั้งนี้

ขณะนั้นอาจารย์แฉ่งเดินผ่านมาและได้ยินเรื่องทั้งหมดจึงพูดว่า “ถูกอย่างที่คุณจอยพูด เพราะพวกหนูไม่มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันจึงแพ้การแข่งขัน” อาจารย์แฉ่งจับมือทุกคนมาประสานกันไว้แล้วบอกว่า “จำไว้นะ การเล่นเกมกีฬาเป็นการทำงานกลุ่มพวกเราต้องสามัคคีกันถึงจะประสบความสำเร็จ ครูจะให้โอกาสพวกเธอแก้ตัวอีกครั้ง แต่รับปากได้ไหมว่าเธอ จะไม่ทำอย่างนี้อีก ทุกคนซาบซึ้งในคำสอนของอาจารย์แฉ่ง และพากันขอโทษจอยที่ทำให้เดือดร้อน แล้วสัญญาว่าจะไม่ให้เรื่องแบบนี้เกิดขึ้นอีก

ใบงานที่ 2ประกอบการเรียนการสอน
กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
เรื่องความสามัคคี
วิชากิจกรรมแนะแนว

กิจกรรม นักกีฬาดาวเด่น
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคต้น

ชื่อกลุ่ม.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนอภิปรายตามหัวข้อที่กำหนด

1. นักเรียนคิดว่าเพื่อนร่วมทีมทั้ง 4 คนแก้ปัญหาเช่นนี้ถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 2.การที่ทีมอาจารย์แฉ่งแพ้การแข่งขัน นักเรียนคิดว่าเกิดจากสาเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 3.ถ้านักเรียนเป็นนักกีฬาในทีมของอาจารย์แฉ่ง นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ประกอบการเรียนการสอน
กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
เรื่องความสามัคคี **กิจกรรม นักกีฬาดาวเด่น**
กิจกรรมแนะแนว **ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคต้น**

พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคี หมายถึง การที่บุคคลในกลุ่มแสดงออกซึ่งความร่วมมือร่วมใจ ร่วมใจในการทำงาน หรือทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ซึ่งพฤติกรรมสำคัญที่แสดงออกมีลักษณะแสดงถึงความรักใคร่กลมเกลียวเห็นอกเห็นใจปรองดองกัน ไม่ยุยงให้เกิดการแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาทและไม่แก่งแย่งชิงดีกัน ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงาน ร่วมกันรับผิดชอบงานที่ทำ และร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะตามความหมายดังกล่าว เป็นการมารวมกันเพื่อสร้างประโยชน์สุข ไม่ใช่รวมกันเพื่อทำลายหรือสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น

ความสามัคคีในกลุ่มจะเกิดขึ้นได้ต้องมีองค์ประกอบดังนี้

1. สมาชิกแต่ละคนต้องได้รับการยกย่องและมีความรู้สึกตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
2. บรรยากาศการทำงานควรเป็นประชาธิปไตย หรือสามารถคิดและปฏิบัติงานร่วมกันโดยปราศจากความเกรงกลัวและอคติต่อกัน
3. สมาชิกแต่ละคนต้องศรัทธาในงานและคณะบุคคลที่ทำงานร่วมกัน
4. สมาชิกแต่ละคนต้องมีความรู้สึกมั่นใจว่าตนจะได้รับการพิทักษ์จากกลุ่มหรือหัวหน้า
5. สมาชิกต้องได้รับความเป็นธรรมในการทำงานและการตอบแทนในผลงาน
6. จะต้องมีการจัดอุปสรรคและความขัดแย้งด้วยสติปัญญา ควรจัดความอิจฉาริษยา และตัวบ่อนทำลายความสามัคคีหรือความก้าวหน้าของกลุ่มโดยวิธีการต่างๆ

สามัคคีก่อให้เกิดพลัง อันเกิดจากการร่วมแรงร่วมใจปฏิบัติงาน และความสามัคคีก็ย่อมทำให้ชีวิตในสังคมแน่นแฟ้น และมีกำลังเข้มแข็ง ซึ่งการสมัคสมานสามัคคีกันของบุคคล ย่อมจะนำความสำเร็จมาสู่กิจกรรมต่างๆที่ประกอบร่วมกันทั้งระดับกลุ่มย่อยจนถึงระดับชาติ ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ความว่า “....ความสามัคคีพร้อมเพรียงกัน เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติบริหารงานใหญ่ๆ เช่นงานของแผ่นดิน และความสามัคคีจะเกิดมีขึ้นมั่นคงได้ด้วยบุคคลในหมู่คณะ มีคุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวผูกพันจิตใจของกันและกันไว้ ได้แก่ การให้ความสงเคราะห์ช่วยเหลือกัน การมีวาจาพูดให้รักใคร่ปรองดองกัน การทำประโยชน์เกื้อกูลแก่หมู่คณะโดยส่วนรวม และการวางตนได้เหมาะสมไม่เด่นไม่ด้อยเกินไป.....”

ที่มา : ปณิดดา ยิ้มสกุล. (2538). ผลของการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านท่ากลอย กิ่งอำเภอท่าตะโก จังหวัดฉะเชิงเทรา ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสาณมิตร หน้า 33 ,37.

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความสามัคคี กิจกรรม หักกีฬาดาวเด่น

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนคำตอบลงในช่องว่าง

1. จงยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคี

.....

.....

.....

2. ความสามัคคีในกลุ่มจะเกิดขึ้นได้ต้องมีองค์ประกอบใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนเห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า “ความสามัคคีก่อให้เกิดพลัง” หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

4. บังอรเป็นนักเรียนที่มีฐานะยากจนและขาดเรียนบ่อยเพราะต้องคอยดูแลแม่ที่นอนป่วยอยู่ที่บ้าน อาจารย์ประจำชั้นจึงขอความช่วยเหลือจากเพื่อนในห้องให้ช่วยทบทวนบทเรียนให้บังอร ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนในห้องนักเรียนยินดีจะช่วยทบทวนบทเรียนให้กับบังอรเพราะ

- ก. การช่วยเหลือผู้อื่นเป็นการทำบุญอย่างหนึ่งเกิดชาติหน้าเราจะได้มีความสุข
- ข. เพื่อนในห้องผลัดเวรกันช่วยบังอรเราควรยินดีทำตามเพื่อน
- ค. ถ้าไม่ช่วยบังอรเพื่อนๆ และอาจารย์อาจมองว่าเราใจแคบ
- ง. ถ้าทุกคนในสังคมเห็นอกเห็นใจกัน ไม่เห็นแก่ความสุขของตนฝ่ายเดียวย่อมทำให้สังคมมีความสุข

5. ในการประกวดจัดนิทรรศการวันสุนทรภู่ของโรงเรียน เพื่อนๆในห้องตกลงจะจัดนิทรรศการตามแนวคิดของป้อ ทำให้มอสไม่พอใจเพราะอยากจัดนิทรรศการตามแนวคิดของตน มอสจึงไม่ไปช่วยเพื่อนจัดนิทรรศการ และห้ามไม่ให้เต้าเพื่อนสนิทไปช่วยด้วย ถ้านักเรียนเป็นเต้านักเรียนจะไม่เชื่อมอสเพราะ

- ก. อาจารย์จะตำหนิ และอาจถูกทำโทษ
- ข. เพื่อนๆจะหาว่าเห็นแก่ตัว และไม่ยอมพุดด้วย
- ค. คนอื่นจะได้รู้ว่าเราเป็นคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว
- ง. การอยู่ร่วมกันควรคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

6. เป้เป็นนักกีฬาโรงเรียนและเรียนอยู่ห้องครูโอม วันหนึ่งครูโอมสั่งให้นักเรียนทุกคนช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน เพื่อนทุกคนจึงร่วมมือกันวางแผนจะทำความสะอาดหลังเลิกเรียน มีเพียงเป้เท่านั้นที่ไม่ให้ความร่วมมือเพราะต้องไปซ้อมกีฬา ถ้านักเรียนเป็นเป้นักเรียนจะไม่ทำเช่นนั้นเพราะ

- ก. ต้องการให้อาจารย์พอใจและให้คะแนนความประพฤติดี
- ข. ถ้าไม่ทำความสะอาดอยู่คนเดียวเพื่อนในห้องจะไม่พุดด้วย
- ค. กลัวครูไม่พอใจที่ไม่ทำตามคำสั่ง
- ง. การทำงานร่วมกันไม่ควรเอาเรื่องส่วนตัวมาทำให้งานส่วนรวมต้องเสียหาย

7. ในการคัดเลือกหัวหน้าห้อง ปรากฏว่าแสงทองได้รับเลือกเป็นหัวหน้า เพื่อนๆในห้องดีใจมากเพราะเห็นว่าแสงทองเหมาะสม ซึ่งแสงทองไม่อยากเป็นหัวหน้าห้องเลย แต่ก็ตั้งใจว่าจะรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุดถ้านักเรียนเป็นแสงทอง นักเรียนจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะ

- ก. ต้องการให้งานทุกอย่างของห้องสำเร็จได้ด้วยดี
- ข. เพื่อนๆจะได้ชมเชยว่าเรารับผิดชอบต่อหน้าที่
- ค. กลัวเพื่อนจะว่า ว่าไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่
- ง. เป็นสิทธิและหน้าที่ที่ได้รับ จึงต้องรับผิดชอบ

8. แนนเป็นนักกีฬาที่เก่งที่สุดในทีม แนนรู้ว่านิกไม่ค่อยชอบตนและพยายามกลั่นแกล้งตนเองในขณะซ้อมกีฬาเสมอ วันหนึ่งแนนซ้อมโยนลูกวอลเลย์บอลแต่พลาดไปโดนนิก ทำให้นิกโมโหหาเรื่องจะตบตีแนน แต่แนนไม่ตอบโต้ ถ้านักเรียนเป็นแนนนักเรียนจะทำเช่นนั้นเพราะ

- ก. ถ้าเกิดการทะเลาะวิวาทตนเองอาจได้รับบาดเจ็บ
- ข. ถ้าทำเช่นนั้นอาจเสียชื่อเสียงไม่มีใครยกย่อง
- ค. เป็นการขัดต่อระเบียบวินัยโรงเรียนจะทำให้ถูกลงโทษ
- ง. การทำเช่นนั้นก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ

9. ข้าวหอม เป็นนักเรียนใหม่เพิ่งย้ายเข้ามาเรียนในชั้นเดียวกับหนูนา หนูนาเห็นข้าวหอมนั่งเงียบ ๆ อยู่คนเดียว จึงเข้าไปทำความรู้จักและแนะนำข้าวหอมให้รู้จักกับเพื่อนคนอื่น ถ้านักเรียนเป็นหนูนา นักเรียนยินดีจะทำเช่นนั้นเพราะ

- ก. เพื่อนๆจะได้เห็นว่าเราเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์
- จ. ครูจะตำหนิได้ถ้าไม่มีใครพูดกับนักเรียนใหม่
- ฉ. นักเรียนที่อยู่โรงเรียนเดียวกันควรรักและสามัคคีกัน
- ช. นักเรียนใหม่ก็เป็นนักเรียนคนหนึ่งของโรงเรียน ควรได้รู้จักหน้าตากันไว้

10. ชบาเป็นหัวหน้าห้องได้รับมอบหมายให้นัดเพื่อนมาซ้อมละครในวันเสาร์เพื่อเตรียมการแสดงโรงเรียน บุหร่งไม่สามารถมาซ้อมได้เพราะบ้านอยู่ไกล ชบาจึงอาสาขี่จักรยานไปรับและส่งบุหร่งเพื่อจะได้มาซ้อมละครได้ ถ้านักเรียนเป็นชบา นักเรียนจะทำเช่นนั้นเพราะ

- ก. การอยู่ร่วมกับคนหมู่มากเราต้องเห็นใจซึ่งกันและกัน
- ข. อาจารย์จะได้รักและชมเชย
- ค. เพื่อนในห้องจะได้เห็นว่าเราเป็นหัวหน้าที่ดี
- ง. กลัวอาจารย์ไม่พอใจถ้าไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง

เจลยแบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

เรื่องความสามัคคี กิจกรรมนักกีฬาดาวเด่น

1. จงยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคี

คำตอบ นักเรียนยกตัวอย่างคำตอบที่เข้าข่ายลักษณะการแสดงความรักใคร่กลมเกลียวเห็นอกเห็นใจปรองดองกัน ไม่ยุยงให้เกิดการแตกแยก ไม่ก่อการทะเลาะวิวาทและไม่แก่งแย่งชิงดีกัน ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการทำงาน ร่วมกันรับผิดชอบงานที่ทำ และร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ

2. ความสามัคคีในกลุ่มจะเกิดขึ้นได้ต้องมีองค์ประกอบใดบ้าง

คำตอบ 1. สมาชิกแต่ละคนต้องได้รับการยกย่องและมีความรู้สึกตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

2. บรรยากาศการทำงานควรเป็นประชาธิปไตย หรือสามารถคิดและปฏิบัติงานร่วมกันโดยปราศจากความเกรงกลัวและอคติต่อกัน

3. สมาชิกแต่ละคนต้องศรัทธาในงานและคณะบุคคลที่ทำงานร่วมกัน

4. สมาชิกแต่ละคนต้องมีความรู้สึกมั่นใจว่าตนจะได้รับการพิทักษ์จากกลุ่มหรือหัวหน้า

5. สมาชิกต้องได้รับความเป็นธรรมในการทำงานและการตอบแทนในผลงาน

6. จะต้องมีการขจัดอุปสรรคและความขัดแย้งด้วยสติปัญญา ควรจัดความอิจฉาริษยาและตัวบ่อนทำลายความสามัคคีหรือความก้าวหน้าของกลุ่มโดยวิธีการต่างๆ

3. นักเรียนเห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า “ความสามัคคีก่อให้เกิดพลัง” หรือไม่ เพราะเหตุใด

คำตอบ เห็นด้วย เพราะความสามัคคียอมทำให้ชีวิตในสังคมแน่นแฟ้น มีกำลังเข้มแข็ง และเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติบริหารงานใหญ่ๆ ซึ่งการสมัครสมานสามัคคีกันของบุคคล ย่อมจะนำความสำเร็จมาสู่กิจกรรมต่างๆที่ประกอบร่วมกันทั้งระดับกลุ่มย่อยจนถึงระดับชาติ

4. คำตอบ ง.

5. คำตอบ ง.

6. คำตอบ ง.

7. คำตอบ ก.

8. คำตอบ ง.

9. คำตอบ ค.

10. คำตอบ ก.

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมช่วงชั้นที่ 3
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคปลาย
ครั้งที่ 16

ชื่อเรื่อง	ความเสียสละ
ชื่อกิจกรรม	นารีคิดอะไร
เวลา	1 ชั่วโมง
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการเสียสละ 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกเสียสละได้อย่างเหมาะสม
แนวคิด	การเสียสละ หรือการให้เป็นสิ่งที่ดี แต่อย่างไรก็ตามคนที่เป็นผู้ให้ควรมีหลักในการพิจารณาถึงความเหมาะสมที่เกิดจากการเสียสละให้ด้วย

ส่วนประกอบในชุดการสอน

1. คำชี้แจง
2. คู่มือครู
3. คู่มือนักเรียน
4. สื่อและอุปกรณ์การสอน

คำชี้แจง

1.การเตรียมตัวของครู

1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว คู่มือครู และคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจ

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือ โดยยึดคู่มือครูเป็นหลักในการดำเนินการสอน

2.การจัดกิจกรรม

2.1 ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความเสียสละ โดยใช้กิจกรรมนาริคิดอะไร

2.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม โดยการใช้กรณีศึกษา และการระดมสมอง

3.บทบาทของครู

3.1 ชี้แจงการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความเสียสละ โดยใช้กิจกรรมนาริคิดอะไร

3.2 เสนอกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความเสียสละ โดยใช้กิจกรรมนาริคิดอะไร ตามลำดับดังนี้

3.2.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

3.2.2 สนทนากับนักเรียนให้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์และความสำคัญของความเสียสละ และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3.2.3 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน

3.2.4 ครูให้นักเรียนอ่าน กรณีศึกษาเรื่อง ” นาริคิดอะไร ” และร่วมกันอภิปราย

3.2.5 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน

3.2.6 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม

3.2.7 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

3.2.8 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

4.สิ่งที่ครูต้องเตรียม

4.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

4.2 ใบงานนาริคิดอะไร

4.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

คู่มือครู

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความเสียสละ โดยใช้กิจกรรมนาริคิดอะไร ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง ครูควรศึกษาเพื่อเตรียมการสอนดังนี้

1.สาระสำคัญ

ความเสียสละหมายถึง การสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อช่วยเหลือ และหรือทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม โดยการสละกำลังกาย ทรัพย์สินของ สติปัญญา เวลาและความสุขสบายส่วนตัว.

2.จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการเสียสละ
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกเสียสละได้อย่างเหมาะสม

3.เนื้อหา

การเสียสละ หรือการให้เป็นสิ่งที่ดี แต่อย่างไรก็ตามคนที่เป็นผู้ให้ควรมีหลักในการพิจารณาถึงความเหมาะสมที่เกิดจากการเสียสละให้ด้วย

4.วิธีดำเนินการ

4.1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

4.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

4.2.1 สนทนากับนักเรียนให้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์และความสำคัญของความเสียสละ และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4.3 ขั้นกิจกรรม

4.3.1 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน

4.3.2 ครูให้นักเรียนอ่าน กรณีศึกษาเรื่อง " นาริคิดอะไร " และร่วมกันอภิปราย

4.3.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้น

4.4 ขั้นสรุป

4.4.1 นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม

4.4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

4.4.3 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

4.4.4 ครูและนักเรียนสรุปเพิ่มเติม

4.5 ขั้นทดสอบหลังเรียน

ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

5. สื่อ-อุปกรณ์

5.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

5.2 ใบงานนารีคิดอะไร

5.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

6. กระบวนการวัดและประเมินผล

6.1 จากการตอบคำถาม

6.2 ตรวจผลจากใบงาน

6.3 สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

6.4 สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

คู่มือนักเรียน

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความเสียสละ โดยใช้กิจกรรมนารีคิดอะไร ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1. นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
2. สนทนากับนักเรียนให้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์และความสำคัญของความเสียสละ และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
3. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน
4. ครูให้นักเรียนอ่าน กรณีศึกษาเรื่อง ” นารีคิดอะไร ” และร่วมกันอภิปราย
5. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน
6. นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม
7. นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม
8. นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ใบงานที่ 1 ประกอบการเรียนรู้การสอน

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

เรื่องความเสียสละ

กิจกรรม นารีคิดอะไร

กิจกรรมแนะแนว

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคปลาย

ณ ร้านอาหารมีชื่อแห่งหนึ่ง เป็นที่นิยมของประชาชนทั่วไป นารีและแม่ก็เป็นลูกค้าของร้านนี้ด้วย ขณะที่คนในร้านกำลังรับประทานอาหารกันอย่างเอร็ดอร่อยอยู่นั้น ก็มีเสียงร้องของเด็กดังขึ้นในร้านอาหาร นารีหันไปมองปรากฏว่าเป็นเสียงของเด็กคนหนึ่งอยู่ในอ้อมแขนของผู้หญิงซึ่งแต่งกายไม่ค่อยสะอาดตานัก กำลังเดินขอทานตามโต๊ะอาหาร คนที่มารับประทานอาหารหลายคนรีบให้เศษสตางค์โดยเร็ว เพื่อตัดความรำคาญ เสียงร้องของเด็กยังดังขึ้น ขณะนั้นเองนารีเลิบบไปเห็นกันของเด็กเป็นรอยซ้ำเขียวคล้ายกับรอบเล็บกือและลักษณะที่นารีสังเกตพฤติกรรมของหญิงคนนี้ไม่น่าจะเป็นแม่ของเด็กคนนี้ ดูไม่ทะนุถนอมเด็กในอ้อมแขนของตนเท่าไรนัก เมื่อหญิงดังกล่าวเดินมาถึงโต๊ะของนารีและแม่ นารีได้ปฏิเสธการขอจากหญิงคนนั้นด้วยวาจาสุภาพว่า “เชิญไปข้างหน้าก่อนค่ะ”

ใบงานที่ 2 ประกอบการเรียนรู้การสอน

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

เรื่องความเสียสละ

กิจกรรม นารีคิดอะไร

กิจกรรมแนะแนว

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคปลาย

- คำชี้แจง**
1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ และเขียนชื่อสมาชิกลงในใบงาน
 2. ให้นักเรียนระดมสมองตามหัวข้อที่กำหนด

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

1. ประธาน
2. เลขานุการ
3. สมาชิก
4. สมาชิก
5. สมาชิก
6. สมาชิก

ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างแล้วร่วมกันอภิปรายหาข้อสรุปของกลุ่ม พร้อมกับตอบคำถามตามที่กำหนดให้

1. หากนักเรียนเป็นนารีจะให้ท่านแก่หญิงดังกล่าวหรือไม่
มติของกลุ่ม

☐ ให้ท่าน

☐ ไม่ให้ท่าน

เพราะ

1. _____
2. _____
3. _____

2. การบริจาคทรัพย์สินมีค่าต่างๆ ให้แก่ผู้อื่นควรมีหลักในการบริจาคอย่างไรจึงเหมาะสม

3. หากบุคคลในสังคมขาดความเสียสละจะเกิดผลอย่างไร

ใบความรู้ประกอบการเรียนการสอน กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

เรื่องความเสียสละ

กิจกรรม นาริคิดอะไร

กิจกรรมแนะแนว

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคปลาย

การเสียสละ ตามศัพท์ว่าจาคะหรือบริจาคหมายถึงการเสียไป โดยการสละให้ด้วยจิตใจเป็นกุศล และไม่หวังผลตอบแทน ถ้าเสียไปเพราะไม่ได้สละให้ด้วยจิตใจเป็นกุศล หรือเสียไป เพราะหวังผลตอบแทน ไม่ถือว่าเป็นเสียสละ เช่นเสียไปเพราะเล่นการพนัน เสียไปเพราะถูกขโมยไป เสียไปเพราะถูกขู่เช็ญ เป็นต้น ไม่ถือว่าเป็นเสียสละ หรือเสียไปเพราะได้ของตอบแทน เช่น เสียให้เขา 1 บาท ได้ขนมมา 1 ห่อ ยอมเสียเวลาเพื่อหวังค่าตอบแทน เป็นต้น เหล่านี้ไม่ถือว่าเป็นเสียสละ

การเสียสละด้วยจิตใจเป็นกุศล ทั้งมิได้หวังผลตอบแทนเป็นการส่วนตัว ผลที่ได้รับย่อมตกอยู่แก่ส่วนรวม เจตนาของผู้เสียสละยอมบริสุทธ์ก่อนจะบริจาค คือพอใจที่จะบริจาคตามกำลัง เพื่อปลดเปลื้องความเดือดร้อนของผู้อื่น ขณะบริจាកก็รู้สึกปลาบปลื้มใจในของที่ตนบริจาค และพอใจในผู้รับบริจาค เมื่อบริจาคไปแล้วจิตใจก็แช่มชื่นผ่องใส ไม่เสียตายสิ่งที่ได้บริจาคไปแล้วนั้น และไม่หวังจะได้รับผลตอบแทนอะไร นี่เป็นอรรถาัยอันดีงามของผู้เสียสละ

เรื่องของการเสียสละที่ปรากฏหลักฐานทางพระศาสนา ท่านแต่ก่อนได้เห็นคุณค่าของคุณธรรมข้อนี้เป็นอย่างดี จึงได้วางเป็นหลักสอนไว้และยังมีประโยชน์จนบัดนี้ แต่มิได้หมายความว่า ทางพระศาสนาจะสอนให้คนเสียสละจนสิ้นเนื้อสิ้นตัว กลับตำหนิผู้ที่ทำจนสิ้นเนื้อปราตัวว่าเป็นคนไม่รู้จักประมาณ ไม่รู้จักตน ไม่รู้จักฐานะ การทำอะไรแม้จะเป็นไปในทางที่เห็นว่าดี แต่ถ้าเกินสมควรไป ก็กลายเป็นการเสีย

ทางพระพุทธศาสนาสอนให้เลือกให้ คือเลือกผู้รับเลือกของที่จะให้ ผู้รับก็ต้องเลือกกว่าเป็นคนชนิดใด ให้ไปแล้วจะเป็นคุณหรือเป็นโทษ เช่น ให้เพื่ออุดหนุนจนเจือผู้ยากจน เป็นการอนุเคราะห์ก็ควรให้ ให้เพื่อผูกมิตรไมตรีระหว่างเพื่อนฝูงเพื่อนบ้าน เป็นการสงเคราะห์ควรให้ ให้รางวัลแก่ผู้เล่าเรียนดี มีความประพฤติดี เพื่อส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้นควรให้ ให้เพื่อบูชาพระคุณผู้มีบุญคุณ ควรให้เพราะให้แล้วเป็นคุณให้อาหารแก่ใจ ให้เงินไปเล่นการพนัน ให้ของแก่คนทุศีล เหล่านี้ไม่ควรให้ เพราะให้แล้วเป็นโทษ

และควรเลือกดูว่า ผู้รับขาดแคลนอะไร ถ้าให้ในสิ่งที่เขาไม่ขาดแคลน ก็ได้ประโยชน์น้อย ถ้าให้ในสิ่งที่เขาขาดแคลนก็ได้ประโยชน์มาก และต้องเลือกของที่จะให้ดูว่ามีพอก็จะให้หรือไม่ ให้ไปตัวเองจะเดือดร้อนหรือไม่ ถ้าไม่เดือดร้อนแก่ตัวเอง ทั้งเป็นผลดีแก่ผู้รับ ก็ควรเสียสละให้

ที่มา : แปลก สนธิรักษ์ , “เพื่อนนักศึกษาพระพุทธศาสนา” หน้า 110-119

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความเสียสละ กิจกรรม นาริคิดอะไร

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความ และเขียนคำตอบลงในช่องว่าง

1. ผู้ที่ได้ชื่อว่า “เสียสละด้วยจิตเป็นกุศล” มีลักษณะการเสียสละอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. จาคะ หรือบริจาคหมายถึงการเสียไป การสละให้โดยไม่หวังผลตอบแทน แต่การเสียไปในลักษณะใดที่ไม่เข้าข่ายเป็นการเสียสละ

.....

.....

.....

.....

.....

3. ในการ “ให้” เราควรมีวิธีเลือกผู้รับอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4. ในการ “ให้” การเลือกของที่จะให้ควรพิจารณาถึงอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

5. หมอศักดิ์เปิดคลินิกส่วนตัวอยู่กับบ้าน ได้ปิดร้านและกำลังจะเข้านอนตอนเที่ยงคืนอย่างเหนื่อยล้า จู่ๆ มีเสียงเคาะประตูจากเด็กคนหนึ่งให้ไปรักษาแม่ที่นอนป่วยหนักอยู่ที่บ้าน ถ้าไม่ไปแม่เขาอาจตายได้ หมอศักดิ์ไม่เคยรู้จักเด็กคนนั้นมาก่อน และสถานที่ที่จะไปรักษาก็เป็นเขตคนยากจนไม่รู้ว่าครอบครัวของเด็กจะมีเงินจ่ายค่ารักษาหรือไม่ ถ้านักเรียนเป็นหมอศักดิ์นักเรียนจะอย่างไร

- จ. ไป เพราะว่าถ้าไม่ไปญาติคนเจ็บอาจโกรธแค้น แล้วมาทำร้ายภายหลังได้
- ฉ. ไป เพราะเป็นการสร้างบุญคุณเอาไว้ ในภายหลังคนไข้ย่อมตอบแทนบุญคุณเราสักครั้งหนึ่ง
- ช. ไปอย่างเสียไม่ได้ และรู้สึกว่ามันโชคไม่ดีที่ต้องเสียเวลาพักผ่อน และอาจจะเหนื่อยฟรีด้วย
- ซ. ไป เพราะเป็นการช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์ได้

6. ตอนเช้าเมื่อเดินผ่านตลาด นักเรียนพบขอทานที่ร่างกายสมประกอบ แต่ท่าทางมีเมมา และกลิ่นเหล้าเหม็นคloy นักเรียนจะไม่ให้เงินขอทานคนนั้นเพราะ

- จ. เดี่ยวเงินเหลือไม่พอซื้อขนมกินตอนพักกลางวัน
- ฉ. ช่วยเหลือขอทานย่อมได้ผลตอบแทนไม่คุ้มค่า
- ช. ถึงเราไม่ให้เดี๋ยวคนอื่นก็ให้
- ซ. เราไม่ควรสนับสนุนคนร่างกายสมประกอบแต่กลับขอทานเบียดเบียนคนอื่นโดยเหตุผลที่ไม่สมควร

7. โหม่งมักไม่มาโรงเรียนเพราะไม่มีชุดนักเรียนใส่มา ครูสร้อยจึงขอให้เด็กๆ ที่มีชุดนักเรียนเหลือบริจาคให้เพื่อนใส่บ้าง บังเอิญนักเรียนมีชุดนักเรียนอยู่หลายชุดจึงตัดสินใจบริจาคให้เพราะ

- ก. หวังว่าถ้าเพื่อนเห็นเราบริจาคครั้งนี้คราวต่อไปถ้าเราขาดอะไร เพื่อนคงจะช่วยเราบ้าง
- ข. ถ้าไม่บริจาคเดี๋ยวครูสร้อยจะตำหนิ และลงโทษเอาได้
- ค. การเสียสละแบ่งปันสิ่งของเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ต่อผู้อื่น
- ง. เพื่อนๆ ในห้องก็ช่วยบริจาคกันทั้งนั้น

8. แสงดี กับสีแดงเป็นพี่น้องกัน แต่แสงดีป่วยเป็นโรคไต ต้องผ่าตัดเปลี่ยนไตจึงจะรักษาชีวิตไว้ได้ ถ้านักเรียนเป็นสีแดงนักเรียนจะเสียสละไตข้างหนึ่งผ่าตัดเปลี่ยนให้น้องสาวเพราะ

- จ. อยากให้คนอื่นชื่นชมในความกล้าหาญของเรา
- ฉ. เดี่ยวคนจะตำหนิว่าไม่เสียสละให้น้อง
- ช. การเสียสละทำให้น้องและทุกคนมีความสุข
- ซ. อยากให้พ่อแม่รักเรามากขึ้น

9. วันนี้ทางโรงเรียนได้ขอเรียไรเงินจากนักเรียนเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมที่จังหวัดน่าน ซึ่งมะดันเตรียมเงินมาโรงเรียน 100 บาท และตั้งใจจะซื้อขนมอร่อยที่อยากกินมาหลายวัน แต่ในที่สุดมะดันก็ตัดสินใจบริจาค ถ้านักเรียนเป็นมะดันนักเรียนจะเลือกตัดสินใจเช่นนั้นเพราะ

- ก. การบริจาคเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมย่อมเป็นการกระทำที่ทำให้ได้รับคำชมเชยจากคนอื่นแน่นอน
- ข. ถ้าไม่บริจาคเพื่อนๆจะว่าเอาได้ว่าเป็นคนไม่มีน้ำใจ
- ค. ต้องการช่วยเหลือคนที่เดือดร้อนขัดสน
- ง. เพื่อนๆที่เขาไม่ค่อยได้เงินมาโรงเรียนเขายังบริจาคกันเลย

10. น้ำตาลมาโรงเรียนอย่างเร่งรีบเพราะตื่นสาย พอมาถึงแถวโรงเรียนน้ำตาลเห็นเพื่อนกำลังยื่นเข้าแถวเคารพธงชาติ เธอจึงอยากข้ามถนนเข้าไปในโรงเรียนให้เร็วที่สุด แต่ตรงนั้นมีชายตาบอดกำลังจะข้ามถนนด้วยท่าทางเก๋ๆก๊ๆ ถ้านักเรียนเป็นน้ำตาลนักเรียนจะช่วยลุงชายตาบอดข้ามถนนก่อนเพราะ

- ก. ถ้าไม่ช่วยคนอื่นเห็นจะว่าเอาได้
- ข. คนตาบอดมีคุณค่าเท่ากับคนอื่นๆ เมื่อเขาลำบากเราต้องช่วยเขาให้ดีที่สุด
- ค. ต้องการให้คนอื่นชมเชยในความมีน้ำใจของเรา
- ง. คนอื่นๆเขาก็ต้องช่วยลุงคนตาบอดข้ามถนนกันทั้งนั้น

เจตนาแบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

เรื่องความเสียสละ กิจกรรมhariจิตอะไร

1. ผู้ที่ได้ชื่อว่า” เสียสละด้วยจิตเป็นกุศล “ มีลักษณะการเสียสละอย่างไร

คำตอบ เจตนาของผู้เสียสละยอมบริสุทธ์ก่อนจะบริจาค คือพอใจที่จะบริจาคตามกำลัง เพื่อปลดเปลื้องความเดือดร้อนของผู้อื่น ขณะบริจាកก็รู้สึกปลาบปลื้มใจในของที่ตนบริจาค และพอใจในผู้รับบริจาค เมื่อบริจาคไปแล้วจิตใจก็ชุ่มชื่นผ่องใส ไม่เสียตายสิ่งที่ได้บริจาคไปแล้วนั้น และไม่หวังจะได้รับผลตอบแทนอะไร

2. จาคะ หรือบริจาคหมายถึงการเสียไป การสละให้โดยไม่หวังผลตอบแทน แต่การเสียไปในลักษณะใดที่ไม่เข้าข่ายเป็นการเสียสละ

คำตอบ การเสียไปเพราะไม่ได้สละให้ด้วยจิตเป็นกุศล หรือเสียไป เพราะหวังผลตอบแทนไม่ชื่อว่าเสียสละ เช่นเสียไปเพราะเล่นการพนัน เสียไปเพราะถูกขโมยไป เสียไปเพราะถูกขู่เข็ญ เป็นต้น ไม่ชื่อว่าเสียสละ หรือเสียไปเพราะได้ของตอบแทน เช่น เสียให้เขา 1 บาท ได้ขนมมา 1 ห่อ ยอมเสียเวลาเพื่อหวังค่าตอบแทน เป็นต้น เหล่านี้ไม่ชื่อว่าเสียสละ

3. ในการ “ ให้ “ เราควรมีวิธีเลือกผู้รับอย่างไร

คำตอบ ในการเลือกควรดูว่าผู้รับเป็นคนชนิดใด เมื่อให้ไปแล้วจะเป็นคุณหรือเป็นโทษเช่น ให้เพื่ออุดหนุนจนเจือผู้ยากจน เป็นการอนุเคราะห์ก็ควรให้ ให้เพื่อผูกมิตรไมตรีระหว่างเพื่อนฝูงเพื่อนบ้าน เป็นการสงเคราะห์ควรให้ ให้รางวัลแก่ผู้เล่าเรียนดี มีความประพฤติดี เพื่อส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้นควรให้ ให้เพื่อบูชาพระคุณผู้มีบุญคุณ ควรให้เพราะให้แล้วเป็นคุณ แต่การให้อารูแก่โจร ให้เงินไปเล่นการพนัน ให้ของแก่คนทุศีล เหล่านี้ไม่ควรให้ เพราะให้แล้วเป็นโทษ

4. ในการ “ ให้ “ การเลือกของที่จะให้ควรพิจารณาถึงอะไรบ้าง

คำตอบ ควรเลือกดูว่า ผู้รับขาดแคลนอะไร ถ้าให้ในสิ่งที่เขาไม่ขาดแคลน ก็ได้ประโยชน์น้อย ถ้าให้ในสิ่งที่เขาขาดแคลนก็ได้ประโยชน์มาก และต้องเลือกของที่จะให้ดูว่ามีพอกที่จะให้หรือไม่ ให้ไปตัวเองจะเดือดร้อนหรือไม่ ถ้าไม่เดือดร้อนแก่ตัวเอง ทั้งเป็นผลดีแก่ผู้รับ ก็ควรเสียสละให้

5.	คำตอบ	ง.
6.	คำตอบ	ง.
7.	คำตอบ	ค.
8.	คำตอบ	ค.
9.	คำตอบ	ค.
10.	คำตอบ	ข.

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมช่วงชั้นที่ 3
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคปลาย
ครั้งที่ 17

ชื่อเรื่อง	ความซื่อสัตย์
ชื่อกิจกรรม	ศิวิล์นเดือดร้อน
เวลา	1 ชั่วโมง
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักปฏิบัติตนให้เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง ผู้อื่น และต่อสังคม 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถเลือกตัดสินใจปฏิบัติตนในเรื่องความซื่อสัตย์ได้อย่างเหมาะสม
แนวคิด	การประพฤติปฏิบัติที่ซื่อสัตย์ตรงต่อความเป็นจริงทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเอง และต่อผู้อื่น อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ได้รับความเชื่อถือ และส่งผลให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุข

ส่วนประกอบในชุดการสอน

1. คำชี้แจง
2. คู่มือครู
3. คู่มือนักเรียน
4. สื่อและอุปกรณ์การสอน

คำชี้แจง

1. การเตรียมตัวของครู

1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว คู่มือครู และคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจ

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือ โดยยึดคู่มือครูเป็นหลักในการดำเนินการสอน

2. การจัดกิจกรรม

2.1 ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์ โดยใช้กิจกรรมศิวณ์เต็อดร่อน

2.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้กรณีศึกษา และการระดมสมอง

3. บทบาทของครู

3.1 ชี้แจงการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์ โดยใช้กิจกรรมศิวณ์เต็อดร่อน

3.2 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

3.3 สนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักเรียนว่าในชีวิตประจำวันเคยเจอกับเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์หรือไม่ซื่อสัตย์หรือไม่ อย่างไร

3.4 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน

3.5 ครูให้นักเรียนอ่าน กรณีศึกษาเรื่อง ” ศิวณ์เต็อดร่อน ” และร่วมกันอภิปราย ตามหัวข้อที่กำหนดในใบงาน

3.6 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียนโดยแสดงเหตุการณ์ที่ศิวณ์เต็อดร่อนเลือกเป็นบทบาทสมมุติ

3.7 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม

3.8 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

3.9 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

4. สิ่งที่ครูต้องเตรียม

4.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

4.2 ใบงานศิวณ์เต็อดร่อน

4.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

คู่มือครู

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์ โดยใช้กิจกรรมคิวิวัฒน์เดือดร้อน ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง ครูควรศึกษาเพื่อเตรียมการสอนดังนี้

1.สาระสำคัญ

ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริง ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งทางกายวาจาใจ ทั้งต่อตนเอง และต่อผู้อื่น ผู้ที่ยึดถือความซื่อสัตย์สุจริตเป็นหลักในการดำรงชีวิตจะได้รับการยกย่องการเชื่อถือไว้วางใจ และอยู่ในสังคมด้วยความสงบสุข

2.จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักปฏิบัติตนให้เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง ผู้อื่น และต่อสังคม
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถเลือกตัดสินใจปฏิบัติตนในเรื่องความซื่อสัตย์ได้อย่างเหมาะสม

3.เนื้อหา

การประพฤติปฏิบัติที่ซื่อสัตย์ตรงต่อความเป็นจริงทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเอง และต่อผู้อื่น อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ได้รับความเชื่อถือ และส่งผลให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุข

4.วิธีดำเนินการ

4.1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

4.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

4.2.1 สันทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักเรียนว่าในชีวิตประจำวันเคยเจอกับเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์หรือไม่ซื่อสัตย์หรือไม่ อย่างไร

4.3 ขั้นกิจกรรม

4.3.1 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน

4.3.2 ครูให้นักเรียนอ่าน กรณีศึกษาเรื่อง” คิวิวัฒน์เดือดร้อน ” และร่วมกันอภิปราย

4.3.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นโดยแสดงเหตุการณ์ที่คิวิวัฒน์ตัดสินใจเลือกเป็น

บทบาทสมมุติ

4.4 ขั้นสรุป

4.4.1 นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม

4.4.2 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

4.4.3 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

4.4.4 ครูและนักเรียนสรุปเพิ่มเติม

4.5 ขั้นตอนทดสอบหลังเรียน

ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

5. สื่อ-อุปกรณ์

5.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

5.2 ใบงานศิวพันธ์เดือดร้อน

5.3 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

6. กระบวนการวัดและประเมินผล

6.1 จากการตอบคำถาม

6.2 ตรวจผลจากใบงาน

6.3 สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

6.4 สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

คู่มือนักเรียน

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์ โดยใช้กิจกรรมคิวิวัฒน์เดือดร้อน ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1. นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
2. สอนทบทวนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักเรียนว่าในชีวิตประจำวันเคยเจอกับเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์หรือไม่ซื่อสัตย์หรือไม่ อย่างไร
3. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน
4. ครูให้นักเรียนอ่าน กรณีศึกษาเรื่อง ” คิวิวัฒน์เดือดร้อน ” และร่วมกันอภิปราย
5. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียนโดยแสดงเหตุการณ์ที่คิวิวัฒน์ตัดสินใจเลือกเป็นบทบาทสมมุติ
6. นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม
7. นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม
8. นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ใบงานที่ 1 ประกอบการเรียนรู้การสอน

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

เรื่องความซื่อสัตย์

กิจกรรม ศิวิวัฒน์เดือดร้อน

กิจกรรมแนะแนว

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคปลาย

ศิวิวัฒน์ทำงานอยู่ฝ่ายการเงินของห้างสรรพสินค้ามีชื่อแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ ศิวิวัฒน์เป็นคนขยันขันแข็ง มีความรับผิดชอบสูง จนเป็นที่รักและไว้วางใจของผู้จัดการห้างสรรพสินค้าในเรื่องของความซื่อสัตย์สุจริตของศิวิวัฒน์ และที่น่าภาคภูมิใจที่สุดคือ ตั้งแต่ทำงานประมาณ 10 ปี ยังไม่เคยบกพร่องเรื่องงานในหน้าที่

ต่อมาศิวิวัฒน์ได้รับข่าวจากทางบ้านต่างจังหวัดว่า ทางบ้านกำลังเดือดร้อนเรื่องเงินที่ดินที่จำนองไว้กำลังจะถูกยึด เพราะไม่ได้ส่งเงินมานานแล้ว ศิวิวัฒน์ต้องคิดหนักไม่รู้จะทำอย่างไรดี ในการหาเงินจำนวนมากมาช่วยทางบ้านได้ ศิวิวัฒน์จึงนึกถึงเงินของห้างสรรพสินค้าที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ หากแอบหยิบไปใช้ก่อนก็คงไม่มีใครรู้ และจะไปใช้คืนในภายหลัง ศิวิวัฒน์ลังเลใจที่จะหยิบเงินจากเซฟที่ตนรับผิดชอบหรือไม่

ใบงานที่ 2 ประกอบการเรียนรู้การสอน
กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
เรื่องความซื่อสัตย์
กิจกรรมแนะแนว

กิจกรรม ศิวัณณ์เดือดร้อน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคปลาย

คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ และเขียนชื่อสมาชิกลงในใบงาน
 2. ให้นักเรียนระดมสมองตามหัวข้อที่กำหนด

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

1.	ประธาน
2.	เลขานุการ
3.	สมาชิก
4.	สมาชิก
5.	สมาชิก
6.	สมาชิก

ให้นักเรียนศึกษาเรื่องราวของศิวัณณ์จากใบงานที่ 1 แล้วร่วมกันอภิปรายหาข้อสรุปของกลุ่มว่า

1. ถ้านักเรียนเป็นศิวัณณ์จะเลือกทำอะไร และเพราะเหตุผลใดจึงเลือกตัดสินใจทำอย่างนั้น

.....

.....

.....

.....

.....

2. หลังจากการตัดสินใจทำดังกล่าวนักเรียนคิดว่าผลที่เกิดขึ้นต่อมาเป็นเช่นไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ประกอบการเรียนการสอน
กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
เรื่องความซื่อสัตย์
กิจกรรมแนะแนว

กิจกรรม ศิวิวัฒน์เด็ตร้อน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคปลาย

ความซื่อสัตย์ จำแนกได้เป็น

ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง

ความซื่อสัตย์ต่อบุคคล

ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่

ความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ สังคม ประเทศชาติ

ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ คือ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ตนทำ หรือได้รับมอบหมายและทำให้ดีที่สุดโดยไม่ทอดทิ้งหน้าที่ ไม่ทุจริตโกงต่อหน้าที่ เช่น นักรัษฎร์บังหลวง ยักยอก ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ทำประโยชน์ส่วนตน และพวกพ้อง ไม่ใช่เล่ห์เหลี่ยมแสวงหาผลประโยชน์โดยผิดธรรมเนียมคลองธรรม รักษาระเบียบกฎเกณฑ์ ตรงต่อเวลา ไม่เอาเวลาทำงานในหน้าที่ไปทำประโยชน์ส่วนตน

คุณค่าของความซื่อสัตย์

1. ความซื่อสัตย์ทำให้ผู้ที่กระทำ เกิดความสงบในใจ ไม่กระวนกระวาย เพราะไม่ต้องคอยหวาดระแวงว่า จะมีใครมาจับผิด หรือความผิดของตนจะปรากฏให้คนอื่นจับได้สักวัน
2. ความซื่อสัตย์เสริมบุคลิกภาพ คนซื่อสัตย์ย่อมมีความสมบูรณ์ ในความคิดและการกระทำ เพราะไม่มีความขัดแย้งกันระหว่าง ความคิด คำพูด และการกระทำ คนซื่อสัตย์จะเป็นคนมีเกียรติ เพราะได้รับการสรรเสริญจากการพูดจริง ทำจริง คนซื่อสัตย์จึงเป็นผู้ที่มีความพึงพอใจ อดอาจในทุกที่
3. ความซื่อสัตย์เสริมมิตรภาพ คนซื่อสัตย์ย่อมมีคนอยากคบค้าสมาคมด้วย เพราะสามารถไว้วางใจได้ ทำให้ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเป็นไปอย่างราบรื่น ทุกฝ่ายสบายใจ ซึ่งช่วยให้เกิดความร่วมมือกัน การร่วมมือกันนี้เองที่เจริญก้าวหน้าในกิจการงานต่างๆ
4. ความซื่อสัตย์ สร้างความมั่นคงแก่สังคม สังคมอยู่ได้เป็นปึกแผ่นก็เพราะสมาชิกมีความไว้วางใจกันได้ เป็นส่วนมาก ไม่ต้องคอยหวาดระแวงว่าจะมากันไม่ไหน สังคมที่สมาชิกมีความซื่อสัตย์ ย่อมไม่เกิดปัญหาสังคม เช่น การคอร์รัปชัน ระบบเส้นสาย ฯลฯ สังคมที่ไม่มีปัญหาย่อมมีความสุข ความไว้วางใจจริงใจต่อกัน ซื่อสัตย์ต่อกัน เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะหากไว้วางใจกันไม่ได้เลย แม้จะออกกฎหมายควบคุมให้รัดกุมอย่างไรก็คงไม่ได้ผล เพราะจะมีช่องโหว่ให้คนฉลาดปลิ้นปล้อน เอาไปใช้เอาเปรียบผู้อื่นจนได้ที่

ที่มา : ทิพย์รัตน์ บรรจงเขียน. การทดลองสอนความซื่อสัตย์แก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ; 2525 หน้า 112-116.

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความซื่อสัตย์ กิจกรรมชีวิตดีเดือดร้อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อคำถาม และเขียนคำตอบลงในช่องว่าง

1. ความซื่อสัตย์แบ่งได้เป็นกี่ประเภท คืออะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่หมายถึงอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. คุณค่าของความซื่อสัตย์นั้นมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

4. เช้าวันหนึ่งครูเข้ามาถามนักเรียนว่าใครเป็นคนวาดการ์ตูนบนผนังห้องน้ำ จ๊อนตอบว่า “ ไม่ทราบครับ” ทั้งที่เป็นคนวาดเอง ถ้านักเรียนเป็นจ๊อน นักเรียนจะไม่ตอบเช่นนั้นเพราะ

- ก. ต้องการให้ครูชมว่าเป็นคนดี ไม่พูดปด
- ข. ต้องการเป็นนักเรียนที่ดีคือการไม่พูดปด
- ค. อาจจะถูกครูลงโทษ เมื่อครูทราบภายหลัง
- ง. ต้องการเป็นตัวอย่างที่ดีของคนอื่นที่พูดแต่ความจริง

5. ในโรงเรียนวันหนึ่งแดดร้อนมาก เป้งไม่อยากจะเข้าแถวหน้าเสาธงกับเพื่อน ๆ จึงแอบหลบอยู่ในห้องเรียน ถ้านักเรียนเป็นเป้ง นักเรียนจะไม่ทำเช่นนั้นเพราะ

- ก. เมื่อครูมาพบคงถูกครูตี
- ข. นักเรียนที่ดีควรเข้าแถวหน้าเสาธง
- ค. เพื่อนๆคนอื่นเขาก็ร้อน แต่เขาก็เข้าแถวได้
- ง. ครูชมเชยนักเรียนทุกคนที่เข้าแถวอย่างอดทนทั้ง ๆ ที่อากาศร้อน

6. แสงดีพบกระเป๋าสตางค์อยู่ จึงเก็บกระเป๋าสตางค์ขึ้นมาแล้วพบว่ามียกอยู่ 3,000 บาท เมื่อเดินต่อไปพบ น้าน้อย น้าน้อยบอกว่าทำกระเป๋าสตางค์หาย ซึ่งน้าน้อยต้องรีบเอาเงินไปซื้อยาให้ลูกที่ไม่สบาย แสงดีถามน้าน้อยว่าใช่ไหม น้าน้อยตอบว่า “ใช่” แสงดีจึงคืนกระเป๋าสตางค์ให้น้าน้อย

- ก. กลัวใครรู้ที่หลังจะถูกหาว่าขี้ขโมย
- ข. ถ้าใครรู้จะยกย่องชมเชย
- ค. กลัวว่าลุงแดงจะตามตำรวมาจับ
- ง. การเอาเงินที่ผู้อื่นไม่ได้ให้เป็นสิ่งไม่ดี

7. ปุกปุยนัดแหวนทำงานกลุ่มวันอาทิตย์ 10 โมงเช้า วันนั้นเปียกเพื่อนรักปุกปุยมาชวนปุกปุยไปดูหนัง บัตรฟรีรอบ 10 โมง ถ้าปุกปุยไปกับเปียกก็จะไม่สามารถไปทำงานกลุ่มตามเวลานัดได้ ปุกปุยจึงไม่ไป ถ้านักเรียนเป็นปุกปุยนักเรียนจะกระทำเช่นนั้นเพราะ

- ก. ต้องทำตามหน้าที่ของเพื่อนที่ดี
- ข. ต้องการให้แหวนชมเชยที่เป่ณคนตรงต่อเวลา
- ค. กลัวว่าเพื่อน ๆ และแหวนจะว่าเอาได้
- ง. ต้องการให้เพื่อน ๆ กับแหวนเห็นว่าเป็นคนดีมาตรงต่อเวลา

8. ในวิชาศิลปะ ครูสั่งให้นักเรียนทำผ้าบาติกมาส่ง สมพรทำไม่เป็นจึงขอร้องสมชายให้ทำให้ เพื่อนำมาส่ง ครูพรุ่นนี้เช้า ถ้านักเรียนเป็นสมพร นักเรียนจะไม่ให้สมชายทำให้เพราะ

- ก. กลัวถูกครูลงโทษ
- ข. ไม่อยากฝึกคำสั่งที่ครูให้ทำด้วยตัวเอง

- ค. เดี่ยวเสียหน้าเพราะใครก็ทำด้วยตัวเองกันทั้งนั้น
- ง. อยากให้ครูชมว่าเก่งที่สามารถทำผ้าบาติกด้วยตัวเอง

9. คุณครูประจำชั้นต้องไปทำธุระกับอาจารย์ใหญ่ จึงให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดกันเองอยู่ในห้อง โต้งจึงชวนเพื่อนๆ มาวิ่งเล่นในห้อง โต้งวิ่งชนแจกันแตก เมื่อครูกลับมาโต้งจึงบอกว่าแมววิ่งชนแจกันแตก ถ้านักเรียนเป็นโต้ง นักเรียนจะไม่ทำเช่นนั้น เพราะ

- ก. นักเรียนที่ดีต้องไม่พูดปด
- ข. ครูมักชมเชยคนไม่พูดปด
- ค. การพูดปดเป็นสิ่งที่คนอื่นไม่ยอมรับ
- ง. เมื่อคุณครูทราบภายหลังจะถูกลงโทษอย่างหนัก

10. ในการสอบวิชาภาษาอังกฤษ แก้มใสทำข้อสอบไม่ได้ เพราะไม่ได้เตรียมตัวมาล่วงหน้า ฝ่ายเพื่อนรักของแก้มใสนั่งอยู่ข้างๆ จึงแอบส่งกระดาษคำตอบให้ ถ้านักเรียนเป็นแก้มใส นักเรียนจะไม่ยอมรับกระดาษคำตอบของฝ่ายเพราะ

- ก. อยากลองทำข้อสอบด้วยตนเอง
- ข. กลัวครูจับได้และลงโทษให้สอบตก
- ค. ใครๆ ก็ทำข้อสอบด้วยตัวเองเดี่ยวโดนเพื่อนหัวเราะเยาะ
- ง. อยากได้คำชมเชยที่ทำข้อสอบด้วยตนเอง

เจลยแบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

เรื่องความซื่อสัตย์ กิจกรรมศัวัฒน์เดือดร้อน

1. ความซื่อสัตย์แบ่งได้เป็นกี่ปะเภท คืออะไรบ้าง

ความซื่อสัตย์ จำแนกได้เป็น

ความซื่อสัตย์ต้อตนเอง

ความซื่อสัตย์ต้อบุคคล

ความซื่อสัตย์ต้อหน้าที่

ความซื่อสัตย์ต้อหมู่คณะ สังคม ประเทศชาติ

2. ความซื่อสัตย์ต้อหน้าที่หมายถึงอะไร

ความซื่อสัตย์ต้อหน้าที่ คือ ความรับผิดชอบต้อหน้าที่ที่ตนทำ หรือได้รับมอบหมายและทำให้ดีที่สุดดดยไม่ทอดทิ้งหน้าที่ ไม่ทุจริตคดโกงต้อหน้าที่ เช่น ฉ้อราษฎร์บังหลวง ยักยอก ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ทำประโยชน์ส่วนตน และพวกพ้อง ไม่ใช้เล่ห์เหลี่ยมแสวงหาผลประโยชน์โดยผิดธรรมเนียมคลองธรรม รักษาระเบียบกฎเกณฑ์ ตรงต่อเวลา ไม่เอาเวลาทำงานในหน้าที่ไปทำประโยชน์ส่วนตน

3. คุณค่าของความซื่อสัตย์นั้นมีอะไรบ้าง

-ความซื่อสัตย์ทำให้ผู้ที่กระทำ เกิดความสงบในใจ ไม่กระวนกระวาย เพราะไม่ต้องคอย

หวาดระแวงว่า จะมีใครมาจับผิด หรือความผิดของตนจะปรากฏให้คนอื่นจับได้สักวัน

-ความซื่อสัตย์เสริมบุคลิกภาพ คนซื่อสัตย์ย่อมมีความสมบูรณ์ ในความคิดและการ

กระทำ เพราะไม่มีความขัดแย้งกันระหว่าง ความคิด คำพูด และการกระทำ

-ความซื่อสัตย์เสริมมิตรภาพ คนซื่อสัตย์ย่อมมีคนอยากคบค้าสมาคมด้วย เพราะ

สามารถไว้วางใจได้

-ความซื่อสัตย์ สร้างความมั่นคงแก่สังคม สังคมอยู่ได้เป็นปึกแผ่นก็เพราะสมาชิกมีความ

ไว้นือเชื่อใจกันได้

4.	คำตอบ	ข.
5.	คำตอบ	ข.
6.	คำตอบ	ง.
7.	คำตอบ	ก.
8.	คำตอบ	ข.
9.	คำตอบ	ก.
10.	คำตอบ	ก.

ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมช่วงชั้นที่ 3
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคปลาย
ครั้งที่ 18

ชื่อเรื่อง	ความกตัญญูกตเวที
ชื่อกิจกรรม	กตัญญูรู้คุณโลก
เวลา	1 ชั่วโมง
จุดมุ่งหมาย ความ	1. เพื่อให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงคุณค่าของสิ่งต่างๆบนโลกที่เชื่อมโยงกับ ความกตัญญูต่อบุคคล สถาบัน และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้ คุณค่า 2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนแสดงความกตัญญูต่อบุคคล และ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่าได้อย่างเหมาะสม
แนวคิด	ความกตัญญูเป็นรากฐานของสังคมไทย บุคคลจะพัฒนาได้โดยตนเองลำพังไม่ เกี่ยวข้องกับบุคคล และสิ่งอื่นๆเลยเป็นไปไม่ได้ เราต้องพึ่งพิงอิงอาศัยกันดังนั้น เราควรระลึกนึกถึง และมีสำนึกต่อสิ่งต่างๆในทางรู้คุณ และหาโอกาสทดแทน คุณโดยเริ่มต้นจากการรู้คุณค่า สร้างสำนึกและความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งที่เอื้อต่อเราทั้ง ทางตรงและทางอ้อม
ส่วนประกอบในชุดการสอน	1. คำชี้แจง 2. คู่มือครู 3. คู่มือนักเรียน 4. สื่อและอุปกรณ์การสอน

คำชี้แจง

1. การเตรียมตัวของครู

1.1 ก่อนสอนครูต้องอ่านคำชี้แจงในการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว คู่มือครู และคู่มือนักเรียน และทำความเข้าใจ

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมและปฏิบัติตามคู่มือ โดยยึดคู่มือครูเป็นหลักในการดำเนินการสอน

2. การจัดกิจกรรม

2.1 ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความกตัญญูทเวที โดยใช้กิจกรรม ไม่คิดเงิน

2.2 ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม และ สนทนาวิเคราะห์

3. บทบาทของครู

3.1 ชี้แจงการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เรื่องความกตัญญูทเวที โดยใช้กิจกรรม กตัญญูรู้คุณโลก

3.2 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

3.3 ครูให้นักเรียนนั่งล้อมวง โดยเตรียมสิ่งของชิ้นหนึ่งไว้ในกล่อง แล้วให้นักเรียนทายว่าเป็นสิ่งของอะไร โดยให้โอกาสตั้งคำถามเกี่ยวกับของสิ่งนี้ได้ 10 ครั้งโดยใช้คำถามลงท้ายด้วยว่า ใช่หรือไม่เท่านั้น เมื่อครบ แล้วให้ทายว่าเป็นของอะไร สุดท้ายครูเฉลยว่าเป็นดินสอแท่งหนึ่ง

3.4 ครูส่งดินสอให้นักเรียนดูและให้แต่ละคนบอกสิ่งที่เห็นเกี่ยวกับดินสอแท่งนั้น 1 อย่าง โดยจะเป็นในด้านใดก็ได้ เช่นดินสอเป็นสีแดง มียางลบอยู่ปลายดินสอ มีลักษณะยาว เป็นของแข็ง เป็นต้น

3.5 เมื่อบอกครบทุกคนครูชวนนักเรียนดูดินสออีกครั้งแล้วตั้งคำถามว่า “ก่อนที่จะดินสอแท่งนี้จะมาถึงมือเรา มันต้องไปเกี่ยวข้องกับใครอย่างไรบ้าง” เช่น ต้องมีคนนำมาส่ง ต้องมีคนตัดไม้มาทำดินสอ มีคนทำไส้ดินสอ เป็นต้น ครูให้นักเรียนตอบคนละ 1 อย่างโดยเปิดกว้างให้สามารถตอบได้หลากหลายตามมุขมิต แต่พยายามให้เห็นว่าก่อนดินสอแท่งนี้จะมาถึงมือเราให้ได้ใช้ประโยชน์มันต้องเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับคนหลายคนสิ่งหลายสิ่งมาก่อน ไม่ได้ได้มาโดยง่าย

3.6 ครูชวนนักเรียนดูดินสอเป็นครั้งที่สาม และให้นักเรียนบอกคนละประโยคว่าดินสอแท่งนี้สามารถสร้างประโยชน์ และสิ่งดี ๆ อะไรให้เกิดขึ้นได้บ้าง

3.7 ครูชวนนักเรียนพูดคุยถึงความเชื่อมโยงให้เห็นว่าของทุกสิ่งที่เกิดขึ้นบนโลกไม่ใช่ได้มาโดยง่ายต้องเกี่ยวข้องกับเชื่อมโยงและอิงอาศัยกับหลายสิ่งที่เราควรสำนึกคุณ

3.8 ครูให้นักเรียนอ่านคำกลอนในใบงาน และให้ช่วยคิดว่ามีวิธีปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อแสดงความกตัญญูต่อสิ่งที่มีบุญคุณต่อเราไม่ว่าจะเป็น บุคคล สถาบัน หรือทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

3.9 ครูและนักเรียนช่วยกันพูดคุยสรุปถึงข้อคิดและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม

3.10 ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

3.11 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

4. สิ่งที่คุณต้องเตรียม

- 4.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน
- 4.2 ไปงาน กตัญญูรู้คุณโลก
- 4.3 ไปความรู้ประกอบกิจกรรม
- 4.4 ดินสอและกล่องใส่ของ

คู่มือครู

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนว ในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เรื่อง ความกตัญญูทเวที โดยใช้กิจกรรม ไม่คิดเงิน ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง ครูควรศึกษา เพื่อเตรียมการสอนดังนี้

1. สาระสำคัญ

ความกตัญญูทเวที หมายถึง การแสดงออกของการรู้คุณค่า และสนองคุณคน โดยรู้สำนึกในบุญคุณ และตอบแทนผู้มีพระคุณ และสิ่งอื่นที่มีบุญคุณ ไม่ลบหลู่ ไม่ทอดทิ้ง และไม่คิดร้ายต่อผู้มีพระคุณ ตลอดทั้งไม่ปฏิบัติตนให้เป็นທີ່เสื่อมเสียวงศ์ตระกูล

2. จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ บนโลกที่เชื่อมโยงกับความกตัญญูต่อบุคคล สถาบัน และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า
2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนแสดงความกตัญญูต่อบุคคล และทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่าได้อย่างเหมาะสม

3. เนื้อหา

ความกตัญญูเป็นรากฐานของสังคมไทย บุคคลจะพัฒนาได้โดยตนเองลำพังไม่เกี่ยวข้องกับบุคคล และสิ่งอื่นๆเลยเป็นไปไม่ได้ เราต้องพึ่งพิงอิงอาศัยกัน ดังนั้นเราควรระลึกนึกถึง และมีสำนึกต่อสิ่งต่างๆ ในทางรู้คุณค่า และหาโอกาสทดแทนคุณโดยเริ่มต้นจากการรู้คุณค่า สร้างสำนึกและความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งที่เอื้อต่อเราทั้งทางตรงและทางอ้อม

4. วิธีดำเนินการ

4.1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน

ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

4.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

4.2.1 ครูให้นักเรียนนั่งล้อมวง โดยเตรียมสิ่งของชิ้นหนึ่งไว้ในกล่อง แล้วให้นักเรียนทายว่าเป็นสิ่งของอะไร โดยให้โอกาสตั้งคำถามเกี่ยวกับของสิ่งนี้ได้ 10 ครั้งโดยใช้คำถามลงท้ายด้วยว่าใช่หรือไม่เท่านั้น เมื่อครบ แล้วให้ทายว่าเป็นของอะไร สุดท้ายครูเฉลยว่าเป็นดินสอแท่งหนึ่ง

4.3 ขั้นกิจกรรม

4.3.1 ครูส่งดินสอให้นักเรียนดูและให้แต่ละคนบอกสิ่งที่เห็นเกี่ยวกับดินสอชิ้น 1 อย่าง โดยจะเป็นในด้านใดก็ได้ เช่นดินสอเป็นสีแดง มียางลบอยู่ปลายดินสอ มีลักษณะยาว เป็นของแข็ง เป็นต้น

4.3.2 เมื่อบอกครบทุกคนครูชวนนักเรียนดูดินสออีกครั้งแล้วตั้งคำถามว่า “ก่อนที่จะมีดินสอแท่งนี้จะมาถึงมือเรา มันต้องไปเกี่ยวข้องกับใครอย่างไรบ้าง” เช่น ต้องมีคนนำมาส่ง ต้องมีคน

ตัดไม้มาทำดินสอ มีคนทำไส้ดินสอ เป็นต้น ครูให้นักเรียนตอบคนละ 1 อย่างโดยเปิดกว้างให้สามารถตอบได้หลากหลายตามความคิด แต่พยายามให้เห็นว่าก่อนดินสอแท่งนี้จะมาถึงมือเราให้ได้ใช้ประโยชน์มันต้องเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับคนหลายคนสิ่งหลายสิ่งมาก่อน ไม่ได้ได้มาโดยง่าย

4.3.3 ครูชวนนักเรียนดูดินสอเป็นครั้งที่สาม และให้นักเรียนบอกคนละประโยคว่าดินสอแท่งนี้สามารถสร้างประโยชน์ และสิ่งดี ๆ อะไรให้เกิดขึ้นได้บ้าง

4.3.4 ครูชวนนักเรียนพูดคุยถึงความเชื่อมโยงให้เห็นว่าของทุกสิ่งที่เกิดขึ้นบนโลกไม่ใช่

ได้มาโดยง่ายต้องเกี่ยวข้องกับเชื่อมโยงและอิงอาศัยกับหลายสิ่งที่เราควรสำนึกคุณ

4.3.5 ครูให้นักเรียนอ่านคำกลอนในใบงาน และให้ช่วยคิดว่ามีวิธีปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อ

แสดงความกตัญญูต่อสิ่งที่มีบุญคุณต่อเราไม่ว่าจะเป็น บุคคล สถาบัน หรือทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

4.4 ขั้นสรุป

4.4.1 ครูและนักเรียนช่วยกันพูดคุยสรุปถึงข้อคิดและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม

4.4.2 ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม

4.5 ขั้นทดสอบหลังเรียน

4.5.1 ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

5. สื่อ-อุปกรณ์

5.1 แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

5.2 ใบงานกตัญญูรู้คุณโลก

5.4 ใบความรู้ประกอบกิจกรรม

5.5 ดินสอ และกล่องใส่ของ

6. กระบวนการวัดและประเมินผล

6.1 จากการตอบคำถาม

6.2 ตรวจผลจากใบงาน

6.3 สังเกตจากการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล

6.4 สังเกตจากการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็น

คู่มือนักเรียน

สำหรับนักเรียนการสอนกิจกรรมแนะแนวในชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เรื่องความกตัญญูกตเวที โดยใช้กิจกรรมเรื่องกตัญญูรู้คุณโลก ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1. นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน
2. นักเรียนนั่งล้อมวงเล่นเกมทายสิ่งของที่อยู่ในกล่องที่ครูเตรียมไว้ว่าเป็นอะไร โดยตั้งคำถามเกี่ยวกับของสิ่งนี้ได้ 10 ครั้งโดยใช้คำถามลงท้ายด้วยว่าใช่หรือไม่เท่านั้น เมื่อครบ แล้วให้ทายว่าเป็นของอะไร
3. ครูเฉลยของว่าเป็นอะไร แล้วส่งของให้นักเรียนดูและให้แต่ละคนบอกสิ่งที่เห็นเกี่ยวกับดินสอ นั้น 1 อย่าง
4. นักเรียนดูสิ่งของอีกครั้งพร้อมทั้งให้แต่ละคนคิดตอบคำถามว่า “ก่อนที่จะของสิ่งนี้จะมาถึงมือเรา มันต้องไปเกี่ยวข้องกับใครอย่างไรบ้าง” โดยสามารถตอบได้หลากหลายตามมุมคิด
5. นักเรียนดูดินสอเป็นครั้งที่สาม แล้วบอกคนละประโยคว่า “ดินสอแท่งนี้สามารถสร้างประโยชน์ และสิ่งดี ๆ อะไรให้เกิดขึ้นได้บ้าง “
6. นักเรียนและครูช่วยกันพูดคุยว่าของทุกสิ่งที่เกิดขึ้นบนโลกไม่ใช่ได้มาโดยง่ายต้องเกี่ยวข้องกับ เชื่อมโยงและอิงอาศัยกับหลายสิ่งที่เราควรสำนึกคุณ
7. นักเรียนอ่านคำกลอนในใบงาน และให้ช่วยคิดว่ามีวิธีปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อแสดงความกตัญญู ต่อสิ่งที่มีบุญคุณต่อเราไม่ว่าจะเป็น บุคคล สถาบัน หรือทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
8. ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ประกอบกิจกรรม
9. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

ใบงานประกอบการเรียนการสอน

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

เรื่องความกตัญญูกตเวที

กิจกรรม กตัญญูรู้คุณโลก

วิชากิจกรรมแนะแนว

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคปลาย

ชื่อ-นามสกุล..... เลขที่..... ชั้น.....

อันบุคคล กตัญญู รู้คุณโลก

อุปโภค บริโภค มีให้หลาย

ข้าวหรือเกลือ ผักหรือหญ้า ปลาหรือไม่ ฯลฯ

รู้จักใช้ อย่าทำลาย ให้หายไป

หนึ่งคน ต่อคน ทุกคนนี้

ล้วนแต่มี คุณต่อกัน นั้นเป็นไฉน

มองให้ดี ดูให้เห็น เช่นนั้นไซ้

โลกรอดได้ เพราะกตัญญู รู้คุณกัน

ประเทศชาติ ศาสนา มหากษัตริย์

รวมเป็น อัตตภาพไทย ไหล่มหันต์

รอดมาได้ เพราะรักใคร่ อย่างผูกพัน

เพราะกตัญญูมี ที่ใจเอย

พุทธทาสอินทปัญโญ

คำชี้แจง เมื่ออ่านคำกลอนด้านบนแล้ว นักเรียนคิดว่าเราควรมีวิธีปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อแสดงความกตัญญูต่อสิ่งที่มีบุญคุณต่อเราไม่ว่าจะเป็น บุคคล สถาบัน หรือทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

[illegible]

ใบความรู้ประกอบการเรียนการสอน
กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม
เรื่องความกตัญญูทวดเวท **กิจกรรม กตัญญูรู้คุณโลก**
วิชากิจกรรมแนะแนว **ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคปลาย**

มนุษย์เป็นผู้ที่สามารถพัฒนาตนเองได้และต้องรับการพัฒนาให้ถูกต้อง เพื่อสามารถดำรงและดำเนินชีวิตให้เป็นสุขในสังคม ความกตัญญูจึงเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่สำคัญและเป็นเป้าหมายของการพัฒนาสังคมด้วย โดยเฉพาะกับเยาวชน เราจะเห็นได้ว่าเป็นผู้ที่ได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากบุคคลมากมายหลายสถานภาพ นับตั้งแต่แรกคลอดจนตลอดชีวิต เรามีพ่อแม่เป็นผู้มีบุญคุณกับเรา โตมาต้องเรียนรู้โลกและสังคม ครูบาอาจารย์ก็เป็นผู้ถ่ายทอดประสิทธิ์ประสาทวิชาต่างๆให้เราดำรงรอดอยู่ได้ด้วยปัญญาที่เพียงพอและพอเพียง ขณะเดียวกันเราก็นับเป็นผู้มีบุญคุณสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติต่างๆมากมาย นับแต่อากาศที่เราหายใจ ในการดำรงชีวิตของสัตว์ทั้งหลายที่เป็นอาหารให้เราดำรงอยู่ และทรัพยากรธรรมชาติอีกมากมายเช่นกันที่ทำให้เราสามารถพัฒนาชีวิตเราอย่างได้ตลอดรอดฝั่ง ความกตัญญู

จึงเป็นสำนึกพื้นฐานที่เราทุกคนต้องสร้างและสำนึกให้ โดยเฉพาะเมื่อเรามองไปรอบตัวเราจะพบว่า วัฒนธรรมของไทยเราเป็นวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญกับความกตัญญูอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการไหว้ การใช้สรรพนามต่างๆเสมือนว่าเราเป็นครอบครัวเดียวกัน เป็นพี่น้อง พ่อแม่ น้ำ อา หรือ ลุง ป้า ตา ยาย เป็นต้น

การมีประเพณีที่แสดงออกถึงความกตัญญูทวดเวท เช่น ประเพณีสงกรานต์ ที่แสดงออกโดยการรดน้ำดำหัว ทั้งขอพรและให้พรซึ่งกันและกันเป็นต้น

สิ่งเหล่านี้ เป็นเครื่องยืนยันและแสดงออกให้เห็นชัดเจนว่า ความกตัญญูเป็นรากฐานที่สำคัญของเราและสังคมไทยของเรา กระนั้นก็ตาม บุคคลจะพัฒนาได้โดยลำพังไม่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นเลยก็เป็นไปไม่ได้ เราต้องพึ่งพิงอิงอาศัยกัน โดยเฉพาะการเป็นนักเรียนของเรานั้น จำเป็นต้องมีหลายต่อหลายฝ่ายช่วยสนับสนุนเรา ได้แก่ บิดามารดาที่ต้องประกอบสัมมาอาชีพเพื่อนำทรัพย์สินเหล่านั้นมาเลี้ยงดูเรา ทั้งที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม อาหาร การดูแลรักษา และการส่งเสริมให้ชีวิตเรามีคุณค่า ครูอาจารย์ซึ่งเป็นเสมือนพ่อแม่คนที่สองที่ให้ความรู้กับคุณธรรมจรยาต่างๆ บุคคลต่างๆในประเทศ ผู้นำผู้ปกครองประเทศ ผู้ซึ่งช่วยพัฒนาและนำความสันติสุขให้เกิดขึ้นในประเทศของเรา ให้มีอธิปไตย อยู่รวมกันเป็นชาติ ศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจและภูมิปัญญาอย่างไทยให้เราได้รับรู้และเรียนรู้ค่านิยมที่ดีงามที่สืบสานสืบทอดต่อกันมาบรรพบุรุษ แม้เพียงผัก ปลา ข้าว น้ำ ที่เราบริโภคกันทุกวัน ก็เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญที่เราควรระลึกนึกถึง เพื่อให้เราได้บริโภคทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่าที่สุด

ดังนั้นเมื่อเราทุกคนระลึกนึกถึง และมีสำนึกต่อสิ่งต่างๆในทางรู้คุณ และหาโอกาสทดแทนคุณ โดยเริ่มต้นจากการรู้คุณค่า สร้างสำนึกและความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งที่เอื้อต่อเราทั้งทางตรงและทางอ้อม และที่สำคัญนำมาซึ่งการประพฤติปฏิบัติตนที่ดี เพื่อมิให้เป็นการเสียเปล่าของสิ่งเหล่านั้น

เมื่อทุกคนคิดเห็นเป็นความกตัญญูแล้วเราจะมีสังคมที่สงบสุขได้ เพราะเราไม่คิดเบียดเบียนกัน มีความเคารพบนอบต่อกันเสมือนหนึ่งเป็นเครือญาติหรือครอบครัวเดียวกัน สังคมก็จะพบกับสันติภาพ

และสันติสุขได้อย่างแท้จริง จึงเห็นได้ว่าความกตัญญูเป็นเป้าหมายสำคัญของสังคมที่ต้องเริ่มที่ตัวเราให้ได้ก่อนนั่นเอง

ที่มา : แทนคุณ จิตต์อิสระ. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความกตัญญูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ; 2547 หน้า 75-76

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน เรื่องความกตัญญู กิจกรรม กตัญญูรู้คุณโลก

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความ และเขียนคำตอบลงในช่องว่าง

1. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับคำกล่าวที่ว่า “แม่เพียงผัก ปลา ข้าว น้ำ ที่เราบริโภคกันทุกวันก็เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญที่เราควรระลึกนึกถึง “ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. วัฒนธรรมและประเพณีของไทยอะไรบ้างที่แสดงให้เห็นถึงเรื่องความกตัญญู จงยกตัวอย่าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. คุณธรรมความกตัญญูมีความสำคัญต่อสังคมของเราอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

4. ขณะที่น้อย และเพื่อนๆกำลังไปเที่ยวที่ร้านคาราโอเกะแห่งหนึ่ง บังเอิญน้อยพบพ่อเธอกำลังเมา เหล้าส่งเสียงดังรบกวนคนอื่นอยู่ในร้าน พ่อดีเพื่อนๆไม่รู้จักพ่อของเธอ น้อยจึงทำเป็นไม่รู้จักพ่อของเธอ และเดินออกจากร้านไปพร้อมกับเพื่อนๆ ถ้านักเรียนเป็นน้อยนักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่

ก. ทำ เพราะถ้าเพื่อนรู้เราจะต้องอายเพื่อน

ข. ทำ เพราะกลัวเจ้าของร้านจะมาตำหนิว่ามีพ่อสร้างปัญหาและเรียกเก็บค่าเสียหาย จากเรา

ค. ไม่ทำ เพราะถ้าเพื่อนรู้ที่หลังจะหาว่าเราเป็นลืมตัว

ง. ไม่ทำ เพราะถึงอย่างไรก็เป็นพ่อของเราเราควรดูแลท่านโดยขอตัวจากเพื่อนแล้วพาพอลกลับบ้าน

5. รองเท้าพละของใหญ่เก่ามาก และเริ่มขาดแล้วจึงถูกเพื่อนๆล้อ เขาจึงอยากซื้อรองเท้าใหม่ แต่ใหญ่รู้ว่าพ่อแม่มีความจำเป็นต้องใช้เงินช่วงนี้มาก ถ้านักเรียนเป็นใหญ่นักเรียนจะอย่างไร

ก. ขอเงินซื้อรองเท้าพละคู่ใหม่เพราะยังงี้ก็ต้องซื้ออยู่แล้ว

ข. ขอเงินซื้อรองเท้าพละคู่ใหม่ เพราะยังงี้พอกับแม่ก็ไม่กล้าขัดใจเรา

ค. ทนใส่รองเท้าคู่เดิมไปก่อน แต่บ่นให้พ่อแม่ฟังบ่อยๆว่าโดนเพื่อนล้อพอกับแม่จะได้ซื้อให้ไวๆ

ง. ทนใส่รองเท้าคู่เดิมไปก่อนรอให้พ่อแม่มีเงินเหลือพอ ค่อยซื้อคู่ใหม่

6. นักเรียนเห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่าหรือไม่ “คนทุกคนควรช่วยเหลือกันและกันถ้าใครเคยช่วยเหลือเรา เมื่อเรามีโอกาสก็ควรช่วยเหลือเขาบ้าง “

ก. เห็นด้วยเพราะเราควรสำนึกถึงบุญคุณคนและหาโอกาสตอบแทน

ข. เห็นด้วย เพราะช่วยเหลือเขากลับแล้ว วันหลังเขาก็คงหาโอกาสช่วยเราอีกเหมือนกัน

ค. เห็นด้วยเพราะถ้าใครรู้จักต้องชมเชยเรา

ง. ไม่เห็นด้วย คนเราควรช่วยเหลือตัวเองก่อน

7. ในวันหยุดบั้งเอิญพบครูโสภณที่สวนสาธารณะ เขาจึงเข้าไปทักทายและทำความเคารพครู ถ้านักเรียนเป็นปองนักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่

ก. ทำเพราะครูโสภณเป็นคนดี

ข. ทำเพราะครูเป็นผู้มีพระคุณต่อเรา

ค. ไม่ทำเพราะไม่อยากให้ครูคิดว่าเราประจบครู

ง. ไม่ทำเพราะต้องเจอกับครูโสภณทุกวันทั้งที่โรงเรียนอยู่แล้ว

8. ครูคัดเลือกจ้อยเป็นตัวแทนไปแข่งขันเป่าขลุ่ยระดับจังหวัด จ้อยจึงพยายามฝึกซ้อมเป่าขลุ่ยทุกวันทั้งๆที่เขาก็เป่าขลุ่ยได้ดีเยี่ยมอยู่แล้ว ถ้านักเรียนเป็นจ้อยนักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่

ก. ทำเพราะตั้งใจจะสร้างชื่อเสียงให้โรงเรียนจากการแข่งขัน

- ข. ทำเพราะครูจะได้เห็นว่าเราเป็นคนขยันหมั่นเพียร
- ค. ไม่แน่ใจเพราะขึ้นอยู่กับว่าจะมีเวลามากน้อยแค่ไหน
- ง. ไม่ทำเพราะจะได้เอาเวลาไปทำอย่างอื่น

9. อู๊ดเป็นช่างแกะสลักไม้ฝีมือดี ทุกครั้งที่ทำงานเสร็จเขามักจะดูแลเก็บทำความสะอาดเครื่องมือของตนเอง
 อย่างดีเสมอถ้านักเรียนเป็นอู๊ดนักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่

- ก. ไม่เพราะเดี๋ยวก็ต้องใช้อีกอยู่แล้ว
- ข. ไม่เพราะเอาเวลานั่งเก็บทำความสะอาดไปทำอย่างอื่นได้เยอะแยะ
- ค. ทำเพราะเครื่องมือที่เราใช้ประกอบอาชีพของเรา เราควรจะดูแลและถนอมใช้มัน
 อย่างดีที่สุด
- ง. ทำเพราะเดี๋ยวใครจะว่าว่าวางเครื่องมือไว้เกะกะไม่มีระเบียบ

10 . ต้องมาเรียนหนังสือในตัวจังหวัด จึงมาอาศัยอยู่กับคุณป้า ทุกวันต้องจะช่วยงานในบ้าน เช่นกวาด
 บ้าน ถูบ้าน ล้างจาน เป็นต้น ถ้านักเรียนเป็นตองนักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่

- ก. ทำเพราะแม่สั่งไว้ถ้าไม่ช่วยจะโดนดุ
- ข. ทำเพราะจะได้แบ่งเบาภาระบ้านป้า ให้ป้าสบายขึ้น
- ค. ไม่ทำเพราะต้องการมาเรียนหนังสือไม่ใช่ช่วยงานบ้าน
- ง. ไม่ทำเพราะอยากเอาเวลาไปเที่ยวสนุกกับเพื่อนๆมากกว่า

เจลยแบบฝึกหัดก่อนและหลังเรียน

เรื่องความกตัญญู กิจกรรม กตัญญูรู้คุณโลก

1. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับคำกล่าวที่ว่า “แม่เพียงผัก ปลา ข้าว น้ำ ที่เราบริโภคกันทุกวันนี้ เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญที่เราควรระลึกนึกถึง “ เพราะเหตุใด

คำตอบ เห็นด้วย เพราะการที่เราจะพัฒนาเติบโตขึ้นมาได้จนทุกวันนี้ย่อมต้องได้รับการสนับสนุนจากปัจจัยหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่อุปการะเลี้ยงดูเรา นับตั้งแต่แรกคลอดจนตลอดชีวิต เรามีพ่อแม่เป็นผู้มีบุญคุณกับเรา โตมาต้องเรียนรู้โลกและสังคม ครูบาอาจารย์ก็เป็นผู้ถ่ายทอดประสิทธิภาพวิชาต่างๆให้เราดำรงรอดอยู่ได้ด้วยปัญญาที่เพียงพอและพอเพียง ขณะเดียวกันเราก็เป็นหนี้บุญคุณสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติต่างๆมากมาย นับแต่อากาศที่เราหายใจ ในการดำรงชีวิตของสัตว์ทั้งหลายที่เป็นอาหารให้เราดำรงอยู่ และทรัพยากรธรรมชาติอีกมากมายเช่นกันที่ทำให้เราสามารถพัฒนาชีวิตเราอย่างได้ตลอดรอดฝั่ง เราจึงควรระลึกนึกถึง และมีสำนึกต่อสิ่งต่างๆในทางรู้คุณ และหาโอกาสทดแทนคุณโดยเริ่มต้นจากการรู้คุณค่า สร้างสำนึกและความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งที่เอื้อต่อเราทั้งทางตรงและทางอ้อม ก็จะมาซึ่งการประพฤติปฏิบัติตนที่ดี เพื่อมิให้เป็นการเสียเปล่าของสิ่งเหล่านั้น

2. จงยกตัวอย่างวัฒนธรรมและประเพณีของไทยอะไรบ้างที่แสดงให้เห็นถึงเรื่องความกตัญญู กตเวที

คำตอบ วัฒนธรรมของไทยเราเป็นวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญกับความกตัญญูอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการไหว้ การใช้สรรพนามต่างๆเสมือนว่าเราเป็นครอบครัวเดียวกัน เป็นพี่น้อง พ่อแม่ น้ำ อา หรือ ลุง ป้า ตายาย หรือการมีประเพณีที่แสดงออกถึงความกตัญญูกตเวที เช่น ประเพณีสงกรานต์ ที่แสดงออกโดยการรดน้ำดำหัว ทั้งขอพรและให้พรซึ่งกันและกันเป็นต้น (คำตอบของนักเรียนอาจกว้างขวางและหลากหลายกว่านี้ตามมุมคิด แต่ขอให้ครูพิจารณาว่าเชื่อมโยงสัมพันธ์กับเรื่องความกตัญญู)

3. คุณธรรมความกตัญญูมีความสำคัญต่อสังคมเราอย่างไร

คำตอบ ความกตัญญูนั้นนับเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่สำคัญ และเป็นรากฐานของสังคมเพราะ บุคคลจะพัฒนาได้โดยลำพังไม่เกี่ยวข้องกันกับบุคคลอื่นเลยย่อมเป็นไปไม่ได้ เราต้องพึ่งพิงอิงอาศัยกัน จึงสมควรที่ เราจะระลึกรู้ในบุญคุณของบุคคล สถาบัน สิ่งแวดล้อมทรัพยากรต่างๆรอบตัวก็ล้วนมีคุณค่าและอำนวยคุณประโยชน์แก่ตัวเราทั้งทางตรงและทางอ้อม และเมื่อทุกคนคิดถึงสิ่งต่างๆในทางรู้คุณ และหาโอกาสทดแทนคุณแล้วเราจะมีสังคมที่สงบสุข เพราะเราไม่คิดเบียดเบียนกัน มีความเคารพบนอบต่อกันเสมือนหนึ่งเป็นเครือญาติหรือครอบครัวเดียวกัน สังคมก็จะพบกับสันติภาพและสันติสุขได้อย่างแท้จริง

4.	คำตอบ	ง.
5.	คำตอบ	ง.
6.	คำตอบ	ก.
7.	คำตอบ	ข.
8.	คำตอบ	ก.

9. คำตอบ ค.
10. คำตอบ ข.

ภาคผนวก จ
ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	สุมณฑา สวนผลรัตน์
วันเดือนปีเกิด	11 พฤษภาคม 2515
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลเด็ก
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	1157/19 ถนน ประชาสงเคราะห์ แขวง ดินแดง เขต ดินแดง จังหวัด กรุงเทพมหานคร 10400
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2529	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสมถวิลราชดำริ
พ.ศ. 2532	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยม
พ.ศ. 2536	ศศ.บ. ภาษาและวรรณคดีไทย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
พ.ศ. 2549	กศ.ม. จิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ